

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opera S. Matris Teresae De Iesu Carmelitarum Discalceatorum et Discalceatarum Fundatricis

In duas partes distincta

Continens I. Viam Perfectionis. II. Castellum Animæ siue septem
Mansiones. III. Exclamationes, vel Meditationes animæ ad Deum suum ...

Teresa <de Jesús>

Coloniæ Agrippinæ, Anno M.DC.XXVII.

I. Via Perfectionis, ad suarum Monialium petitionem conscripta. Itemque
Monita & Documenta eiusdem S. Matris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37994

VIA PERFECTIONIS

A
S. M. TERESA
DE IESV

DISCALCEATORVM CARME-
LITARVM FVNDATRICE AD SVA-
RVM MONIALIVM PETITIONEM
conscripta.

INTERPRES LECTORI.

PER Æ pretium facturus mihi videor, amice Lector, si, postquam hunc ego librum ex Hispanico in Latinum sermonem conuerti, paucis tibi eiusdem argumentum declarem, vt cum maiore cum claritate & consequenter vtilitate, cum Viam perfectionis doceat, legere possis. In primis ergo impedimenta complectitur ac tradit, quæ perfectionis viam velut obstruunt & remorantur, vt illa declinantes & fugientes, ad viam perfectionis ineundam idonei inueniri possimus. Et huic rei declarandæ penè totam priorem mediam libri partem impendit. Deinde illa prosequitur, quæ ad perfectionem acquirendam conducunt, eam causantur, & in illa nos detinent, idque propemodum ad vsque finem libri: quem tandem insignibus monitis, & præsentissimis aduersus pericula & tentationes quasdam, in quas vt plurimum incidunt, qui viam per-

S. M. Teresa Opera.

a

fectionis

S.
Theresi.

Opera

N. VII

108

AD LECTOREM.

2

fectionis mire cœperunt, remediis terminat. Rectam ad perfectionem viam, & eodem rectè nos ducentem, vnicam autem orationem, ac præsertim primariam mentalis orationis speciem, cõtemplationem, inquam, de qua in libro superiore, quo vitam suam descripsit, vberius egit: atque inde est, quod in hoc (vix ipse met hic testatur) tam amplè de ea non loquatur, sed potissimum de mortificatione, humilitate, puritate cordis, aliisque virtutibus, quæ ad contemplationem acquirendam necessarierunt, & ipsam in homine causantur. Sed ne quis diceret, contemplationem mulierum non esse, nec ad mulieres (quibus tamen, & quarum gratiam, ipsa potissimum opus hoc conscribit) pertinere, ostendit, orationem vocalem (quæ indubiè omnium & cuiusque est) sibi bene & prout oportet instituat, non posse orationem mentalem, imò nec à contemplatione quidem separari, quam, per Dei gratiam, illos vt plurimum ait pertinere, qui multum se assuefaciunt, vt vocalem orationem magna cum attentione, & sine interiori distractione instituant. Atq; hanc ob causam, ad finem libri, Orationem Dominicam exponit, ostendens ad quam sublimes considerationes, & supernaturales affectus per attentam vocalis orationis huius Evangelicæ recitationem à Deo anima euehi possit. Hincque efficit & concludit, contemplationem vnicam esse ad perfectionem comparandam, & hæc quippe animam à terra sustollit, efficitq; vt velut purus quidam spiritus ad creatorem suum euolet, eum super omnia creatura diligat, perfectè adhæreat, & firmiter stringat, quin imò res quid cum eo fiat qui omnis perfectionis fons & origo est, quæ illam dat animabus quàm ardentissimè ad eam aspirantibus sitientibus, & contemplationis vehementiâ è mellifluis eius virtutibus ira spiritus ebrietatem exfugere scientibus, vt diuina in amore plenâ, & ab omni terreno affectu & propensione liberâ cum Regio Propheta, contemplationum principe, exclamauerit. *72. Quid mihi est in celo, & à te quid volui super terram? Deus caro mea & cor meum. Deus cordis mei, & pars mea Deus in excelsis.* Contemplatio ergo, ex sententia, S. M. Theresæ, breuissimam & certissimam, imò vnicam, ad perfectionem via est. Atque hinc

quod, cum ad perfectionem nos perducere procuret, prius per
viam contemplationis nos ambulare velit; utpote, tum per ex-
perientiam in semetipsa, tum per internam Spiritus sancti, quo
plena fuit, instructionem probè gnara, pretiosissimum hunc the-
saurum hac sola ratione, & non alia, reperiri. Hæc ergo, benigne
Lector, brevis est omnium quæ Sancta Mater hoc in opusculo
trahit, documentorum summa, & velut compendium: quam tibi
hic ob oculos ponere, & paucis præmittere volui; sperans fore, ut
per hanc monitionem meam, citius ac compèdiosius ad plenam
salutaris huius viæ, ad quam te Sancta Mater Teresa conducit,
cognitionem ac simul paulatim ad eiusdem finem, perfectio-
nem inquam, tum per Dei Opt. Max. gratiam, tum versatissimæ
huius doctricis opem & instructionem peruenias. His vale, & si-
qua tibi in re, hacce interpretatione mea, profuero, Deo datori
omnium ascribas velim; sicubi autem Sancta Matris scopum
non attigisse, nec mentem eius sublimem satis affecutus tibi
videbor, benignè & meliorem in partem accipias rogo.

Antuerpiæ.

S.
Theresi.

Opera

IN VII

libris

4
GENERALE LIBRI TOTIVS
ARGVMENTVM.

F. P. Luisius Legionensis.

Ompletitur Liber hic monita quadam, ac documenta, simul & regula, qua S. M. Teresa de Iesu filia ac Religioſis ſuis, in monaſterio, qua per Domini noſtri Ieſu Chriſti gratiam, & glorioſiſſima Virgine Maria, Matris eius, opem ſub prima Ordinis B. Mariae de monte Carmo regula fundauit, commorantibus tradidit. Potiſſimum vero monaſterium Conuentus S. Iosephi, Abula erecti, qui & primus fuit, & cuius ipſa Superiora magis tum cum tractatum hunc anno Domini M. D. LXII. ſcriberet, ſuis dedit & impoſuit.

PROTESTATIO S. MATRIS DE VNVERſO
HOC OPERE SVO.

IN omnibus, qua hocce in libro ſcriptura ſum, me iudicio & cenſura Eccleſie ſubmitto; parata ſequi & amplecti quidquid ipſa approbat & preſcribit; ſi quid autem huic contrarium in eo inuentum fuerit, non erit, quod ipſum non bene intellexerim. Atq; ideo, per amorem Domini, vos litteratos, quibus libri huius examen & cenſura demandatur, precor, ut quam poſſunt maxima accuratone illam relogant, & ſi quem tam quatuorſum quoad alias materias, in eo errorem deprehendant, liberè corrigant. Si quidem in eo boni reperiunt, id in Dei opt. max. laudem ac gloriam, & glorioſiſſima Matris Patrona & domina noſtra, cuius ego veſtem licet indigniſſima gero, cultum & honorum ſedat velim.

PROOEMIUM.
Moniales Conuentus huius Abulenſis à S. Iosepho denominati.

Scriptioſis
huius libri
occatio.

Cognito mihi à R. P. Preſentato Dominico Bannez, ex Ordine glorioſi D. Dominici (quo iam vtor Confefſario,) copia factam eſſe, aliquid de oratione ſcripturae miſtendi (qua in re, quod cum multis rerum ſpiritualem gnuſ, & ſanctitatem

viri egerim, aliquid quod opere pretium sit, adferre me posse putant;) ita apud me effli-
 ditum & importunè precando insisterant, ut ipsis de hac ipsa materia aliquid conscribe-
 rem; tandem ipsarum quoad hoc petitioni morem gerere decreverim: rata fore, ut in-
 gens quomodo profequuntur, amor facturus sit, ut quae imperfecta sunt, magis illis placeant
 (tamen si hinc obstet, & styli ruditas & scribentis imperitia) quam nonnulli alij tra-
 ctatus à viris eruditissimis à quibus ea quae ipsa scripsi, didici & intellexi, quam optime
 conscripti. Spero autem Dominum per ipsarum preces, gratiam mihi daturum ad dicen-
 dum convenienter aliquid, ad eam formam & rationem vivendi, quae hac in domo ob-
 servatur. spectans, ac concessurum, ut hoc ipsis proponam. Siqua verò adferam, quae minime
 congrua fuerint, praefectus ille P. Praesentatus, qui illa primo recognoscet & releget,
 haec ipsa vel corriget, vel flammis tradet: ego autem in hisce Dei ancillis morem gerendo,
 nihil omnino perdidero; imò verò liquido tum perspicient, ecquid à me ipsa habeam, cum
 illius Maiestas me non adiuvet, & in laboris partem non venit. Statui itaque, nonnulla
 adversus parvas quaedam tentationes, quas & diabolus immittit, & quas, quia parvae
 sunt, fortasse etiam parvi faciunt remedia suggerere; nec non alia quaedam, prout mihi
 Dominus inspirabit, ac memoria mea occurrent, adferre. quod enim nesciam quid dictu-
 ra sim, hinc ordinatum ea hic digerere non possum: imò longe credo esse satius, nullam hic or-
 dinem sequi, cum ita inordinatum & omni ordini adversans sit, me id ipsum conari. Di-
 gnetur, obsecro, Dominus omnibus quae factura sum, manum admovere, ut sanctae eius
 voluntati esse queant conformia, cum id semper omnium desideriorum ac votorum meo-
 rum summa sit; quamquam opera mea tam imperfecta sunt, atque ego ipsa. Scio mihi nec
 auctorem, nec voluntatem deesse, ad pro viribus meis enitendum, ut confororum mearum
 anime ingentem in divino obsequio progressum faciant. Imò verò amor hic in causa for-
 sis esse poterit (ut & multos aetatis annos, & quam nonnullorum monasteriorum
 habeo experientiam, taceam) ut parvula quaedam & minuta melius declarem, quam
 alij doctores; qui quia aliis maioris momenti rebus occupati sunt, & viri fortes sunt,
 ea quae in scriptis nihil omnino esse videntur, parvi faciunt; sed rei tam imbecilli & debilis,
 atque nos femina sumus, nihil non nocere potest, & noxam creare. Multo quippe & varia
 sunt demonis adversus eas quae arctè reclusae sunt, insidia & technae: novis enim armis sibi
 opus esse videt ad illis nocendum. Ego sane, utpote improba & peccatrix, egrè me adver-
 sus illius artes tueri potui: unde conforores meas exemplo meo velim fieri cautiore, & me
 in exemplum capere. Nihil porro hic adferam, quod non vel in me, vel in aliis per spexe-
 rim, & experientia didicerim. Non ita pridem mihi à superioribus imperatum est, ut cer-
 tam aliquam de vita mea narrationem instituerem, in qua etiam quaedam ad oratio-
 nem spectantia pertractavi: at non permittet forsitan Confessarius meus, ut illa modo le-
 gatis, atque ideo hocce in scripto tibi dictorum nonnulla, uti & alia quae mihi necessaria
 esse videbuntur, repetere visum. Dominus, sicuti suppliciter ab eo petij, manum
 his suam admovere, & ad maiorem gloriam suam ea
 dirigere dignetur. Amen.

CAPVT I.

DE CAUSA, QUAE ME AD MONASTERIVM HOC, ADIO
frictum & arctum, fundandum mouerit.

Intentio S.
Matris
art.
si primū
monaste-
riū fun-
daret.

Rincipio, cum monasterium hoc, ob eas quæ in præno-
nato libro (quem, ut iam dictum est, conscripsi) allata sunt
rationes, nec non ob quædam Domini magnalia, quibus
ostendebat quantopere, hac in domo nomen suum glori-
ficandum esset, fundaretur; propositum aut intentum meum
non erat, ut tanta quoad exteriora in id asperitas induceretur, aut ut sine
censu stabili fundaretur: imò verò voluisssem sufficientes redditus habui-
set; nihil ut ei aliquando deesset. sed id volebam ut imbecillis & impro-
ba, tametsi multæ bonæ rationes ad hoc faciendum potius, quam propria
commoditas me impellerent. Hoc ipso in tempore certo rumore in-
lexi immensa Gallia: damna, & quanta illi regno mala hæretici inuole-
sent, quàm denique longè latè que scelerata illa secta se diffunderet
proferperet. Qui sanè rumor incredibili animum meum angustia op-
pressit: &, tanquam si aliquid potuisssem, aut alicuius etiam momenti
fuissem, stens ad Dominum clamabam, utque tanto malo medere-
enixissimè eum sum precata. Mille mihi vitas, pro vel vnus animus de-
ta tibi pereuntium multitudine, liberatione & salute ponere paratissimè
videbar. Sed, cum me & feminam, & quidem imbecillum, & ad aliquam
eorum quæ ad Dei cultum spectantia exequi voluisssem, exequenda
proxfus ineptam esse viderem, omnia quoque desideria mea id specta-
rent (vti & modo spectant) vt, cum Dominus tam multos habeat milite-
cos, amicos autem paucos, hi saltem pauculi, boni essent; firmiter apud
memetipsam statui, exiguum illud quod in me erat, præstare, Evangelio
scilicet consilia quam maxima possem perfectione sequi, & operam de-
re vt paucula illæ quæ hic sunt moniales, idem facerent. Quod futurum
conando in eminentissima Dei misericordia, utpote, qui auxilium
suum nunquam denegat illi, qui propter ipsum omnia deserere pro-
ponit, ac spero fore, vt (cum ipsæ sint tales, quales ego eas in meo
desideriis depingebam) defectus & imperfectiones meæ inter vni-
tes illarum vires nullas habeant, & aliqua saltem in re ipsa Domino pos-
sim placere. Adhæc vt, cum omnes ita assidue pro defensoribus Ecclē-
siæ, pro concionatoribus, alijsque viris doctis ipsam propugnanti-
bus

Zelus eius
arguani-
mas.

Opera
N. V. T.
me

oremus, hūc ipsum Dominum meū, qui ita opprimitur & angustiat ab illis, quibus tam multa beneficia præstitit, pro eo ac possumus adiuuamus, adeo vt hi proditores iterum illum cruci affigere, ac ne quidem in quo caput suū reclinet, illi relinquere velle videantur.

Non potest, o Redemptor meus, cor meum sine summa afflictione & angore, illud pati. Quid Christianos modo agere non videmus? si fine potest, vt illi semper maxima te iniuria afficiant, qui pluribus tibi nominibus sunt obstricti, quibus plura beneficia præstas; quos in amicos tuos intimos deligis, inter quos versaris, & quibus te ipsum in Sanctis Sacramentis comunicas? Necdum exsatiati sunt tormentis, quæ pro ipsis subiisti? Certè nihil omnino agit Domine, qui mundam hūc temporibus deserit. Si enim ita tibi infidi, & in te iniurij sunt, quid nos expectare par est? an fortasse magis promeruerimus, vt nobis fidi & amici sint? an maiora ipsis beneficia contulimus, vt ob ea fidelius amicitiam nobis seruent? quid hoc est? quid tandem post hæc ipsi speremus, qui, per Deū gratiam, pestilenti hac scabie infecti non sumus; illi namque iam in damnationis potestate sunt? bona haud dubiè suis ipsi operibus castigationem & flagellum sibi meruere, & suis sibi voluptatibus sempiternas flammam merito accersuere. Pereant si velint. Nihilominus, non potest non assidue cor meum præ dolore velut disrumpi, cum tot animas pereuntes video. Utinam hoc malum non tam frequens & multum esset! vellem equidem non videre, vt quotidie plures animæ perirent.

Iuuate me, quæso, carissimæ in Christo sorores, in idētidem Domino hac pro re orando: hanc enim ob causam vos huc adduxit & coniunxit; hæc est vocatio vestra, hæc vestra esse debet negotiatio & studium, hoc vestrum desiderium, huic rei vestras dedicare lachrymas, huc vestra tendere debent postulationes & preces, non pro mundi huius negotijs, charissimæ. Apud memetipsam enim video, quin & grauissimè suspitro, cum video, quales nos res Deo per orationem aliquando hic commendare cupiunt (adeo vt etiam ad pecuniam & census annuos impetrandos illius nos Maiestatem compellare velint) & quidem tales, quos vellem à Deo gratiam petere, quò omnia sæculi huius bona pedibus possent proculcare. Bonam quidem illi habent intentionem; & nos postulatis ipsorum, visa illorum deuotione, morem gerimus; ipsa nihilominus mihi persuadeo in huiusmodi rebus nunquam in eā ^{*} Domino exaudiri. Mundus planè ardet, & accensus est; CHRISTVM ite-
ram, (vt dicitur) condemnare volunt, cum mille aduersus eum falsa testimonio producant; Ecclesiam eius ad terram prosternere & euertere mo-
luntur; & nos tempus nostrum adhuc ijs à Deo petedis impēdemus, quæ si
ipis

** Dico
vult, tem-
poralia à
Deo petere;
et potissi-
mū sum-
ma necessi-
tatis tempo-
re, valde
superflua
cura esse.*

S.
Theresi.

Opera
N. VII
106

S. MATRIS TERESÆ

ipsis concederet, aliquam forsitan animam minùs in cœlo haberemus. Non sic, charissimæ, non sic; non est iam tempus ad parui momenti negotia cum Domino pertractanda. Sanè, nisi ad humanam infirmitatem, quæ libenter in omnibus iuuari gaudet (& benè quidem, si modò ipsæ aliquid hîc possemus) respectum haberem; quàm vellem, ipsis persuaderi possem, non esse hæc huiusmodi, quæ tam sollicitè & affectuose, in hoc S. Iosephi monasterio commendari Deo debeant.

CAPVT II.

OSTENDIT, RELIGIOSOS DE CORPORALIBVS NECESSITATIBVS SOLLICITOS ESSE NON DEBERE, & QUANTUM IN PAUPERATIBVS BENEFICENTIAM SEQUITUR.

* Dicere
vult, eos
qui pau-
peratam
prospici-
unt, sollici-
tè & anxio
aliorum
volunta-
tes sibi lu-
crari non
debere, ut
elemosy-
nas ipsi
conferant.

Domino
victus cu-
ra com-
mittenda

Nolite putare, carissimæ, aliquid rerum ad victum necessarium vobis defuturum, si modo de mundanis hominibus complacendi sollicitæ non sitis. Equidem hoc vobis spondere & promittere audeo. Nolite * per humanam industriam & artes sustentationem corporis & victum vobis procurare; alioqui fame moriemini, & meritò quidem. Sed ad sponsum vestrum oculos attollite: ipse enim est qui victum vobis dabit: illi placeatis, vobis nolentes volentes de victu prospiciente etiam illi qui minùs erga vos affecti sunt ac minùs diligunt, vti hoc iam sepe per experientiam & vsu ipso vidistis. Si hoc facientes, nihilominus tamen vos mori contingat, nã beatæ moniales S. Iosephi eritis & dicemini. Per amorem Dei rogo, numquam huiusce vos rei capiat obliuio. cùm filialem censum repudiatis, relinquite etiam nimiam illam pro alimoniarum sollicitudinem; alioqui omnia peribunt. Aliæ quas Dominus redimantur, annuos possidere vult, de huiusmodi rebus per me licet sollicitæ sitis, & merito, cum hæc ipsarum sit vocatio: at nos, carissimæ, huiusmodi curam & anxietatem habere, nefas & stolidum est. De alienis autem certam curam habere velle, perinde mihi esse videtur, ac de eo habendo cogitare, quod quis alius possidet. Etenim certum est, alium propter illam sollicitudinem vestram, cogitationem suam non mutaturum, aut ideo elemosynæ vobis erogandæ animum ac voluntatem habiturum. Illi committenda rei huius cura, qui omnes emouere potest, Domino, inquit, redituum, & reditus possidentium: illius iussu & ductu huc venimus, alius verba certa sunt ac vera, fallere non possunt, aut deficere; arborolum & terra deficiant. curemus ipsa tantum necubi ei desimus, & cetera estote illum nobis minimè defuturum. si autem interdum eum videredeesse videatis, hoc in maius commodum vestrum ceder, perinde ac si vestis vita deficiebat, cùm propter nomen Domini interficeretur.

erat ad gloriam eorum per martyrium adaugendam. Eset hoc profectò
 suis bona & peroptabilis permutatio, per breuem famem cirò vitam li-
 mite, vt sic ad perpetuam satietatem transire possimus. Considerate, cha-
 rissimæ, permultum in hoc situm esse, & mirè post mortem meam id pro-
 futuram; ideo namque id vobis scripto commissum relinquo: nam etiam
 interim dum viuam, identidem id vobis in memoriã reuocabo. Per ex-
 perientiam enim didici, quantum inde boni nobis accedat: quãdo enim
 minus nobis suppetit, tunc minus sum sollicita; & nouit Dominus, me
 (prout mihi quidem videtur) magis anxiam & sollicitam esse, cum res
 plus æquo suppetunt, quam cum multa nobis desunt. Nescio an id inde
 proueniat, quod Dominum tunc nobis id quamprimum subministrare
 obseruauim. Aliter si faceremus, mūdum deciperemus, pauperes haberi
 volentes, cum tamen secundum spiritum tales non essemus, sed externa
 dumtaxat specie. Sanè scrupulum id mihi (vt ita dicam) moueret, & per-
 inde, meo iudicio, faceremus, ac si, cum diuitijs affluamus, elemosynam
 peteremus. & faxit Deus, id ita non sit. Vbi enim immoderatè & nimis
 quã anxie curatur, vt quid alij subministrant, ibi fortasse vna aut altera
 vice tantum, consuetudinem seruabunt, aut eam seruare saltem possent,
 ac peterent quibus opus non habent, & ab eo fortassis, qui magis indi-
 gat quam ipsæ petentes. Et si autem ipsi dantes hac ratione nihil omni-
 no perdant, sed permultum lucrentur, nos tamen in signe hic dispēdium
 pateremur. Non permittat hoc Deus, carissimæ meæ: si hoc fieri vnquam
 deberet, malim omnia redditus stabiles possideretis. Nolite, obsecro,
 huic mentem vestram curis & anxietatibus distingere, & hoc à vobis, per
 amorem Dei, velut in elemosynam, quã studiosissimè contendo. Et
 quando cunque, etiam minima, hanc in domum tale quid induci vide-
 bit, quanto cyus ad Maiestatem eius reclamet, Superioremque humiliter
 moneat, ac dicat, illam non recta via procedere: vsque aded namque in
 via sua errat, vt vera paupertas paulatim hoc pacto subuertēda sit. Equi-
 dem, quæ Dei bonitas, nunquam id futurum spero, nec suas eum ancillas
 derelicturū. Et ad hoc ipsum adinstar stimuli & incitamenti erit, id quod
 hic me subscribere voluistis, etsi nullus alius hinc fructus sequeretur. Et
 credite mihi, carissimæ, Dñm, aliquo modo in vtilitatem & bonum ve-
 strū, aliquatenus mihi ostendisse & indicasse, quantum in sancta pauverta-
 te bonorum situm sit, & quot quot ipsam experientur, ita id esse compe-
 tent & intelligent, sed fortasse non tam perfectè atq; ego; quia non solū
 non sui pauper spiritu (esto id per professionem vouissem) sed etiã spiritu
 stulta. Est porro hoc tantū bonum, vt omnia bona mundi in se cōplectā-
 tur angens quoque dominatus est. Iterum dico, eum super omnia totius
 mundi bona dominium habere, qui hæc ipsa negligit & contemnit.

*Paupertas
 est bona.*

S. M. Teresa Opera.

Quid

S.
Theresia

Opera

Novit

est

Quid mihi cum Regibus & Dominis, si illorum census non ambis nec ipsis placere curem, si ipsorum causam Deum vel paululum in meo debere offendere? Quid illorum honores curo, si modo optime melerim, in quo sum minus pauperis honor situs sit, in eo felicitas, vixit pauper sit. Equidem eius sum sententia, ut planè mihi persuadam, honores & diuitias semper penè simul procedere, & velut comites esse, sed ut ambitiosus & honorum cupidus etiam diuitias ambiat, qui autem diuitias & aurum repudiat, etiam honores paruit faciat. Hoc bene à vobis veilm intelligi, nam hoc honoris punctum semper aliquod commodum pecuniae & redituum secum trahere mihi videtur, nam eximie contingit aliquem in mundo coli & honorari, qui pauper sit, modo, et alioquin honestus in se sit & honorem ex se mereatur, paruo autem loco habetur. Vera autem paupertas tam eximium & iugulare bonum se cum adfert, ut vix ab aliquo ferri queat, de illa nempe loquitur paupertate, quae non nisi propter Deum assumitur. Nulli quippe alicui peccare debet, quam soli Deo: & certum est, illum plurimos habere amicos, qui nullius omnino indiget ope. Satis hoc per experientiam experiri potest, sed quia tam multa de hac virtute scripta sunt, ut intelligere non potest, nedum verbis exprimere, ac ne laudem & gloriam illius verbis minuam, hinc plura de ea non dicam. hoc dumtaxat dixi, quod per experientiam didici & noui, & fateor, ita me haec tenus absorptam habere incipiam non intellexerim. Sed quia, quod dictum est, propter Deum rem dictum est, quando quidem sancta paupertas, nostra insignis virtus id quod sub initio foundationis Ordinis nostri à primis nostris Patribus tanto in pretio habitum, & ita obseruatum est, ut (sicut multi reuerentiè optime id nouerat) nihil in diem posterum referuarent; operam darent, ut esto exterius tanta cum perfectione ipsa non obseruaretur, in interioribus & in animo eam quam perfectissimè obseruemus. Nonnulli dicunt, honoris nobis (ut ita dicam) viuendum est, & merces est magna numerum, licet non aliud hinc bonum sequeretur, quam quòd adimpleretur, quod DOMINVS ipse nobis consuluit, magna quadam mercede haud dubiè foret, quòd eius Maiestatem aliqua in te saltem habere qui posses. Hæc nos insignia in nostris gestare oportet veritatis, ut hanc virtutem omnimodis obseruare velimus, in domo, vestibus, & multo etiam magis in mente & cogitatione. Et quamuis habueritis, non est quòd vereamini, ut domus huius religio, Deo eximie conuante, collapsura sit: nam, ut S. Clara dicere solebat, alii sunt muros, qui paupertas construit: huius, vti & muro humilitatis, sua ipsa virtute se velle dicebat monasteria. Equidem certa sum, si quidem veterè & oportet, ipsa obseruetur, & honestatem, & alia omnia sequentia de qua

Paupertas
sem suis
S. M. com-
mendat.

custodita fore, quam per pretiosa & splendida ædificia. Hoc, quæso, caue-
 re, quod etiam ex amore Dei & per pretiosum eius sanguinem, vos
 obsecro; & si tutâ conscientia dicere possim, vellem equidem, vt, quo
 die contra hoc peccabitur, eo ædificium omne corrueret, & ipsas omnes
 opprimeret; imò bona & tuta conscientia id dico, & Deum, vt id fieri
 permittat, precabor. Valde indecens est, charissima, vt de pecunia pau-
 perum, splendida & capacia ædificia construantur. Non finat id obse-
 cro, Deus, sed vt domus nostra omnimodis pauper & parua sit. Regi no-
 stro aliqua saltem in re assimilēmur, vt qui aliam non habuit domum,
 quam stabulum Bethlehemiticum, in quo natus; & crucem, in qua mor-
 tuus est. Erant autem hæ illius domus huiusmodi, vt in ijs profectò pa-
 rum haberi posset recreationis. Porro qui amplas struunt domos, suas ad
 hoc excusandum habebunt rationes; etenim alijs Sanctis intentio nibus
 ad hoc mouentur. Sed tredecim pauperculis sororeculis angelus omnis
 nimis quam satis capax est; si tamen (quòd ob nimiam vestram clausu-
 ram necessarium ex parte videtur) locus aliquis capacior & patens vobis
 concedatur (talis namque ad orationem & deuotionem exercendam
 mirè conducit) nec non eremitoriola nonnulla, intra quæ vos interdum
 orationis & recollectionis ergò, abdatis; equidem planè non abnuo: sed
 vt easas & splendas domos & monasteria extruatis, prorsus non per-
 mitto, & Deus etiam auertat. Hoc autem semper vobis insculptum ma-
 neat, in die iudicij (qui vtrum vicinus sit & propè, prorsus nescimus)
 omnia collapsura & peritura: indecens autem tunc foret, tredecim pau-
 perularum Monialium domum suo lapsu magnum strepitum & frago-
 rem facere: veri namque pauperes magnum excitare strepitum non de-
 bent, & sine vilo prorsus strepitu sint oportet, quòd ceteros ad sibi com-
 partendum alliciant. Quanto opere verò gaudebitis tum, cum aliquem,
 ob impensam vobis elemosynam, à damnatione inferni esse liberatum
 videbitis: omnia namque possibilia sunt. Vos etenim multis nominibus
 obligatæ estis, ad incessanter & assiduo pro ipsis Deum rogandum, cum
 illis vobis de victu prospiciant. Nam licet omnia à Domini manu veni-
 ant, illi tamen nos gratas etiam esse vult, & gratias agere, per quos illa
 nobis subministrat. Et nullatenus hac in re negligentes nos esse oportet.
 Nescio profectò, quidnam dicere initio cœperim; nam, Domino credo
 volente, extra propositi mei limites abii, aliorum diuertens: neque enim
 scribere decreueram ea quæ hic iam scripsi. Illius Maiestas sua nos
 manu semper protegat ac defendat, ne ab eo quod dixi,
 vnquam deflectamus. Amen.

PROSEQVITVR ID QVOD PRIMO CAPITE DICERE INCIPERAT, suasque monet, vt identidem Deum pro ijs orent qui pro Ecclesie incolumitate laborant, quo ipsis adesse & opitulari dignetur: & in exclamatione caput claudit.

VT ergo ad primarium finem, ob quem potissimum hac in deum nos Dominus congregauit, & ad quem etiam ego maxime vellem vt aliquid essemus, quò Maiestati eius placere possimus: uertar; dico, quando quidem videmus mala sæculi huius tam enormia esse, vt multæ humanæ vires ad hocce hæreticorum, quod ita passim periclit, incendium restinguendum satis sint, idem mihi factò opus videtur, quod tempore belli fieri consuevit. Hostibus namque vnicuiusque provincie alicuius agrum depredantibus, Princeps ipse iam in arcto posuit intra aliquam se arcem aut ciuitatem recipit, quam vndiquaque munit arte & præsidio communit: vnde illius prædicatorij subinde in hostiliorum eruptionem faciunt, & quia hi soli plus possunt (vt pote selectiores) quam plurimi milites meticulosi possent, hinc sæpe contingit victoria potiri; aut, si fortè eam aliquando referant, saltem non succumbere. nam, quia nullus inter eos est proditor, hinc expugnationem nequeunt, nisi fortè fame; quæ tamen hoc in loco non potest esse causa vt eos sese hosti dedere cogat: ea quidem facere posset vt morentur autem vt victi dicerentur. Quorsum autem ego hæc attuli? vt intelligeretis, carissimæ, hoc nos incessanter à Deo petere debere, vt amplius misericordia est, ex hac bonorum Christianorum arce, quæ bonorum peritur, nemo ad hostes transfugiat, duces verò arcis huius aut concionatores, inquam, & Theologos, in via Domini animosius quam maxime strenuos efficere dignetur; quòd autem maxima illorum pars in monasterijs & Religionibus agat, has ipsas Religiones in sua perfectione & vocatione magnos facere profectus veli; quod sane perquam necessarium est: etenim ea iam sunt tempora, in quibus (cut dixi) non iam tam sæculare, quam spirituale nos brachium debet necesse sit. Quòd autè nos fœminæ, nec in temporalibus, nec in spiritualibus Regem nostrum adiuuare possumus, tales saltem esse studemus vt preces nostræ, ad hosce Dei famulos, qui tanto seipos labore & doctrinam, tum per bonam vitam communierunt, & vt Dominus necessitate subsidio forent, omnimodis elaborarunt, adiuuantes venientes & idoneæ reperiantur.

Petitis ex me fortasse, cur hancce ego rem tanti faciam &

Operarijs
Ecclesie
precibus
amandi
sunt.

S.
Theresia

Opera

N. V. T.

me

& iuvari à nobis velim eos, qui nobis meliores sunt? Respondeo: quòd scilicet nondum vos satis intelligere credam, quàm multum Domino debeatis, quòd ad hanc vos domum conduxerit, in qua ab omnibus negotijs, occasionibus & rerum sæcularium impedimentis ita sequestratè viuitis. Est autem hoc singulare quoddam beneficium, quo nec fruuntur, nec frui par est eos, de quibus hic loquor, & hoc præsertim tẽpore magis quàm alio. illi enim esse debent qui infirmos corroborent, & pusillis animos addant. Quid quæso esse milites, si ducibus carerent? Illi cum hominibus conuersari, in aulis principum agere, quin etiam illis se interdum quoad exteriora conformare debent. putatisne, carissimæ, paruum quid esse in mundo conuersari, in mundo viuere, mundana negotia tractare, mundanæ se conuersationi ac moribus (vt dixi) cõformare, interius tamen mundum repudiare, ab eo alienos & eius inimicos esse, in eoq; tamquam in loco exilij viuere; deniq; nõ velut homines, sed Angelos esse? si enim tales non essent, aut aliter agerent, Ducum nomine digni non essent; nec permitrat Dominus, eos cella sua egredi; plus enim obderunt quàm proderunt. Non enim iam tempus est, vt imperfectiones notentur in ijs, quorum est alios instituere & docere: qui si interius ea cognitione corroborati non sint, vt norint quanti referat omnia sub pedibus proculcare, & suam à rebus caducis animum penitus auulsam habere, & ad æternas aspirare; quantumuis suas ipsi imperfectiones celare vellent & occulere, semper tamen aliquod signum dabunt, è quo illas cognoscere liceat. Nam an non cum mundo & mundanis hominibus illis agendum est? norint itaque illos nihil ne vel minimũ quidẽ sibi condonatuos, & nullã suarũ imperfectionũ ipsis non notã fore. Multa quidẽ bona, inobseruata præteribunt, nec ad ea semel oculos reflectent, ac forsitan ea ne vt alia quidem habebunt; at malũ & imperfectũ quid, certũ est illos inobseruatum non præterituros. Vnde iam miror, ecquisnã ipsis profectõne in dicer & doceat, nõ quidẽ vt eam ipsi obseruent & colant (nam ad hanc sese nullatenus obligari putant; satis se facere rati, si vel vtcumque præcepta seruent) sed dumtaxat vt alios conremnant & indicent; imò subinde quod virtus est, esse putant sensualitatem & mollietatem. Quocirca credatis velim, non paruo, sed sanè maximo, ad hoc quod illi suscipiunt certamen, opus esse subsidio. Vt ergo duo illa quæ dicam, à Deo impetremus, rogo vos, tales esse studeatis, vt his obtinendis dignæ inueniamur. Quorum primum est, vt inter tam multos doctos & religiosos viros qui hodie viuunt, multos reperire sit, qui necessaria ad id quod dixi & dotes habeant; eos autẽ qui non satis ad hoc ipsum apti vel dispositi sunt, Dñs disponere dignetur: vnus quippe perfectus plus hac in re efficiet, quã imperfecti multi. Alterũ est, vt postquam

*Mundani
viterum
sanctorum
imperfe-
ctiones a-
ctus obser-
uant.*

S.
Theresia

Opera
N. VII
166

quam in certamine (quod, ut dixi, non sanè exiguum est) & in acie cor-
stituti fuerint, sua eos Dominus manu protegere & tueri dignetur, ut
& magna illa quæ in mundo sunt pericula, queant euadere, & adur-
sus illicem Sirenum cantum, in parum tuto hoc mari, aures obturare.
Qua quidem in re siquid à Deo obtinere possimus, non segnitè, sed
hic reclusa, pro illo depugnamus; atque ita fiet, ut omnem quem hoc
in angello construendo laborem subij, optimè me putem impendisse. In
quo, etiam scopus & propositum meum fuit, ut hæc B. Virginis, Domi-
næ & Imperatricis nostræ, regula eadem in perfectione, quæ primum in-
ducta est, obseruaretur. Nolite verò existimare, inutilem vos operam fi-
mere, dum identidem & assiduè hoc ipsum à Deo petitis: repetere enim
non paucos est, quibus graue sit non posse multum pro sua ipsorum ani-
ma Deum rogare. At quamnam oratio hac melior est? An forsitan graue vo-
bis est, quòd hac oratione nihil de pœna vobis in purgatorio debita mi-
nuatur? certa estote, per æquissimam & conuenientissimam hanc or-
tionem promerituras vos, ut hæc alleuietur ac minuatur. De cetero, quod
ad vltiorem eius remissionem deerit, desit in nomine Domini. Qui
enim refert, me etiam ad vsque diem iudicij in purgatorio detineri, in
vna dumtaxat animæ per orationem meam salutis compos reddi queo:
quanto verò magis, cum de tot animarum cõmodo ac bono, atq; hono-
re Dei Opt. Max. agatur? Tormenta qua semel finem habent pariter
cite, cum maius aliquod illi præstare obsequium licebit, qui tam cito
pro nobis passus est. Semper videte, & respicite ad id, quod maiorem
perfectionis, nam quod quàm studiosissimè à vobis petere volo, & cuius
etiam deinde rationes adferam, est, ut semper cum viris litteratis & do-
ctis agere studeatis. Per amorem ergo Dei vos obsecro, maiestati eius
supplicetis, ut hac in re preces nostras exaudiat. Equidem, quanta
vobis miserabilis, hoc ipsum Maiestatem eius identidem rogo, cum de
illius gloriam, & Ecclesiæ ipsius vtilitatem cedat. Hic enim vocem
& desideriorum meorum scopus est. Præsumptuosum autem videtur
cogitare, aliquid me ad hoc impetrandum posse aut valere. sed sub-
ciam habeo, Domine, in hisce ancillis tuis quæ hic sunt, quas aliud non
cupere, non spectare scio, quàm tibi complacere: propter te delectant
modicum illud quod habebant, & plura certè habere voluissent, sed
seruiendum. Scio autem, Creator mi, non esse te ingrati, ut te postula-
tibus ipsarum adimplere neglecturum putè, neq; enim vniquã Domine, cum
terra viuebas, mulierum preces & postulationes reiecisti, sed semper
magna cū pietate seruentem ac benignum exhibuisti: si quando honorem
redditus, aut pecuniã, aut quid aliud mundum redolens, à te nos postu-
lauerit, contingeret, ne exaudias nos; sed cur, propter filij tui honore, pater

*Pro opera
vna Eccle-
siasticis
identidem
orandum.*

*Hæc oratio
quã oran-
ti vtilis*

*Oratio ad
Deum pa-
trem.*

non exaudies eum, qui & honorē & vitam millies pro te exponere paratus effert non nostri causa, Domine (neq; enim id promeremur) sed propter filij tui sanguinem & merita. Considera ò pater æternæ, huiusmodi flagra, illusiones, & grauiſſima qua pertulit tormenta, obliuioni tradēda & negligenda nō esse. Quomodo ergo, mi Creator, tā charitativa viscera atq; tua sunt, fete queant, vt, quod tā ardenti à filij tuo amore & ad magis tibi placendum (iussēras enim ei, vt nos diligeret) institutū est, ita vilipendatur & ludibrio habeatur, ac quidem hæretici hi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum hodie vilipendunt, vt pote cui, dum templa demoliuntur & destruunt, sua habitacula eripiunt. Bene quidem, si quid ipse ad tibi placēdum, vñquam prætermisisset; sed iam omnia quàm consummarissimè adimpleuit. An non, dilectissime pater, satis erat, quòd, dum viueret, non habuerit vbi caput suum reclinaret, & quòd semper continuò grauiſſimis in laboribus egerit, nisi etiam ei sua, quæ ad amicos suos inuitandos & excipiendos (quòd infirmos nos videat, & eos qui laborem suscipere debent, huiusmodi cibo sustentari debere norit) in terra habet habitacula, iam eripiantur? An non plusquam satis ac sufficientissimè pro Adam peccato satisfecit? An, quotiescunque in nouum aliquod crimen incidimus, suauissimus hic Agnus luat & exsoluat oportebit? Ne permittas id, obsecro, clementissime Imperator: at tua se Maiestas placari ac repropitiari sinat: ne respicias, quæso, peccata nostra; sed nos sanctissimum filium tuum, qui nos redemit, & tum in illius, tum gloriosissimæ Matris eius, atque tot Sanctorum ac Martyrum, quomodo pro nomine tuo mortem non dubitarunt oppetere, merita oculos conijce. Sed hem! quænam obsecro, ego sum Domine, quæ te hic nomine omnium ausa fuerim deprecari & compellare: Quam, ò carissimæ, ineptam & balbutientem aduocatam habetis, vt me mediatrice exaudiamini, & quæ hanc nomine vestro orationem depromat! Quid, si supremum hunc Indicem, vbi hanc meam audaciam viderit, magis irriter, & ad indignandam prouocem: nec immeritò. Sed memento, obsecro, Domine, esse te iam Deum misericordie & miserationum: hanc quæso in me miseram peccatriculam, & vermiculum, quæ tam audacter tecum agam, ostende. Respice, amantissime Deus, desideria & lachrymas meas, quibus hanc ego rem à te deprecor: ne memineris, quæso, operum meorum, pro eo quies, sed tot animarum pereuntium te tangat compassio; Ecclesiam tuam propitius respice, nec vlla posthac amplius mala dānaue, Domine, super orbē Christianū veniant, deniq; tenebras hæc quàm citissimè illumina. Per amorem Dei, vos obsecro, carissimæ, vt hanc pauperculam & audaculam fororculam diuinæ eius Maiestati comendetis, eumq; rogetis, vt mihi humilita-

S.
Theresia

Opera

IV
VI
VI

militatem elargiri dignetur. & hoc si feceritis, facietis quod facere regi-
mini. Pro Regibus ac Prælati Ecclesiasticis, ac speciatim pro Episcopo
urbis huius, ut oretis, singulariter hic vobis non præcipio; omnes enim
quotquot modò hic estis, ita in hacre diligentes video, ut id mihi vobis
intingere, opus esse non videatur. Sed veniant huç post vos, quæ-
cunque volent, quamdiu sanctum aliquem Prælaturum habebunt, sancta
etiam subditæ illius erunt. Quam rem, tanti utpote momenti, Domina
identidem per preces commendabit: & si orationes, desideria, disci-
plinas, & ieiunia ad eum quem dixi scopum non dirigatis, certè eluce-
& cogitate, non facere vos, nec adimplere finem, ad quem hoc in loco
vos Dominus coadunavit.

CAPVT IV.

REGVLARVM OBSERVANTIA INCVLCA TVR, ET ALIA TRIA
ad vitam spiritualem imprimis facientia, proponuntur.

Intellexistis iam, charissimæ, quàm magna sit expeditio, quam nobis
imur: quales ergo erimus, ne coram Dei & mundi oculis temeritate
audaculæ nimis esse videamur. Certum id est, strenuè nos & multum la-
borare debere: ad quod maximè conducit, sublimes quasdam cogita-
tiones & conceptus habere, ut sic operam demus, ut & opera sublimia
esse queant. Si ergo omni quo possumus studio & contentione Regulari
ac Constitutiones nostras, perfectè integreque seruare satagamus, spero
in Domino, fore ut nostras ipse preces exaudiat. Non enim nouum
inauditum quid à vobis exigo, carissimæ; sed tantum ut profectice
quam fecimus, sedulo exequamur, cum & hæc nostra sit vocatio, & vos
ad hoc nos ipsas obstrinxerimus: quanquam magna sit inter vnam ob-
seruantiam & aliam differentia. Prima nostra regula iubet, ut sine inter-
missione oremus. Hoc ergo quàm fieri potest maxima diligentia & studio
facere oportet: permagni quippe id refert. Obseruentur ad hæc ieiunia,
disciplinæ, & silentia, quæ ex ordinis præscripto iubentur. Notis enim
orationem, ut vera sit, hisce adminiculis adiuuari debere: delicta enim
& oratio sese inuicem non compatiuntur. De oratione porro aliquid
scribere voluistis; quæ verò hæcenus dicta sunt, rogo vos, ut in præsentia
eorum, quæ adhuc dicam, adimplere omnimodis studeatis, & sæpe quæ
libentissimè legatis.

Verùm antequam de interiori, de oratione, inquam, loquar, non
nulla hic tractare mihi visum est, quæ per viam orationis incedere vo-
lentibus imprimis necessaria sunt; & ita quidem necessaria, ut, esto per
non admodum contemplatiui sint, horum tamen ope & subsidio
magis

Regularis
observan-
tia, quam
sit utilis.

magnum sint in via Domini progressum facturi; at illis si careant, planè fieri nequit, ut valdè contemplacivi sint; & si se tales esse putent, gratissimè errant. Gratiàm ad hoc Dominus suam mihi elargiri, & quæ mihi dicenda sunt, declarare dignetur, ut id in gloriam & laudem ipsius tendat, Amen.

Nolite existimare, carissimæ, & sorores meæ, multa me vobis præcepta præscripturam: faxit enim Deus ut adimplere possimus illa quæ sancti nostri Patriarchæ & statuerunt, & re ipsa adimplerunt: hæc siquidem via hoc ipsi sibi nomen comparauerunt: & sanè non mediocris error foret, alià querere, aut ab alio velle discere. Tria dumtaxat hîc diductiùs declarabo, quæ etiam in ipsis Constitutionibus nostris comprehensa sunt: etenim permultum nostra refert scire, quâtopere illa seruare nos necesse sit, quò pacem tantopere à Domino nobis commendatam, tam internè, quàm externè consequamur. Primum est mutua inter nos caritas: Alterum, plenaria omnium quæ creata sunt abnegatio: Tertium denique, sincera & vera humilitas, quam licet vltimo ponam loco, valdè tamen eximia est, & cetera omnia in se complectitur.

Primum scilicet, ut inuicem singulari amore prosequamini, permagni momenti est: nihil enim est, quantumuis tædiosum & molestum, quod non quàm facillimo negotio, feratur ab ijs qui inuicem diligunt; & valdè durum & asperum esse deberet, antequam eos ad iracundiam prouocaret: Et si hoc præceptum, prout oportet, in mundo obseruaretur, crediderim, ipsum in primis conducturum ut reliqua omnia præcepta obseruaretur; sed quia vel nimis multum, vel nimis parum diligimus, hinc est, quòd ipsum nunquam perfectè obseruamus. Videtur quidem, quòd excedens & nimis multum est, nullum inter nos damnum adferre posse, tantam tamen damni & imperfectionis secum trahit, ut neminem id credere mihi persuadeam, nisi qui suis id oculis perspexerit. Hic namque diabolus intricatissimas excitat tricas, quæ in conscientia eorum, qui non nisi rudi quodam modo Deo placere & seruire student, parum aut vix sentiuntur, adeò ut hoc etiam virtutem esse putent; at qui perfectioni comparandæ intendunt, id optimè intelligunt. Hoc namque voluntati suam paulatim robur eripit, ne illa se Deo amando totam impendat. Et in feminis id magis locum habere existimo, quàm in viris: communitati verò quàm euidentissima damna creat. Hinc enim fit, ut se mutuo omnes æqualiter non diligant, sed particulares cum hac vel illa amicitias inueant, indeque fit, ut si qua amatæ irrogetur iniuria, amans eam quòdam modo sentiat; delictosi adhæc aliquid sibi desideret, ut id in amicam conferat; tempus denique capter ad cum ea colloquendum, idque sæpiùs magis ad illi indicandum quâto in ipsam amore feratur, & alias id genus

*Caritatis
mutua cõ-
mendatio.*

*Particula-
res amicitias in monasterijs
noxia sunt.*

nugas

S.
Theresia

*Amicitia
ad Deo ser-
uiendum
inistatum si-
gno.*

*Particula
res amicitia
etiam inter
fratres ve-
nenum sunt.*

*Nulli, nisi
Deo volun-
tati subijci-
enda.*

nugas, quam quantopere Deum ipsum diligat. Rarè enim huiusmodi
arctæ amicitia aut familiaritates, eò tendunt, vt vna alteram magis
in Dei amore promoueat; imò verò idcirco eas à demone induci crederet,
vt schismata & factiones in Religionibus exciteret. Cum enim ea ad diu-
inæ illius Maiestatis obsequium diriguntur, quamprimum id apparet
tunc enim nullà agitur voluntas passione, sed media & consilia inquiri-
rit ad alias passiones expugnandas. Et id genus amicitias multas videri
velim, vbi Conuentus multas alunt personas: sed in hac domo,
in qua plures quam tredecim non sunt, nec plures esse par est, manent
omnes amicæ esse, inuicè diligere, amare se mutuo omnes, & altera alteri
opitulari debent. Per amorem itaq; Dei vos rogo, à singularitatibus huius,
quantumuis ex sancta sint, abstinete: cum etiam inter fratres venenum
hoc reperire sit, & nullum omnino in eo commodum video; si verò
sanguinei inuicem sint, longè etiam deterius est, atque ad eò pellis terri-
ma est. Et mihi credite, carissimæ, etsi hoc vobis extremum quid esse ve-
deatur, magna tamen in eo sita est perfectio, & summa pax, & plura
peccandi occasiones per hoc auferuntur iis quæ parum firmæ sunt. Ita-
que si voluntas magis in hanc, quam illam propendat (neque enim ali-
ud expectandum est, nam est hoc naturale; quin imò sæpè nos ad
id quod deterius est, si modò pluribus naturalibus donis sit ornatum,
diligendum impellit,) nostrum est acriter ei resistere, & nullatenus
permittere, vt hæc nobis affectio domineretur. Sed amemus virtutes,
& bonum internum, & semper omni qua possumus cura & studio
caueamus, ne externam hoc aliquo in pretio habeamus. Non pe-
tiamur, carissimæ, vt voluntas nostra alicuius sit mancipium, cui
illius duntaxat, qui illam pretioso sanguine suo sibi cõmiserat, alioquin
hi credatis velim) ita vos illigatas vincasque comperietis (nescientes ta-
men vnde hoc contingat) vt quò vos vertatis, aut expediatis, planè igno-
raturæ sitis. Quæ autem hinc, Deus bone, proueniunt incepta ad-
nugæ pueriles, innumeræ sunt: sed, ne tam multæ mulierum mi-
mirates passim omnibus innotescant, & illas non addiscant quæ eas igno-
rant, hinc ab illis singillatim recensendis hic supersedeo. Sed, vt verum
fatear, subinde, dum eas video, obstupesco: nam quod ad me, quæ Deo
inclinavi. Sed, vt dixi, sæpè id vidi & obseruavi; & vere orne in plerisque
monasterijs ita contingat; nã in nonnullis id ipsa vidi. Et in orationibus quæ
illis viuèntibus id quæ maxime noxiū esse, scio, quo minus ad summam pe-
raram & perfectionem perueniant; at in Superioribus (vt per se patet) pe-
silentissimum esset. Sed ad hæc factiones & partialitates recedendum
magna iam inde ab initio, cum primum amicitia hæc contrahitur, opus est

Opera

in vi

est

diligentia ac sollicitudine, idq; magis per industriam & amorem, quam per severitatem faciendum est. Mire autem ad hoc malum tollendum, cōducit, quod Moniales simul in vno loco non sint, nisi statis horis, aut invicem non loquantur, pro consuetudine quam nunc quidem observamus: quæ est, quod simul vno in loco non agamus, sed in sua quæque cella, prout regula præscribit. Caveatur itaq; in S. Iosephi domo, nequod communi ergasterium instituatur: nã esto laudabili quadã consuetudine ipsum in monasterijs multis habeatur; facilius tamen silentium servatur, cum vnaquæque separatim in cella agit. Quin etiam ad orationem maxime conducit solitudo affuescere: cumq; hoc domus huius esse debeat fundamentum, & ad hunc finem magis, quam ad vllum alium, hic congregati sumus, hinc operam demus necesse est, vt erga id quod huc maxime conducit, affici incipiamus.

*Particula-
rium affe-
ctionum col-
endarum
ratio.*

*Solitudo ad
orationem
iuvat.*

Vt autem ad id quod dicere cæperam, mutuam inquam in nos dilectionem, revertar, extra propositum futurum mihi videtur, pluribus ad eam verbis vos cohortari. Quod enim genus hominum ita barbarum ac brutum sit, qui, cum semper inter se conuersentur, & in eodem consortio identidem agant, nec aliam sibi cum externis illis conversationem nec alia consortia, aut recreationes esse norint expectandas, ac Deum à se & se rursus à Deo, diligi credant, (quoniam omnia propter illum reliquerunt,) qui inquam ad amandum invicem non accenderentur; præsertim cum virtutis eæ sit natura, vt, quo ab hominibus diligatur, vltro semper inuitet & prouocet: hanc porro ego per Dei gratiam, semper hac in domo cōfido inueniendam; adeo vt (prout mihi quidem videtur) non multis ad hoc vobis commendandum, opus sit verbis. Sed iam hoc loco non nihil dicere & declarare vellem (prout quidem ingenij mei stupor id permitteret) quomodo mutua hæc nostra dilectio procedere debeat & quid sit virtuosus ille amor, quem inter nos vigere cupio, & quibus è signis collecturæ sumus, an principem & maximam hanc virtutem (verè inquam maximã, cū eã Saluator noster Christus nobis tantopere, & Apostolis suis tã instanter commendauerit) habeamus. Quæ si æquè perfectè & singillatim alijs in libris declarata inueniatis, nihil eorum quæ ego hic dico legitè vel admittite, quia fortasse nescio quid dicam.

De duplici porro amore hic loquor: vnus totus & merè spiritualis est quod nullo omnino (vt quidè apparet ei permista sit sensualitas, aut natura nostræ teneritudo, saltè talis quæ illius puritatè aliquatenus auferat. Alter, spiritualis quidem est, sed simul aliquid sensualitatis & imbecillitatis permixtū habet; & est hic amor bonus, & licitus videtur, qualis est is qui inter cognatos & amicos reperitur. Quia de hoc iã antè aliquid locuta sum

*Amor duplex est spi-
ritualis totus & alter
sensualitatis
mixtus.*

S.
Theresia

*Spiritualis
amor quis
sit & dis-
cretio affo-
ciandi.*

*Amor erga
confessarium
qualis esse
debeat.*

*Periculo-
sum est, con-
fessarium
parum per-
fectum nosse
se dilige.*

sum hinc in praesens agere volo de altero illo, qui ita spiritualis est, ut nulla omnino intercurrat passio; quia si illa hic locum habeat, omnis illius ordinatio inordinata fit, & penitus turbatur. At, si cum moderatione & discretionem hunc quae dico amore exercentur, quidquid in eo est, meritum est: nam quod nobis esse videtur sensualitas, in virtutem commutatur; quamquam haec ipsa ita subtiliter aliquando ei immista & incerta est, ut vix agnosci & percipi à quoquam possit; praesertim si amor hic erga aliquem Confessarium sit. Quando enim illi qui orationi additi sunt, illum bonae esse vitae, & suam agendi procedendique modum ab ipso intelligi vident, magnum quendam erga eum amorem concipiunt. Acque hic est, ubi daemon per scrupulorum iniectionem durum certamen mouet, quo animae quietem plurimum interturbat: hoc si quidem ipse spectare praesertim cum eam Confessarius ad maiorem ducere perfectionem ita agit, tunc usque ad eam affligit & vexat, ut ipsa eum tandem deserat, & nec huic, nec illi ipsam adherere sinat. Quod autem hac in re facere potestis, hoc est, ut scilicet sollicitè procuretis, cogitationem vestram amnia hac inquisitione, diligat sine, nec ne, non occupare aut turbare: sed, si diligatis, diligite. Si enim ad illum amandum excitemur, qui corpori nostro benefacit, cur non diligamus eum, qui ad animae nostrae benefaciendum semper excubat & allaborat? Imò verò, velut in signe progressus magni facienda principium duco, Confessarium amore prosequi, si sanctus & spiritualis sit, & cum illum strenuè allaborantem & vigilantem video, in animam meam in via spiritus promoueat, ea namque nostra est imbecillitas, ut hoc subinde nos magnopere iuuuet, ad magna quaedam ad Dei honorem & obsequium spectantia peragenda. At si Confessarius talis non sit, qualem eum esse debere iam dixi, res periculo non vacat; & fieri potest, ut non parum noceat, si is se diligi intelligat, & quidem magis in monasterijs arctissime reclusis, quam in alijs: sed, quoniam difficillime cognoscere poterimus, quisnam inter eos ea bonitate sit, hinc magnam hoc opus est diligentia & prudentia. Hic proinde longe quidem confidius foret, nos ita gerere, ut is se à nobis diligi non percipiat, & haec ei non aperire; verum ita hinc animam diabolus affligit & angustiat, ut ne hoc quidem ei permittat: putabit enim nihil sibi aliud ei esse confitendum, quam hoc vnum, quin etiam ad hoc ipsum confitendum se obligat. Quare vellem sibi huiusmodi persuaderent, hoc nihil esse, quin adeo contemnerent. Hoc ergo monitum notent & obseruent: nimirum, si omnia Confessarii verba & colloquia ad animarum suarum bonum promotionem tendere videant, nullaque signa in eo vanitatis aduertant (hoc statim percipient omnes, nisi quae sponte & scienter stolidae esse valeant, & eum timoratum esse notent; ob nullam, occasione affectus huius, no-

Opera

IV M
16

dentem tentationem sese crucient aut turbentur, sed eandem contemnant, & procul à se reijciant. Vbi enim diabolus, iam defatigatus, incassum se conuerti & laborare videbit, à tentando desister. At si Confessarium ad aliquam vanitatem tendere videant, suspecta ipsis sint omnia, nullaque cum eo, tametsi de rebus sanctis, misceant colloquia, sed paucis verbis cōfiteantur, & statim recedat. Omnium verò cōsultissimū foret, Prepositæ indicare, nō bene animæ suæ cū isthoc Confessario esse, atque aliū Confessariū deligere. hoc porro securissimū & tutissimū est, si modò sine aliquo honoris ipsius detrimento fieri possit. Hoc autem in casu & alijs ei similibus, in quibus magnarum molestiarum & malorum pedicas homini necesse diabolus possit, & in quibus quid factū opus sit, non satis constat, longè optimum fuerit, cum aliquo erudito viro satagere conferre (ad hoc enim, si quando opus est, facultas & libertas apud nos cuius datur) nec non ei confiteri, ac quicquid ipse hoc in genere præscribere, facere. Nisi enim aliquod remedium daretur & concederetur, grauissimis erroribus ianua panderetur. Quam multi enim in mundo errores committuntur, quòd in rebus agendis sine consilio procedatur, præsertim cum de damno alicui inferendo res est? Nullatenus ergo omittere debemus, consilium & remedium aliquod hac in res suggerere; etenim cum hac nos via diabolus adoriri incipit, magna haud dubiè inde mala consequentur, nisi quam celerrimè filū hoc præcidatur. Quapropter, quòd de alio confessario deligendo dixi, longè optimum videtur, si modò illa ad hoc faciendum sit commoditas, quam cum Dei gratia minime defutam spero; deinde vt summopere curent, vt cum eo quem suspectū habent, omnino non colloquantur & conferant, etiamsi eas propterea mortē oporteret pati. Norint enim oportet, multū hinc dependere: est quippe res periculosissima & communis omnium infernus & pernicies. Vnde suadeo, nullatenus vt exspectent, quo ad usq; magnum aliquod malum iam aduertent; sed omnibus quæ inuenient, & quibus tanta conscientia vt se posse intelligant, medijs ipsum iam tum in initio absumpere studeant. At enim spero Dominum non permissurum, vt illæ, quibus propositum est semper orationi intendere, vllū alium amare possint, quam qui insignis & feruens Dei seruus est. Hoc autem certissimum est. Aliter si faciant, euidēs est, ipsas nec orationem, nec perfectionē prout quidem illa hac in domo intenditur, adepturas; si enim videant illum se lingua sua loquentes non intelligere, nec colloquiis de rebus pijs ac diuinis delectari, illum amare non poterunt, vt pote sibi prorsus dissimilem ac dissonantem. At si talis fuerit eò, quod paucas hic reperiet occasiones, aut valdè simplex & expers erit, aut nullam sibi Deine ancillis molestiam

Quorū confessariorum conuersatio sit noxia.

In rebus difficultibus cū viro litterato cōmunicandum.

Remedia aduersus illam conuersationē suggeruntur.

Nulli aliquæ offensio- nis causa danda.

Quando istum sit confessarium relinquere

Pericula & confessarijs.

S.
Theresia

Opera

IN VII

166

exhibere volet. Quod autem hac de re agere coeperim, est hoc (ut quidem dixi) aut totale, aut saltem maximum, quod monasterijs reclusis inferre diabolus potest, damnum quodque nimis quam sero agnoscitur. Itaque fiet, ut perfectio paulatim pessum sititura, & tamen nequaquam quo pacto & inde: si enim Confessarius vanitati (utpote ei obnoxio) dare locum, & eam inducere voluerit, omnia parui pendet, etiam in alijs personis; Deus per infinitam misericordiam suam, ab huiusmodi rebus tueatur. Hoc namque satis est ad omnes Moniales improbandas, cum conscientia ipsarum aliter ipsis faciendum dicent, quam Confessarius ipsis indicet: & si vnum & solum dumtaxat Confessarium habere cogintur, quò se vertat nesciant, aut quomodo; pullis molestijs ad quatenus sint peruenturae: quia ille damnum ijs infert, cuius erant quatenus tollere, & praeuenire. Multas id genus difficultates & molestias nonnullis locis occurrere credo; quorum me miseret, & quas nolite mirari, si tanto vos impendio huius periculi commone tagam.

CAPVT V.

COEPTVM DE CONFESSARIIS SERMONEM PROIBQUITUR, & exponit, quanti eos doctos esse referat.

Periculum quod sit quando superior & Confessarius bene inter se conueniunt.

Plures Confessarij in monialibus permitti.

Non sinat, obsecro, per misericordiam suam Deus, ut aliqua de hominibus hac monialis in eam quam dixi molestiam incidat, nisi, & quoad animam, & quoad corpus, angustiatam se inueniat, quod fecerit. Praeposita & Confessarius bene inter se conueniant, ita ut nec inuicem illa, nec illi de ipso quid Moniales indicare audeant. Vnde conuenientiam ipsas tentari, ad etiam grauissima peccata inter confitendum subterfugant, quòd vereantur ne aliquam sibi inquietem accersant. Quantum, Deus bone, damni inimicus hic inferre potest: & quam ipsis caro mala habeat, strictio & honor constat. Religionem & monasterij sui honorem periclitantur se promouere putant, quòd vnum dumtaxat Confessarium habent, & vtantur, interim tamen diabolus hac via animas inescare & capere conatur, cum alia id facere nequeat. Si enim afflictæ sorores alium Confessarium petant, mox omnis ipsis Religionis obseruantiae ac disciplinae periculum pessum ire videtur; aut si alterius is Ordinis sit, tamen si singulari viri sanctitatis, magnam se vniuerso Ordini, quòd vel dumtaxat carnis subinde conferatur, infamiam & probum inferre credunt, singulis Deo gratias agite filiae, & eum ob libertatem qua iam fruimur, laudate, quæ esto se ad permultos assumendos Confessarios non extendat, cum aliquibus tamen, praeterquam ordinarijs Confessarijs

vobis agere & cōferre concessum est, vt in omnibus vos illuminare & in-
 fluere possint. Et hanc ipsam sanctam libertatē, semper vt procuret, & ab
 Episcopo aut Prouinciali instanter perat, quācumque futura Superior
 est, per amorem Dei rogo, vt scilicet præter ordinarios Confessarios, in-
 terdum tam ipsi, quā alijs omnibus, cum alijs viris doctis conferre
 & agere, innumquam animæ suæ sinum ijs aperire liceat, præsertim si
 Confessarij eruditi non sint, quantūvis boni & sancti sint. Non
 peccat Deus, vt in omnibus dirigi seipsa pariantur ab aliquo qui
 doctus non sit, quemcumque demum habere spiritum videatur, vel
 de facto etiam habeat. Doctrina & eruditio permagni sunt ad omni in-
 re lucem dandam momenti; & erunt fortasse nonnulli, in quibus v-
 namque hanc dotem inuenire sit; & quo maiorem vobis in oratione
 gratiam Dominus elargietur, eo opera & oratio vestra firmiter habe-
 re fundamentum & magis solida esse debent. Hoc saltem scitis, pri-
 mum huius fabricæ lapidem bonam esse debere conscientiam, & omnibus
 vos vitibus conuicti oportere, vt puram, etiam à venialibus, habeatis
 conscientiam, & semper, quod perfectissimum est, sectemini. Omnes
 Confessarios isthoc scire, putabunt vulgò; sed grauiterrant. Con-
 tigit quippe, me cum aliquo qui vniuersum Theologiæ cursum ab-
 soluerat, de rebus ad conscientiam spectantibus agere; qui per ea
 quæ mihi dicebat, vt p̄te quæ valde parui momenti erant, non parum
 mihi nocuit; scio autem, illum ex industria decipere me noluisse; & vt
 deciperet, nulla eum mouebat occasio. Sed quid? melius non sciebat.
 Ipsum, deinde etiam, cum alijs duobus aut tribus mihi accidit. In
 hoc verò omne nostrum bonum situm est, vt veram lucem habeamus
 ad Dei legem quā perfectissimè obseruandam. Illius basi optimè su-
 perstruitur oratio; & sine forti ac solido hoc fundamento, omnis super-
 structio collabatur. Aded vt cum viris, & spiritu Dei & doctrina
 donatis, eos agere necesse sit. si quidem fieri non possit, vt Con-
 fessarij vtramque hanc dotem habeat, procurete, vt saltem subin-
 de per annum alteri liceat confiteri, & si fortè vetemini alijs quā
 ordinario confiteri, illis quales dixi, etiam extra confessionem, a-
 nimæ statum aperire, & de rebus ad eam pertinentibus agere procu-
 rare. Plura etiam dicere audeo, scilicet, tametsi omnes omnino.
 Confessarij dotes haberet, nihilominus id quod dico, subinde vsur-
 pari & locum habere debere. fieri quippe possit, eum errare; vn-
 de consultum est præcauere, ne per vnum eum vniuersa in errorem
 trahantur; semper tamen ad obedientiam respectus habeatur, nequid in
 ipsam peccetur. nam nullum est malum, quin aliquo d aduersus id sit
 remedium; & vel anima vna digna est, vt illius bono & incolu-
 mitati

*Docti viri
 conscientia
 dirigenda per
 uille sunt.*

*Perfecta di-
 uina legis
 obseruantia
 orationis est
 fundamentum.*

*Quando a-
 lijs Confessa-
 rijs vetitū
 est confiteri
 quā ordi-
 nario, cum
 alijs extra
 confessionē
 communi-
 cetur.*

mitati omninodis prospiciatur, quantò verò magis multarum animarum

Quidquid hic dixi, ad Præpositam spectat, vnde eam iterum atque iterum rogo, vt, cum multa alia in hac domo, quàm animarum, consolatio queratur, huius quoad hoc consolationem procuret: varias namque Dominus habet vias, quibus animas conducatur, & vnus Confessarius non nouit vniuersas. Hoc porro vobis promitto, nunquam viros spirituales defuturos, qui libenter vobiscum agere, & animas vestras consolari vellent, dummodo sitis quales esse debetis, esto sitis pauperes. Quia enim corpora vestra sustentat, etiam aliquos excitabit, quibus desiderium inspiret ad animabus vestris lumen aliquod quàm libentissimè infundendum, & hoc (quod maxime vereor) malum auertendum. Et si forte contingeret, diabolus Confessarium per falsa aliqua dogmata decipere tentare, vbi tamen is videbit, etiam alios vobis Confessarios supplicare, in hac domo illi futuram in Domino confido. Quocirca, ex amore Dei, Episcopus vel superiorem quemcumque futurum rogo, hanc vt Monachibus libertatem indulgeat, vt, cum viri fuerint, qui doctrina & virtute doceantur (hoc namque tantillo in oppido, quale hoc ipsum est, facile intelligitur) ipsas non impediat aut prohibeat, quo minus his subinde conferantur, esto alios ordinarios Confessarios habeant. Ad multa enim ad expediens esse scio, & quod inde promanare damnum potest, nullius potius momenti esse, vt cum summo illo, occulto que, omniaque pene remota longè superant malo, quod in alia illa re situm est, nequaquam potest comparari. Hoc quippe Monasterijs proprium est, vt ipsorum bonum, nisi summa cura & sollicitudine foueatur & alatur, quàm citissime intercidat; malum e contra, cum semel locum ceperit, non nisi summa cum difficultate tollatur, & quæ in rebus vitiosis & imperfectionibus semel introducta est consuetudo, statim in naturalem quodammodo agendam & habitum transeat.

Quidquid hic dixi, re ipsa vidi & intellexi, & cum doctis sanctique viris contuli, qui satis perspexerunt, ecquid huic domo potissimum congreueret, vt ipsius perfectio promoueri & adaugeri posset. Inter omnia autem pericula (nam in rebus, quamdiu hinc viuimus, ea occurrunt) illud esse minimum comperimus, nullum scilicet, vicariū vniquam condere, qui liberam exeundi, intrandi ac iubendi quilibet facultate habeat, etiam Confessarium, qui hanc libertatem habeat, sed vt hi duraxat clausuram, & honestatem domus, & profectum tam internum quàm externum cordi & curæ habeant, quò Prælatum, si quando hac in re aliquid defectus erit, commune faciant, at ipsi met, Superiores esse, & preesse non

Deus ancillis suis semper de bonis confessorijs prouideat.

S.
Theresia

Opera

IV VII

105

debent. Atq; hoc est, quod iam hac in domo seruatur; idque non meo v-
 nius iudicio & arbitrio: nam Episcopus quem iam habemus, & cui subfu-
 mus (multas enim ob causas, Ordinis obedientia nos subijcere nolui-
 mus) qui omnis religionis sanctitatisque amantissimus est, insignisque
 Dei famulus, Aluarus Mendosius nomine, illustri genere ortus, huiusque
 domus omnimodis promouendo perstudiosus, virorum doctrina, spiri-
 tu, experientiaq; multa, donatoru, ad huius solius rei tractationem, con-
 uentum indixit. Hocque tandem, post multas, tū aliorum plurimorum, tū
 mei, tametsi indignas, orationes, ita statutum ac decretum est. Equissimus
 ergo fuit, post secuturos Praelatos hoc decretum & opinionem ample-
 cti, cum id & à viris tam bonis statutum, & per multis sit precibus à Do-
 mino petum, lucē vt dare dignaretur, ad id quod optimum est, dignos-
 cendum; & prout quidem hactenus intelligere licuit, hoc certe optimū
 est. Deo Dominus, vt id semper vltius promoueatur & crescat, sicuti ad
 eius gloriam magis futurum est. Amen.

CAPVT VI.

REVERTITVR AD EAM, QVAM INCHOARAT, DE AMO-
 re perfecto materiam.

Longissimè à capto sermone, fateor, deflexi; sed tanti id quod dixi re-
 fert, vt, quicumque ipsum intelliget, nullatenus me sit culpaturus.
 Redeamus ergo iam ad amorem, qui bonus est, quoque nos inuicem pro-
 sequi fas est. Quod autem ad amorem, quem pure spirituales esse dico,
 spectat, nescio, an sciat: quid dicam intelligam: hoc saltem mihi videtur,
 necesse non esse multis de eo agere, vereor enim vt quam paucissimæ sint,
 in quibus is inueniatur: quicumque vero eum à Domino acceperit, in-
 genites propterea ei gratias agat; summæ enim perfectionis sit oportet. Ita-
 que aliquid de eo dicere, mihi propositum est; nam forsitan aliquid in-
 de commodum sequetur & bonum. cum enim virtus aliqua nobis ob o-
 culos ponitur, tunc erga eam affici incipit is, qui illius habēdæ desiderio
 tenetur, eamque consequi proponit. Deo Deus, bene vt illum intelligam,
 magis autem vt eum exponam & declarem: etenim non puto me scire,
 quis amor purè spiritualis sit, aut quando sensualis ei permistus sit; adeo,
 vt quomodo de eo loqui audeam, prorsus ignorem. Perinde enim hic se-
 res mecum habet, ac dum quis eminus alium loquentem quidem audit,
 quid tamen dicatur non percipit: vnde si, inde hic fiet, vt ipsamet non
 intelligam quid dico; Dominus tamen ita omnia dirigat, vt id ceu bene
 dictum accipiat. Si quid autem interdum solidè & extra propositum
 essetiam, mihi sanè maximè naturale est, nihil omnino dicere aut facere
 quod ad rem ac propositum sit.

Qui scit
 quod sit in-
 ter mundū
 hunc & al-
 terum inter
 creatorem
 & creatu-
 ram discrim-
 en plus
 diligit quā
 putat.

S. M. Teresa Opera.

d

Cura

*Qui verè
spirituali-
ter ament.*

Cum ergo quis ad claram eius quod in mundo est, cognitionem à Deo perducitur, intelligitque alium quemdam mundum esse, quantaque sit inter vnum & alterum mundum differentia, & vnum quidem æternum esse, alterum verò non nisi merum somnium, & quid sit Creatorem diligere, quid creaturam; & hoc iam per experientiam cognouit (quod sane longè aliud est, quàm ipsum nudè dumtaxat recogitare aut credere.) ab hac re ipsa videt ac percipit, per illum se proficere, per hanc autem deficere ac perdere, quid denique Creator, & quid creatura sit, vti & alia per multa, quæ Dominus magna veritate & claritate eum, qui vti ab ipso in oratione instruitur se disponit, docet, aut quemcumque Maiestas eius docere voluerit; qui ergo eiusmodi sunt, hos longè aliter amare censeo, qui nos quæ huc usque non peruenimus: fieri potest, carissimæ, vt abs re vobis esse videatur, hac de re me agere; & dicatis, vos, quidquid hic dixi, tantum optimè scire & perspectum habere; faxit Deus id ita esse, ita inquam vos id scire vt sciri oportet, intimis ipsum visceribus imprimendo. Ideo si scieritis, videbitis haud dubiè me neutiquam metiri, cum eum quæ huc Dominus prouehit, ad hunc amoris gradum dico peruenisse. Quæ ergo ad hunc statum Dominus promouet, illustres sanè & regie quadam animæ, utpote quibus satis non est, tam vile & abiectum quid arque corpora hæc nostra sunt, quantumcumque ea pulchra sunt, & quantumcumque gratijs & dotibus donata, diligere. Placent hæc quidem exterius oculis illorum, ipsumque Creatorem his visis laudant & deprædicant; at non propterea affectum ipsis & animum applicat. Ita, inquam, illis adhaerent, vt ob illa hæc diligere; imò, vanum quid se diligere, & vnam amare velle putarent; atque ad eò sibi metipsis irascerentur, nec auderent Deo sine magna verecundia, dicere, se illum diligere.

*Spirituales
non curant
an ab alijs
diligantur.*

Dicetis mihi forsitan, Qui huiusmodi sunt, alium quempiam amant, aut amorem quo ipsos alij prosequuntur, compensare nescient: aut saltem parum curant, quod ab alijs amentur; & licet subinde, ex naturali quadam infirmitate, subito exultent quod ab alijs diligantur, cum tamen ad se reflectunt, nihil omnino hæc esse vident, nisi personæ sint inuicem, ut animab⁹, ipsorum aut doctrina aut oratione prodesse queant. Alij enim amores, quos sibi non prodessè, sed obesse plurimum posse vident, ipsis permolesti sunt: non quod pro ijs grati non sint, aut bene eos non pendant, dum huiusmodi homines identidem Deo commendant, sua dilectionem quodammodo rationibus Domini ascribentes, quia hæc in eo venire sciunt, nihil quippe in se esse putant, quod amorem alicuius mereatur. Atque inde fit, illos sibi persuadere, ideo se ab hominibus diligere, quod à Deo diligantur; itaque pro amore illo satisfaciendi curam deus in illius Maiestatem reijciunt, hocque illum rogant, itaque à debito

S.
Theresia

Opera

IN VI
166

omni liberi manent, nihilque hoc ad se putant pertinere. Re autem bene perpensa, subinde apud memetipsam recogito, quanta nostra sit cecitas, quod ab hominibus tantopere diligamur, nisi, ut dixi, sint huiusmodi qui nobis, ad æterna perfectaq; bona comparanda prodesse possint.

Notandum iam, quod, dum alicuius personæ amorem captamus, semper aliquod commodum aut voluptatē nostrā ex eo amore spectemus: sed hi perfecti, de quibus loquor, amatores iam omnia quæ in mundo ipsis cõferri possunt, bona, omnes recreationes & voluptates pedibus subiecta habent & premunt; imò ita constituti sunt ut, esto etiam omnimodis (vrita, dicam) vellent, nulla tamen alia è re, præterquam è solo Deo, & sanctis de eo sermonibus, haurire voluptatem possent. Unde fit, nullum eos commodum videre in eo, quod à quopiam diligantur; atq; ided parum curant, diligantur, nec ne. Et quoniam hanc ipsi veritatem liquidò perspiciunt & intelligunt, hinc seipos rident, dum ad animum reuocant, quàm olim solliciti & anxij fuerint in scire cupiendo, an, quos ipsi amabant, simili in ipsos amore ferrentur, nec ne. Nam esto amor noster bonus sit, statim tamen natura nostra rationem & parem reciprocumq; amorem exposcit. Quem iam habitum si inspiciamus, videbimus, nos nõ nisi stipulas accepisse: omnia quippe inania, vana & sine vlla soliditate sunt, & aveto rapiuntur. nam postea, multos magno nos amore esse persecutos, quid, quæso, inde nobis postea remaneat? Aded ut tunc non plus curent diligere, quàm non diligere ab ijs quos dixi, nisi in quatum id ad anime propriæ commodum & bonum spectat. Vident quippe, naturam nostram eiusmodi esse, ut statim in amando defatigetur, nisi amorem reciprocum reperiat. Videbuntur vobis huiusmodi neminem omnino diligere; imò nec alium quempiam præterquam Deum solum, amare posse. Verum plus & magis eos diligere censeo, quàm alius quispiam, & quidem sinceriore, veriore, vtiliore, & ardentiore dilectione. Paucis ut dicam, amor est, quem habent. Et quæ huiusmodi sunt, anime semper ad plus dandum, quàm accipiendum paratæ sunt: quin & erga Creatorem ipsum eodem modo affectæ sunt. Atq; isthoc solum hoc amoris nomine dignum esse sentio: etenim alij illi viles affectus & propensiones, pulcrum hoc amoris nomen immerito sibi vindicarunt.

Præterea petitis, quidnam demum sit erga quod affectu feruntur, si non diligent illa quæ vident? Diligunt, fateor, illa quæ conspiciunt, & affectu feruntur in illa quæ audiunt; sed hæc quæ vident, sunt durabilia. Nam cum amorem figunt, statim, corpora pertranseuntes, ad animas ipsas oculos dirigunt, ac vident num quid earum habeant, quod amore dignum sit, si nihil huiusmodi in ipsis videat, sed nõ nisi aliquod initiũ dispositione, ad aurũ hac in fodina (si modò fodiendi in ea laborẽ sumere velint) inueniendum;

*Quanta sit
cecitas a-
maruella.*

*Perfecti quo
amare deli-
bentur. Et
nihil amant
extra Deũ*

*illi verè an-
imæ & quæ
feruntur.*

*Quomodo
perfecti non
diligant illa
quæ vident,
nec corpora*

S.
Theresia

*Non amant
vllū perfe-
cto amore,
nisi qui bo-
nus est.*

dum; dummodò hominem ipsum diligant, labor hic ipsis gratus non videtur, imò nihil omnino ipsis obijcitur, quod non quàm libentissimè in huius animæ gratiam & vtilitatem subiret. In ea enim diligenda perseverare volunt; id autem impossibile esse norant, nisi aliquid is boni in se habeat, & Deum summopere diligat. Hoc inquam impossibile esse dico; nam quantumlibet huiusmodi homo ipsos sibi devincere studeret, ex ardenti in ipsos amore moreretur, omniaq; quæ posset beneficia eis prestaret, denique omnia naturæ talenta, & dotes simul is haberet; voluntas tamen illorum prorsus ad hoc volendum impotens erit, nec ad firmum stabilemque amorem perducī poterit. Iam tum enim novit, & certa experientia sciunt, quid omnia sint: & nihil falsum aut adulterinum illis obtrudi poterit: vident non idem esse vtriusque sentire & iudicium, & prorsus fieri non posse, ut in sese inuicem diligendo perseverent. Est quippe amor, qui vnà cum vita finem accipere debet, si amantium alterutrum præcepta & legem Dei non observat, & Deum non diligere colligit, & post hanc vitam, ad diuersa vterque ab inuicem diuulsi, loca concedere debeant. Illum porro amorem, qui ad tempus vitæ huius tantum extenditur anima illa cui veram sapientiam Deus instillauit, plus non facit quàm mereatur, quin imò nec tantum, quibus enim è rebus mundanis voluptatem capere volupe est, è delicijs, inquam, honoribus & diuitijs, aliquo loco habebunt, quod quis diues sit, vel ad recreandum tempus fabulis fallendum percommodus: at, qui ab omnibus hisce rebus alienior est & nauseam habet, parum, aut etiam nihil omnino, hæc ipsa corripit. Amor ergo quo huiusmodi hominem prosequitur, si modò eum aliquo amore prosequatur, commotio quædam est, qua actus, efficiat, ut anima hæc Deum diligat, quò ab ipso vicissim diligatur. Vider enim & nouit, uti dixi, diurnam dilectionem non fore, si aliter eum diligit, & amorem esse qui sibi carissimo constat. Facit enim quidquid potest, ut in virtute proficiat: & mille mortes subire parata esset, ut vel modicam ipsi vtilitatem adferret. O pretiosum amorem, qui ipsum ducem amorem Christum Iesum, vnicum bonum nostrum, ita imitatur?

Amor temporalis & perpetuus, qui differat.

Verus amor quis sit.

CAPVT VII.

EAMDEM DE AMORE SPIRITVALLI PROSEQVITVR MATRIAM, & QUADAM, QUIBUS AD EUM PERVENIAMUS, MONITA SUGGERIT.

Amoris spiritualis cordialitas & de amato sollicitudo.

MIRVM est, quam amor hic sit cordialis, quor lacrymis, quibus æsteteritibus & orationibus, qua demum sollicitudine amanti committet, in eo commendando omnibus illis, quorum precibus eum promouat.

ueni & iuuari posse putat: quam continuis identidē ardeat desiderijs vt eū aliquatenus proficere videat; quātos ē contra dolores sentiat, nullatenus proficiat, si verò iā nonnihil in melius mutatus illi videatur, postea aut eū aliquantulū retrocedere cernit, nullum se vniquam tota vita sua habituram gaudium putat. Dum vel comedit, vel dormit, hæc identidem sollicitudo ei recurrit, ac semper metuit, ne quam tantopere diligi: anima, pessum eat, & ab inuicem in æternum vterq; separandi sint. Corporalem quippe & mundi huius mortem ne vel hilum facit, animum namq; non vult affligere rei, quæ vel minimo ventulo irreuerabiliter dilabitur aut distillat. Est quippe (vt dictum est) amor, qui nullum, nec paruum, nec magnum sibi commodum seletatur; quod querit est vt animam illam bonis celestibus diuitem & opulentam videat. Hic, inquam, verus amor est, non verò terreni hæc celesti amores: per quos malos & sinistros amores fugiendū non intelligo (ab his enim nos rucatur Deus) neque enim nos defatigamus oportet in dicendo malum de re quæ ipse inferius est, imò nec de minimo, quod in eo situm est malo, satis malorum dici potest. Hunc, cā illi me, ne ore nominare quidem debemus, aut eum in mundo vsquam reperiri cogitare, nec de eo, aut per iocum, aut seriò loquentes audire, nec pati, vt, nobis præsentibus, de huiusmodi affectibus & amoribus agatur, aut quid referatur. Huiusmodi amor ad nihil omnino utilis est, imò verò nocere posset etiam de eo loquentem audire. Sed de alijs illis loquor amoribus, qui (vt dixi) liciti sunt; qualis est amor ille quo ipsæ inuicem prosequimur, qui que inter amicos & propinquos reperitur. In hoc amore timor omnis & voluntas in eo versatur, ne quem hoc modo diligimus, de mori contingat: si, vel caput illi doleat, anima nobis nostra dolere & affligi videtur: si qua enim in afflictione constitutum videmus, mox nostra nos, vt dicitur, deficit patientia, itaq; in ceteris omnibus modis & affectibus.

Alius autem ille amor non est eius generis; & licet, ex infirmitate naturali, subito quis tale quid sentiat, statim tamen ratio examinat, num id animæ illi expediat, num propterea in virtutibus magis ditescat; & quomodo se ipsa quo ad hoc gerat. Orat Deum, vt illi patientiam elargiatur, vt que afflictione sua promereri aliquid possit: & si patientem eam esse comperiat, nullam in afflictione sua pœnam sentit, quin imò ea gaudet & exultat. Mallet quidem ipsa, fateor, aliquid pati, quam aliam illam patientem videre, si omnes meritum ac lucrum quod in patiendo situm est, licet ipsam posset transferre. Non ita tamen, vt propterea se ipsa torqueat, aut vllatenus inquietet. Iterum dico, Amor hic respondere, & proximè sequi videtur amorem illam, quo sincerus ille amator hominum Iesus Christus nos est prosecutus. Atq; inde fit eos, qui hunc ipsum habent,

Amores mundani quantopere fugiendū.

Amor malos describi nō meretur.

Amor liciti effectus & incommoda.

Spiritalis amor describitur eiusque effectus.

Quia perfectus amor spiritualis diliguntur, magnum illud lacrimarum reservant.

S.
Theresia

Opera

IV VI
168

bent, tant opere alijs prodesse: est enim perinde, ac si quis omnē laborē solus in se susciperet, & alijs, sine vllō prorsus labore, fructū tñ laboris perciperent. Atque eod fit, vt qui cum ipsis habent amicitiam, maximam ex ipsis utilitatem capiant. Et, mihi creditore, vel illi desinent ipsos tam singulari affectu prosequi, vel à Domino obtinebunt, vt eandem quam ipsi viam inueant, cum ad eandem ambo patriam tendant, vti S. Monica obtinuit, vt S. Augustinus eandem secum viam ingrederetur. Nulla sanè possent duplicitate apud eos vti, aut aliquam ipsorum imperfectionem dissimulare, quin modo hoc ijs in bonum cessurum credant; quoties eius recordantur, illius eos commonefaciant, quod eos velint & desiderent quam opulentissimos videre. quos autem ad hoc quærunt an fractus, cum tamen mundi totius immemores sint. et, quantumuis vellent, aliud sanè facere non valent, non adulantur, aut loquuntur cum illis ad os, nullaque in eis dissimulare & coniuere norunt. Et propterea fiet, vt vel illi vitam emendent, vel hi amicitia vinculum abrumpant; neque enim id ferre poterunt; neque etiam tolerabile est, ideoque continuum velut bellum est, uti pro vno, quam pro alio: Et esto totum mundum oblitū sint, nec aduentum alij homines Deo seruiant, nec ne (quia super se ipsos dumtaxat relectunt & vigilat) tamen super amicos suos nō possunt nō reflexere, nisi vt sit quin videant ac novent, imò vel minimū puluisculum in ipsis amittere aduersuri sint. Grauisimam inquam, crucem ferunt & penam.

Sincerus qui amicit.

Quis S. M. huiusmodi amantes faciat.

Quis amicos suos ad amorem Dei moueat.

Næ beatæ illæ sunt animæ, quæ ab huiusmodi hominibus diliguntur, quam felix tunc ipsis dies illuxit, cum primū ipsos ceperunt agnoscere. Non velles mihi illam, Domine, præstare gratiam, permulti vt sint, qui me sic diligenter? Malle, (vt verum fatear) hoc, Domine, conitari, quam vt ab omnibus Regibus, & Dominis mundi huius diligerer. Et merito, cum tales quos dico, nullis omnino, quæ quæ in ipsorum potestate sunt, parcant medijs, vt nos efficiant tales, vt ipsi met mundi imperiū ad dominiū obtineamus, & omnia quæ in eo sunt nobis subiecta sint. Cū verò aliquē qui eiusmodi sit, noueritis, carissimas, præposita omni qua poterit diligentia procuret, vt talis vobiscū agat & loquatur. Huiusmodi qui sunt, tantum eos diligatis permitto quatenus volueritis, quā diu scilicet tales sunt: Sed paucos huius generis esse, verisimile est, at Dominus obsecro sciri velit, si quando aliquis est qui ad perfectionem tendit. Statim vobis dicent, non esse id opus; satis esse Deum habere. Sed respondeo, bona Dei habendi ratio est, vt cum eius amicitia eis agatur, semper enim inde magnum commodum percipiatur. Illa ipsa noui per experientiam; imò quod iam in inferno non accedat, huiusmodi, secundum Deum, hominibus adscribo: nam, semper magnopere desiderabam, vt pro me Deum rogarent; atque etiam operam darent.

dabam, vt hoc re ipsa facerēt. Sed iam ad id quod cōperamus, redeamus.

Hunc amandi modum vellem equidem omnes quotquot sumus, haberemus, & licet hic in initio fortassis ad eum non sit perfectus, Dominus cum paulatim perficiet. Incipiamus ergo à medijs: nam quamuis aliquis affectus tenerior sit ei permittus, nihil hic oberit; & dummodo is tantum in genere sit, non potest non esse bonus: quin in id etiam necessarium aliquando est, vt quendam in amore affectus teneritudinem ostendamus, & etiam habeamus, ac non nullas consolorum molestias & infirmitates, tamen si ex sint parue, sentiamus. Subinde enim cōingit, vt tantā huic paruū quid molestiam & pœnam causerur, quantam illi causaretur magna aliqua crux aut afflictio. Qui enim natura pusillanimes sunt, à paruis rebus grauissimè cruciantur. At si ipsa naturā generosā sitis, non idcirco debetis alterius compassione non rangi. Et nolite mirari, sed potius cogitate, forsitan diabolus maiore contentione omne suum robur & vires ibi intendisse, quàm intendat, vt vos magnas molestias & tormenta pati faciat. Et forsitan vult nos Dominus ab hisce angustijs & pœnis liberare, vt eas deinde alijs in rebus maiores inueniamus: & nonnullæ, quæ nobis graues sunt (licet in seipsis etiam tales sint) alijs tamen quàm leuissimæ videbuntur. Ad eum vt hæc respectu nostri ipsarum iudicare atque intueri, nosque ipsas non tam pro tempore, in quo nos fortassis Dominus sine vilo nostro labore fortiores reddidit, quàm pro tempore in quo debiliores & infirmiores fuimus, considerare debeamus. Hoc porro monitum ad id con ducere constat, vt proximorū scilicet miserijs & afflictionibus, quantumlibet paruis compatiamur, illorum præsertim, quos iam descripti: hi enim, cum propositum ipsis sit pati, omnia parui ducunt: atque id eodē opus imprimis est, vt se ipsos pro illo tempore quo debiles sunt, considerent, & si iam tales nō sint, id à seipsis se non habere intelligant. hac enim ratione, possit diabolus amorem nostrum in proximum, frigidum reddere, ac nobis persuadere, perfectionem id esse, quod non nisi mera imperfectio est. Quare magna in omnibus opus est solitudine, & continuo vigilandum, cum inimicus noster ne utiquam & nunquam dormiat: & præsertim illis qui iam ad maiorem perfectionem pertigerunt; illorum quippe tentationes occultiores sunt, cum aliā eos viā diabolus egredi non audeat; ad eum vt non antè damnum intelligi videatur, quàm cum iam aduenerit, nisi (vt dixi) serio quis aduigilet. Vt ergo rem paucis complectar, semper ac continuo vigilandum nobis est & orandum: nullum quippe melius, ad hasce occultas inimici insidias retendas, & id efficiendum, vt eas ipse signo aliquo patefaciat, remedium est, quā oratio.

Procurare quoque debetis, vt cū sororibus, si quādo recreationē (quæ hæc ipsa necessaria sit, habent, & quidem toto illo tempore quo ea haberi to-

let,

Malis alienis compati bonum est.

Parua subinde cruciat quàm magna.

Semper contra demonē vigilandū.

*Oratio ad diaboli insidias detegendas pluri-
mā valet.*

S.
Theresia

Opera

IV VI

106

*Compassio
non debet cum
obediencia
pugnare aut
esse discreta.*

*Obedientia
nulli grauius
videri de-
bet, nec de
ea conque-
rendum nisi
apud iupe-
riorem, adq;
quatuor hu-
milium
Imperfectio-
nes aliorum
toleranda.*

*Bonus eius
est amor
qua, proprio
commodo
neglecto,
quærit alie-
num.
Blandimē-
ta amoris no-
decent Re-
ligiosos.*

Let, recreemini, tamen si vobis non allubear: cum enim huiusmodi consi-
deratio adhibetur, perfectus est amor. Et, ut verum fatear, cum de illo amore
qui ita perfectus non est, loqui propono, nullam prorsus inuenire ratio-
nem possum, cur hunc inter nos hac in domo locum habere conueniens
& expediens esse censeam. nam, ut is bonus sit, sicuti dixi, omnia ad suum
principium aut primum ortum, amorem inquam illum quem dixi, reco-
ganda sunt. Multa quidem de alio illo amore dicere proposueram, sed,
cum omnia minutius examino, non videtur is mihi hic, si vitæ modum
quem seruamus, consideremus, vllatenus debere tolerari: atque ideo
plura de eo, quam quæ in hæcenus dictis dicta sunt, dicere nolo. Specto
enim per Dei gratiam (esto non omni quæ quidem oporteret perfectio-
ne) nullam hac in domo occasionem inueniendam, quæ in causa sit, ut alio

inueniam modo diligatis. Quare optimum fuerit, alterum in alterius oc-
cassitatibus commiseratione quadam & compassione tangi: sed videtur
ne vbi discretionis limites excedatis, ita ut contra obedientiam po-
ceris. Et esto vobis in se durum videatur quod Superior præcipit, nec
men exterius ostendere & præ vobis ferre nolite, nec vlli indicare, nisi
fortè ipsi Superiori, idque quam potestis humillimè; alioquin enim pro-
multum vobis ipsis nocebitis. Intelligere autem & scire nos oportet, quod
quid nos ad commiserationem mouere, & quibus in rebus fororibus nos
nostris compassio oporteat, semper quidem magnopere vos mouere de-
bet omnis quam in aliqua forora innotabit, imperfectio, si modo appe-
reat, & in oculos incurrat: quæ si toleretur, & in admirationem videntem
non rapiat, amor sane tunc apparet, & optimè exercetur (Ita quippe
aliæ quæ ad vestras imperfectiones vobiscum ager, quas longè plures esse
risimile est, etiam si illas ipse ignoretis) deinde si instantè Deum prosequi
retis, vosque in virtute imperfectioni quam in illa videre videmus, con-
traria magna cum perfectione exercere procuratis. Hæc committamini oportet,
ut nimirum id operibus ipsa doceatis, quod per verba forsitan non in-
telliger, quæ ipsi ne vtiquam proderunt, ut nec aliqua asperior castigatio. Sed
quando autè quid agimus, ut virtutè, quam in alia quapiam elucere con-
tinemus, imitemur, hoc sanè nobis quam tenacissimè adhaeret. Est hoc præ-
clarum quoddam documentum, quod memoria vos vestre velim imperfectionis
in virtute promouere potest, suum ipsius commodum & emolumentum
negligendo, quod alienum promoveat! Mirificos scilicet illa omnia in
virtutibus progressus faciet, maioreque cum perfectione regulam suam
obseruabit; ac longè erit hæc amicitia melior, quam omnia animorum que
dici possent, blandimenta, ac teneritudo dicitur: quæ hac in domo nec locum
habèt, nec habere potest; qualia sint, Vita mea, anima mea, salus mea, etc.

que id genus adulatoria verba: hanc quippe hoc, aliā alio nomine cōpellant. Blanda hæc verba pro sponso vestro referuabitis, cum toties, & tanta in solitu dēne cum illo vos agere oporteat: omni quippe re & adminiculo vos adiunare debebitis, cum id Maiestas eius toleret ac permittat. quādo autem hæc se pius hominibus adaptantur, Domino iam dicta & adaptata, ad tantam nos amoris teneritudinem non mouent; cum tamen huic non dicta, ad nihil profus profint & conducant. Est hoc autem mulieribus valde proprium; vellem tamen, carissima, nulla in re mulieres effectis, aut mulieribus similes videremini, sed potius viri generosi: si enim feceritis quod in potestate vestra est, Dominus ita vos faciet viriles, vt viri ipsi vos sint admiraturi: & quāu facile id Maiestas eius facere potest, cum nos è nihilo creauerit:

Virilis animus inducitur etiam feminis.

Magnum quoque & euidentis amoris argumentum est, si alias à labore in officijs domesticis eximere satagamus, & cum ipsum in nos suscipiamus, adhuc si gaudeamus, & Dominum laudemus, cum eas in virtutibus suis progressum facere videmus. Hæc omnia (vt taceam ingens commodum quod secum afferunt) maximopere iuuant ad pacem, concordiam & conformitatem mutuam habendam; sicuti id ipsum iam per Dei gratia experientia perspicimus. faxit Maiestas eius, vt bonum hoc semper vltreius creletur & progrediatur: aliter enim si esset, abominabile quid esset & portatu difficile, pauculas numero inter se discordes & dissonantes esse. Auertat hoc Deus. Ceterum alterutrum contingit: aut totum illud bonum, quod Dei manu operante hic cœptum est, penitus pessum ibit, aut tantum hinc malum non orietur. si fortasse quampiā verbulum aliquod durius subito proferre contingat, quamprimum illud componatur, seque orationi quāu maximè applicet; idem quoque in alijs id genus rebus quæ diutius durare possent, fieri suadeo, vti sunt parua quedam contentiones, partialitates, quoddam emergendi & præ alijs emicnendi desiderium, aut demum aliquod honoris punctum. Porro sanguis mihi videtur congelascere, dum hæc scribo cogitans hoc ipsum fortasse aliquo tempore fieri posse: video namque id maximum & præcipuum malum, ac pestem monasteriorum esse. Si quando autem ita futurum est, actum esse de vobis reputate; ac cogitate & credite, vos sponsū vestrum domo sua velut expulsisse, & eū quodammodo cōpellere, aliud vt sibi domicilium quaerat, cum propria eum domo eijciatis. Maiestatem ergo eius inuocare, remedium & opem quaerite: nisi enim per tam frequentem confessionē & communionē remedium aliquod inueniatis, timere potestis, ne aliquis inter vos sit Iudas. Superior, quaeso, ex amore Dei videat & seruo aduigilet, ne quid huiusmodi permittat, sed omni ope principijs obistare conetur; in his quippe omne damnum vel remedium situm est:

Alia amoris boni indicia.

Discordia inter Religiosos statim occurratur.

Contentio pessima monasteriorum pestis.

S.
Theresia

Opera

NVI
16

si quam verò factiosam & turbulentam esse animaduertat, illa vt ad aliud monasterium ablegetur det operam: Deus enim tantum hec dubitatis suppeditabit quantum ad illam dotandam & exponendam opus habebunt. Hanc ergo pestem à vobis ablegate, hosce ramos, prout potestis, decidite: & si ne hoc quidem inuet, etiam radicem ipsam euellite. Si autem ne hoc quidem fieri queat, procurate, vt quæ huiusmodi res maluit, ad perpetuum carcerem damnetur: hoc namque melius & consiliosius est, quam vt tam inmedicabili & contagiosa lue ceteras omnes intuat. Ingens sanè id malum est: vnde à monasterio, quod hac peste infectum est, nos Deus liberare dignetur: & equidem malle, vt hoc nostrum genus corripere, à quo omnes consumeremur: sed, quia alio in loco hac de re vltius me acturam puto, vt pote cuius tanti nostra interest, hinc plura in præsens de illa adferre nolo. Hoc solum dico, malle me, vt inuicem tenero, delicioso, blandoq; affectu diligatis & amecis (quanquam antea hic tam perfectus non sit, atque alius ille quem dixi, videlicet in genere sumptus) quam vt vel minima discordia occasio inter vos reperatur. Dominus omnipotens, pro sua misericordia, hoc auertere dignetur à me.

Equidem supplex Dominum rogo, quin & vos, carissima, eum deuotissimè & cordialiter rogare, vt ab hac nos inquietudine & turbela liberet: hoc namque à diuina eius manu debet proficisci.

CAPVT VIII.

OSTENDITVR, QUANTVM IN EO SITVM SIT BONI, ET
ab omni re creata, tum interiùs, tum exteriùs nos
sequestremus.

In abnegatione sua
sunt omnia.

Iam de abnegatione & renunciatione, quam habere nos oportet, non nihil dicamus, in ea namque omnia sita sunt, si quidem perfectè & prout oportet, fiat. In hac inquam sita sunt omnia: cum enim cum solo Creatore dissuuiamur & deliciamur, omnia verò creata negligimus, et nobis Maiestas ipsius infundit virtutes, vt, si paulatim laboremus, & faciamus qd in nobis est, exinde non multùm nos certare & pugnare oporteat: Dominus quippe se, tã inimicis infernalibus quam vniuerso mundo, in nostri tutelã & defensionem, opponit. Anne paruum esse patris bonum, carissima, hocce bonum procurare, nos, inquam, totas nos mentem in partes & frustra diuisas illi tradere, cum in eo (vt iam dixi) omnia bona inueniatur? Laudemus eum, & summã ei gratias agamus, carissima.

me, quod hoc nos loco, in quo nihil præterquã hoc ipsum curatur & tractatur, congregauit; adeo ut nesciã quare hoc dicã, cũ quotquot hic estis, me ipsã docere possitis. fateor quippe, me in re hac quã tanti momẽti est, eam perfectio nem nõ habere q̃ quidem habere & vellem, & requiri scio. Tam de omnibus virtutibus, quam de eo quod hic ductum est, idem censo & dico, nimirũ, ipsum scribere esse facilius quã operari. Imo ne hoc quidem bene facere sciam; interdum enim in ipsa experientia situm est, bene tempore exprimere; ac proinde si qua in re scopũ attingam, id ex eo prouenire cogitate, quod virtutibus his contraria aliquando fecerim achabuerim.

Quantum porro ad exteriora spectat, notum sanẽ quibuslibet est, quantopere à rebus omnibus hic sequestratã viuamus. Videtur, qui nos huc adduxit, Dominus, ab omnibus nos rebus sequestratas habere velle, quo ipsius nos Maiestas, sine vlllo prorsus impedimento, sibi propius adinuere posset, & viciniore reddere. Quando, ò Creator & Domine mi, tantam dignitatem promerui? adeo ut multos circuitus, flexus & reflexus fecisse videaris, quaritans, quomodo te nobis reddere posses viciniorem: misericordia tua faxit, ne nostra nos culpa id amittamus. Intelligite, quãso ex amore Dei, carissimã, magnam illam misericordiam & gratiam, quam Dominus præstitit illis quas huc perducere est dignatus: & vnaquãq; vestrum serid id apud se expendat, cum Maiestas eius, è solis duodecim quã hic sumus, ipsam vnam esse voluerit. Et quot sunt, imo quanta multitudine sunt, me meliores, quas hunc locum quam libentissimẽ suscepturas scio? sed dedit eum Dominus mihi adeo malẽ eum promerita.

Benedictus sis Domine, & confiteantur & laudent te Angeli omnes, atque adeo quidquid creatum est: hoc namque beneficium vix villo potest obsequio compensari, ut nec alia plucina quã mihi contulisti. Quod enim primò me ad vitam monasticam & Religiosam vocaris, summum & singulare quoddam beneficium fuit: sed quia eam malẽ me in eo statu gerebam, Domine, hinc vltterius mihi fidere non auiti, nam in tam multarum bonarum ibi congregatarum multitudine, ne quietia mea non apparuisset, nisi cum iam ad vitã extremum peruenissem: eam enim celassem & occultassem, sicut ad multos annos eam celati. Sed ad talem me, tu Domine, locum deduxisti, in quo ob tantam monialium quã hic sunt, paucitatem, aliquid celari posse impossibile videtur; vtque maiori cautela & circumspectione super me ipsam aduigilem, omnes mihi occasiones præscindis. Vt me fateri necesse sit, Domine, non posse me iam vllum ad me excusandam argumentum adferre,

*S. Matris
erga Deum
gratissimã.*

S.
Theresia

Opera

N. VI
168

adferre; vnde magis tua opus habeo misericordia, vt quod delinquam, mihi ignoscas.

*Rogat, vt
qua ordini
suo ferendo
impares vi-
dent, id in-
dicent ante,
quam vota
emittant.
Confangui-
neorū con-
solatio non
est Religio-
sis permis-
tenda &
qua eam
quarunt,
non sunt a-
pte Ordini
S. M.*

Quod autem enixissimè à vobis efflagito, hoc est, vt nimirum, que- cumque se ita constitutam sentiet, vt obseruare se posse desperet, quæ hic pro consuetudine seruantur, antè id aperiat, quàm professionem & vota emittat. Non desunt enim alia monasteria, in quibus Domino seruare paruum hunc manipulum quem Maicestas ipsius hic collegit, ne interme- bent, obsecro. Alijs in canobijs permissum est, aliquam à consanguineis suis consolationem mutuari; hinc verò si quid huiusmodi permittatur, ad non nisi ad ipsorummet consanguineorum consolationem dirigitur. Men- tialis, quæ ad sui ipsius consolationem amicos & consanguineos suos re- dere volet, & cui hic eorum conspectus pro secunda vice grauis non est, nisi sibi persuadeat, quin imò non satis sana est, itaq; nec spiritus liberat, nec veram pacem habebit, sed medico potius opus habet. Et addo, nisi hinc ea affectus transeat, ipsaque sanitati reddatur, illam domui huiusmodi acceptam esse. Nullum porro remedium melius & salutarius esse censeo, quàm vt non antè suos ipsa consanguineos videat, quam se ab eo liberam & immunem fenet, & multis id à Deo precibus obtinuerit. Cum verò me comparatam iam sentiet, vt id illi graue & molestum futuram sit, ordi- ter illos interdum alloquatur, quo ipsis aliquapiam in re proficiat, namque haud dubiè ipsis proderit, sibi autem non oberit. at, si illos dil- gat, si ipsorum malis & damnis moueatur ac doleat, si illos prospere saeculo agere volupe illi audire sit; non oportet, & magnopere se in- nocituram, & ipsis nullatenus profuturam.

*Quando &
quomodo
consanguini-
cos videre
fas sit.*

CAPVT IX.

OSTENDITVR, QUANTVM IN EO SITVM BONI, VT QUOD
mundum deseruere, etiam consanguineos suos fugiant, & quanto venari
amicos reperitura sint.

*Quam sit
noxium
Religiosis
sapere cum
consanguini-
s suis agere.*

VT INAM nos Religiosæ intelligeremus, quãto potius nobis nocere sape cum consanguineis nostris agere; quàm ipsos declinaremus, fugeremus; nescio sanè quoniam illa sit consolatio, quam illi præstant, solum in quantum nostrã quietè & pacem spectat, vt etiam rãcã quantam ad Deũ spectat. Illorũ enim recreationib; nec possumus, nec fas est nos suos illorum tamen mala & calamitates resentimus, & vix vllam tã animarũ quin eam deploremus, & sape multo vberius & magis quàm ipsorum quos tangit. Hoc asseuerare vobis ausif, si quam forte hi corpori recu- rante

tionem aut delectationem adferat, caro hanc spiritui constare. Sed ab eo malo tutæ & liberæ imprimis hic estis: sicut enim omnia hæc communia sunt, & nulli priuatim lauticias aliquas habere permissum est, ita etiã elemosyna quæ vobis confertur, in genere omnibus confertur; adeo vt illæ cui hæc fit, ad pro ea ipsis satisfaciendum priuatim non teneatur, cum iam tum seiat, Dominum omnibus simul & toti congregationi per illam prouideri.

Mirari satis non possum damnũ quod ipsorũ conuersatio adfert, & neminẽ id crediturũ existimo, nisi qui id nouit per experientiã: sed quã hæc hodierna in die Religionibus omnibus, aut saltẽ in illarum plurimis perfectio neglecta & iacere videtur? Nescio, quidnã ex hoc mudo deseram, quã tñ propter Deũ omnia nos deserere dicimus, si à præcipuo eius malo, consanguineis in quã nostris, animum non auellamus. Eo iam res detentur, vt ceti virtutis defectus & imperfectio habeatur, si consanguineos suos Religiosi non diligant, & sæpẽ cum ipsis nõ agant (vt quidem mundani dicunt, & suas ad hoc rationes proferunt.) Hac autem in domo carissimã, nulla alia vobis illorum curã habenda, quã vt instanter (vti par est) Deum pro ipsis oretis, & cum feceritis deinde quod ad officium tẽpli spectat, vestras de cetero cogitationes ab ipsis (quantum quidem poteritis) abstrahatis: naturale quippe est, vt cor nostrũ magis ipsis, quã alijs hominibus adherescat. Multa mme mei, fateor, dilexerunt, prout quidem atebant, & ego vicissim eos ita diligebam, vt eos mei nullatenus sinerem obliuisci. Sed per experientiam tum in alijs, comperi, exceptis parentibus, quos pro miraculo est prolibus suis non succurrere (neq; enim par est, vt, cum eos aliqua consolatione opus habere, nec vllum inde præcipue & primarię parti damnũ oriri cernimus, tunc ab ipsis nos auertas & alienas ostendamus; hoc quippe cum ipsis quidem cum mortificatione & resignatione aliqua fieri potest, vti etiam cum fratribus) reliquorum conuersationem parum prodesse. nam tameris varijs molestijs & afflictionibus oppressa fuerim, mei tamẽ consanguinei in iis me quã minimũ adiuuerunt; at qui mihi potissimum & maximo adiumento fuerunt, fuere famuli Dei. Mihi credere, carissimã, si Deo prout oportet seruiatis, nullos vos sinceriores & cordialiores amicos reperturas, quã famulos eius, quos Maiestas ipsius vobis submitter. Hoc ita se habere noui, & mihi credere, si hoc ita prout intelligitis faciatis (aliter enim faciendo, verũ vestrum amicũ & sponsũ non prout par est tractatis) quã breuissimo tempore hanc libertatem comparaturas: atque adeo ijs qui vos purẽ propter Deum diligant, melius & securius fidere, quã omnibus consanguineis potestis; ac firmiter credere, ipsos nullatenus vos deserturos, & a quibus ad minimũ expectabitis, illos vobis vt patres & fratres futuros, quia

*Recreatio
mundanorũ
religiosus
caro costat.*

*Consanguinei
quã tenent
diligenti,
eorum
memoria
habenda.*

Et quãnam.

*Amici &
famuli Dei
sincerũ amicum
sunt.*

S.
Theresia

Opera

N. M.
168

*Non satis est
solo corpore
à consanguineis
remotū
esse.*

S. MATRIS TERESÆ

quia enim hi mercedem solū à Deo expectant, hinc nos iuuant, sed qui à nobis mercedem querunt, viso nos pauperes esse, & nulla ipsi in re posse prodesse, quamprimum in nobis iuandis defatigantur, nam quamuis hoc non omnium, nec prorsus generale sit, ita tamen in mundo frequentius fit: nam vt paucis concludam, mundus est.

Si quis vobis contrarium consuleret, diceretque virtutem esse alter facere, et credere nolite: si enim his omnia, quæ à consanguineis proficiscuntur damna referrem, plus æquo me in scribendo deberem extendere. Sed quia alij, qui, quid dicat, melius me sciens quam ego, habere scripsere, hinc satis sit quod hic dictum est. si enim ego quæ ita imperfecti sum, ipsum tam bene perspexi & intellexi, melius id certe intellectum sunt perfecti. quidquid nobis de mundo fugiendo deserendoque datur, (quod sancti omnes vnanimiter nobis consulunt) certum est bonum esse. Credite igitur, ex omnibus quæ mundi sunt, nihil, vt dixi, magis nobis adhaerescere, & nihil esse à quo etiam ægrius auellamur, quam consanguineos. Quamobrem optimè faciunt illæ quæ patriam suam excedunt, si videlicet hoc illis aliquo adiumento sit. neque enim in eo reuerentiam situm esse existimo, vt solū corpus subducatur, sed, vt animi firmo cum proposito bonum Dominum nostrum Christum Iesum complectatur: quia enim in ipso reperit omnia, hinc facile obliuiscitur omnium. Quamquam maxime iuuat, vt tam diu nos subducamus, quoad illique hanc veritatem perfecte intellexerimus: fieri enim postea potest Dominum velle vt cum ipsis agamus, quod crucē nobis donec in eo, è quo voluptatem antea haurire solebamus.

CAPVT X.

REFERT, NOM ESSE SATIS Vt NOS ABSTRAHAMVS AB eo quod iam dictum est, nisi etiam nos à nobis ipsis abstrahamus, & hanc virtutem, & humilitatem coniunctas esse.

Vt ergo iam animum à mundo & consanguineis abstraxerimus, & iis quibus dixi conditionibus hic nos recluserimus, omnia tam perfecisse nos putabimus, ac nullum amplius nobis certamen superesse. Nolite, carissimæ, in hoc secura esse, & securitatis huius prætextu obdormiscere, aut quieti vos dare: alioquin enim fiet vobis, quod illi, qui hostis suo optimè clauso, ne qui fures ingrediantur, quiete se ad dormiendum componit; & interea intra domum suam continet. Nolitis, non esse peiorem furem, quam domesticum; proinde, quia nos passim ubique circumferimus, nisi valde circumspicere aduigilemus, &

vna quæque omni qua potest ratione contendat (velut in re quæ maioris momenti est, quam reliquæ omnes) voluntatem suam in omnibus abnegare; multa sunt, quæ sanctam hanc spiritus libertatem, quam quærimus, vt is ad creatorem suum terra & plumbo iam minimè grauatus euolet, auferre nata sunt. Insigne aduersus hoc remedium est, continuò, quàm omnia vana sint, & quàm cito prætereant, recogitare, vt sic affectus & cor à rebus adeò vilibus auellatur, & perpetuò duratius applicetur (Esto enim hoc, tenue & simplex remedium esse videatur, animam tamen maximopere corroborat.) Adhæc, vt etiam paruis in rebus magna reflexio & aduerentia adhibeatur, vt, nimirum, statim atque in aliquam nos propendere animaduertimus, cogitationem nostram inde dimouere & auertere, atq; ad Deū cōuertere studeamus. Et Maestas illius in hoc nobis adiumento est, magnamq; nobis in eo gratiā prestitit, quòd hac in domo res omnis iā propè penitus confecta sit. Sed quia hæc nostri ipsarū abnegatio & oppugnatio, durum quid & graue est, (quod nobis ipsis valdè illigata propè sumus, & nosmetipsas quā minimè diligamus; hinc vera humilitas hic sese interponere potest, hæc namq; virtus, & prædicta illa, semper iunctim incedere, & duæ sorores esse, quæ ab inuicè disungi nō debent, mihi videntur. Non hic con sanguinei sunt, à quibus vos penitus diuelli debere dico, quin imò illos vos complecti ac diligere, & nunquam ab ipsis abesse cupio. O supremæ & primariæ virtutes, omnium rerum creaturarum dominæ, mundi Imperatrices, quæ nos ab omnibus, quos diabolus nobis tendit, laqueis & impedimentis liberatis, quæque à præceptore nostro Iesu Christo ita dilectæ & caræ fuitis. Has qui habebit, audacter & libere egredi, & cum vniuerso inferno simul collecto, cum toto mundo, eiusque occasionibus, pugnare potest. Neminem hic formidet, ipsius enim est regnum cælorum: non est quod vllum timeat, omnium enim iacturam facere parui pendit, imò ne iacturæ quidem nomine eam dignam existimat. solum metuit Deo suo displicere, eumque rogat vt in his se virtutibus conseruet & teneat, ne sua eas culpa vnquam amitrat. Hoc virtutes hæc (vt verum fatear) proprium habent, vt coram eo qui ipsas habet, sese abscondant & occultent, adeò vt nunquam eas ipse videat, aut se eas habere vnquam in animum queat inducere, esto id alij ipsi dicant: tanto interim eas in pretio habet, vt, quò eas habeat, assidue studeat & allaboret, quotidieq; magis & magis in seipso eas perficiat. et si qui eas habent, satis per se agnoscibiles sint, & statim eas agnoscant & percipiant illi qui cum ipsis agunt, esto id ipsi nolint.

*Remedium
ad spiritus
libertatem
comparandum.*

*Abnegatio
sui durum
quid.*

*Humilitas
& abnegatio
sunt magis
quæ præcæ,
& duæ sorores.*

Elogium illarum.

Qui eas habent, se habere non putant.

Mortificationi & humilitati suæ donantur.

Verū ecquæ mea demerita est, q̄ humilitatē & mortificationē verbis conet extolle-

S.
Theresia

Opera
N. M.
158

extollere, cū ipse Rex gloriæ Christus ita eas extulerit & laudaret, & tunc quos passus est laboribus, ad eò confirmari! Agedum, filiæ meæ, hic al- laborandū est, ab Egypto egrediendū: nam illas inueniendo, panē muenietis calescēt & omnia bene vobis sapient ac dulcia videbūtur, etiā que mundanis hominibus amarissima & maxime insipida videntur. Ante omnia ergo procurandum nobis est, vt corporis huius amorem & affectū exuamus: nonnullæ quippe ita naturā nostrā corporeis commoditatibus & recreationib⁹ deditē sumus, vt totē propē in iis simus: ad hæc ita de valetudine & sanitate nostra sollicitæ, maxime vt mirandū sit, quale dicitur res certamen, præsertim Monialibus, quin etiam alijs hominibus, moueant. Sed videmur nonnullæ Moniales, nullam aliam ob causam monasterium ingredi, quàm ad sedulo procurandum ne vniquam moriamur. Vnaquæque enim id pro posse suo, procurat & fatagit. Sed hoc, vt verum fatear, per parua est ad hoc re ipsa faciendū, comoditas; ac velle, vt ne quidem vlla ad hoc voluntas esset; firmiter apud vosmet ipsas proponite, carissimæ, non aliam ob causam huc venire vos, quam vt propter Christum moriamini, non autem, vt propter Christum delicatē & molli- ter corpus curetis. Hoc vltimum namque diabolus, ad præscriptum or- dinis rigorem ferendum & obseruandum suggerit esse necessarium; imo adeo ordinem obseruare iam cupiunt, sine villo, quò cum obseruent, & conseruent, valetudinis dispendio, antè vt moriantur, quam ad mor-alem, ac fortassis ad diem, plenè Ordinem obseruarint. Nescio sanè, quoniam de causa huc veniamus: nolite, quaeso, metuere, vt nobis hac in parte, vniquam de futura sit discretio, quod sanè perquam mirum esset. Scit- tim namque ipsimet Confessarij verentur, ne nos austeritatibus ac penitentijs enecemus: quin imo, adeò hanc indiscretionem à nobis ipsiſ admittimus, vt alia omnia sic seruare & adimplere nos vellem scio, illas quæ- cus agunt, parum curaturas quod ipsa moncam, vt nec ego curo, quod al- lias me ad modulum meum metiri velle dicant: hoc enim qui dicunt, verum dicunt. Hoc credo, & certissimè scio, plures me hac in re locuras ha- bere, quàm habitura sim aduersarias, contrarium faciendo. Ipsa mihi per- suadeo, propterea Dominum velle, vt plerumque & plerumque male ve- leamus: mecum saltem Dominus magna misericordia vult, quòd male velle plerumque fuerim valetudinis, nam cum ego me nihilo minus laute ac delicate habuissē, hinc me aliquam saltem ad hoc faciendum rationem habere voluit. Sed risu dignum est, videre quomodo nonnullæ hoc quod sibi met ipsæ inferunt, tormento grauata incedant.

Corporis huius affectus exuendos.

In Religione quis vivit, vt Deo seruiat, non autē vt commoditates suas sectatur.

Corporis delicate tractandi curā suadet diabolus.

Discretionem in austeritatibus omnes no- uimus.

Indiscretas penitentias carpuntur.

Interdum quidam eas impetus, ne dicam vesania, corripit ad indiscretas & immoderatas austeritates, quæ non nisi biduo (vt ita loquar) durant, subeundas. exinde diabolus ipsis suggerit, has valetudini ipsarum

ipsarum nocuisse, ac propterea suadet, nullas ut austeritates posthac amplius subeant, ne eas quidem quas Ordo præscribit, cum iam sint expertæ quantopere eas noceant. Ne paruas quidem Ordinis regulas (uti est silentium, unde nullum nobis prouenire damnum potest) obseruamus; & ecce, statim ac somniauimus caput nobis dolere, chorum dñi adire omittimus, cum nec hoc nos enecaturū sit. Primo quidem die, quia caput dolerebat; altero, quia doluit, & tribus alijs diebus, ne deuo doleat. Et interea, è nostro ipsæ cerebro austeritates nouas comminisci volumus, ut tandem nec has, nec alias præstare valeamus: & subinde, malum ipsum nimis quam exiguum est, & ipsæ nobis persuademus ad nullam omnino austeritatem faciendam nos teneri; sed satis nos facere, ad eas omittendas facultatem petendo.

Dicetis ad hæc mihi, Cur ergo Præposita facultatem illam concedit? Respondeo, forsitan, si interiora cordis perspecta haberet, ipsam negaret, sed, quia necessitatem ipsi prætexitis, nec medicus, qui ad hoc simili informatione, quam antè ei facitis, coadiuuat, nec amica aut aliqua de consanguineis quæ vos deploret, deest; misella superior, licet id subinde nimium ac superfluum esse videat, quid quæso faciet? scrupulum sentit ac veretur ne fortè in caritatem nimio rigore peccet; mauult ergo vos peccare, quam se, & nefas esse putat, sinistrè de vobis iudicare. Quid? Deus bone, hæc querimoniam etiam inter Monachas? Ignoscat ipse mihi, quod verear, ne ex apud illas iam in cōsuetudinem abierint. sunt hæc huiusmodi, ut non possint non interdum contingere; ideo autem hic ea adferre visum est, ut ab ijs vobis caueatis. Si enim diabolus semel intimidare nos incipiat, ne quam iacturam sanitatis per austeritates faciamus, nihil boni unquam efficiemus. Lumen nobis Dominus concedere dignetur, ad in omnibus sapienter & prudenter procedendum. Amen.

*Carpiuntur
quæ obdola-
rem parua
à choro ab-
sint.*

*Valitudinis
nimia cura
habenda nō
est.*

CAPVT XI.

MORTIFICATIONVM MATERIAM PROSEQVITVR,
de qua mortificatione agit qua in morbis exer-
cenda est.

Magna mihi esse videtur imperfectio, carissimæ sorores, nos semper ob parua & tenuia mala cōqueri. si ea quatenus ferre potestis, de ijs conqueri nolite. Quando enim magnum est malum, per se, etiam nullo loquente, queritur; & est hoc aliud querelæ genus; & statim ipsum de foris percipitur. Considerate, vos numero paucas esse: etsi inter has aliqua hæc conquerendi consuetudinem habeat, nimis quam sufficiens illa est ad alias omnes affligendas ac vexandas, posito vos inuicem amare ac diligere.

*Non facile
conqueren-
dum.*

S. M. Teresa Opera.

f

diligere.

S.
Theresia

Opera
N. VII
168

*Non est fa-
cile de pau-
cis rebus co-
querendū,
quas diabo-
lus interdū
suggerit.*

diligere. Vnde, si qua se malo aliquo, quod reuera tale est oppressam com-
periet, quamprimum id patefaciat, &, quod sibi necessarium est, reme-
dium capiat: si enim amorem proprium exuatis, talem ab omni recreatio-
ne externa auersionem in vobis sentietis, nullatenus vt timendum sit, ac
quid recreationis citra necessitatem vobis capiatis, aut sine causa ac-
tione conqueramini. Si quando autem aliqua talis causa suberit, consilium
fuerit eam indicare; ac melius multo, quam sine ea vltro recreatio-
nem capere. Et sanè admodum malè factum esset, si nemo vlla vestra co-
passione tangeretur. Hoc porro vobis asseuerare ausim, vbi & oratio &
amor vigent, & vbi tam exiguus monialium numerus est, vt altera al-
terius necessitatem facillè notatura sit, illic nec recreationem, nec soliti-
tudinem de vobis sanitati restituendis, vnquam defutura. Veram, no-
lite de infirmitatibus & morbulis quibusdam muliebribus omnino co-
queri: nam diabolus non nisi nudam quamdam harum poenarum &
dolorum imaginationem subinde excitat; quæ sicut veniunt, ita & ab-
eunt, & nisi hæc dicendi, de quibus omnibus apud aliquem præterquam apud
Deum conquerendi consuetudinem exuatis, numquam conquerendi
erit finis. Ideo autem tam serio huius rei vos commonefacio, quod per
magni hanc referre, ipsamque esse quæ magnam disciplinæ in monasterio
solutionem ac relaxationem induxerit, mihi persuadeam. Hæc porro ho-
bet corpus nostrum imperfectionem, quod eo plures necessitates aperiat
& prætexat, quod delicatius & mollius habetur. Mirum sanè est, quod
illud delicatè & blandè haberi velit, quod verò aliquatenus bona ad hec
ratione & prætextu moueri videatur, quantumcumque etiam parua ne-
cessitas illa sit, misellam animam decipit, ne quod in virtutibus merenti
capiat. Cogitate autem quod multos pauperes infirmos inuenire sit, qui nullas
habent qui suam necessitatem aperiant. Porro duo hæc, pauperem esse,
& lautè beneque haberi, non bene simul consistunt. Cogitate præter
ea multas coniugatas esse (scio enim tales reperiri) & quidem genere illas
stres, quæ, esto grauibus afflictionibus & morbis premanur, conqua-
tū de illis ne utquam audent, ne quod maritis suis molestiam exhibeant. Age-
ergo, misera ego peccatrix, scio non venisse nos huc, vt delicatius ac lauius
tractaremur, quod illa. A quibus magnis mundi huius laboribus & malis libera-
estis! Tolerate & sustinere modicum quid propter amorē Dei, ita vt nemini
re sciat. Est v.g. mulier quæ infelix matrimonio iniicit, quod nec vbi coniugis ipsius
hoc re sciat, nulli id dicit, nulla de re conqueritur, multaque & quantumcumque
molestias profert & sustinet, amaritudinē cordis sui nemini aperit. Et nos
nihil secretò solo Deo & nobis conscijs, ferre poterimus ex ijs quæ nobis
ipse ob peccata nostra ferenda imponit. Vt taceam, malum ipsa parati-
one ne minimum quidem imminui aut mitigari.

Quo-

Quidquid autem dixi, non ita capiendū est, ut locum habeat, quando malum ipsum graue est, puta cum grauis aliqua febris ingruit; quamquam semper, & in omnibus, moderationem adhiberi, & patientiam ostendi velim. Sed de paruis quibusdam loquor infirmitatibus, quæ nos lecto non affigunt, ut propterea necesse non sit alijs nos importunas esse. Sed quid, si hoc extra domum hanc legi audiriue deberet? quid, quæso Moniales omnes de me dicerent? Equidem omnia hæc quam exquisitissimo animo perferrem, si modò vel aliqua sese in melius emendaret. Si enim vel una sola hac in re deliquisse deprehédatur, hæc in causa est, ut plurimum mihi credituri sint, quantumuis etiã malè constituta sit. Ponamus nobis ob oculos sanctos nostros Patriarchas & patres, & priscos eremitas, quorum ipsa vitam imitari proponimus; quas hi pœnas & dolores subierint oportet, & quidē in solitudine viuendo, quæle frigus, famē, æstum, calorem qualem, neminem habentes, præterq̃ solum Deam, cui necessitatem suam quererentur? Anne putatis, illos è ferro fuisse: tam constabant carne, quam nos. Mihi credite, carissimi, cum hæc corpuscula domare iam incipimus, tunc ea nobis tam molesta non esse. Sæt multos inuenire erit, qui quæ necessaria vobis sunt, procurabunt; nolite igitur pro vobis ipsis sollicita esse, nisi in aliqua notabili necessitate. Nisi enim firmum propositum faciatis mortis semel generose deglutendæ, & sanitatis corporalis negligendæ, nihil vniquam generosi præstabimus. Date operam, ut mortem non timeatis, & ut totas vos in Deum resignetis, & veniat quidquid venire potest. Quid refert nos mori? annon, cum corpus nos toties deceperit, ipsi id semel decipere volumus? Et mihi credite; maioris huiuscemodi resolutio momenti est, quam intelligere possimus. Per frequentem enim eius paulatim, per Deigratiam, renouationem tandem absolutam, in corpus nostrum, ius & dominium acquirimus. Huiusmodi porro hostem superare, magni refert, ad in vitam huius consuetu perdurandum. Hoc nobis Dominus, prout & potest, concedere dignetur. Crediderim equidem, neminem lucrum quod hac in re situm est, intelligere, nisi qui iam de facto victoria fruitur: quæ quidem tanta est, ut, quisquis illam norit, nullum eum laborem tamquam grauem recusaturum existimem, quò in huiusmodi requie & dominio viuere possit.

CAPVT XII.

VERVS DEI AMATOR VITAM ET HONOREM PARVI FACIAT & DESPICAT OPORTET.

IAm ad alia, quæ etiam permagni sunt momenti, esto parua esse videantur, transeamus. Omnia sanè laboriosa & molesta nobis esse videtur:

*Gravis vni
bi habenda
ratio & cu-
ra, & nihil
ominus ostē-
denda pati-
entia.*

*Patru pris-
coru rigores*

*Suispsu en-
ra deponēda*

*Nimiam de
sanitate &
valetudine
suscipiendā
reprehēdit.
Sed in mor-
bis eius cu-
ram haberi
vult.*

*Quæ ani-
ma recipias
gratias dñi
operari inci-
pit.*

& merito, est enim bellū cōtra nosmetipsas. Sed statim atq; ipse operari incipimus, Deus tunc quā maximē in anima operatur, & toti illi gratias confert, vt quidquid in hac vita fieri potest, illi nimis quā paruum & exiguum videatur. Et cū nos Moniales id quod amplius est, faciamus, (quale est, libertatem propter Deum derelinquere, illam alterius arbitrio subiiciendo; tot labores, molestias, ieiunia, tam arctum silentium ac clausuram perferre; denique chorū frequentare; adeo vt, etiā nos ipse delicatius habere maximē cuperemus, forsitan id non nisi interdum accideret; & forsitan ē multis quæ vidi monasterijs ego sola essem, quæ hoc facerem) cur ergo abstinemus ab interiorum mortificatione; cū in a situm sit, vt ea bona, de quibus iam antè paulo egi, bene regulata sint, & magis meritoria & perfecta, illaque postea magna cum suauitate & quiete perficiantur. Hoc acquiritur per hoc, quod, vt dixi, voluntatem & inclinationem nostram, etiam in paruis rebus, non sequi paulatim adu- fiamus, quoad usque corpus spiritui penitus subiectum sit. Iterum dicimus, quoad usque pro maxima parte, in eo sita esse, vt omnem de nobis, sis, de quæ propria commoditate sectanda, sollicitudinem deponamus; enim Domino reuera & sincerè seruire incipit, nihil ei offerre minus vitam potest, cū suam ei voluntatem iam obrulerit. Cur illam ergo de- re veremini? Etenim si vetus Religiosus, ac verus orationis studiosus est, & diuinis consolationibus ac gustibus frui desiderat, scio, illam mortem pro illo obire, & crucem ferre, non detrectaturum. An ignominiosissimæ, boni Religiosi, & eius qui de intimis Dei amicis & familiaribus vnus esse vult, vitam longum martyrium esse? longum dico: si enim ad offeramus cum eo qui quā citissimè decollabatur, meritò diuturnius ac longum vocari potest; tota alioqui vita nostra breuis est, & in normalis hominibus breuissima.

Et quid scimus, an nostra tam futura sit breuis, vt post horæ spatium vel momentum quā iam Deo penitus seruiendi propositum fecimus, ea finem sit habitura? Id fieri quidem posset. Interim tamen parandum est, quidquid semel finem habet; & adhuc minoris vita, cū illius ne vnum quidem diem certum habeamus. Et quis est, qui cū omnem horam putabit supremam esse, eam in laboribus non impendat? Mihi ergo credite, isthoc reputare, longè certissimum esse; quam obrem discamus & consuecamus in omnibus voluntati nostræ contrarietatem quod licet in momento & statim non fiat, si tamen sedulo ad hoc vtamini per orationem connitamini, paulatim vos ad summum perueni- gradum videbitis, nesciendo tamen, quomodo illuc peruenieris. Sed quā rigidum & durū esse videtur, dicere in nulla omnino re recreantem aut voluptatem nos debere capere; eò quod simul non debentur.

Qui voluntatem resignat partem possitissimam religionis expletis.

Paulatim acquiritur mortificatio.

Vita Deo danda.

Vita Religiosi longum est martyrium.

Vita breuis.

S.
Theresia

Opera

N. III

166

quantam hæc voluntatis mortificatio recreationem & dulcedinem secūferat, & quantum ex ea, etiam in hac vita, commodum sequatur. Sed in hac domo res omnis iam penè tota confecta est cū omnes vos ipsas assidue in hoc exerceatis; vna namque excitat aliam; vnde vnaquæque studiosè contendere debet, vt alias omnes anteciat ac præcurrat.

Interni porro motus seridè aduigilandum est vt coërceantur, præsertim si ad hoc tendant, vt alia aut meliores, aut maiores videri velimus. Per suam nos passionem Dominus tueri dignetur, ne vel dicamus, vel cogitemus, (ita quidem vt morosè nos in eo detineamus) Ego sum in Ordine magis veterana, sum annis senior, Plus laboraui quàm alia, Illa meliùs habetur quàm ego. Id genus cogitationes si occurrunt, quàm citissimè repellendæ sunt: iis namque diutius inhærere, aut identidem de illa re loqui, pestilens contagio est, & è qua grauissima in monasterijs mala damnaq; oriri solent. Si superiorem vos habere contingeret, quæ tale quid, quantumuis paruum, permitteret, credatis velim, Deum ob peccata vestra permisisse, vt eam, velut perditionis vestræ principium & originem haberetis. Quocirca inuocate eum, & per omnem orationem vestram apud eum instate, vt remedium aliquod afferre huic malo dignetur, quod præsentissimo in periculo versamini. Dicetis mihi fortasse, ignorare vos cur id ita extollam, & nimis rigidè me loqui: cū Deus etiam ita non mortificatum, suauiter & blandè habeat, ac beneficiat. Equidem non nego: infinità quippe sapientiã suã videri id ita expedire & opus esse, quò eos paulatim ad omnium rerum abnegationem & sequestrationem adducat. Non id voco omnia abnegare, monasterium ingredi, nam possunt impedimenta quædam habere, ob quæ id minus intrare valeant; & omnibus in locis potest perfecta quædam anima mortificata & humilis esse. Porro vno in loco difficilius hoc illi est, quàm in alio: nam commoditas loci plurimum ad hoc iuuat. Sed vnum mihi hoc credite, si vel minimum aut honoris, aut bonorum temporalium desiderium in ipsis locum habeat, (hoc namque tam in monasterijs, quàm extra eadem reperiri potest; quamquam pauciores ad hoc in his occasiones habentur, vnde etiam culpa in ijs maior esset) fore, vt, tametsi ad multos annos orationem, aut potiùs cōsiderationem (nam perfecta oratio omnes tandem imperfectiones aufert) exerceant, nunquam tamen singularem aliquem progressum faciant, vel vero orationis fructu fruantur. Videte igitur, carissimæ, an non permagni referat, vos hæc quæ tam contempribilia esse videntur, detestari, cū non aliam ob rem huc veneritis. Secus si feceritis, non propterea magis honoramini; sed, vbi compendium facere poteratis, ibi facitis dispendium: adè vt damnum simul & infamia hic reperiantur. Vnaquæque igitur videat quam sit humilis,

Motus interni coërceā ante omnia.

Præminēdis voluntatis mala.

In omni loco exorceri potest mortificatio & humilitas.

Honoris cura magnum monasterijs malum est.

Honores nullos quærit humilis.

S.
Theresia

Opera

N. VII

156

*Humilitatis
honor &
communio.*

milis, & sic videbit quantum profecerit. Existimo fore, ut diabolus eam quæ verè humilis est, etiam quoad primum motum, tentare non audeat in rebus ad præminentiam spectantibus: quòd enim veritissimus suus vapulare metuit. Etenim fieri non potest, ut quæ verè humilis est, non propterea magis in hac ipsa virtute solidetur aut proficiat, si eam diabolus hac in parte tenter: certissimum namque est, illam tunc oculos in vitam priorem coniecturam, & visuram, quàm parum Domino hæc tenuerit, cum tamen tam multum ei debeat; quamque ipse excellentè præstans opus in sese humiliando fecerit, quòd humilitatis exemplum nobis daret; adhuc sua eam notaturam peccata, & vbi nam iam ob eadem peccata promeruerat. Per hæc porro considerationes anima tantum lucratur, ut postmodum ad eam denuò hostis reuerti non audeat, ne comminuto capite, rursus re infecta abscedere cogatur.

Considerationes eius qui verè humilis est, cum ad se perbiarum satur.

Hoc à me consilium capite carissimæ, & videte ne vniquam eius obliuiscamini, ut non solum in interioribus lucrumini (si enim in illis nullum faceretis lucrum, ingens sanè malum foret) sed etiam quoad exteriora procuretis ut confortores vestræ è tentatione vestra proventum commodum reportent, si modo aliquam de hoste vestro vindictam mere, & citius à tentatione vestra liberari velitis: scilicet, ut statim acque tentamini, superiori vos ipsas deregatis, ipsamque quam affectu ostendit rogetis, ut abiectum & vile aliquod officium vobis exequendum committat, aut ipsamet sponte vestra id quàm poteritis optime peragat; & apud vos ipsas seriò examinare, quam potissimum in re voluntaria vestram per res ei contrarias & repugnantes, quas Domino suggerere discetis, exercere ac mortificare poteritis, nec non publicam mortificationem, cum illa hac in domo vsitata sit & vsurpari soleat, subeundo reque fiet, ut tentatio paruo tempore duret, vestrum porro est curare, ut valde modicum duret. Liberet nos Deus ab illis, quæ sic ei seruire volunt, ut simul & de honore sollicitæ sint, & subire infamiam vereantur. Scitis oportet, malum id lucrum esse, & ut dixi, honorem ipsum amitti eo quòd quæratur & ambitur, maxime dum altero quis maior esse & excellere desiderat, nullum quippe in mundo venenum ita vitam eripit, quæ hæc perfectionem tollunt & enecant.

Tentationis illius expugnanda ratio.

Ambitionis mala.

Honor deperditur, dum quæratur.

Dicetis mihi has naturales reculas esse, ac proinde nõ multum curas videri. nolite, quæso, hinc ridiculo agere; hoc namque in monasterio crescit ad instar spumæ, & in tam manifesto periculo, quale situm est in eo quòd quis horum punctorum honoris rationem habeat, & num quæ facta sit iniuria, necne, reflectat, nihil ut paruum ducendum est. Scitis vobis rationem? ut taceam alia, Diabolus forsitan in paruis aliquam vobis rebus adoritur, quæ in se penè nihil sunt, statim vero efficit ut ha-

ipsæ alteri cuidam magnum quid esse videantur, adeò vt hæc magnum fore caritatis opus creditura sit, sociam cõmonere, quomodo talem sibi iniuriam irrogari patiat, dicens; Deũ precor, vt tibi det patientiam, hocq; illi offerre queas; nam ne sanctus quidem plura perferre possit. Paucis vt complectar, talem in lingua alterius demon ignem excitat, vt, licet tandem tecum ipsa firmiter statuas illud perferre, à vana tamen gloria tentata maneat; & quidem in re quam non ea qua quidẽ perferri oportebat, perfectione pertulisti. Imò adeò hæc nostra natura infirma est, vt, esto vanè gloriandi occasionem ipsæ nobis præscindamus, dicendo, nullam in copatendi materiam esse; aliquid tamen fecisse nos putemus, & hoc ipsæ in nobis sentiamus; quanto verò id magis, si & alias id pro nobis sentire videamus. Hoc porro afflictionem & pœnam etiam nobis adauget, & cogitate nos facit nos bono iure niti. itaque contingit, animam omnes quas merendi habuerat occasiones amittere, & manere debiliorem, & ostium velut aperiri vt diabolus postea aliquid deterius ei instillet & inspiret. Imò heri etiam posset, vt (etiam te id libenter pati volente) ipsa ad te venirent, & rogarent num bruta bestia sis, cum rationi nimis quàm consensaneum sit, vt quæ nobis iniuria sit, sentiamus. Per amorem Dei vos obsecro etiam atque etiam, carissimæ, vt nulla vestrum per indiscretam aliquam amorem erga aliam moueatur, ad ei in rebus huiusmodi fictas iniurias & afflictiones concernentibus compatiendum: hæc namque compassio similis est illi, quam amici & vxor Iob, erga eum habebant.

Quantum inde mali sequatur, quod anima non bene se in temptatione gesserit.

CAPVT XIII.

COEPTAM MATERIAM DE MORTIFICATIONE PROSEQVIMUR, & ait, Religiosam ceremonias, punctula, ac rationes mundanas fugere debere, vt ad veram rationem perueniat.

Sæpius vobis dico, carissimæ, & iam id scripto hic committere volo, & posteris traditum relinquere, ne quæ vestrum eius obliuiscatur, huius domus Religiosis, nec non adeò omnibus qui ad perfectionem aspirant, remis velisq; quæ maximè procul fugiendum esse, vt dicat: Ratione nitentur & iute, facta mihi iniuria est, & qui mihi illam intulit, immeritò intulit. Liberet obsecro nos Deus ab id genus malis rationibus. Quid? æquum & iustum fuisse putatis vt benignissimus Dominus noster Iesus tantas iniurias pateretur, & hæc præter omne fas & iustitiã inferretur? Quæ crucem abã secrete non vult, quæ illi æquissimo iure & meritissimo imponitur, ad quid in monasterio agat, nescio: reuertatur ad mundũ, vbi horũ argumentorũ ac rationũ nulla habebitur ratio. An fortassis tantũ poteritis pati, vt plura pati non debeatis? quænam hæc ratio est? Equidẽ verè eã nõ intellego. Cũ aliquis nobis honor, aut applausus, aut bona tractatio cõtinget, tunc

Excusatio quanto opere fugienda.

Iniuria non sunt estimanda iuxta meritum patientis.

S.
Theresia

Opera

N. VI

168

tunc huiusmodi proferre rationes possumus (nam profecto rationi plane aduersatur, tale quid nobis in hac vita fieri) sed cum nobis iniuria fit (ira quippe id vocant, non autem quod verè nobis iniuria irrogetur) nescio quid sibi velit quod sic loquamur. Quid? sponiane tam parentis regis sumus, an non? si sumus, ecquæ mulier honesta non particeps fieri velit infamiae & probri sponso & marito suo irrogari, esto tua ipsa id voluntate non velit? Adeò vt honoris & infamiae maritus & vxor inuicem participes sint: Quocirca stultum & indignum est, in honore & regno cui partem habere & eo frui velle, & nullam in opprobrio & passione portionem quaerere. Non faxit Deus, vt tale quid vniquam cupiamus: at, quæ inter omnes minimi fieri videbitur, illa omnium se felicissimam existimet. Et est, reuera felicissima, dummodo prout oportet, id toleret; honor quippe illi nec in hac, nec in altera vita deerit. Et hoc mihi credatis velle, sed, quam stultè & ineptè loquor, quod mihi credi velim, cum ipsa summa veritas id eriam asserat. Aliqua saltem in re summam sanctissimæ Virginis matris, cuius habitum gerimus, humilitatem imitemur: summa. Nam reuera turpe est eius nos Moniales dici, illius autem humilitatem non sectari; nam quantumuis ipsa nos humiliare videamur, quam multum distamus ab eo, vt talis matris filia, & talis sponsa dicamur.

Quam
nisi hono-
rata om-
nium est fe-
licissima.

Imitanda
E. Virginis
humilitas.

Nisi ergo quæ superius dicta sunt, summa cum diligentia referantur, quod hodie exiguum quid, & propè nihil esse videtur, cras futurum veniale peccatum erit; idque tam duræ crudæque est digestionis, vt si serio caueatis, solum id mansurum non sit, quæ sanè res in congregationibus pessima cõsequentiæ est. Ad hoc reflectere & aduertere quæ me oporteret nos, quæ ad hanc congregationem venimus, ne alijs, quæ nobis benefacere, bonoq; nobis exemplo præluere allaborant, dum aliquod inferamus. Si autem intelligeremus, quantum detrimenti communitati inferatur, dum mala quæpiam in eam consuetudo introducit, mortem libentius oppeteremus, quam aliquam ad hoc occasionem daremus; hæc quippe mors corporalis est; sed damnum in animabus damnium grauissimum est, & quod, prout mihi quidem videtur, nullum habet: nam vnâ demortuâ semper alia atque alia succedunt, quæ omnes forsitan plus ex vna mala, quam nos induxerimus, consuetudine noxæ, quam è multis virtutibus boni haurient; demon namque efficitur, numquã illa intermoriatur, at virtutes, per ipsammet naturalem infirmitatem humanam decidunt, nisi homo per se contra nitendo, & Dei gratiam exposcat. Hem! quam illa magnam caritatem, & quæ Deo obsequium Monialis præstaret, quæ, cum se ad consuetudinem in domo seruari solitas, seruandas imparem videret, hoc in se velle

Quam no-
xium sit
malam
consuetudi-
nem indu-
cere.

agnoscere, & in mundum hinc regrederetur, priusquam vota ederet, itaque alias quiete sua frui sineret, in nullis omnino monasterijs, si modo credere velint, eam retinebunt, nec ad professionem admittent, quoadusque eam, post multorum annorum probationem & periculum, valde se comperiant emendasse. Non loquor de defectibus circa opera penitentiae & ieiunij; nam, esto haec sint imperfectiones, non tamen huiusmodi sunt, quae tantum, si negligantur, damnum adferant; sed de certis quibusdam conditionibus, quae in nonnullis notantur, quod scilicet laudari & magnifici gaudeant, quod alienos defectus acutè videant, proprios verò numquam agnoscant; & alia huiusmodi, quae in dubiè ex humilitatis defectu oriuntur. si qua huiusmodi sit, nisi eam Deus benignè respiciat, magnum illi spiritum dando, non sinat Deus, eam ut in vestra congregatione retineatis, antequam ipsam ad multos annos probaueritis & videritis nū se correxerit. Noueritis enim, ipsam & nullā in seipsa requiem habituram, & vos omnes quoque inquietaturam. Vnde me illorum miseret monasteriorum, quae saepe, ne quam talis secum in dorem attulit pecuniam, reddere cogantur, vel ut honori amicorum illius consulant, intra domum continent furem, quae ipsorum thesaurum diripiat. Vos honorem mundanum hac in domo prodegistis & perdidistis (pauperulae quippe nullo loco sunt) alienus ergo honor tanto vobis non constet, aut ita curae sit. Honor noster, carissimae esse debet, Deo seruare: si quae autem in hoc vos impedire vellet, honorē suum sibi habeat, & extra maneat. Hac enim de causa maiores nostri anni vnus nouitiatū instituerunt: equidē vellē, ut ante decennium nulla ad professionē emittendā admitteretur: quae enim verē humilis est Monialis, parum curabit quod professionem non fecerit, probè sciens, se, si bona & morigera sit, minimè expellendam: si autem bona nō sit, cur huic Christi Saluatoris nostri collegio damnificata vult? Vo cō autem, non bonam, non quae aliquam vanitatem faciat (quam, cum Dei gratia, lōge à domo hac abfuturam credo) sed, quae non bene mortificata sit, ac rebus mundanis, aut sibi, in ijs quae dixi, affectu maligno adhaereat. Quaecumque autem notabilem in se emendationem non videbit, mihi, quaeso, credat, & nullatenus professionem edat, nisi hic habere infernum velit; & deus Deus, ne & postea eum habeat: quia multa illuc deducuntur, in ipsa reperiuntur; & forsitan, nec aliam bene hoc intelligent, quam ego. Hoc mihi credatis velim, alioquin, ipsum tempus quod ad oculum id ostendet, vobis in testem do. Etenim propositum nostrum est, nō solum Monialium, sed & Eremitarū vitam ducere, sicut primi nostri Patres sancti fecerunt; itaq; nos ab omni eo quod creatum est, sequestramus, & separamus. Et cum à Domino aliqua ad hunc locum delecta est, potissimum curamus, hanc ut illi gratiam

Ad quos deficiunt professores, oportet ut ad professionem excludant.

Religiosus honor est seruare Deo.

Qua verè humilis est, de viciis mittendis sollicita non est.

Non est ad professionem admittenda, quae rebus mundanis affixa est.

S. M. Teresa Opera

g

tiam

S.
Theresia

Opera

N. VI
106

*Dominus
dat gratia
ijs quas ad
ordinem S
Matris vo-
cauit.*

tiam det, & licet modò non habeat eam quam quidè oportebat, perfe-
ctionem, facilè tamen apparet, eam iam eò tendere, idque colligere esse
summo gaudio & iucunditate, quam sentit ex eo quòd iam nullum com-
vlla vitæ huius re sibi negotium posthac fore videat; nec non è summa
illa delectatione, quam ex omnibus rebus ad religionem spectantibus
percipit.

Iterum dico, si quæ ad ea, quæ mundi sunt, affecta sit, & operam na-
det vt paulatim proficiat, illam ad monasteria nostra profectus incipit
videri; & si nihilominò omninò Monialis esse velit, ad aliud Monasterium
concedere posse; sin minus, visuram quomodo sibi res sit successura. Ne-
quæ hoc primùm incepi, non insimulet, quod ipsam non commone-
rim. Si modò cælum in terra inueniri possit, domus hæc cælum est ei, qui
satis est soli Deo placere, & de propria commoditate parum sollicitus
& satis commodè beneque in ea sumus. Sed, si amplius quid desiderat,
omnia perdet, quia id hic non habebit. Anima porro, quæ contenta non
est, similis est nauseabundo; hic enim, quantumuis cibus saporis est, na-
seam eius concipit, & quod benevalentes quàm cupidissimè comedunt,
hoc ipsi in stomacho nauseam ciet. Alibi meliùs salutem suam operatur,
& forsitan ad eam paulatim pertinet perfectionem quam hic incipit
non poterat, cum illa simul & semel hic assumatur. Nam etiam expe-
ctandum sit tempus, vt quoad interiora ab omnibus penitus nos loque-
stremus & mortificemus; quoad interiora tamen id fieri debet quàm in-
uissimè, ob ingentia quæ inde ad alias deriuari possent damna. Et si hoc
(cum nimirum omnes sodales suas id facere videat, & semper in eorum bo-
no consortio agat & conuersetur) anno vno non proficiat, vereor vt
iam multis annis non proficiat. Non dico, pari id in ipsa perfectione
tutum, qua in alijs erit; ita tamen, vt aperte intelligatur, ipsam paulatim
meliusculè habere: quod statim videre est, cum morbus ipse mortuus
non est.

*Est ad per-
fectione in-
terioru sem-
pua necessa-
rius est, tamè
exteriora si-
mul tota re-
pudientur.*

CAPVT XIV.

OSTENDIT, QUANTI REFERAT, NULLAM EARUM
*professionem admittere, quarum spiritus rebus productis
contrarius est.*

*Monasteriū
ingrediētis
in cetero spe-
ctanda est.*

CRediderim equidem Dominum benignè & fauorabiliter
modum se gerere erga eum qui firmam apud se determi-
nationem facit; atque ideo illius quæ ad Ordinē admittitur consideranda
tentio est, scilicet vt non solum huc veniat vt sibi ipsi bene sit, quæ
admodum hodierna die permultas facere videmus. esto hanc intentionem
Dominus perficere possit, si persona bono sit ingenio, & valeat in
Vnde

at, si ingenium non habeat, nullatenus admittenda erit: nam nec seipfam intelliget, quomodo ad monasterium veniat, nec etiam alias, vt meliorem intentionem induat, ei postea persuadere cupientes. Plerumque enim fit, vt, quacumque hunc defectum habet, semper sese melius putet intelligere quid sibi conueniat, quam quæ prudentissima est. Quod malum huiusmodi est, vt id ego velut immedicabile reputem; communiter namque aliquam malitiam secum fert, vbi quidem magna est congregatio, facile id tolerabitur; sed inter tam paucas ac nos sumus, minimè tolerandum est. Cum præclarum aliquod ingenium ad bonum induci incipit & pertrahit, firmiter ei adhaerescit; videt quippe, id sibi expedientissimum esse: & si fortè ad magnum firmiter habendum non perringat, saltem ad bonum consilium dandum, & ad alia plurima erit vtile, ita vt nulli molestum sit: at quando alicui deest ingenium, nescio quem illa in communitate facere fructum possit, damni verò inferre possit plurimum. Hic defectus admodum paruo aut breui tempore non notatur: plurimas quippe inuenire est, quæ bene quidem loquuntur, sed parum intelligunt; alia e contra verbis breues sunt, & non eloquentes, sed ad multa intelligenda idonea. quamquam & sanctas quasdam simplicitates inuenire sit, quæ in rerum mundanarum tractatione & conuersatione parum versatæ sunt, sed ad cum Deo conuersandum maximè industriæ.

Quocirca diligenter videant & dispiciant Superiores oportet, quasnam admittant, & admissas logo tempore explorent, antequam vota eas sinant emittere. Date operam, vt tandem mundus intelligat, potestatem vobis esse ad ineptas & inhabiles dimittendas: nam in monasterijs, in quibus austeritates locum habent, multas adhuc faciendū causas inuenire erit, nec sibi illa iniuriam fieri putabunt, si id rite obseruetur. Hoc eo dico, quia tempora nostra iam ita infortunata sunt, & tanta nostra debilitas, satis vt non sit id nos habere ex institutione ac præcepto, quæ qui ante nos fuerunt, quo minùs intueamur id, quod præsentis & modernum vt honorificè duxerunt, ne quæ scilicet amicis iniuriâ & offendiculū inferrent. itaq; dū parua inferre iniuriâ cauemus, ad quoddam hominū obloquiū impediendū (quod tamen nihil omnino est) bonas laudabilesq; consuetudines in desuetudinē & obliuionē venire sinimus. faxit Deus, vt in altera vita non luan, quæ tales in Ordine admittunt; numquam quippe aliquis deest prætextus, quo, hoc nefas & illicitū non esse, ipse nobis persuadeamus. Et est hoc huiusmodi, vt singulas nostrū per se adhuc aduertere oportere t, Deoq; in precibus id cōmendare, & Superiore ipsam animare; cum res sit, quæ vsque adeo ad vnāquamque in particulari spectat. Vnde Deum precor, vt sapientiam ac lucem in hoc vobis elargiatur. Et

*Ad quid
bonū inge-
niū profic.*

*Consuetudi-
nes b. na no-
gligenda. nō
sunt.*

S.
Theresia

Opera
N. VII
105

ipsa mihi persuadeo, quãdiu Præposita, sine vlllo sinistro affectu aut passione, commodum domus quærit, futurum, vt Deus ipsam nunquam errare patiatur: & e contra, in harum commiserationum, & fatuarum considerationum, intuitu errorem neququam defuturum credo.

CAPVT XV.

QUANTVM SITVM SIT BONI IN EO, VT QVIS SE, ETIAM quando se innocentem & sine culpa condemnari videt, non excuset.

ID, quod nunc docere vos volo, mirè me confundit, & ruborem me ignum mihi iniicit, scilicet, ne vos vllatenus excusetis (quod sanè peccatissima quædam, & maximorum meritorum est consuetudo) me etiam opere & re ipsa præstare oportet, quod quoad hanc virtutem vobiscum docere volo. fateor (& quidem verissimum est) in hac me quàm minus profecisse: nunquam enim (vt mihi quidem videtur) occasio mihi de cogitandi mihi que persuadendi, maius bonum fore ac virtuosius, excusare. Verùm quia interdum id licitum est, imò malè quis faceret, non excusaret; hinc discretionem, aut (vt melius loquar) humilitatem habeo, ad tunc hoc faciendum cum expedit. Magna liquidem humilitatis argumentum est, videre, immeritò & innocentes nos damnari, dolere; q̄ qui facit etiã nã ille Dominum Iesum, qui omnes nostras culpâ abstulit, egregiè imitatur. Vnde etiã atq; etiã vos rogo, vt vos quoad hoc exercere fatagatis: magnos quippe secum hæc res fructus fert; & vix fatiga, nullum omnino in nostri excusatione commodum video; nisi forte quibusdam in casibus, dum scilicet aliquam proximo irascendi occasionem daremus, veritatem ei non aperiendo, facile hoc intelliget, qui misericordiam me discretionem habebit. Equidem permagni referre arbitror, vt huic se virtuti quis assuefaciat, aut veram à Domino humilitatem obtinere fatagat; etenim ex hac altera illa proueniat oportet. Qui enim vere humilis est, re ipsa velle ac desiderare debet, vt parui fiat, vexetur, excusetur, & condemnetur, esto nihil, cur id mereatur, commiserit, si enim imitari Dominum velit, quã in re melius quàm hac, eum imitetur & corporali ad hoc opus est fortitudine, nullis viribus, nullo alterius auxilio, præterquã Dei solius. Vellè sane carissimã, vt ad insignes hæc virtutes comparandas, omne nostrũ studiũ & conatus, & omnis penitentiã frustra tenderet: nam quod ad alias excessiuas & immoderatas austeritates spectat, nostis me, in illis vobis permittendis, quàm strictissimam esse quòd nocere eã valetudini possint, si sine discretionem suscipiantur: sed a priori illo non est quod timeamus; virtutes enim internã, quantumlibet magnã, corporis robur non imminuunt, quo minùs Religioni valde

Humilis est, q̄ Dominũ imitatur, qui se immerito condemnari patitur, nec se excusat.

Satius est in corporali ad hoc opus est fortitudine, nullis viribus, nullo alterius auxilio, præterquã Dei solius. Vellè sane carissimã, vt ad insignes hæc virtutes comparandas, omne nostrũ studiũ & conatus, & omnis penitentiã frustra tenderet: nam quod ad alias excessiuas & immoderatas austeritates spectat, nostis me, in illis vobis permittendis, quàm strictissimam esse quòd nocere eã valetudini possint, si sine discretionem suscipiantur: sed a priori illo non est quod timeamus; virtutes enim internã, quantumlibet magnã, corporis robur non imminuunt, quo minùs Religioni valde

mus & seruiamus, imò verò animam corroborant. Deinde (vti & alias me dicere memini) in minimis rebus assuefacere vos potestis, vt in alijs maioribus victoriam referatis. Porro, quàm bene hoc scripto traditur, quàm autem malè id ipsa opere (vt verum fatear) in magnis rebus exequor. Numquam verò rei huius periculum facere potui; numquam enim vllū aliquod de me malum loquentem audiui, quin liquido perspicerem, minus illum dicere quàm reuera id erat. nam, etsi fortè eadem mala non essent, in alijs tamen plurimis Deum offenderam, vnde etiam plusquam facis facere mihi videbantur, quòd de alijs illis nihil dicerent: etenim semper magis mihi placet, vt quæ falsa sunt de me dicant, quàm quæ vera sunt. Huc imprimis confert, vnūquemq; apud se considerare quantū hic boni & commodi omnimodis sequatur; & quàm, vice versa, parum damni (meo quidem iudicio) hinc proueniat, imò illud hic præcipuè homolucrat, quòd Dominum aliqua saltem in re imitetur. In aliqua saltem re inquam: nā si omnia benè & accuratè expendantur, numquam sine omni prorsus culpa, & planè immeritò, accusamur; semper quippe culpæ scatemus, cum septies per diem cadat iustus; & mentiremur haud dubiè, si nullum nos habere peccatum diceremus: ita vt, licèt id in nobis peccatum non sit, cuius insimulamur, numquam tamen ita omnis expertes culpa sumus, sicut bonus Iesus erat.

Quando, ò bone Iesu, mecum perpendo, quàm multis passus sis modis, & tamen id te minimè promeruisse, quid de me ipsa dicam nescio; aut, quid sentirem tūc cum pati nolebam, aut vbi sim tunc, cum me excuso: & tu bonum meum nosti, si quod bonum habes, non per alias id mihi manus datum esse, quàm per tuas. Quid porro inde tibi aut accedit aut decedit, Domine, vtrum multa des an pauca? an, quia id non promerui non promerui quoque beneficia, quæ in me contulisti: mene desiderare vt aliquis bonam de re adeò mala, qualis ego sum, opinionem haberet, quæ tam multa mala de te dixi, qui super omnia bona bonus es? Est hoc prorsus intolerabile, Deus meus, prorsus inquam intolerabile: nec vellem permitteres, vt aliquid non vsquequaque oculis tuis placens, in ancilla tua reperiretur: respice porro, Domine, meos, cæcos & valdè modico contentos esse; tu mihi lumē da, & præsta, verè vt ab omnibus contemni & vilipendi cupiam, cum toties te, à quo tam fideliter tamen diligor, dereliquerim. Quid hoc est, Domine mi? quod lucrum speramus ex eo quòd creaturis placemus? quid nobis noceat, ab illis omnibus acriter accusari & traduci, si in oculis tuis sine culpa sumus?

Quàm difficulter carissimæ, hanc intelligere veritatem possumus! & hæc est causa, cur numquam ad perfectionis apicem ascensuræ simus, nisi assiduè præ oculis habeamus, & recogitemus, quid sit quod est, &

*Quantum
sequatur
boni ex eo
quod quis
se non excu-
sit.*

*Bonum est
considerare
quid sit
quod est &
quod non est*

S.
Theresia

Opera
N. M.
156

quod non est. Nam, esto aliud in eo bonum & commodum situm non
esset, quam quod is qui vos accusavit, magno rubore suffunderetur, cui vi-
debit, quod vos innocentes & innoxias iudicari patiamini; id sane quam
maximum est. Tale quid subinde animam magis sustollit; quam decem
conciones. Operibus autem omnes concionatrices sumus oportet, cum &
Apostolus Paulus, & nostra inhabilitas & ineptitudo verbis & lingua non
concionari veret. Nolite unquam cogitare, malum aut bonum quod be-
citis, quantumvis arctè reclusa sitis, occultū futurū; Putatisne, carissime,
& vos ipsas non excusetis, idē neminem fore qui vestri patrocinium sus-
cipiat? Videte, quomodo Dominus Magdalenam, tum in Pharisaei domo,
tum etiam cum à sorore carperetur, defenderit & propugnarit. Non
tam rigidè is vobiscum, quam secum, ager: cum enim latro patrocinium
eius suscipiebat, in cruce tunc pendebat. Maestas quippe eius, aliquem
excitabit, qui patronum vestrum ager, & si id non fecerit, certum est
minimè opus esse. Hoc ego re ipsa vidi, atque etiam ita est; esto vos
eius recordari nollem, sed gaudere, quod culpemini. Quale autem ani-
ma vestra inde lucrum relatura sit, tempus vos docebit, quod adhuc vo-
bis in testem consigno. Ita namque libertatem acquirere incipimus, &
perinde nobis est, malumne an bonum de nobis dicatur; in dō verò huius-
modi quid, id vobis esse videtur, ut ad alios potius quam nos spectet. Et
perinde se res hic habet, ac cum duo secum inuicem loquuntur; qui quod
nobis non loquantur, de ipsis respondendo minimè solliciti sumus; ita
hic, eō quod ex consuetudine minimè nos ad respondendum teneri pre-
temus, ad nos minimè sermonem fieri credimus. Hoc impossibile procul
videatur nobis, quæ tam citò indignamur, & parum mortificata sumus.
Initio quidem fateor, graue hoc est, sed isthanc libertatem, & nostri ipsarū
abnegationem, & mortificationem, per Dei gratiam, obtinere posse scio.

*Esto nos non
excusetis
Deus tamē
semper ex-
citat: aliquē
qui innocē-
tem defen-
dat.*

CAPVT XVI.

EC QUOD ESSE DISCRIMEN DEBEAT INTER PERFECTIO-
nem vitæ contemplatiuorum, & eorum quibus oratio mentalis sufficit, & qui
modo fieri possit, animam negotiis distractam & vanam subinde à Deo
ad perfectam contemplationem extolli; & quæ huius rei
sit causa. Hoc caput, vti & sequens notatu
dignissimum est.

Nolite existimare, carissime, hæc omnia multum esse; scachos quippe
(vt in prouerbio est) iam primum digerere & ordinare incipio. Per-
fistis à me, vt modi orationis tenēdæ principia vobis traderem: quod ad me,
carissimæ, etsi per hoc me principium Deus non duxerit (nā verissime est
nondum me harum virtutum principium habere) aliud tamen ignora
Cred-

Credite autē, eum qui in lusu scachorum latrūculos & scachos non rectē nouit collocare, non bene lusurum, & nisi simplicē ac secundariū scachū dare nouerit, neq; etiam primariū & scachmatum daturū: esto me reprehenderetis, quōd de lusu loquar, cū in hac domo nec reperiatur, nec inueniri debeat. hinc perspicere potestis, qualem vobis Deus matrem & fundatricem dederit, quæ etiam huiusmodi nugarum perita fuerit. At dicunt, lulum hunc aliquando licitum esse. Quā verō id genus lusus nobis quadraret, ac quam citō si sēpius eum vsurparemus, diuino huic regi qui manibus nostris nec poterit, nec uolet elabi, scachmatum daremus. Regina autem est, quæ hoc in lusu maximum ei faceſcere negotium potest, ad quod etiam alij eam latrunculi iuuant. Nulla Regi-
nata eum manūfacere potest ac humilitas. hæc enim eum e cælo, in purissimæ virginis uterum fecit descendere, & per hanc vno dūtaxat capitis crine eum in animas nostras deuocabimus. Et certum fixumque vobis sit, eum qui plus humilitatis habuerit, magis ipsum retenturum; qui verō minus, etiam minus. Non intelligo enim, nec etiam intelligere possum, quomodo inueniatur, aut etiam inueniri possit, humilitas sine amore, & amor sine humilitate: imō impossibile est, hæc duas virtutes in aliqua in sua perfectione sine insigni quadam à rebus omnibus creatis alienatione & renuntiatione inueniri.

Perens à me, carissimæ, cur de virtutibus vobis hic loquar, cum satis multos habeatis libros, e quibus eas discere possitis & aliud audire nolitis quam de contemplatione loquentem? Dico autem vobis, si etiam de meditatione voluissetis vt vobiscum agerem, etiam de illa loqui possem, & omnibus consulere, vt eam exerceant, tametsi virtutes nullas haberent: etenim ipsa omnium virtutum comparandarum principium est, & omnium nostrum Christianorū vita in eo sita est, vt ei nos dare incipiamus: atque ad eodē nemo quantumuis perditus & improbus sit, si quidem à Deo ad tantum bonū excitetur, ipsum negligere aut omittere deberet, vt alio me loco monere memini; quod ipsum & alij multi scriptores docent, qui quid scribant sciunt, nam ego sanè id nescio; nouit Deus. At contemplatio, carissimæ, quid aliud est, nam in hoc omnes erramus, quod, statim atque aliquis quotidie per aliquod temporis spatium peccata sua recogitare incipit (quod eum, qui plus quam nominatenus Christianus esse velit, facere oportet) eum valdè contemplatiuum esse dicant, & quamprimum solidis illis & illustribus virtutibus dotatum illum cupiant esse, quas habeat oportet is qui maximè contēplatiuus est, imo & ipsemet multo magis id vult. Hic in ipsis errat principiis, & latrūculos bene digerere nesciuit; satis esse putās eos nosse, ad scachmatū inferēdū ac dādū. Hoc aut fieri nequit: Rex enim, de quo loquimur, non ita facile sese dedit, nisi illi dūtaxat, qui

Humilitas est qua Deum maximo expugnas.

Nemo statim perfectus est ac orationē tenero incipit.

at, qui

xat qui se totū ei dat. Si ergo viā me vobis declarare vultis, carissimæ, que
 rectā ad contemplationem ducit, nolite agrè ferre, si equo diutius foras
 immorerijs, quæ, esto initio tantū nobis esse momenti non appareant,
 meo tñ iudicio maximū videtur. q̄ si audire nolitis, aut executioni mādar,
 in oratione vestri q̄ mētali, quoad viuetis, remanere. Nā vobis, quin & om-
 nibus alijs, ad tantum bonum aspirantibus dicere aulim (fieri tamen po-
 test me errare, cum rem hāc ad modulum meum metiar, quæ viginti ipso
 annis hoc assequi sum conata) nequaquam vos ad veram contempla-
 tionem peruenturas. Iam verò exponere mihi visum est, quid sit oratio mē-
 talis; forsitan enim nonnulla vestrum nondum satis intellexerint, quod
 illa sit. & faxit Deus, vt sic eam practicemus, vt practicanda est: quan-
 quam verear, ne ea satis tenuiter & frigide vsurpetur, nisi virtutes simul
 habere satagamus, tamen si non tam alto in gradu & tam perfectas, atque
 ad contemplationem requiruntur. Dico igitur, Regem gloriæ ad amicum
 nostram non venturum (vt scilicet cum ea vniantur, & velut connubium
 inerat) nisi heroicas & solidas virtutes consequi pro posse allaboremur.
 Pluribus hoc declarare volo; si enim me vel minimum quid contra ve-
 ritatem dicere deprehendatis, in nullare prorsus mihi fidem dare, & iure
 meritoque id faceretis, si quidem scienter id & aduertenter facerem
 (sed hoc à me auertat Deus.) Id autem si contingat, ideo erit, quod tunc
 melius aut non sciam, aut non intelligam. Dicere ergo volo, Deum inter-
 dum hominibus in malo statu agentibus tantas gratias facturum, vt eos
 ad contemplationem sit euecturus, quò hac ratione & via ipsos è mate-
 ribus demonis eripiat.

*Deus inter-
 dum ad cō-
 templationē
 auertit quos
 in malo sūt
 statū.*

Ah, quoties te, Domine, contra diabolū velut duellare, & conferri
 brachijs certare cogimus? satis non erat, quòd te à brachijs eius comple-
 cti fueris, cum te in templi pinnaculū sustulit, vt nos doceres quomodo
 eum expugnare debeamus? quale, quæso, spectaculū hoc esse debeat,
 filia, videlicet solem illum tenebris ipsis proximum & velut iunctum ve-
 dere? quā verò scelestus & damnatus ille timore plenus fuerit oportet,
 vt tamen nesciret vndenam is sibi accideret: non permittebat enim Deus,
 vt hoc ipse intelligeret. Benedicta sit tanta pietas & misericordia, que
 modo nos Christianos pudere deberet, quòd eum quotidie cōseris bra-
 chijs (vt dixi) in tam fœda bellina certare compellimus? Equum sicut
 & necessarium erat, Domine, tam valida & robusta te brachia habere
 que habes. sed qui fit, vt per grauiā illa, quæ in cruce passus es, tormen-
 ta illa tibi nō debilitata & infirma reddita sint? Sed, quid quid ex amore pe-
 timur, iterum sponte sua solidatur, & coalescit; vnde credo futurū fuisse,
 vt si quidem viuis mansissēs, amor quo nos ipse prosequeris, iterum vana
 nera & plagas tuas consolidasset, ita vt nullā aliā ad hoc opus fuisset
 dicitur

*Quod ex a-
 more quos
 patitur, illico
 desinit.*

S.
Theresia

Opera

VI
166

dicinā & medicamentis. Vtinam verò Deus meus & Dominus, aliquis mihi talem in omnibus, quæ mihi molesta & pœnosa sunt, medicinā suppeditarer; quàm illa libenter mihi desiderarem, si modò certò scirem per tam salutare vnguentum me sanitati restitutum iri.

Vt autem ad id, quod antè dicebam, reuertar, dico quasdam animas esse, quas hac Dominus ratione se lucrifacere, & ad se pertrahere posse nouit; & quàmuis eas iam penitus desperatæ salutis & perditas esse videat, vult tamen Maiestās eius, quo minus ad frugem redeant, à se non pendere, ac licet in malo statu sint, & à virtutibus non bene instructæ; cōsolationes tamen, ac gustus, & cordis teneritudinem, ipsis immittit, quæ eas paulatim ad bona desideria concipienda mouere incipit, quin & subinde illas ad contemplationem adducit; sed rarò id fit, & est ea paruæ durationis. Et hoc, vt dico, facit, vt videat & probet, an per hanc suauitatem illæ sese ad sapè eo fruendum cupiant disponere: at si se huc non disponant, condonare id tibi possunt, aut potius tu id illis condona Domine. Dolendum quippe in primis est & indignum, hæc ratione ad animam aliquam venire, & ipsam se postea ad ea quæ terræ huius sunt applicare, quò affectu ipsis adhæreat. Multos esse credo, quos hoc Dominus modo probat, sed quàm paucissimos, qui sese ad hoc fauore & gratia fruendum disponant. Cum enim Dominus eam elargitur, & nos in culpa non sumus, certissimè mihi persuadeo, ipsum à dando non cessare, donec ad altiore gradum euehat. Sed, cum tã promptè & sincerè nos ipsos maiestati eius non damus, quàm ipse se nobis dat; nimis quàm satis facit, quod in mentali oratione adhuc nos manere sinat, & nos per intervalla subinde, velut operarios in vinea sua laborantes, inuisat. Sed alij illi, carissimi illius sunt filij, quos continuò penes se, & ad latus habet, quosq; à se non libenter dimitteret, nec dimittit, quòd illi mer tam ab ipso discere nolint. Sux illos mensa assidere facit, ac de suo illos cibo reficit, ad eò vt etiam escam, (vt vulgo dicitur) ore suo educat, quò ipsos huius participes faciat.

O beatam solitudinem, carissimæ! ô beatam ac felicem regularum tam paucarum & vilium abdicacionem, quæ ad tam sublimem statum ascendit! Cogitate, quàm parum curaturæ sitis, quòd vos vniuersus mundus accuset & calumnetur, dum modò suis vos Deus ipse brachijs complectatur: potens ipse est ad ab omnibus vos malis & calumnijs liberandas: verbo vno cum mūdum fieri & esse iuberet, ipse ilico factus est; nam ipse velle, est operari. Nolite timere, vt maleuolorum obloquia contra vos insurgere ipse vnquam permittat, nisi fortè ad maius ipsum diligentium bonum ac commodum; neque enim tam paruo se diligentem amore prosequitur. Cur ergo nos, carissimæ, omnem quem possumus, amore

S. M. Teresa Opera.

h

ei non

*Cur anima
male inter-
dū ad contē-
plationem
euehatur.*

*Malum est
Deo semel
inuenso, ad
res terræ co-
relatō redi-
re.*

*Quomodo se
Dominus cū
ijs gerat qu;
faciūt quid
quid possint.*

S.
Theresia

Opera

1611
1616

& non ostendamus: considerate, quæso, quàm bona & pulchra communitio sit, amorem nostrum, pro amore ipsius, rependere & persolvere cogitate, ipsum posse omnia, & nos nihil omnino, nisi illud tantum, quod nos posse facit. Sed quid, quæso, est, Domine creator, quod pro te, & in te gratiam facimus: etenim leue aliquod propositum & bona voluntas velut quoddam nihilum est. Cum ergo Maiestas eius eo quod nihil est omnia nos emere cupiat, ne simus, quæso, ita fatua & insipientes. Videtur Domine, omne nostrum damnum ex eo provenire, quod oculos non conijciamus: si enim nihil aspiceremus præterquam viam, statim pertingeremus; sed, quod oculos (vti dico) in veram viam non conijciamus, hinc millies cadimus, & cespitamus, & à via erramus. Ad eò quidem nobis ea videretur noua, numquam vt trita & calcata fuisse videatur. Deplorandum sanè & miserum est, videre quod interdum circa hoc cogitamus. Ideo dico videri nos nec Christianos esse, nec vquam in vita pulchritudinem Dominicam legisse: si quando enim vel minima occasio incidit, in qua, ne minoris quàm oporteat ab aliquo fiamus, periculum est, minime id ferimus, nec vquam id ferre posse videmur: nam statim dicimus, Non sumus sancti, non sinat Deus, carissimæ, vt, si quando aliquid imperit commiserimus, dicamus, Non sumus Angeli, non sumus Sanctæ, cogitate, esto iam sanctæ non sumus, nihilominus valdè bonum esse, cogitare posse nos, si ad hoc conitamus, Deo auxiliarem manum à parte sua apponente & nos iuuante, esse sanctas. nolite timere, vt ipse in culpa nostra deficiat, si ipsæ in culpa non sumus & deficiamus. Cum autem aliam causam huc non venerimus, operi (vt dicitur) manum admoneamus, nihil excogitemus quo quidem Deo seruire posse putemus, quin firmè præsumamus ac speremus, mediante eius gratia nos id posse adimplere. Talem animositatem & præsumptionem hac in domo reperiri vellem, vt quæ facit vt & humilitas semper increseat, & sanctam quamdam audaciam habeamus: Deus enim fortes & animosos iuuat, nec performati acceptor est. Longè à proposito deslexi; vnde ad id quod dicere ceperam, nimirum quid oratio mentalis & contemplatio sit, reuerti volo. hoc decens & dissentaneum quidem esse videtur me de ea loqui, sed apud vos in omnibus excusationem inueniam; & forsitan id melius & stupida contemplatione mea, quàm ex aliorum scriptorum subtili intelligentis. Ad hoc autem mihi Dominus gratiam concedere dignetur. Amen.

Noxiū est oculos nostros ad Deum non conijcere.

Cum deliquimus, non statim dicimus, Non sumus Angeli aut sancti.

Bona præsumptio est, præsumere nos cum Dei gratia omnia posse.

CAPVT XVII.

OMNES ANIMÆ AD CONTEMPLATIONEM APTE NON
sunt, & nonnullæ etiam valde serò ad eam pertingunt; & is qui verè humilis est, con-
tensus sit oportet per eam viam incedere, qua
eum Dominus deducere
volet.

Videor iam in orationis materiam intrare; sed aliquid mihi adhuc di-
cendum restat, quod permagni sane momenti est, de humilitate in-
quam, quæ hac in domo imprimis necessaria est; in ipsa namque prima-
rium orationis exercitium situm est, & sicut dixi, apprime necessarium est
inquirere & scire vos velle, quonam modo quàm maximè in humilitate
vos ipsas exercebitis; & est hoc magnum huius virtutis punctum, & om-
nibus orationis studiosis maximè necessarium. Quomodo enim qui verè
humilis est, cogitare poterit, tam se bonum esse atque ij sunt qui ad con-
templationis gradum pertingunt? Vt quidem talis sit, Deus facere potest
per suam bonitatem & misericordiam; sed, si meum sequi consilium velit,
semper se in infirmæ loco colloquet; ita namq; vt faceremus, Dominus nos
& verbis & opere etiam ipso docuit. Huc tamen ipsa se disponat, si fortè
hac eam via Dominus vellet conducere, sin minus tunc humilitas locum
habet, quod scilicet beatam sese æstimet, quod ancillis Dei seruire possit,
eique gratias agat, quod cum Dæmonum ancilla in inferno esse prome-
ruerit, Maiestas tamen illius ipsam in ancillarum suarum numerum coo-
perarit.

Non sine causa hoc dico: nam, quemadmodum iam antè dixi, permagni
refert, intelligere, non eadem omnes via à Deo conduceri; & forsitan, qui
se infimo in loco incedere putat, in oculis Dei summus & supremus
est. Adeo vt cogitare non debeamus, cum omnes quæ hac in domo
sunt, in oratione se exerceant, propterea omnes debere esse contem-
platiuas; hoc enim impossibile est, & permultum consolabitur eam
quæ contemplatiua non est, hanc veritatem intelligere, scilicet, esse
hoc rem quam Deus dat ijs, quibus dare voluerit. Sed, quoniam
hæc ad salutem minimè necessaria est, & Deus hanc à nobis in præ-
mium ac mercedem non petit, minimè cogitet fore, vt aliquis hanc ab i-
psa petiturus sit, aut propterea desinat valde perfecta esse, si modo faciat
id quod dictum est. Quin imò fieri potest, vt sic maius meritum habeat,
cum maiorem hic suscipere laborem debeat, & Dominus eam vt fortem
conducat, & in tempus futurum simul ei & iunctum referuet id quo iam

h 1

hïc

Primum
orationis
exercitium
est humilitas.

*Non ideo o-
rationis fru-
dium inter-
mittat quis
quod ad cō-
templationē
euectus non
sit.*

*S. M. an-
nis qua-
tuordecim
sine libro me-
ditari non
petuit.*

*Diuersus ad
meditationē
se disponēdi
modus.*

*Sancta que-
dā orationi
mentali in-
sistere non
poterat.*

*Gustus à de-
mone venire
possunt.*

*Gustus à
Deo veni-
entes affe-
runt humi-
litanem.*

*Qui gustus
nullos reci-
piunt, am-
bulant in
humilitate.*

hinc non fruitur. Non ideo tamen animum despondeat, vel orationem in-
termittat, aut facere desinat quod reliquæ omnes faciunt. Subinde enim
Dominus valde serò venit, & hinc tam bene, & tam coniunctim simul
omnia soluit, quàm in multis annis, paulatim alijs dedit. Plusquam qua-
tuordecim ipsa annos fuit, quòd ne quidem meditationem exercere pos-
sem, nisi simul in libro legerem. Erunt & multi alij huius conditione
genij; alij quoque, qui, esto etiam in libro legant, meditari tamen non
possunt, sed dumtaxat vocaliter orare; & in hoc subinde adhuc hærent,
nec ulterius progrediuntur: Etenim nonnulli tam leuium agilius cogi-
tationem sunt, vt nulla in re hærerè possint aut se detinere, sed semper
inquieti sint; & ita quidem, vt, si suam retinere cogitationem & cohibere
velint, quo de Deo cogitent mox illa ad sexcentas nugas, scrupulos, &
dubitationes procurrat. Noui quamdam, annis quidem grauem, & vni
sanctam (& faxit Deus, vt vita mea illius vitæ par esse possit) quæ multo
subibat austeritates, insignisque Dei ancilla erat, adhuc permultas horas
quin & annos in oratione vocali impendit, ad orationem verò mentalem
nullatenus pertingere potest; ad summum hoc p̄stare potest, quod se paula-
tim assuefaciat, vt se in vocali detineat. Huius cōditionis & alios plures
reperire est; & si quidem humilitatem habuerint, credo fore, vt hi ad-
tionem, non minùs lucrati fuerint, sed fortasse æquè multum, atque illi qui
magnis consolationibus fruuntur: & longè ex parte securiores sunt.
nescimus enim, hæc suauitates ex Deo ne sint, an verò à dæmone con-
ferentur. & si quidem à Deo non sint, maiori expositæ sunt periculo; alio-
enim diabolus hinc non spectat, quàm vt hominē ad superbiam adducat
sed si à Deo sint, non est quod timeamus, humilitatem enim secum adde-
runt, vt pluribus alio in libro ostendi. Alij verò qui nullam suauitatem
aut gustus accipiunt, in humilitate ambulant; verentes ne suā culpam ad-
at, semper de ulterius progrediendo solliciti; quin imò si alium quemlibet
vel vnam lacrymam effundentem videant, & eam ipsi non habeant, ste-
tim se in obsequio Dei in postremis hærerè purant; cum tamen fieri possit,
vt longè illo anteriores sint. Lacrymæ enim, tametsi bonæ sint, non sunt
tamen per omnia perfectæ: in humilitate verò, mortificatione, abnegatio-
ne, alijsque virtutibus semper plus securitatis consistit: nec est quod time-
atis aut vereamini, quasi non tam bene ac perinde ad perfectionem per-
uenturæ sitis, ac qui valde contemplatiui sunt. Martha sancta erat, etiam
contemplatiua fuisse non legatur. quid ergo amplius vultis quam vt
sanctæ huic virgini, quæ Christum Saluatorem nostrum toties in domum
suam suscipere & cibare, ei seruire vnaque cum eo mensæ assidere mensas
similes esse possitis: si semper, vt Magdalena, in raptu fuisset, & absorpta
nullus fuisset qui diuinum hunc conuiuium mensa sua excepisset.

Cogit

S.
Theresia

Opera

N. V. M.
165

Cogitate igitur, hancce congregationem sanctæ Marthæ domum esse, & in ea ex omnibus aliquid esse debere; unde illæ quæ per actiuam vitam conducuntur, murmurare non debent aduersus eas, quæ spiritum contemplationis profundè imbiberunt, utpote scientes, Dominum pro ipsis responsurum, & esto is pro maxima parte taceat, facturum ut se ipsas, & quidquid demum est, obliuiscantur. Cogitent itaque aliquam esse debere, quæ cibum ipsi præparet, seque felices reputent, quod cum Martha seruire mereantur. Norint oportet, veram humilitatem sitam in primis esse in eo, ut paratissimi sint contenti esse eo quod Dominus circa ipsas disponere voluerit, seque semper indignos reputent, qui serui illius nominentur. Si ergo contemplari, & tam mentalem, quam vocalem orationem tenere, morbidos curare, adhæc in rebus ad domū spectantibus ministrare atque etiã in re vilissima & abiectissima laborare; si hæc omnia, inquam, sit hospiti huic, qui ad nos venit ut apud nos diuerferet, nobiscum manducet, ac nobiscum delicietur, ministrare, quid, obsecro, pluris nostræ refert, utrumne in hac, an in illa re illi famulemur? Non dico, id à nobis pendere, sed tantum ut omnium periculum faciatis: non enim in vestra electione, sed in Domini voluntate ac beneplacito situm est: at si post multorum annorum spatium euolurum pateat, ipsum velle ut singule in proprio officio sibi deseruiant, egregia sanè humilitas vestra foret, etiam tunc delectum facere velle. Sinite, quæso, patrem familias facere quod lubet, ipse enim & sapiens, & potens est: tam nouit ipse quid vobis conueniat, quàm quid sibi. Hoc certum vobis sit, si fecerimus quod possumus, & tali qualem dixi, perfectione ad contemplationem præparemur, ac ne tunc quidem eam nobis det (verum, ut mihi quidem persuadeo, non poterit eam nobis non dare, modo veram mortificationem & humilitatem habeamus) hanc illam nobis suauitatem & gustus in futurum reseruare, ut in cælo simul & iunctim illam nobis det; ac nos (uti etiam aliàs dixi) quasi generosos quosdam milites tractare velle, nobis hoc in mundo sic crucem imponendo, sicut eam Maiestas illius quoad vixit tulit. Quem autem sinceriores & meliorem ostendere nobis amorem potest, quàm hoc ipsum nobis dare, quod sibi ipsi aliàs depoposcit? Imò verò fieri posset, ut ne ex contemplatione quidem tantum præmium reciperetis. Hæc sunt illius iudicia, nostrum non est his nos immiscere. Porro nimis quàm magnum bonum est, quod in nostra electione id situm non sit, nam quod in contemplatione maior nobis sita videatur esse quies, hinc statim omnes magni contemplatiui esse vellemus. O, quantum lucrum est, è nostro beneplacito & arbitrio lucrari nolle, nequam sic iacturam timeamus; cum hominem bene mortificatum nullam vniquam Deum iacturam, nisi forte ad maius ipsius bonum & lucrum, facere patiatur.

*Quæ per
viam acti-
uam condu-
cuntur, non
murmurent
contra
contempla-
tiuas.*

*Ironice di-
ctum.*

*Velle est pro-
prio è iudi-
cio proficere
nolle.*

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, ET OSTENDIT
*quanto maior sit contemplatiuorum, quam actiuorum labor, quod ad
 magnam, actiuorum consolationem facit.*

*Contempla-
 tiuorum
 crucees gra-
 uas.* Dico igitur vobis, carissimæ, quas scilicet Deus per viam contem-
 plationis non ducit, eos qui per hanc incedunt (prout quidem ipse
 di, & ex ipsis intellexi) non minorem actiuis crucem ferre: imò miramini
 vos, si, quibus vijs & modis crucees illis Deus imponat, videretis: equidem
 tam de his, quàm de illis loqui possum; & certò scio, crucees quas contem-
 platiuis Deus imponit, intolerabiles esse, & tales eas esse, vt nisi illis
 hoc suauitatum cõdimento condiret, ferri prorsus non possent. Et post-
 pater, cum per viam difficultatum ac laborum à Deo conducti eos con-
 sumum sit quos multum diligit, & quo magis eos diligit, eo etiam per-
 uiores difficultates conducere; credibile non videri, eum contem-
 platiuos contemnere & negligere, cum suo eos ipsemet ore deprecet, & e
 amicos suos reputer. Stultum porro & fatuum est, cogitare, eum homines
 delicatos, nullasq; vnquam & molestias & arumnas expertos, ad amo-
 tiam suam admittere; imò certissime mihi persuadeo, has iis grauiores &
 acerbiore, quàm alijs hominibus immittere. Quo circa, quia eos per viam

*Vinum con-
 solationis eis
 necessarium.* adeo asperam & scruposam ducit, vt subinde se deuiare, & ad viam
 suam de nouo ingrediendam & repetendam redire debere putent; hinc
 eos ab illius Maiestate non iam aqua, sed vino sustentari necessum esse
 diuino hoc vino inebriati, non sentiant id quod patiuntur, & ipsi im-
 peti possunt. Vnde multos penè verè contemplatiuos video, qui in malis
 ad patiendum egregiè animatos & dispositos videam: nam patitur
 quod Dominus in ipsis si pusillanimes & debiles sint, facit, est, quod eos
 animet, & nullis omnino molestijs ac laboribus perterret: faciat.

*Debiles
 Contempla-
 tiuos autē
 omnia Deus
 animat.* Crediderim equidem, vitæ actiuæ sectatores, quod contemplatiuos
 non nisi aliquantulum delicijs perfundi & consolatione videant, libe-
 re persuadere, non aliud hic quàm modicam illam recreationem subesse: ego
 autem dico, vos forsitan ne vel vnum quidem diem ex illis quos ipsi trans-
 figunt, posse transigere. Adeo vt Dominus (vt pote probè sciens ad quod
 quisque aptus sit) tale vnicuiq; officium det, quod animæ ipsius, & hinc
 ipsi Domino, vt saluti bonoque proximi conuenientius esse conficiat
 posito te id non impetrare, dummodo à parte tua fatis ad hoc te dispo-
 fueris, nolito putare, laborem tuū frustraneum & in casum fore. Dico
 itaq; totis nos omnes viribus ad hoc cõniti debere, cū ad nihil aliud
 conuenerimus, idq; nõ solū vno, duobus ac ne quidē decē annis, ne iustis

*Deus vni-
 cuique dat
 quod ei ma-
 xime con-
 uenit.*

S.
 Theresia

Opera

IV M
 16

ignavia deserere videamur: bonū porro est, Dominum videre, nos à parte nostra in culpa non esse, ad instar generosorum militum, qui licet diu stipendia meruerint, semper parati esse debent ad in tali officio & munere duci obediendū, in quo eos ipse collocare volet, cū norint suū sibi stipendium bene ab ipso persolutum iri, quanto porro melius noster nobis id Rex persoluet, quam Rex aliquis huius mundi? Dux ergo, milites sibi presentes & ad militandum paratos cernens, & ad quid quisque aptus sit, iam perspectum habens, munera pro cuiusq; valore & robore dispersit: si autem hi presentes non adessent, nihil omnino illis daret, nec officium ullū, in quo sibi seruirent, crederet. Mentali ergo orationi vos applicate, carissimæ; si quæ verò hanc facere nequeat, in vocali se exerceat, ac lectione spiritualē, & pia cū Deo colloquia, sicuti postea docebo, frequenter: orationis porro horas elabi non sinat; nescit enim qua sponsus hora vocaturus sit (ne, quod fatuis virginibus alias contigit, illi etiam eueniat) & an maius sibi onus imponere velit, etsi dulcedine aliqua temperatur: si autē tale quid nihil faciat, nō esse se ad hoc idoneā arbitretur, sed alterū illud magis sibi quadrare. Sic demum per humilitatem meremur, cum scilicet nobis reuera persuademus, ne quidē ad id quod facimus idoneas nos esse, interim tamen latenter seruiamus, & quod nobis iniungitur sicuti dictū est, hilariter adimplemus. Et, si quidē hæc humilitas sincera sit, talis vitæ ancilla nimis quā felix est, quia de nullo alio, præterquā se ipsa conuerteretur, & suo reliquas certamine (quod sanè non est exiguū) cō-

Deo semper paratos nos sistere debemus, ut de nobis faciat quidquid libuerit.

Contemplatiui vexillifero castris si cōparentur

Multa parati debent, nulla verò istis inferre.

Noxiū est cum consiliatiui non se gerunt pro munera quod habent.

con-

conuersi sunt, nec vel minimum mouere se possunt, quin videantur. Modus & status honorabilis bonus est, quin & singularem quamdam beneuolentiam & gratiam Rex erga illos, quos ad hoc vocat, declarat. Qui hoc suscipit, non paruum in se onus & obligationem deuocat.

Si ergo, carissimæ, nec intelligimus, nec scimus quid petamus, sinamus Dominum facere quod lubet, qui melius nos perspectos habet, quam nos ipsæ; & ipsa humilitas requirit, ut contentæ simus eo quod nobis datur: non paucos enim videre est, qui quasi iure & ex iustitia suauitate & dulcedine à Deo petere videtur. Egregia scilicet humilitas. Idcirco omnium cognitor & p[er]ceptor Deus optime facit, quod, quantum quidem creditur, raro huiusmodi p[ro]p[ri]etatis eas concedat, utpote qui eas ad calicem suum bibendum parum aptas esse cognoscit. Ut ergo sciatis, filia, utrum profectum aliquem feceritis, hoc, signum erit, si nimirum vnaquæque vestrum se omnium pessimam esse credat, & ex eius operibus liquidò colligi queat eam se ut talem dicere, idque ad aliorum profectum & commodum non verò id, signum est, si plus consolationum in oratione, aut raptibus aut visionibus, aut alias id genus gratias, quas Dominus ei cōcedit, habere expectare quippe debemus, donec in altero mundo simus, ut illarum rerum valorem sciamus. Sed alterum illud quod dixi, moneta commensuris est; redditus, qui numquam cessat, feudum perpetuum, & census inestimabilis (nam alia illa, non sunt permanentia, abeunt & redeunt) magna humilitatis & mortificationis virtus, & insignis quædam obedientia quæ in eo sita, ut ne vel latum quidem vnguem discedere velitis ab eo quod Prælati ac Superiori mandat, certò vereque scientes, hoc vobis ipsomet Deo, cuius ipse vicarius est, præcipi.

De obedientia autem inaximè & potissimum me hinc agere oportet, sed, quia mihi Religiosæ esse non videntur, si eam non habeant, de ea nihil dico: quia alloquor Religiosas, & (prout mihi quidem videtur) bonas Religiosas, aut quæ tales saltem esse gestiunt; hinc in re aduocata manifesta, quæ tamen tanti momenti sit, non nisi vnum verbum addendum obliuioni ea tradatur. Dico ergo, si quæ voto ad obedientiam obligata, in ea deficit, non oranimodis allaborans ut summa quam potest profectioe votum hoc suum expleat, nescire me ad quid & quare in monasterio viuat. Hoc saltem ipsi dicò, quamdiu contra hanc peccabit, quam ipsam ad contemplationem peruenturam, inò ne quidem ad vitam vitam vtilem fore. Est hoc longè certissimum: hinc etiam si quis sciret, qui ad obediendum voto non teneretur, & tamen ad contemplationem peruenire vult aut satagit, debet, si modò securè procedere velit, non falli, suam insigni cum resolutione voluntatem, in Confessione eius qui contemplationis spiritum, habeat, manus resignare: ceterum

*Inobediētes
perstringū
tur.*

S.
Theresia

Opera

N VII
16

quippe est fore, vt hac ratione plus vno anno, quàm aliàs plurimis, profecturus sit. Sed quia vobis de hac re loqui minimè necessarium videtur, hinc pluribus de ea me agere opus non est.

Finem igitur facio, si dixerò, has esse virtutes quas vos habere desidero, carissime, & quas vt habeatis satagere, & quas vos alijs sancta quadà inuidia inuidere, vos oportet. Quantum autem ad alias illas deuotiones, nolite vos ipsas torquere, aut caput frangere, quod eas non habeatis: est quippe incertū quid fieri quoq; posset, vt in alijs quidē hæc essent velat à Deo venientia, at in vobis posset Maestas eius permittere vt diabolica esset illusio, & caco dæmon vos deciperet, sicut multos alios decepit. Cur ergo per incertum quod id Domino seruire vultis, cum per alia plurima id certò & securè facere possitis: quis in id genus pericula vos conijcit? Hæc ideo sic vberius deduxi & profecuta sum, quòd illa sciam expedire dici: natura quippe nostra infirma est, & cui Dominus Spiritum contemplationis dare vult, hunc Maestas eius etiam validum & fortem reddet. Quos autem ad eam non vocabit, illis vsui venient documenta quæ hic tradidi, è quibus ipsi etiam contemplationi sese humiliandi materiam capient. Dominus pro suâ misericordia lumen nobis ad voluntatem ipsius in omnibus sequendam, concedat, itaque nulla nobis timendi erit occasio.

*Non dolent
aut contri-
stentur quis se
ad contempla-
tionem eue-
lans non sit.*

CAPVT XIX.

IN QVO DE ORATIONE LOQVI INCIPIT, ET CVM IIS AGIT QUI INTELLECTU DISCURRERE NEQUEUNT.

IAM multi elapsi sunt dies, ex quo priora illa scripsi, adeò vt nullum exinde mihi tempus ad descriptionem me denuo applicandam fuerit: vnde nisi prius scripta relegerem, planè quidnam antè scripserim, nesciam, ne quod tamen temporis dispendium faciam, continuabo prout possum, esto sine aliquo ordine & interruptè. Ingenijs bene dispositis, & animabus exercitatis, quæque apud se ipsas manere possunt, tam multis, tamq; boni scripti sunt libri, & à tam præstantibus auctoribus conscripti, vt non mediocri error foret, aliquod vos verbis meis in materia de oratione, pondus inesse credere; cum, vt dixi, tales libri vobis suppetant, in quibus iuxta singulos hebdomadæ dies, vita ac passionis Domini mysteria dispersa sunt, nec non aliqua de iudicio, inferno, nostraq; vilitate, & summa nostri erga Deū opt. max. obligatione meditationes, idq; excellèti quadà doctrina & ordine tradite, tam quoad principium orationis quàm finem eiusdem, continentur. Adeò vt hanc orandi methodum tenere scientibus & assuetis, nihil amplius sit quod dicatur: Dominus quippe illos per bonâ hanc

*Bona medi-
tandi metho-
dus.*

S. M. Teresa Opera.

hanc

S.
Theresia

Opera

N. M.
et

hanc viam ad lucis portum conducet, & ubi tam bona sunt initia, bonum erit etiam finis. Quicumque autem viam hanc ingredi & ambulare poterunt, in quiete sunt & securitate; cum enim intellectus alicui considerationi illigatus est, sine vlla prorsus difficultate procedit. Sed propositum mihi est, illis aliquod remedium suggerere qui ad hoc inepti sunt; si modo Domino placeat, ut aliquid consentaneum adferam; in minus, vix saltem hinc discatis, multas esse animas, quæ his cum angustijs conturbantur, ne vos, cum id genus angustias patiemini, propterea vos crucietis. Inveniuntur autem animæ & mentes quædam ita esse & indomitæ, ut equis nondum domitis, quos nemo sistat aut contineat, similes esse videantur, ut potè quæ modo huc modo illuc discurrunt, continua quædã in inquietudine, quæ illis aut à ppria natura, aut Deo permittente accidit, versantes. Quarum me quam maximè miseret: etenim similes mihi esse videntur ijs qui maximam patientes sitim, aquam quidem enus conspiciunt, sed, cum ad eam accedere volunt ut bibant, abiquopiam tam in principio, quam in medio & fine viæ, ad eam adire prohibentur. Accidit enim non raro, ut, postquã non sine magno suo labore primos hostes superarunt, à secundis vineantur, & præ sitim emortuæ sint, quam illam aquam bibere, quæ tanti illis constare debet, hinc ostendunt illis robur & animus concidit, & esto nonnullis adhuc animus sitimibundus hostes superandos, ubi tamen hi in terrios incidunt, & in deperit illis robur, & forsitan vix duobus passibus iam aberant à fonte, lo aquæ viæ, de qua Dominus ad mulierem Samaritanam ait, Quis bibet ex aqua hac, non sitiet in æternum: Quam autem merito & ut (utpote cum ipsamet suprema veritas id asseruerit) nullam remedium quarum vitæ huius sitim habebit; hæc tamè quoad res vitæ futuræ nihil crevit, & maior fit, quam ipsi hic per naturalem hanc sitim fingere & imaginari possumus. Sed quanto per hanc habere sitim sitimus, quanto magnam eius dignitatem anima intelligat: est quippe pænolissima quædam sitis, quæ magnam defatigationem cauatatur, simul tamen ipsam satietatem secum adfert, quæ alia illa sitis sedatur; adeo vix sit, quæ solas res terrenas non faciat sitiri & extinguat, de cetero hanc nem per se satiet; adeo ut, cum Deus illam sitim sedat, de maioribus quæ animæ conferte potest gratis, vna sit, quod illam in hac ipsa sitis & necessitate agere sinat, imo ipsa semper maiorem ad iterum de hac aqua bibendum, sitim sentiat.

*Inquietudo
ingenij unde
proveniat.*

*Distrahi
comparatur
sitientibus.*

*Sitis verum
alterius vi
æ.*

*Aqua pro
prietates
tres.*

*Ignis picus
per aquam
accenditur.*

Tres aqua habet proprietates, quæ quidem iam ad propositum meum mirè facere videntur, esto sint & aliæ per multa. Prima est, quæ refrigeret: nam quantumlibet caleamus, tñ mox ut ad aquam peruenimus, calor omnis abscedit, & quantumvis ignis aliquis magnus ac lucidus

fit, per aquam tamē hic exstinguitur, nisi sit ignis piccus, hic enim per aquam magis accenditur. Hem! quā mirabile est, Domine, ignē per aquā magis accendi, maximē dum ille validus & potens est, nec elementis obnoxius; quando quidem quod naturaliter ei contrarium est, non modo ei non nocet, sed vim eius etiam adauget. Si Philosophicam scientiam callerem, hæc mihi mire ad hac dere loquendum conduceret: per hanc quippe me ipsa melius declarare possem, cognitis nimirum rerum proprietatibus. nunc quidē illis delector, sed illas exponere nequeo, & forsitan nec intelligere. Cum ergo ad hanc aquam potandam Deus vos o carissimæ conduceret, aut si qua vestrum de facto ipsam iam bibunt, satis hoc gustabitis; & intelligetis, quomodo verus Dei amor (dum modo is iā corroboratus, & à rebus terrenis penitus sequestratus sit, & longe super illas euolet) in omnia mundi huius elementa dominetur. Quoniam vero aqua è terra profilit, nō est quod timeatis, ne ipsa hunc diuini amoris ignē exstinguat: hic enim illius iurisdictioni nō subest; ac, tametsi hæc inuicem contraria sint, hic tamen iam tum plenam & absolutam in illam habet superioritatem, nec vllatenus illi subiectus est. Non est ergo quod miremini, carissimæ, tam instanter & efflictim me hoc in libro me vos commonuisse, vt ad hanc spiritus libertatem cōparandam omnimodis conniteremini. An nō præclarū & excellens quid est, pauperulam domus S. Iosephi Monialem eo posse pertingere, vt in vniuersam terram & elementa dominari possit? Quid ergo mirum est, Sanctos viros in his & per hæc fecisse, quæcumque ipsi, Deo permittente, facere luberet? Sic D. Martino ignis & aquæ obediunt; S. Francisco aues & pisces, alijs Sactis alia. Adeo vt euidenter pateret, illos magnam in omnes mundi huius res potestatem habere, eo quod illas parui facere omnimodis semper procurassent, seq; verè ac seruo mundi huius Domino ex totis viribus subiecissent. Dico itaq; aquam quæ in terra progignitur, nullam in ignem hunc potestatem habere: eius enim flammæ sublimē admodum euolant, neque è rebus ita humilibus suam eæ originem trahūt. Sunt alij quidam ignes, parui cuiusdam amoris diuini, quos etiam minimus aduersitatis ventulus exstinguet, hunc vero nequaquam: tametsi enim vniuersum tētationum pelagus exsurgere, non tamen efficere poterunt vt hic ardere desinat, aut illis superior ac potentior nō maneat. Aqua pluuia vero cælo decidens, multo etiā minus hunc exstinguet imo etiam magis, quam superior illa, cum accendet. non enim illa inuicē contraria sunt aut repugnātia, vt pote cōterranea. Nolite ergo timere, ne vnū elementum destruat alterū, quin imò vnū alterū, vt effectus suos producat, adiuuat, verarū enim lacrymarum (hæ enim sunt, quæ è vera oratione profiliunt, & à Rege cælorū dantur) aqua hunc ignē magis accendit, & vt ardere perscueret, efficit; itaque ignis aquam in

Ignis amoris diuini ab aqua terrena non exstinguitur, cum super mundana euolat.

Terra, elementa, bestia Sanctis obediunt.

Aqua lacrymarum accendit & ignis diuini refrigerat.

refrigerando adiuuat. Quam, ô Deus meus, pulchrum & mirabile quid est, quod ignis refrigeret, quin & omnes mundanos affectus in nobis congelascere faciat, quando scilicet hic cum viua celorum aqua (quæ fons est, è quo prædictæ lacrymæ oriuntur, quæ cælitus dantur, nullâ vti nostrâ diligentia aut industria comparantur) commiscetur ac coniungitur. Vt certò asseuerare vobis auisim, eam nullam omnino erga aliquid quod mundi est, quo affectus illi adhæreat, calorem relinquere, quin dumtaxat ad ignem hunc, vbicumque potest, amplificandum. Hoc quippe illi naturale est, vti nec paruis contentum esse, adeo vt vniuersum mundum, sic illi possibile esset, accendere vellet.

Aqua munda.

Altera aquæ proprietas est, quod res immundas mundet: si enim esset aqua ad lauandum, quid de mundo esset? nosse vultis, quam hæc aqua viua, hæc aqua cælestis & clara, cum turbida non est nec cœnosa, sed pura vti dum è cælo decedit, emundet? certa sum, si ea vel semel potum animam claram, & ab omnibus culpis puram relinquere. Nam vti scripsi, non sinat Deus animam ex aqua hac (quod in nostra potestate non est, cum hæc diuina vniò quid valdè supernaturale sit) aliter bibere, quam vt per illam mundetur, hæcque eam puram, & ab omni luto, & cibus miseria, in qua propter culpas suas inhæreat, mundam relinquat. multarum consolationes, quæ intellectu mediante contingunt, quantum multum operentur, aquam velut per terram serpentem trahunt, in iuxta fontem eam bibunt: semper enim, hæc in via res cœnosa & humilita, è quibus sordes contrahat, occurrunt, nec tam limpida nec pura decurrit. Aquam viuam illam orationem non voco, quæ procedit, per intellectum discurrit. Equidem censeo, quantumlibet per nos allaborare & contendere velimus, semper aliquid animæ nostræ (adiuuante scilicet & cooperante hoc corpore & corrupta nostra natura) ex mundanis sordibus, nobis licet inuitis, adhærescere. Pluribus & amplius me declarare volo: cogitamus, verbi gratia, quid sit mundus, & quomodo omnia illius prætereant, quò illum contemnamus; & ecce, penes inscientes & inaduertentes iis nos rebus, quas ex ipso diligimus, nos implicatos inuenimus: & esto eas fugere satagamus, aliquatenus saltem impediamur ac turbamur, dum cogitamus. Quidnam id erat? quomodo erit? quomodo faciebam? & quid faciam? Et dum nobiscum ipsi, ecquidnam nos liberandos ac iuuandos conduceret, recogitamus, non raro in nouum nos periculum conijcimus. Non id eo dico, quod proprie ea id nos inquirere non oporteat, at nihilominus caute nos ambulare oportet, & numquam non & vbique timere. Sed hic, ipsemet Dominus nostri curam suscipit, neque enim nos nobis credere aut committere nos ipsos vult: tanti namque ipse animam nostram facit, vt nullarum rerum que

Dominus ipse anima nostra curam gerit.

S.
Theresia

Opera

VI
et

Consolationes quæ per intellectum veniunt, non oritur è viuo fonte.

et nocere possent, eo illam tempore meminisse sinat, quo illi gratiam facere & beneuolus esse uult, sed celeriter eam apud se & iuxta se collocet, ac plures ei in momento ueritates patefaciat, denique maiorem multo uanitatibus & interitus rerum omnium cognitionem det, quam hic per multos annos possimus acquirere. etenim uisus noster non est liber, cum pulnis mundanus nos inter ambulandum exerceat. Sed hic nos Dominus in uia extremo collocat, ut tamen nesciamus, quomodo.

Tertia aquae proprietates est, quod si sedet & exstinguat sitim: sitis namque meo iudicio, rei alieuius, qua maxime indigemus, aded ut si ea nos penitus carere oporteat, moriendum nobis sit, desiderium denotat. Res mira sit oportet, quae nos enecet si nobis desit; si autem redundet & superflua, non minus uita nos priuet, sicuti multos in aqua suffocatos mori uidemus. Quam, o Deus bone, ille felix esset, qui in hac aqua uiuenti ita altum & longe prouectus esset, ut uita eius finem acciperet! sed non potest hoc fieri: nam usque aded amor & desiderium erga Deum increfcere potest, ut naturales potentiae ei ferendo fortassis impares essent, & multi sane fuere, qui hac ratione uitam finierunt. Et noui ipsa unam, quae (nisi Deus illi cito succurrisset) tam ab hac aqua abundanter occupata erat, ut ea penes extra se per raptus traheret, penes in qua, ea a se ipsa diuelleret, hic enim quiescit anima; imò uelut absorpta & suffocata (quod mundum ferre nequeat) in Deo resurgere uidetur; & Maiestas illius simul illam aptam reddit, ut frui possit eo, quod, apud semetipsam manens, sine uitae iactura facere non posset. Hinc intelligi poterit, cum in summo nostro bono, quod est Deus, nihil esse queat quod non sit perfectum, omne quod ipse dat, in nostrum commodum cedere. & propterea, quantumuis magna huius aquae affluentia sit, nihil tamen eius redundat; in nullo enim quod Dei est, esse potest nimium. si enim multum det, simul animam aptam reddit, ut (quemadmodum dixi) multum bibere potes fiat: perinde ac uitiarius ita uicrum concinnat & conficit, ut nouit opus esse, ad quidquid ei infundere uult, capiendum & continendum. Ipsum concupiscere & desiderare, quantum est a parte nostra, uix unquam imperfectione uacat, si quid autem in eo boni sit, id pronenit a parte Domini, quod scilicet ipse in eo cooperatur. Verum ipsi aded indiscreti sumus, ut, cum sua uis & sapida quaedam penes sit, namquam ab ea nos satianos putemus: hinc comedimus sine uila mensura, & quantum quidem nobis hic possibile est, hoc in nobis desiderium adaugere satagimus; atque hinc est, quod id subinde mortem nobis adferat. Sed, talis mors nimis quam felix est. Verum tamen posset fieri ut huiusmodi homo sua uita etiam alijs prodesset, nimirum ut hi etiam praeter mortis huius desiderio emorerentur. Et hoc credo diabolo se intermiscente fieri; nouit enim, ecquod qui huiusmodi est, dam-

Nimis multum & nimis parum mors est insertum.

Anima sibi mortuam Deo resurgit.

Deus non plus ex aqua uiuam dat, quam necesse sit.

*Patientius
indiscretas
suggere
diabolus.*

num sibi inferre posset, si quidem in vita maneret; itaque cum hic adim-
diferetas austeritates lubeundas exstimulat, quò sanitatem & valenti-
nem illius destruat, quod sanè illi non contemnendum emolumentum
est.

Dico ergo, cum qui ad hanc tam impetuosam & ardentem animi
peruenit, serio super se ipsum reflectere debere: norit enim oportet, hinc
sibi tentationem superuenturam; & licet præ siti non moriatur, sanctorum
tamen suæ torale detrimentum patietur; cuius rei etiam exteriora signa
dabit, etiam inuitus & nolens, quod ne fiat, omnimodis impediendum est.
Aliquâdo verò fiet, vt omnis, quamcumq; demùm adhibemus, diligenti-
parum ad hoc conducatur; non poterimus enim, prout quidè velle, omnia
& singula tegefe. Itaque cum magni illi impetus, quibus do-
sideria hæc adaugeri cupimus, in nos ingruunt, vigilemus & caueamus
oportet, ne illa increfant, sed eorum e contra solum alia quamquam
consideratione quam possumus suauissimè, abrumpere satagamus. Ne
ri enim poterit, vt natura nostra subinde tantum operetur, quantum
amor: reperire enim nonnullos est, qui, quidquid desiderant,
esto id etiam malum sit, magna quadam cum vehementia & ab-
te desiderant. Credo equidem, illos non multum mortificatos esse;
se; nam mortificatio ad omnia utilis est & prodest. Impedire
quædam species cuiquam esse videatur, tam bonam rem abrumpe-
re; sed reuera non est: neque enim dico, vt huiusmodi desideria
penitus exuamus, & deponamus, sed tantum vt suspendamus & sepe-
namus, nec vltius progredi sinamus: quod forsitan per aliud quoddam
desiderium, quod par sit meriti, fieri poterit. Exemplo aliquo, quod
melius intelligat, id declarare volo: Incidet alicui ardens quor-
dam desiderium iam tum cum Domino in caelis viuendi, & e carceri-
tatis huius carcere egrediendi, quale S. Paulus olim habuit, talis po-
na, & tali è causa promanans, cum in seipsa valdè lapida sit, non
parua opus habebit mortificatione, vt suspendatur & retineatur.
imò verò nec planè eam suspendere poterit. Attamen cum tanto de-
siderium hoc impetu ingruere, videbit, vt intellectum & iudicium prope-
omne eripiat (sicut non ita pridem personam aliquam dispositam ve-
di; quæ quamuis naturâ sit vehemens & impetiosa, quam maxime, ta-
tamen propriam suam voluntatem frangere assuevit, vt eam iam penitus
exuisse & carere mihi videatur: nam alijs è rebus id colligere est.
dico itaque illam ad aliquod spatium mihi velut amentem vitam suam
præ magnitudine pœnæ & vis, quam sibi, ad dissimulandum, & nihil o-
mnino foras proder. lum, inferebat, atque ideo, in re tam vehementi, ubi
etiam Dei spiritus foret, humilitatis speciem esse dicerem si homo timen-

*Quid facie
dū eū desin-
vult nimis
intusum est.*

S.
Theresia

Opera

IV VI
166

neque enim cogitare debemus, talem nos amorem habere qui ita nos affligat & angustiet. hinc inquam consultum arbitror, ut (si quidem id fieri potest; nam fortassis id non semper facere poterit) desiderium suum immutet, plus se Deo seruitutem sibi persuadens, si in vita maneat. Et fieri fortasse poterit, ut aliquam animam, quæ alioquin periret, ad cognitionem sui & emendationem pertrahat, & diutius Deo seruiendo, meritorius sit ut propterea magis eo fruatur: timidum autem illum reddere debet, quod Deo tam parum seruiert. sunt autem hæc, in tantis tormentis, bona consolatio; itaque fiet, ut & pœnam suam alleuiaturus, & multum lucri facturus sit, cum, quod eidem Domina famuletur, contentus sit hic in terra cum pœna sua viuere. Perinde se res hic habet, ac si quis grauem aliquem laborem, aut ingentem dolorem pateretur; & alius quispiam eum solaretur dicendo, ut haberet patientiam, seque in Dei manus resignaret, cupiens ut illius in se voluntas adimpleretur, in has enim nos resignare, optimum esse omnia re remedium & longè securissimum. Quid autem, si ad tale desiderium concipiendum dæmon aliqua ratione sit cooperatus? fieri hoc quidem posset, quemadmodum Cassianus, (vix credo) de quodam Anachoreta scribit; qui, cum diu austerissimam vitam duxisset, diabolus persuasit, ut se in puteum quemdam præcipitem daret; ita enim fore ut Deum citius conspiceretur. Credo equidem, eum magna cum humilitate non vixisse, nec fortè bene: est namque alioqui Dominus fidelis, nec eum Maiestas eius permisisset, tam clara & euidenti in re tam turpiter cacutire. Hoc autem certum est, si quidem à Deo hoc desiderium fuisset, quod nullatenus ei nocuisset: adfert quippe id secum lumen, discretionem, modum & mensuram; quod ad oculum patet. Sed iurans hic hostis noster, quacumque & quomodoque potest, nobis nocere satagit, quamobrem, quoniam ipse minime dormit, sed semper vigilat, hinc & nobis semper contra illum vigilandum est.

*Omni-
bus in
rebus in Dei
manus se re-
signare longè
optimum.*

*Desideria
excessiua
dæmon sub-
inde excitat*

Punctum & monitum hoc ad multa etiam alia vtile est, ac permagis momenti, etiam ad tempus orationis, quantumuis illa etiam sapiat, abbreviandum, si quando vel corporalis valetudo destruitur, aut cerebrum leditur. In omnibus potro imprimis opus est discretionè: cur enim me putatis, carissima, primò finem vobis declarare, & præmium ante certamen ostendere voluisse, indicando vobis, quantum commoda bonumque in caelestis huius fontis, & aquæ huius vicia potu sita sit; quæ ne vos vllū laboris, cōtradictionis, & molestiæ, quæ in via occurrit, tædi occuper, sed animosè in ea pergatis, nec animū vniquæ deficientes despōdeatis: Nā (sicut dixi) fieri posset, ut, postquæ iā ad usque fontis labrū venis-

*Orationis
tempus abbreviandum est
cum vicia corporales deficiunt.*

setis,

S.
Theresia

Opera
in VI
libris

seris, ita vt sola capitis inclinatione, ad ex eo bibendū, opus esse videatur, quamprimum rem bene inchoatam penitus abrumperetis, & sic hoc ce bonum deperderetis, veritate ne forte vires vobis deficiant ad persequendum ad illum, deinde vt ad hoc aprae non sitis. Cogitate verō Dominum omnes omnino homines ad hoc inuitare; & quia is ipsamet veritas est, hinc de eo nullatenus est dubitandum. Nisi enim conuiuium hoc generaliter pro omnibus institutum fuisset, Dominus nos omnes quotquot sumus, ad hoc minimè inuitasset, & esto etiam nos inuitasset, non dixisset nobis, *Ego vobis potum dabo*. Diceret enim potuisset, *Venite omnes, quia certe nullum damnium aut iacturam facietis; quibus autem mihi placuerit, iis potum dabo*. Sed, quia sine tali restrictione in genere dixit *Omnibus*, certissimè mihi persuadeo, omnibus qui in via non habent, aquam hanc viuam minimè defuturam. Dominus porro, qui aquam hanc pollicetur, nobis pro magna misericordia sua gratiam, ad eamdem prout quidem quæri oportet, quarendam concedere dignetur.

*Aqua vite
nō deerit in
via non ha-
rentibus.*

CAPVT XX.

OSTENDIT, IN VIA ORATIONIS NUMQVAM CONSOLATIONES DEESSE, idque varijs modis ac rationibus, simul & monialibus suis consolat, vt hisce de rebus semper illarum colloquia sint.

*Varia sunt
ad Deū ten-
dendi via.*

Videor superiore capite aduersantia & repugnantia dixisse ijs, quæ iam antè dixi: dum enim consolabar eas, quæ huc minimè perueniunt, varias aiebam Dominum habere vias, quibus ad ipsum peruenitur, quemadmodum & multas domus eius mansiones habet. Quod illi iterum dico & repeto: cum enim Maieestas eius optimè imbecillitatem nostram nosset, pro sua misericordia illi quidem omnimodis prospexit: tamen non dixit, vt hi per hanc, illi per illam viam incederent, immo tantam magnam eius misericordia fuit, neminem vt impediatur omnimodis procurare & conari quod ad hunc vitæ fontem perueniat, & de eo bibat. Sed ipse in æternum benedictus. Quam porro meritò me impedire, & hoc mihi prohibere potuisset: sed quia, cum primùm inciperem, mihi non precepit, vt desisterem, sed vt in ipsum profundum conijcerer, fecit: certissimè mihi persuadeo, nemini id eum prohiberetur. imò, quod amplius est, plena nos voce apertè & publicè vocat; sed, quia ad eò bonus est, nos minimè cogit: & quod etiam longè plus est, diuersimode sane eos qui se sequi volunt, potat, vt nullus non refectus & inconsolatus abeat, aut siti emoriatur. nam è fonte hoc abundantissimo fluunt riuuli, alij quidam magni, alij parui, & subinde etiam riuuli pro pueris; nam: hi illis sunt

*Omnes aper-
tè vocat
Dominus,
sed neminè
sogit.*

ficiunt: alioqui si multum aquæ simul conspicerent, perterrerentur. Atque hi sunt qui adhuc in principijs sunt, & primùm incipiunt. Nolite ergo timere, carissimæ, ne præ sit emoriâmini. In hac quippe via numquã aqua consolationis deest, saltem non tam valdè deest, quin id tolerabile sit. quod cum ita sit, meum consilium sequamini, & nolite in via hæere, sed strenuè certate, etiam ad mortem vsque, cum ad nihil aliud huc, quã ad certandum, veneritis. Et, si semper cum hoc proposito & intentione progrediamini, vt scilicet mori malitis, quã ad viã finè pertingere vos posse desperetis ac deficiatis, tamen si aliquam vos Dominus in hac viã situm pati sinat; certæ estote, illum in futura, quã in omne æuum durat, summa in abundantia vobis potum daturum, ac sine timore, ne ipse vquam vobis desit; faxit autem Deus, ne ei vquam defimus. Amen.

Iam, vt prædictam viam ita incipiamus, vt non iam inde à principio in ea erremus, ostendamus paucis, quomodo iter hoc incipiendum sit; nam in hoc præcipuus rei cardo vertitur; imò hoc esse dico à quo omnia quã maximè dependent. Non tamen dico, illum quitale propositum quale iam describam, non habebit, propterea non debere incipere; quia Dominus ipsum paulatim perficiet, & esto nõ nisi vnũ in ea passum progredetur, tantum id in se virtutem continet, vt certus esse possit, nihil se perditurum, sed aliunde id ei compensatum iri. Perinde id est, (vt ita dicam) ac dum quis aliquod granum Indulgentijs donatum habet; quas quidem ipse lucratur, dum semel orat quæ legi præscripta sunt; & quo sæpius legit, quo etiam sæpius eas lucratur: at si nunquam præcepta legit, sed granum arca inclusum seruat, satius foret, ipsum non habere. Ad eò vt, licet postea per eandem viam non ingrediatur, id tamen quod per eam progressus erit, magnam illi lucem dabit, ad bene per alias vias ingrediendum; & quo plus ingressus erit, & maiorem lucem accipiet. Itaque certò sibi persuadeat, omnino nullum sibi ex eo damnũ accessurum, q̄ hanc viam inire cœperit, esto eam postea etiam deserat: bonum quippe numquam nocet. Quapropter semper operam dabit, carissimæ, habita videlicet ad id opportunitate, vt omnibus qui vobiscum agent, & quibuscum aliquam familiaritatem inibitis, timorem, quo minus tantum bonum incipiant, adimatis. Et per amorem Dei vos obtestor, ita vt vos geratis, vt vestra conuersatio semper ad aliquod illius, quicum ageris, bonum referatur, cum ad animarum bonum vestra tendere oratio debeat: & hoc vos semper à Domino perere oportet. Nec sanè consentaneum esset, carissimæ, hoc omnimodis non procurare. Vultisne bona consanguinea esse? vera amicitia in hoc sita est. Vultisne bona amica & intima haberi? aliã viã quã hac haberi non potestis.

*Quomodo
via ad Deũ
ducens in-
uenta sit.*

*Nemo ti-
met Deũ
querere.*

*In quo verò
amicitia sita
est.*

Date

Date operam, vt sic in cordibus veritas ipsa locum habeat, vt habere per meditationem debet, & ad oculum videbitis, quo in proximum nostrum amore ferri debeamus.

Non est iam tempus, carissima, crepundia puerilia trahendi (neque enim aliud hæc mandata amicitia, esto etiam bonæ sint, se se videntur:) neque talis inter vos lingua audiri debet aut inueniri. *Dilige me*, vel, *Non dilige me*; idque nec cum consanguineis, nec cum alio quolibet, nisi vobis illa amicitia ad sublimem aliquem finem, & profectum animæ illius referantur. Fieri enim potest, vt, quò frater aut alius de consanguineis tuis, aut huiusmodi, aliquam ventrem audiat & admittat, talibus eum necesse sit verbis, & amoribus, quæ sensualitati semper placent, ad eam dissonare. Et hoc non rarò, vt beneuolum & bonum aliquod verbum (ita enim id vocant) pluris hi faciant, & melius per hoc disponendi sint, quàm per multa verba quæ initio de Deo adferuntur, & talia ei postea gratiora sint, & melius sapiant. Quare talia verba, in tali occasione cautè prolata, scilicet, vt per ea bonum aliquod fiat, non veto; at, si ad tale quid non referantur, nullum inde bonum, sed ingens malum, (vt tamen id ipsa nequaquam intelligatis aut percipiatis) sequi potest. Norunt saltem Religiosas esse, & vestram conuersationem & negotiationem de oratione esse. Quocirca videte, ne sic apud vosmetipsas dicatis, Nolo, vt bonam æstiment: nam ex eo quod in vobis vident, communis publicum bonum aut malum dependet. Et sanè magnum malum foret, illas, quibus tam magna de nulla re alia, quàm de Deo, loquendi obligatio, incumbit (quales sunt Moniales) vt bonum conuenerit, & velle hac in re simulare, nisi id interdum ad maius quod bonum tendat. Hæc vestra est negotiatio & linguæ: quam discat oportet is qui vobiscum conuersari vult; sin minus, ipse vobis conuete, ne quid de eius lingua addiscatis; quod vobis infernus quidam erit. si vos propterea vt rusticanas & stupidas ducant, parum rebus multo etiam minus, si vos vt hypocritas & simulatrices existiment. Hoc saltem inde lucrabimini, quòd nullus vos sit iniustus, quàm qui linguam hanc pernoscat: quis enim qui Mosarabicè loqui nescit, tantum loqui gestiat & gaudeat cum eo, qui aliam quàm illam linguam loqui non potest? itaque vobis nec molesti erunt, nec damnum creabunt. neque enim paruum damnum foret, vos nouam linguam loqui incipere; & omne vestrum tempus in hoc consumeretis. Tam enim id intelligere ipsa non potestis, atque ego, vt pote quæ quantum ad id animæ noceat, sum experta. dum enim vnum addiscere videtur, obliuiscitur alterum; & est hoc illi perpetua quædam inquietudo.

Quæ Religio aru esse lingua debet.

S.
Theresia

Opera

IV VI
156

quam vos omnimodis effugere oportet. Nam ad hanc viam, quam exponere incipimus, nil magis necessarium est, quam animæ pax & tranquillitas. Si, qui vobiscum agent, linguam vestram addiscere volent, (esto vestrum non sit, eam docere) magnas tamen, quæ in ea addiscenda comparantur, diuitias illis aperire poteritis: nec est, quod huius vos rei vllatenus tædeat aut pigeat; sed per pietatem, amorem, & orationem operam date, vt id illi bene cedat, vt videlicet ipse, audito, quid in eo situm est, lucro, magistrum & directorem quærat, qui in hoc ipsum instruat, neque enim parua Dei erga vos gratia foret, si aliquam animam ad hoc bonum capessendum excitare possitis. Sed quàm multa & varia occurrunt de hac via loqui incipienti, etiam illi qui per eam tam malè ambulauit, vt ego. Det Deus, carissimæ, vt melius hoc vobis possim dicere, quàm re ipsa fecerim. Amen.

*Religiosa an
gere possunt
de bono via
Domini.*

CAPVT XXI.

QUANTI REFERAT VT QVIS FIRMO CVM PRO-
posito in oratione se exercere incipiat, & omnes
quas diabolus opponit difficultates, parum
moretur.

Nolite mirari, carissimæ, quod ad tam multa eum reflectere & obseruare oporteat, qui diuinum hoc iter ingredi vult: ipsū quippe via regia est, ad celum conducens, & quia per illam incedentes, magnum thesaurum sibi comparant, hinc nemo mirari debet, si caro is (prout quidem nobis videtur) cõstet: tempus veniet, quo intelligemus, quàm parua & nihilum sint omnia, quibus tantum præmium comparatum est. Vt ergo ad eos, qui per ipsam ambulare, & non antè quiescere volunt, quàm ad finem peruenerint, qui est de aqua hac vitæ bibere, reuertar, quomodo scilicet incipere debeant; censeo, permultum, imò totum, inde dependere, vt magnū & generosum quoddam propositum faciamus non antè desinendi, quàm ad hoc peruenerimus, quidquid demum eueniat, sequatur quidquid vult, tanto labore constet quanto potest, murmurent quicumque volent, eò pertingam vel in via antè exspirem, vel ad vitæ labores ferendos satis fortis non sum; denique totus terrarum orbis excidat & pereat: quemadmodum sæpè nobis ab alijs dicitur: Est hoc valdè periculosum, illa & illa per hoc perijt, alius ille deceptus est; alius qui multum orationi vocali deditus erat, lapsus est; nocent hæc virtuti; non sunt hæc mulierum, diabolus illis forsitan illudet, facius esset illas nere, hisce subtilitatibus illæ opus non habent, Oratio DOMINICALIS & ANGELICA Salutatio

*Via diuersa
hæc in hanc.*

k a illis

S.
Theresia

Opera

IV III
166

illis satis sunt. Hoc ipsum & ego dico, carissimæ. Et quis dubitet, quin haec nimis quàm satis sint: semper quippe vos bonum est, orationem vultam fundare super eas quæ tali sunt ore prolatae, quale est os Saluatoris nostri Christi. Vnde meritò sic loquuntur: nisi enim tam magna nostra infirmitas iam foret, nostraque deuotio tam frigida & languida; alijs sanè regulis, quomodo oratio habenda sit, tradentibus, aut alijs libris opus non haberemus.

Bonum est orationem si à fundare super eas quas Christus docuit.

Et quia iam (vti dixi) cum ijs loquor animabus, quæ in aliorum posteriorum meditatione recollectæ esse nequeunt, quia hæc illis ardua & perplexa esse videntur (imò quædam ingenia ita subtilia sunt, vt omnino illis placeat, nec satisfaciat;) mecum ipsa statui, in illarum gratia super prædictas orationes aliqua orationis principia, media & fines dare; res autem sublimes minimè attingam. Nemo itaque vobis illam poterit auferre; quia, si per vos studiosa sitis, & humilitas vobis non detur, alia re nulla opus habetis. Equidem semper mirè erga facta Euangelii verba affecta sui, ac magis, me illa ad recollectionem permouerunt, quam multi bene compositi libri; & sanè, cum ipsemet eorum auctor notum approbatus erat, non multum ad eos legendos propendebam. Postquam ergo ad hunc sapientiæ magistrum me applicui, aliquam forsitam considerationem docebit, quæ vobis non displiceat. Non dico, aliquam me diuinarum harum orationum explicationem allaturam, neque enim id aggredi audeam, & plures earum expositiones passim extant, & aliter etiam illæ non exstarent, stultissimè haud dubiè facerem, si eas ipsas proponere inciperem; sed intentio mea solàm est, nonnullas super Orationis Dominicalis verba considerationes adferre. Interdum enim per multiplices libros deuotionem amittere videmur erga id, quod tantummodo nos habere interest. Certum quippe est, magistrum ipsum, si quando quodam discipulum suum edocet, amore in quemdam erga illum concipere, & operam dare vt ei placeat quod ipsi tradit, eumque sedulo iuuare, vt ipse comprehendat. Non aliter cælestis Magister nobiscum faciet; adeo parui pendite quoscumque; alij vobis incutiēt timores, aut quæ vobis dolent pericula. Ridiculū profectò est, indennem me & sine villo periculo per viam illam proficisci, & luculentum thesaurum mihi comparere velle, in qua tot passim latrones grassari constat. Bene tecum actum in mundo deputato, si eum pacificè & sine molestia auferre licet. Verum, vt vel triobulum mundum lucrentur, permultas noctes mures ducent, tibi que nec quoad corpus, nec quoad animam requiesquam iam indulgebunt. Cum ergo tibi per viam regiam & securam, qua est ad nos, & omnes electi & sancti iuere ad eum comparandum rapiuntur, ut quemadmodum Dominus eum à potentibus & violentis rapuit.

Preceptor amoris erga discipulum suum concipit.

Pericula bona via minor sunt ijs que in mala sunt.

abeunt dicitur, tanta in ea subesse pericula, tantosque tibi identidem timores incutiant; quæ nam ergo pericula expectent oportet illi, qui (vt quidem putat) bonum hoc sine via comparatum eunt? His, carissima, incomparabiliter plura discrimina occurrant, necesse est: verò nõ illa antè intelligunt, quam præcipites in verum periculum prolapsi fuerint, cum neminem habent qui auxiliatricem illis manum porrigat; itaque penitus aquam amittunt, nihil vt huius, tam è torrente, quam è fluuio, bibant.

Videtis ergo, carissima, impossibile esse sine aliqua aqua huius gutta per illam viam incedere, quam tam multi inimici insident, contra quos certare nos oportet: Certissimum namque est, illos tempore maxime oportuno & necessario præ sitis emorituros: nam, nolentes volentes, carissima, ad fontem hunc quotquot sumus, esto diuersimode, proficiscimur. mihi ergo credite, nec à quopiam, aliam vobis viam, quam viam orationis tradere & ostendere cupiente, imponi vobis sinite. Non dico nunc autem, eam pro omnibus hominibus mentalem aut vocalem esse debere; sed vobis, dico, tam hanc, quam illam, necessariam esse. Hoc scilicet Religiosorum munus est; & quicumque vobis aliquod in hoc periculum contineri diceret, illum vti periculum quoddam haberote, eumque fugite; nec hoc memoriæ vestre vmquam excidat; forsitan enim isthoc consilio aliquando opus habebitis. Sed illud demum periculosum erit, nullam humilitatem aliasue virtutes habere. Sed non sinet Deus vmquam, vt via orationis ceu via periculosa habeatur. Sed hanc timendi occasionem (vt apparet) inimicus homo induxit, itaq; sua vafritie & dexteritate aliquos, qui prius orationis studio tenebantur, ad lapsum pertraxit. Sed videte, quæso intolerabilem cæcitatem: non enim considerant quam multa hominum millia ideo in hæresim aliaque grauiam mala prolapsi sint, quod orationi non insisterent, nec quid ea esset scirent. Quod autem inter tam multos diabolus, quo hac ratione melius negotium & rem suam ageret, nonnullis eorum qui orationem frequen-

Via orationis non est periculosa.

Quæ male evenians ex eo quod oratio negligatur.

tabant (quos facile esset enumerare) ad lapsum pertraxerit & deceperit, hinc factum est, quod nonnullis in rebus ad virtutem spectantibus tam timidos esse fecerit. Caueant ergo sibi, qui hoc se prætextu, quo minus orationi insistant, excusare satagunt: à bono quippe declinant, quò à malo sese expediunt. Nullum vmquam in vita nocentius inuentum & artificium audiui; sanè diabolo auctore id in orbem inuectum videtur.

Tu tuam causam defende, bone Iesu, tu pro teipso responde; vide, quæso, quam sinistri & contrariam in partem tua hi verba intelligant; noli, quæso, tales in seruis tuis infirmitates permittere. Hoc saltem bonum est, quod semper habebis aliquos qui tibi opitulentur: hoc quippe verus Dei seruus, cui nimirum Maiestas eius veræ viæ cognitionem dedit, pro-

S.
Theresia

Opera

IV VI
106

prium habet, vt horum timorū occasione, in ipso nunquam quiescenti desiderium magis magisque crescat. Clare enim videt, quamnam ex parte aduersarius ictu sibi velit inferre; hinc oportune se subducit, & caput illi comminuit, quod sanè magis illum mordet, quam delecent omnes, quos alij homines illi dant recreationes & gaudia. Quādo scilicet, magnorum tumultuum, è malo aliquo semine, quod inimicus homo sparit, & quomnes omnino homines tamquam semicæcos ad se trahere videtur, eorum tempore, Deus aliquem excitat, qui oculos illis aperiat, simulque ad oculum ostendat, & dicat quomodo nebulam ipsis cacodæmonibus fuderit, ne viam qua eundum sit videāt. Ah! quanta illa Dei potentia & magnificentia est, vt interdum vnus solus vel duo, veritatem aperientes, plus possint & efficiant, quam multi alij simul! Paulatim ergo ipsi viam ostendere incipit, Deus autē eis animum & robur suppeditat. Quasi si quod in oratione periculum esse asserant, Dei famulus e contra ostendat quantum in ea situm sit boni; si non verbis, saltem operibus. Si quando enim, frequentius sacram communionem adire, non esse bonum dicunt, tunc eam ipse adhuc sæpius frequentat: adeo vt, si fortè vnus aut duo sint qui sine vlla formidine sequantur quod optimum est, ilico Dominus paulatim quod amissum est recuperet.

Vulgi opinio parui facienda.

Is solum credendum qui vitam Domini se confirmat.

Omnem itaque timorem dispellite carissimæ, & huiusmodi rebus, plebis opinionē ac sensum magni facere nolite: neque enim iam tempus est omnibus passim credendi, sed iis solis, quos vita Saluatoris nostri vestigia videbitis consecrari. Date operam, vt semper mundam habeatis conscientiam & humilitatem; quidquid mundi huius est, omnimoda contemnite; firmiter denique credite, quidquid sancta mater nostra Ecclesia credendum proponit. Et hoc si feceritis, certæ estote per bonam viam incedere. Nolite, vt antè monui, timere ea in quibus nulla timoris subest occasio; at, si quis hunc vobis incutere velit viam, illi cum humilitate declarate; dicite, habere vox regulam, quæ sine intermissione vos orare iubet (hoc quippe illa nobis præscribit) & eam vos obseruare debere: si orationis vocalem vos vsurpare velint, interrogate eos, an intellectus, mens ac cor reflectere necessario debeant ad ea quæ ore profertis: si dicant debere (nam aliud dicere non poterunt) videte, quomodo, hoc dicendo, aperte fateantur, vos necessario orationi mentali, quin etiam contemplationi, siquidem ea vobis in illa à Deo concedatur, insistere debere. sit is in æternum benedictus. Amen.

* * *

CAPIT

CAPUT XXII.

DECLARAT ET EXPONIT, QUID SIT ORATIO MENTALIS.

N Queritis, carissima, orationem mentalem, ut talis sit, vel non sit, non in eo sitam esse, ut quis os suum oclusum teneat: nam si ita verba orationis loquar, planè ut videam & intelligam me loqui cum Deo, ad hoc magis reflectendo, quàm ad verba quæ profero; certum est me orationem mentalem & vocalem simul tenere. at, si sic vos docere velint cum Deo loqui, ut orationem Dominicam ore recitetis, corde autem & animo de mundo cogitetis, hic taceo. Verum si ita vos gerere velitis, ut æquum est se gerat is qui cum tali Domino loquitur; par est, vos cogitare & advertere qui cum loquamini: & quæ vos sitis, ut saltem decenter & civiliter loquamini: quomodo enim cum Rege loqui, eumque Celsitudinis aut Maiestatis titulo compellere, aut debitis requisitisq; in Principe aliquo potenti alloquendo ritibus poteritis, nisi ante sciatis, quis illius sit status, quis tuus? nam iuxta eum fieri debet veneratio & honor, & prout ritus consueti exigunt, nam etiam hos necesse est te nosse; alioquin, ut stupidus & ineptus repelleris, & nihil omnino impetrabis.

Quid considerandum sit, quando cum Deo loquimur.

Sed, quid hoc est, Domine mi Rex: quid hoc est, optime Imperator? quomodo hoc quis ferat? Tu, Domine, Rex es infinitus: quod enim habes regnum, non est mutuatitium. Cum ergo in Symbolo Apostolorum dico, regni tui nullum fore finem, singulare propè semper in me gaudium sentio. Laudo & benedico te in æternum, Domine; regnum, certè, tuum in æternum durabit. Numquam ergo permittas, Domine, ut ceu bonum probetur, eum, qui tecum loqui vult, hoc solum vocaliter facere. Quid hoc est Christiani? (vos alloquor qui orationem mentalem necessariam esse negatis) intelligitisne quæ dicitis? Equidè certissimè mihi persuadeo, minimè vos quæ dicitis intelligere; & ita vultis, ut omnes quotquot sumus vobiscum extremus, cum nesciatis quid mentalis oratio sit, aut quomodo etià vocalis fieri debeat, neque demum quid sit contemplatio: si enim hoc sciretis, non improbaretis hinc, quod illic probatis.

Qui orationem mentalem opus esse negant, nesciunt quid dicant.

Equidem, carissima, mentalè orationem semper cum vocali, quoties illius mentionem faciã, coniungam; ne vos illi perterrefaciant, scio enim, quoniam hæc omnia redant, hac quippe in parte non modicum alias ipsa passa sum itaque; efficere vellè, nemo ut vos inquietaret: permultum namque nocet, aliquo cum timore perviam hanc ambulare. Per magni sanè refert, nosse vos rectè ac benè ire: dum enim viatori quis dicit, quod erret, & quod de via recta deflexerit, tunc hinc inde vagatur ac quæcumque in partem se vertit; & quidquid viæ facit interim dum viam illam qua sibi sit eundem quaerit, ipsum defatigat, temporis quoque ingens dispendium facit, & ad locum destinatum seriò pertingit. Quis dicat, malum esse, ut dum quis vel Horas, vel B. V. rosarium legere incipit, primo cogitare incipiat,

cipiat,

S.
Theresia

Opera

IN
VI
16

cipiat, cum quo ibi locuturus sit, ac quis ipse sit qui loquitur, ut faciat
 vobis carissimæ, si quidquid ad duo hæc puncta intelligenda faciendum
 est (quod sanè permultum est) bene debiteque fieret, permultum vos
 temporis antè in orationem mentalem impensuras, quam vocatis,
 quam instituere vultis, inchoaretis, hoc certum est, tam impræmedita-
 tos & imparatos nos ad cum Príncipe quopiam loquendum in
 non debere, ac dum cum rustico quodam aut pauperulo, quod
 ipse simus, loqui nos oportet. Perinde enim est, quomodo cumque
 nos alloquatur. Equum est, ut licet Rex hic, ob humilitatem suam
 audire non grauetur, & ad se venire non prohibeat, satellites insuper
 me non repellant (esto ob meam ipsa stupiditatem & ineptitudinem
 ei loqui prout oportet nesciam: Angeli namque qui illic sunt, Regi
 naturam & conditiones perspectas habent, utpote cui gratior est hu-
 milis opilionis stupiditas, quem plura dicturum videt, si plura sciret, quod
 sapientium & litteratorum discursus, quantumvis elegantes, si ex hu-
 mili corde non procedant) reuerenter nos & magno cum respectu, in
 conspectu geramus. esto, inquam, ipse bonus sit, nostrum tamen etiam
 idcirco nos erga illum inciviliter & inhumanè gerere. Saltem, vultis
 quod maleuolentiam illam æquanimiter perferat, (dum scilicet
 qualis ego, apud se sinit consistere) gratæ sumus; par sanè est nos ad
 puritatem cognoscendam, & quis ipse sit, videndum omnimodis com-
 ti. Certum autem est, nos id statim & iã inde à principio posse aduen-
 perinde atque hinc in terrenis Magnatibus id aduertimus. Nam cum
 quis nobis de aliquo Principe semel dixit, quis eius fuerit pater, quantum
 eius census annuus sit, & quod illius dominium, aliud præterea de
 sciendum nobis non est: in terra namque non tam ad ipsos merita
 reflectitur ut honorentur, quantumvis magna & illustria eorum
 merita, quam ad ipsorum opes.

*Deus dele-
ctatur sim-
pliciter
satis.*

*In mundo
homines non
honorantur
nisi sunt di-
uites.*

*Mildi caci-
sati esse be-
num est.*

*Dei magni
tudo expen-
ditur.*

Hem miserum mundum, vos verò, carissimæ meæ, Dominum
 toto corde vestro laudate, quod rem tam vilem, mundum inquam, de-
 serueritis, in quo nimirum homines quod intra seipos habent magnum
 faciunt, sed ea tantum quæ sui censuarij & subditi habent: quæ cum
 deficiunt & cessant, tunc etiam mundus ab ijs honorandis cessat. Re-
 nè ridicula est, & risu eam excipere, eaque vos oblectare potestis, tunc
 simul omnes ad vos recreandas conuenitis: quippe bona recreatio est
 telligere & nosse, quantum in cæcitate suum mundani temporis
 gant. Ah, Optime Imperator, suprema potentia, summa bonitas, ipsius
 sapientia principii & finis expertus, nulli ut in tuis perfectionibus
 mini, utpote quæ & infinite sunt, & incomprehensibiles; mirabilium

sus, pulchritudo omnes pulchritudines in se complectens, ipsa denique
 fortitudo. Utinam, Domine Deus, hinc quis omnem humanam eloquen-
 tiam & sapienciam simul & iunctam haberet, qua sciret (prout quidem hic
 sciri potest; quod perinde est, ac nihil omnino scire) & posset hoc in casu,
 multarum illarum rerum, quas, quò aliquatenus intelligamus, quis hic
 noster Dominus, & supremum nostrum bonum sit, considerare possu-
 mus, vel aliquam verbis exponere! Eia agite, incipite considerare, & cum
 aditis ipsum, nosse & intelligere, quicum loquutum eatis, & quicum lo-
 quamini. Esto mille cupio diutius hic viueremus, quam viuimus, num-
 quam tamen satis intelligemus, quomodo potens hic Dominus, ante cuius
 conspectum Angeli contremiscunt, qui que omnia iubet, omnia po-
 test, & cuius velle, ipsius est operari, tractari & conueniri mereatur. Equum
 igitur erit, carissima, vt ex hisce magnalibus, quibus sponsus noster dota-
 tus est, delectationem aliquam haurire studeamus, & simul intelli-
 gamus, quocum sponsalia inierimus, & qualem vitam, ducere debea-
 mus. Hoc in mundo, si quando aliqua nubit, nouit cum quo nubat, quis
 ipse sit, & quam diues: & nos, iam desponsata, antè de sponso nostro non
 cogitabimus, quam dies nuptiarum aduenerit, quando nos iam in do-
 mum suam introducet? si enim mundana sponsa huiusmodi res cogita-
 re non prohibeantur, cur quæso nos veremur, diligenter inquirere quis
 vir hic sit, quis illius pater, quæ regio in quam nos introducet. quæ bona
 nobis se daturum promittat: cuius item conditionis ac propensionis sit,
 quomodo ei optimè complacere, ac quid ad illum oblectandum potissi-
 mum facere poterò; denique seriò aduertere ac videre, qua meam con-
 ditione & propensionem ratione ad illius conditionem attemperem &
 conformem? Imò vt mulier benè nupta sit, & in pace & quiete uiuat,
 vnum hoc præceptum diligenter obseruare iubetur, esto maritus eius et-
 iam maximè plebeius sit & vilissima sortis. Quid? tene igitur mi carissi-
 me sponse in omnibus minoris fieri, quam homines? si hoc ipsis displiceat,
 sponsas saltem tuas tibi relinquunt, quæ tecum & viuere & mori
 debent. Benè sanè se res coniugalis habet, cum sponso ita zelosus est, vt
 sponsam suam cum alio quopiam præterquam se, agere vetet. Absurdū
 quoq; in sponsa foret, ipsā, vt hac in re ei gratificetur & obsequatur, nō
 omnimodis allaborare. Equū quoq; est, vt hanc prohibitionē cum alio
 quopiam præterquā sponso suo, agendi æquissimo animo perferat, cum
 in ipso solo inueniat, quidquid desiderare potest. Has ergo veritates in-
 telligere, carissima, oratio mentalis est, si hisce rebus recogitandis interne
 vos occupare, & simul vocaliter orare velitis, per me licet: at interim dū
 cum Deo loquimini, nolite de alijs rebus cogitare: hoc quippe in causa
 est, vt non intelligamus quid oratio mentalis sit. credo, id iam satis vobis

*Quæ Deum
 mereatur,
 vt eū allo-
 quamur.*

*Bonū est, si
 nō a spon-
 so suum
 nosse proce-
 rare.*

S.
Theresia

Opera

IN VI
166

expositum à me esse, det Deus utreipsa id adimplere nouerimus.

OSTENDIT, QUANTI REFERAT, EVM QVI PER VIAM

orationis semel ingredi cœpit, non retrogredi: & simul rursus declarat, quantum in eo momenti situm sit, ut magna cum resolutione ei se applicet.

Per magni refert cum magna resolutione incipere, & quare.

DICO ergo permagni referre, ut magna cum resolutione quis incipiat, idque ob multas rationes, quas omnes referre hoc loco nimis longum foret: duas solùm aut tres vobis huc adferre visum est, carissima. Prima est, parum æquum videri, ut, cum Deus tam multa nobis dederit, et etiamnum det quotidie, idque propter exiguum quid quod ei dare soltuimus (paruam scilicet hanc sollicitudinem, de qua loquor) & quidem non sine magno lucro & compendio, nos id ipsum ei cum magna resolutione nō demus, sed perinde faciamus, atq; qui rem aliquā dat mutuo, scilicet eam postea rursus accipiat. Hoc (meo iudicio) non est dare, nisi si quando quis quid mutuauit, & postea resumit, semper mutuatario liquantulum exinde alienior à mutuantem manet; præsertim si rem mutuo opus habeat, eamq; iam ut propriam vindicare sibi inceperit. Si vero non amici inuicem sint, & mutuans multa beneficia à mutuario, & eodem nulla mutua cōpensatione data, acceperit, hic sanè merito in eum insignem contumeliam, iniuriam & parui amoris signū interpretatur, quod mutuans ne vnam quidem rem suam, saltem in signum amoris, se esse pari nolit. Ecquænam est sponsa, quæ, multis iam à sponso suo acceptis monilibus, iisque pretiosis, non ad minimum ei annulum vnum dabit; non quidem quod hic tanti valoris sit, (quidquid enim habet ad ipsum pertinet) sed in pignus & arrham, quod ad mortem visque instanter ei adhæsurus sit? Quid ergo Dominus hic noster minus impetetur illum sic ridemus & tam contēptim habemus, ut vnum nihil illi modo demus modo resumamus. Hoc ergo pauxillo temporis quod illi proponimus, è tam multo tempore quod cum alijs, qui nobis nec gratias agent, nec hilum dabunt, consumimus, demus illi, quod migrationem nostram ab omnibus alijs rebus liberam & vacuam, etiammo quodam cum proposito numquam id exinde illi cripienti, quæque demum nobis propterea molestia & difficultas, quæcumque inde cōtradictio, quæcūq; ariditas obuenerit. Sed ut tēpus hoc reputemus velut rē quæ iā non amplius nostri iuris est, ac credamus, id per viam quodammodo à nobis reposci posse, si quando totaliter id ei dare volumus. Dico totaliter; neque enim tunc id illi penitus auferre debemus cum vno tantum aut etiam aliquot diebus, ob iustas quasdam occupationes indispositionemue aliquam id omittimus. fac saltem &

Parum illud temporis quod Deo datur, magnæ resolutione ei dandum.

dam habeas intentionem: neq; enim Deus meus ad eò tenuia computat, nec minutias curat. & hoc si feceris, erit cur etiam ab bonam tuam voluntatem tibi gratum se exhibeat, nam est hoc saltem aliquid dare. Alterum verò, bonum quidem est, sed illi solum qui liberalis non est, sed ita tenax & angustus, ut non sit illi animus ad dandum sed satis se facere putet, si vel mutuo det. Saltem, faciat aliquid; nihil quippe est, quod bonus hic Dominus ad bonum computum non accipiat: in omnibus ipse se nostræ accommodat voluntati: in rationibus à nobis reposcendis non est sordidus, nec minutias curat, sed generosus: omnia arctragia & antiqua debita, quantumque demum ea sint, penitus nobis remittere graue non ducit, modò hac ratione nos lucretur. Ita e contra singula obsequia notat, ut certus esse possis, quod nequidem minimum oculorum coniectum ad ipsum quo illius recordamur, irremuneratum abire sit passurus.

*Diabolus
timet
animos
generosae.*

Altera ratio est, quod inimicus tantam ad generosas & resolutas animas tentandas potentiam nò habeat: ab illis enim sibi imprimis metuit, experientia quippe iam nouit, magnum sibi ab illis damnum accedere, & quidquid ad illis nocendum producit ac dirigit, hoc totum tam in ipsarum, quam aliarum commodum cedere, itaque se damnum referre. Non propterea tamen nos aut negligentes esse, aut huic rei confidere debemus, nam, cum proditoribus uasferimus nobis negotium est; qui cautos sibiq; attendentes non tam audacter impetere audent: quia demon valdè metuculosus & pauidus est; unde si quem negligentem & incautum videret, maximum illi damnum inferret: Si quem verò vacillantem & nutabundum, nec in virtute solidè fundatum, nec ad perseverandum satis animatum; hunc assidue noctes & dies insectabitur, huiusmodi inuicem, & eiusmodi difficultates obiciet, numquam ut se possit expedire. Equidem id per experientiam optimè noui; hinc & ipsum describere potui; & ad do, neminem certe, scire quantum hac in re momenti situm sit.

*Qui resolu-
tus est ma-
iore animo
pugnare.*

Huc accedit aliud à quo etiam permultum dependet, scilicet resolutum hunc hominem maiore animo & generosius certare: nouit enim, quidquid demum mali sibi eueniat, sibi nefas esse retrocedere. Non secus ac qui in acie & conflictu constitutus est, qui nouit, si hostes sibi praeualeant ac superiores sint, nequaquam sibi vitam condonaturus; & si fortè hoc in conflictu non occumbat, se nihilominus postea mori debere. Hic ergo generosius & animosius pugnat, caroque vitam suam (ut vulgò dicitur) vendere satagit, nec ictus & vulnera multum curat: pra oculis namque habet, quanti sua referat victoriam de hoste referre, vitamq; inde suam pendere quòd eum superet. Necesse praeterea est, ut magna cum animi certitudine ac securitate incipiamus, fore scilicet ut tandem victoriam consequamur, si minimè nos vinci patiamur: hoc saltem

*Incipiendū
cū securitate
de victoria.*

S.
Theresia

*Modica se
veritas pu-
sillanimita-
tia mater.*

Opera

IV VI
106

*Viam Dei
aperiendo
nihil perdi-
mus.*

saltem certum & indubitatum est, minimum quod hinc referemus com-
modum & lucrum fore, quod permultum spirituum opum inde no-
bis sumus comparaturi. Nolite timere, quod Dominus præfati vos emen-
sinat, utpote qui nos ultro inuitat ad ex hocce fonte bibendum. Hocce
go dictum maneat, & vellem sanè, id sæpius dicere & repetere, quod
quàm maximè pusillanimes reddat eos qui Dei bonitatem nondum po-
nitus per experientiam cognitam habent, etsi per fidem eam cognouerint.
Sed magnum quid est, reipta & experientia expertum esse, quàm is amice
suauiter & blandè tractet eos, qui per hanc viam incedunt, & quomodo
penè sumptu illius iter hi suum instituunt. vnde non miror, eos quibus
reipsa experti non sunt, aliquam prius commodi aut lucri cuiuspiam lo-
curitatem exigere. Sed ipsa iam tum nostis, pro vno centuplum dan-
iam in hac vita, & Dominum dicere, *Petite, & dabitur vobis.* Porro si Martini
illius, in varijs Euangelij sui locis hac de re certiores reddenti, minime
credatis, carissima, frustra meum ego cerebrum, ad hoc vobis exponendum
go & me fatigo. Eitamen qui de eo aliquatulum dubitat, dicere possunt,
non multum se, si experiatur & periculum faciat, perditurum. Hoc enim
boni iter hoc habet, quod plura dentur quàm petantur, aut petere possu-
mus. Hoc reuera ita se habet; equidem id noui, & si quæ veltrum illi
etiam experientia, Deo dante, nouere, illas ego huiusce rei testes pro-
ducere possim.

CAPVT XXIV.

OSTENDIT, QUOMODO ORATIO VOCALIS PERFECTA
fieri possit, & quàm ea sit cum mentali
compatibilis.

Illas ergo animas iam rursus alloquamur, quæ seipsas (ut dixi) recolligunt,
vel intellectum suum in oratione mentali fixum quietumque decen-
re, vel considerationem aliquam formare nequeunt. Duo illa hoc loco
non nominemus, quod ad eadem ineptæ sitis. Multos quippe de factis
perire est, quos vel nudum orationis mentalis aut contemplationis
men perterere videtur; & fieri possit, ut etiam aliqua talis opinio
ad domum veniret, cum (ut antè dicere memini) non eadem omnes
incedant. quod ergo vobis in præsens consulere, & etiam docere (verè
loqui possum; nam in quantum matri, utpote ad Præpositæ munus, quod
iam fungor, euectæ, mihi hoc permissum est) volo, hoc est, quomodo
videlicet vocaliter orare & legere debeatis; par enim est
telligatis ea quæ dicitis: & quia fieri potest, ut ei qui de Deo
gitare nequit, graue etiam futurum sit longas quasdam oratio-

*Multos nu-
dum medi-
tationis no-
men perter-
ret.*

nes fundere, hinc nec huiusmodi orationes iam in exemplum profertre volo, sed eas dumtaxat, quas, quia Christiani sumus, necessario nos recitare oportet, uti sunt, *Pater noster*, & *Aue Maria*; ne de nobis dicatur, nos loqui, & non intelligere quid loquamur; nisi forte satis nobis videatur, ex consuetudine tantum ipsa verba pronuntiare, & hoc satis esse. Sed, hocne satis sit, an non, equidem non definio; definient docti. Quod autem à nobis carissimæ fieri vellem, est, ut scilicet solum hoc nobis non sufficiat: cum enim dico *Credo*, æquissimum mihi videtur, intelligere & nosse me quid credam, & cum dico *Pater noster*, amor exigit, ut intelligam, æquis hic pater sit, & quis magister, qui hæc nobis orationem tradidit. Si dicatis, vos iam tum hoc nosse, & necesse non esse ut hoc vobis quis in mentem reuocet; malè dicitis: magnum quippe inter vnum magistrum & alium est discrimen. Imò, etiam inter mundanos inlignis ingratitudeinis signum ducitur, magistrorum suorum memoriam non seruare, præsertim si hi sanctæ sint vitæ, & magistri animarum: imò verò impossibile esse censeo illorum nos, dummodo boni discipuli simus, vnumquam obliuisci. Talis ergo doctoris, qui hanc nos orationem docuit ac tradidit, idque tanto cum amore & desiderio, ut in vtilitatem illa nostram cederet, absit, ut non quam frequentissime recedemur, dum hanc orationem fundimus, et si nostra infirmitas id fortasse non semper permittat.

Quod ad primum ergo, iam tum scitis, diuinam eius Maiestatem nos docere, orationem in solitudine fundi oportere: eam enim ipse semper est sectatus, dum orauit, idque non tam quia ea opus haberet, quam ad nostram instructionem & exemplum. Hoc præterea ex antè dictis iam patet, non posse nos simul cum Deo, & cum mundo loqui: hoc porro facit, quisquis, dum orat, ex altera parte auscultat ad ea quæ interim alij loquuntur, vel quæ sibi tunc occurrunt, animo agitat, suam ab his mentem nequaquam seuocare studendo. Præterquam dum id, certis quibusdam temporibus, ex prauis & malignis humoribus oritur (præsertim si orans melancholicæ passioni aut infirmitati cerebri obnoxius sit, adeò ut, quæcumque demum adhibeatur diligentia, frustra nea & in cassum sit) aut quia Deo visum permittere, ut magnarum tempestatum dies super famulos suos, ad maius ipsorum bonum & commodum ingruant: adeò ut, licet summopere se ipsi affligant, & hoc ipsum impedire omnimodis conitantur, quidquid agunt frustra sit, nec ad ea quæ dicunt reflectere, nec mens in vlla cogitatione sese detinere valeat, sed, perinde ac si phrenesi laboraret, in diuersum vagetur errabunda. Verum ex parua quam tunc sentit, potest quis ita dispositus, facile colligere, sibi id in culpam minimè ascribendum. Quamobrem minimè se discreti & (hoc namque adhuc deterius foret) nec ad rationis præscriptum reducere

*Quomodo
vocaliter o-
rare oportet.*

*Præceptorū
seruanda
memoria
est.*

*In solitudi-
nè orandū.*

*Quomodo
intellectu
distractio-
rans se ge-
sturus sit.*

S.
Theresia

Opera
IN
VI
168

cere studeat id, quod tam quidem omnis rationis incapax est, intellectum suum; sed oret tam prout potest, aut etiam planè non occidat animam suam, utpote infirmam, recreare & alleviare conetur, & ad hanc cuiuspiam pio operi se applicet. Hoc dictum sit pro ijs, qui seriam philosophorum curam gerunt, & iam satis intelligunt, non debere se simul Deo mundo loqui.

Quod vero nos à parte nostra prestare possumus, est, ut in solitudine & solæ esse quàm maximè allaboremus; & faxit Deus, ut hoc (sicut dico) satis sit ad bene intelligendum, qui cum loquamur, & quid Dominus ad orationes nostras respondeat. Putatisne illum tacere, etiam non audiamus? minimè. etenim ad cor nostrum loquitur, cum enim corde illum oramus. Adhæc cum primis vrile est, considerare, si quæ nostrorum speciatim de numero illorum esse ad quos hanc Dominus rationem loquitur, & ipsum hanc nos docere. Porro numquam vixit eo præceptor à discipulo suo distat, ut eum necesse sit alta voce inchoare, sed huic valde propè est. Velim porro intelligatis, vobis ad orationem Dominicam bene recitandam, cum primis vrile fore, si à præceptorum illam ore suo vobis tradidit, non procul recedatis, sed iuxta cum imitate.

Dicetis mihi, hoc ipsum iam considerationem videri, vos tamen nec posse, nec velle aliter, quàm vocaliter orare: nam etiam quædam reperiri, qui nihil omnino pati volunt, & omnem à se laborem & molestiam remouent: quibus difficile est initio cogitationem colligere, eo quod huic recollectioni non assueuerunt, qui ne modicum sibi inferant molestiam, ac se fatigent, non nisi vocaliter & posse & scire orare aiunt. Bene dicitis, hoc iam orationem mentalem fieri; sed ego in veritate dico vobis, planè nescire me, quomodo vna altera queat disiungi, si modo vocalis peragi debeat bene & ita, ut cum loquamur intelligamus. Imò verò etiam in conscientia tenemur cogitare, ut cum attentione oremus. & faxit Deus, ut hinc remedium inueniamus.

Ut oratio vocalis bene fiat, ab mentali disiungenda non est.

Quomodo cum attentione oratio vocalis fieri possit.

Dominicam orationem bene legere possumus, nec in alterius rei impeditis cogitatione definamus. Hoc ipsa aliquando experta sum, & cum hinc melius remedium inuenio, quàm cogitationem incum, ad quem verba mea dirigo, defigere coniti. Quare habete patientiam, & date operam, ut rei adeo necessaria paulatim assuescatis.

CAPVT XXV.

DECLARAT, QUAM ANIMAE VTILE SIT VOCALEM ORATIONEM PERFECTE FACERE; & QUOMODO EIUS ADMINICULO SEPE CONTINGAT, VT ILLAM DEUS AB EA AD SUPERNATURALIA SUSTOLLAT.

NE VERD existimeris paruum dumtaxat esse fructum qui ex oratione vocali perfecte facta elicitur, dico, facile fieri posse, vt Dominus ad perfectam vos contemplationem sustollat, interea dum vel Dominicam, vel aliam, quampiam orationem vocalem profertis: hac namque ratione Maiestas eius ostendit, audire se eum, qui secum loquitur; Magnitudo quoque illius loquitur, ei intellectum eius eleuando, cogitationem velut colligando, & verbum ei de ore (vt vulgo dicitur) rapiendo; ita vt, tamen si hic velit, loqui plane non valeat, nisi summa cum difficultate, sentit itaque, se à diuino hoc Magistro, sine vlllo verborum strepitu tum edoceri, potentias animæ eleuando; tunc quippe si operarentur, plus obessent, quam prodesse; fruuntur quoq; ita tamen vt non intelligat, quomodo fruuntur: adhæc anima ardeni caritate penitus exæstuat, at, quomodo amet, non intelligit; nouit se frui eo q̄ amat, nescit tñ quomodo fruatur; tamen si intelligat, non tale id gaudium & delectationem esse, vt intellectus ad ipsum desiderandum atq; expetendum possit pertingere. at voluntas ipsum comprehendit, vt tamen ignoret, quomodo; sed, mox vt aliquid eius potest concipere & intelligere, videt bonum hoc non esse huiusmodi vt omni eo, qui hic in terra illius comparandi causâ perferri posset, labore, tamen si etiam simul iuncto, vllatenus promereri queat. Donū namq; est, terræ celiq; Domini, qui dat pro sua magnitudine ac potentia; ac pro eo quod est.

Hæc, perfecta contemplatio est, carissimæ: iam verò intelligetis, eoque sit inter eam & mentalem orationem differentia: hæc namque in eo sita est (sicuti iam supra dixi) vt cogitemus, & intelligamus quid & quicum loquamur, & quinā ipsi simus, qui cum tam magno & potenti domino loqui audeamus. Hoc, & alia id genus, quam scilicet parum hactenus ei seruiuerimus, & quanto opere ei seruire obligati simus, recogitare, demum oratio mentalis est. Nolite cogitare eā, Mosarabicā, aut aliā quamdam incognitā linguā esse, neue ipsum vos nomen illius perterreat. Orationem Dominicā, & salutationem Angelicam, aut aliud quodcūq; cupitis legere, oratio vocalis est. Videte ergo, quā dissonam hæc, sine prima illa, musicam factura sit; imò, sine illa, subinde ne quidem in verbis certus ordo futurus est.

In dua-

Ab oratione vocali sustollit Deus animā subinde ad contemplationē, & quomodo.

Potentiarū suspensio unde fiat.

Oratio mentalis quid sit.

Quid vocalis.

S.
Theresia

Opera

IV VI
16

*In oratione
mentali &
vocali ali-
quid possi-
mus, sed non
in contem-
platione.*

In duabus his rebus aliquid quidem, cum Dei gratia, ipse per nos possumus: sed in contemplatione, de qua modo loquebar, nihil omnino. Maiestas illius est, quae omnia peragit, & illius haec est opus, nostram nostram longè transcendens. Sed quia haec quae ad contemplationem spectant, latius in vitae meae narratione, quam me descripsisse dicitur eam Confessarij mei, qui hoc mihi iniunxerant, examinent & inspuerent, exposui, & pro modulo meo declaravi; idcirco illa hoc loco non habero, satis existimans esse, ea vel obiter insinuare, & velut digito indicare. Vobis ergo, quibus id bonum datum est, vt ad contemplationis gratiam vos Dominus euehat, dico, quaedam in eo scripto (si modò ipsum nunci possitis jllius monita ac documenta tradi, quae & Domino placere bene scirem exponere, & quae magnae vobis consolationi esse possent. A (prout quidè mihi, & alijs nonnullis, qui librū illū viderunt, & apud se continent, quia magni faciunt, videtur) iuuare: nā pudor est, me vobis dicere vt aliquo in pretio librū illū haberetis: & nouit Dñs, quāta cū uerecundia ac pudore multa eorū scribā q̄ scribo. sit ipse benedictus, q̄ merita pete & tolerat. Quae ergo supernaturale orationis genus ut dixi, habebit post mortem meam eum habere curent; quae uero nondū ad id peruenient, eo minime opus habebunt, sed quae isthoc in libro continentur, excoconabuntur, omnibus quibus poterunt medijs lucrari fatagentes, & conpigrè contendentes, quò talem iis Dominus orationem concedat, & dentidem hanc petentes, se ipsas denique adiuuantes: de cetero, si quis Dominum agere quod placuerit; ipse enim est, qui illam largiri debet nec eam etiam vobis negabit, dummodo in via non haeceatis, sed ut diu omni connisu & conatu cōtendatis, vsque dum ad finē pertingat.

CAPVT XXVI.

MODVM COGITATIONIS RECOLLIGENDÆ PRÆSCRIBIT
*quadam ad hoc media suggerens. Caput hoc perutile est orationem primam
exercere incipientibus.*

*Vocalis ora-
tio quomodo
bene fiat.*

*Domini
praesentia cō-
cipienda.*

Reuertamur ergo ad orationem nostram vocalem, vt ea sic in-
tur, vt eam nobis non intelligentibus nec percipientibus iustitia
tam Deus det; Vt autem (quemadmodum dixi) oremus prout oportet
notissimum est, & examen conscientiae, & culpae confessionem, & si-
num crucis orationi praemittenda esse. Deinde operam date, carissimi
cū solae sitis, vt aliquem apud vos habeatis. Quem porro meliorem
cium habeatis, quā ipsemet praeptrorē, qui orationem, quam ro-
taturae estis, praescripsit & tradidit. Cogitatione ergo, hunc vobis pro-

sentem adesse fingite, ac videre, quanto is vos amore & humilitate doceat, & nolite, quamdiu potestis, sine tam bono amico esse, in quo mihi credatis velim. Si verò assuescatis, eum semper apud vos præsentem habere, ipse verò vos id videat ex amore facere, atque in omnibus ei placere studeatis; illum à vobis effugere & eiicere (vt vulgò dicitur) minimè poteritis: numquam vos ille deiceret; in omnibus necessitatibus vestris vobis aderit, & omni eum in loco inuenietis. Putatisne exiguum quid esse, huiusmodi amicum semper ad latus suum habere?

Vos itaque sorores, quæ longos apud vos ipsas discursus formare, aut operationes intellectus habere, aut cogitationem vestram diu vni rei affixam tenere non potestis, huic saltem rei assuescite. Ecce, scio vos id posse; ego enim ad multos annos in hisce difficultatibus, quæ sanè permagna sunt, salebris hæsi, vt cogitationem nulli certæ rei possem affigere. Simul quoque scio, Dominum numquam nos ita deserere, quin nobis paratus sit præsens adesse, si modò cum humilitate id ab eo postulemus. Siquidem vno anno id impetrare non valeamus, plures impendantur; nequaquam nos ei rei pigeat tempus impendere, cui ipsum tam bene impenditur. quis enim, vt festinemus, nos vrget? Dico ergo, nos huic rei nos posse assuefacere, & elaborare, vt huc verum magistrum semper ad latus habeamus. Non ergo à vobis nunc exigo, vt de illo assidue cogiteris, multos conceptus excogiteris, aut magnos & subtiles discursus intellectu formetis. Aliud non volo quàm vt ad eum respiciatis. Quis, quæso, vos impediatur, animæ oculos ad Dominum hunc attolere, saltem festinanter & obiter, si aliter id facere nequeatis? Potestis res scèdissimas & spurcissimas intueri, & videre non poteritis rem, quàm nulla aut pulchrior, aut speciosior fingi potest: si ipse vobis non videatur esse pulcher, veniam vobis do ad ipsum non aspiciendum. At noueritis, carissimæ, sponsum hunc vestrum luos à vobis oculos nunquam despectere. Mille in te spurcitas, sordes, & abominationes sibi factas pertulit, nec sufficientes hæc fuere ad suos à te oculos vniquam diuertendos; & tu vt magnum reputabis, quòd oculos, à rebus hisce exterioribus abstractos, ad ipsum nonnumquam reflectas? Ecce, aliud nò expectat, (vt quidè sponsa ait) quàm vt ipsum intueamur. Mox vt illum desiderabitis, inuenietis: tanti quippe facit, quòd nostros ad illum oculos denuò conuertamus, vt nulla ad hoc à parte eius, defutura sit diligentia.

Quod mulierem, ad cum viro tuo pacificè & quietè viuendum facere debere dicunt, vt nimirum si ipse contristetur, ipsa etiam tristitiam induat & præ se ferat; si autem ille gaudeat, ipsa esto non gaudeat, gaudere tamen se ostendat; (videte, quæso, carissimæ, à qua seruitute & iubectione vos ipsas liberaueritis;) hoc reuera, & sine vlla fictione Dominus

S. M. Teresa Opera.

m

vobis-

S.
Theresia

Opera

IV VI
156

Cū in gaudium sumus, Dominum resurgente insueri bonum est.

Consolatio tristitiam ex aspectu saluatoris.

Non solum Dominum intueri sed et alloqui oportet.

vobiscum agit: se namque vobis subiicit, ac vos velut dominam esse vult, voluntatiq; vestræ se gestit adcommodare. Si ergo ceteris, vide illum resurgentem; etenim vel sola illa consideratio, quomodo nimirum sepulchro prodierit, te ad gaudium excitabit; quoniam videlicet in splendore, & pulchritudine, quali cum maiestate, quàm victoriosus & exuberans, ut qui conflictum illum, in quo amplissimum sibi regnum comparauit (quod omne tibi cedere vult) tam feliciter consecit. Annon expetissimum est, ut, cum tam multa ipse tibi det, tu oculos tuos semel ipsum aspiciendum, attollas? Si quæ ærumnâ aut tristitia opprimaris, an te illum ad hortum Gethsemani abeuntem; & considera quantam ille in corde suo tristitiam gereret; cum ipse, qui ipsamet est patientia, tristitiam indicet, deque ea expostulet. Aut respice illum ad columen ligatum, pœnis & tormentis vnde quaque oppletum, & toto corpore gellis frustillatim concisum, idq; ex vehementi amore quo te prosequitur; hic vide illum ab his exagitatum, ab alijs consputum, ab amicis derisum, & ab ipsidem derelictum, neminem ut habeat qui ipsius causam pro frigore rigidum, & ita derelictum & solum, ut inuicem intuentes, tu eum solari possitis; denique respice illum crucem baiulantem, & in ea gementem, ut ne spiritum quidem attrahere permitteretur, respice ille vicissim te blandis & benignis oculis, sed lacrymis oppletis, & ipse tormentorum obliuiscetur, quò te in tuis ærumnis soletur, tam modo ut ipsum adeas, tuam ab ipso consolationem mutuatura, & caput tuum, quo illum aspicias, versus illum inclines.

O Domine mundi, vere sponse mi (dicere ei potes, si cor tuum tenentem mouerit eò quod illum in eo statu videris; adeò ut non solum eum velis intueri, sed etiam alloqui gaudeas, idque non oratione qua composita aut affectata, sed cordis tui dolorem & compassione significando, quem ille permagni facit) tali in necessitate, amantissimum Domine & vnicum bonum meum, es constitutus, ut tam vilis creatura qualis ego, consortium non subterfugas? quinimò è vultu tuo facile inuerto, aliquod te è consortio meo solatium hausisse. Quid? herine potest Domine, tui ut Angeli te deserant solum, atque adeò nullum à Patre cælesti tibi solamen venire: Cum ergo hæc omnia ipse pro me pati dignus & velis Domine, quid, quæso, ego pro te fero? de qua te conueniat. Ex quo te sic constitutum vidi Domine, tota rubore suffundor, & omnia quæ mihi superuenient, aduersitates & ærumnas æquanimitè ferre ut felicitatem interpretari, itaque te in aliquo imitari volo. Simul etiam pariter eamus, Domine; quocumque ruleris, eò ad te veniam, quocumque transieris, & ego transibo.

Crucem hanc arripite eique manum admouete, carissimæ; patris

moremini, quòd Iudei vos conculcent, dummodo Christus vester tantum in baiulando labore non sustineat, parum curate quiddam illi vobis calumniando obijcient, ad omnia illorum obloquia & contradictiones obfuscescite, collabentes & collabentes cum sponso vestro, cruci indiuulsa adhaerete, neque illam unquam deserite. Considerate attentè, quàm anhelet, quàm sit defatigatus, ac quot passio illius interuallis quiddam demum vos patimini transcendat, hinc quantumcumque illud vobis graue & durum videatur, & quantumlibet id sentiat, consolationem in eo sentietis & alleuiamentum: videtis quippe, omne tormentum vestrum cum Domini penis collatum, non nisi ludicrum & puerile esse.

Peretis à me carissima, quomodo id modò fieri possit: dicentes, si quidem eum vidissetis, dum Maiestas illius agens in terra vivebat, vos libentissime id facturam, & illum semper in oculis habituram fuisse. Minime id mihi possum persuadere: qui enim nunc parum violentiæ sibi inferre delectat, dumtaxat ad oculos intellectus recolligendos, quòd Dominum hunc intra semetipsum videat (quòd sine vllò prorsus periculo facere potest, sed ad quòd aliqua tantum sollicitudine & diligentia opus est) multo minus tunc se sub cruce cum Maria Magdalena, quæ mortem ante oculos suos videbat, constituisset. Quantum autem sacratissima eius mater, & hæc ipsa Magdalena passa sint, facile creditum est? quales minas? quæ maledicta? quos impulsus & raptationes? quas insolentias? qualibus cum aulicis, imò verò, qua cum infernali cohorte; & caco-dæmonis ministris illis negotium erat? Horrenda profectò calumnia & scommata fuerint oportet quæ tunc patiebantur, sed alia pœna maior & dolor in causa erat, vt suam ipsa, pœnam minimè sentirent. Nolite igitur putare, carissima, tanto vos labori ferendo pares futuras fuisse, quòd modò tam paruas reculas ferre nequeatis; in quibus si vos ipsa nunc exerceatis, exindè ad alia maiora ferenda transire poteritis. In primis autè vos hæc in re iuuabit, si quædam amantissimi huius Domini imaginè, & expressam quæ ad gustum vestrum sit, similitudinem circumferre curetis; non quidem vt ipsum in sinu solùm gesteris, & nunquam intueamini, sed vt sapius cum illo agatis: instillabit enim ille vobis, quid ei dicere debeatis. Cumque verba vobis non desint, ad eum alijs loquendum; cur, vt cum Deo loquamini, ea vobis desint? Hoc vt fiat nolite credere; ego saltem vobis in hoc non credam, dummodo hoc vos exercere videam: certum namque alioquin est, verba vobis defutura. nam cum aliquo interim non loqui, quamdam causatur alienationem, & causa est, vt nesciamus, quo eum modo alloqui debeamus; adeò vt eum ne agnoscere quidem videamur, etsi sit de consanguineis. Defectu enim consortij & communicationis disperit & consanguinitas & amicitia.

III 2

Condu-

*Quicumque
se tñ ad pa-
tientiam appli-
care non vult,
Domino pa-
siente sub
eius cruce
non mansis-
set.*

*Quid D.
Virgo &
Magdalena
sub cruce
Domini sint
passa.*

*Remedia ad
patendum.*

*Imago Do-
mini gesta-
da & cur.*

*Libri p̄ij v-
silitas.*

*Anima in-
zardū lenoci-
nijs quibus-
dā ad bonū
pellicienda.*

Conducit præterea quàm maximè, librum aliquem bonum lingue vulgari conscriptum legere, etiam tantùm ad cogitationem raccollendam, vt illius adminiculo oratio vocalis bene instituat, & animus paulatim magis & magis assuefaciat, idque suauis quodam lenocinatio leni inductione, ne videlicet ab ea deterreatur. fingite vobis, multo iam annos effluxisse, ex quo illa se à sponso suo fuga subduxit, & denuò ad ædes eius reuertere velit, necesse esse, vt quàm dexterrimè artificiosissimè ipsam nouerimus tractare & conducere. Eius namque nos peccatores, quotquot sumus, naturæ & ingenij sumus, & animus ac cogitationem nostram ita assuefecimus vt liberè ruant, quò vult aut (vt meliùs dicam) quò iuisse piger, vt misella anima sui ipsius comitatus non sit: adèò vt magno artificio hic opus sit, quò illi denuò ad sponsi domum reuerti, inque ea habitare allubescat: nisi enim sic procedamus, eamque ita sensim assuefaciamus, nihil omnino efficiemus. Quare hoc certum & persuasum vobis sit, si vos diligenter & seriò ad id quò dixi, assuefaciatis, tantum inde vos luci percepturas, vt, esto vellem, non id vobis ipsa non possem. Ergo bono huic præceptori vos proprie applicate, firmissimo cum proposito addiscendi ea, quæ ipse vobis præcepturus & docturus est: & efficiet Maiestas eius, vt bonæ eualutæ discipula; nec ipse vos vniquam deseret, si vos ipsum antè non desideratis. Considerate verba, quæ diuino illo ore prodeunt, nam vel è primo verbo statim intelligetis, quò vos amore prosequatur: neque enim exiguè discipuli aut felicitas, aut voluptas ac solamen, videre se à præceptore diligere.

CAPVT. XXVII.

AGIT DE MAGNO AMORE, QVEM IN PRIMIS ORATIONIS DOMINICA VERBIS DOMINUS NOBIS OSTENDIT, & QUANTI REFERAT, CUIUS QUÆ VERÈ DEI ESSE FILIA CUPIUNT, STIRPEM & PROSAPIAM SUAM NIHIL PENITUS CURARE.

*Quantam à
Deo gratiā
recipiamus
in initio Pa-
tris nostri.*

Pater noster qui es in caelis. Domine mi, quàm bene tu Pater talis filij, & filius tuus talis Patris esse videtur: esto proinde in eternitate benedictus, an non satis fuisset, magnam hanc gratiam Domine in omnibus finem reiecisse? Statim atque incipis, manus nostras vnde vnde donis adimplere, talemque nobis gratiam præstas, bonum sanè vt tuum intellectum ab ea repleti, quò & voluntatem adèò occuparet, ut vt verbum ad te loqui posset. Quàm benè hic, carissimæ, ipsa altissima perfectissima contemplatio vsu veniret! quam etiam merito hinc anima in se ipsam descenderet, vt sic meliùs supra se ipsam posset ascendere, quò ei sanctus hic filius declararet, quid sit locus ille in quo

S.
Theresia

Opera

XXVII
166

Patrem suum esse dicit, qui est in caelis. Terram relinquamus, carissimæ: neque enim fas est, talem gratiam, qualis hæc est, ita parui fieri & tam vilem haberi, vt, postquam intellexerimus, quanta illa sit, adhuc in terra hæreamus.

Quomodo, ô fili Dei, & suauissime Domine, simul tam multa in primo verbo donas? nam, præterquam, quod te ita extremè humilies, vt te nobis in petendo socium, & rei ita miseræ contemptæque fratrem facias; an non in Patris tui nomine nobis das quidquid demum donari potest, cum cupias cum nos in filios accipere? Verbum quippe tuum errare nequit; & illum quodammodo obligas, vt hoc re ipsa adimpleat, quod sane non leue est onus & obligatio. Si enim noster sit Pater, nos ille, quantumlibet magnæ sint & graues iniquitates nostræ, si, ad instar filij prodigi, ad eum reuertamur, ferat necesse est. Debet ipse nobis debita dimittere, in nostris nos afflictionibus & malis consolari, nec non & alimenta suppeditare, sicut talem Patrem facere decet, qui necessariò melior sit oportet, quam quotquot in mundo sunt patres: aliud enim in ipso esse nequit, quam omne bonum perfectum, & post hæc omnia, tandem nos comparticipes & cohæredes tecum reddere. Considera, quæso, Domine, tamen si ob amorem quo nos prosequeris, & humilitatem tuam nihil te impedire possit: (es quippe super terram, & eadem vestitus es, cum nostram ipse naturam indueris; itaque vt ad commodum nostrum respectum habeas, ratione moueri videris;) considera, inquam, Patrem tuum in caelis esse: id enim ipse fateris. æquum est ergo, vt honoris illius curam geras, & esto oblatas ipse sis vt nostri causa in honoreris, patrem saltem tuum immunem ab onere præsta, nec tantam illi obligationem pro tam scelerata natione atque ego sum, quæ illi propter hoc tam parum grata existet, inducas. Quæ, ô bone Iesu, liquido ostendisti, vnum quid te cum ipso esse, tuamque voluntatè ipsius & ipsius tuâ esse? Quam aperta & manifesta hæc confessio est, Domine! quam res potens est amor quo nos prosequeris! Huc illucque & in omnes te partes versasti, quo cacodæmonem celares, te filium Dei esse; sed, præ magno salutis & boni nostri desiderio, nihil te impedit, quo minus nobis summum hoc & eminentissimum beneficium præstes. Quis alius, Domine, id facere posset, quam tu? Hoc saltem, amantissime Iesu, video te, ceu carissimum & dilectissimum filium, & pro te, & pro nobis locutum esse, & simul habere te potestatem ad faciendum vt in cælo adimpleatur id quod tu in terra loqueris. Benedictus esto in æternum amantissime Domine, qui tam libenter das, vt nulla te causa, à dando impedire aut auocare possit.

Quid vobis ergo videtur, carissima filia? an non hic bonus magister?

gister est? utpote qui, quò nos alliciat, ad addiscendù id quod ipse nobis tradit, tam singulare nobis iam in deà principio beneficium patris. An non ergò æquissimum fore iam vobis videtur, vt, licet verbum hoc *Pater*, ore proferamus, ipsum tamen intellectu simul comprehendere definamus, vt cor nostrum, tam intensum & immensum amorem intrinsecus præ amore etiam in partes disrumpatur? Quis, obsecro in mundo filius est, qui non scire studeat & allaboret, quis ipsius sit pater, præsertim cogitando eum & bonum esse & summæ maiestatis ac potestatis: nam, si talis non esset, equidem non mirarer, quòd vt filij ipsius haberi & dici solemus. Ea namque hominum hodie arrogantia est, vt, si pater minus status sit quàm filius, hic sibi honori ducturus non sit, illum in patrem agnoscere. Hic autem id minimè locum habet: numquam enim periturus Deus, huiusmodi vt rerum hac in domo mentio fiat; etenim infernus foret. Verùm illa quæ maior & nobilior est, rariùs patrem nominet, de eo loquatur: omnes quippe debetis esse patres. O Collegium Salernitanum nostri Christi, in quo S. Petrus, licet piscator (Domino scilicet ita vobis plus auctoritatis & potestatis habuit, quàm S. Bartholomæus, qui Regi cuiusdam filius erat. Nouerat nimirum Maiestas eius, quid licitum in mundo futurum esset, cum vnus meliori è terra conditus dici vellet quàm alius: quod nihil sanè aliud est, quàm contendere & decertare, rursus in friabili, aut potius lateribus in parietem concinnandis aprior illa sit. Quæ magna bone Deus, hæc molestia, & crux est: hinc ab huiusmodi vobis & contentionibus Dominus tueatur, carissimæ, esto etiam per uocem prolatis. Illius Maiestatem id ita facturam spero. Si quando tale quid aliqua vestrum apparebit, statim omni contentione ei obuiam eam, quæ huiusmodi est, metuat ne velut Iudas inter Apostolos sit, patrisque ei iniungantur, donec intelligat, se ne dignam quidem fuisse quæ vilissima terra & argilla foret. Bonum habetis patrem, quem bonus filius vobis assignat: aliam verò patrem nulla hic agnoscat, vt de eo loquatur. Et tales esse studere, carissimæ, dignæ vt esse possitis, quæ cum ipso dicitur mini, inque brachia illius vos penitus coniciatis. Iam tum nostis, illi vos dummodo bonæ filia sitis, nõ abiecturum: eoque ergo non omni potest contentione procuret, tam bonum patrem non amitteret: Quæ hinc, bone Deus, multa accurrunt, quibus vos solari & animare possitis, sed ne æquo sim diffusior, vestris illa ingenijs ruminanda relinquo, quantumuis cogitatio vestra euageretur, inter huiusmodi tamen filius huiusmodi Patrem necessariò debet Spiritus sanctus inueniri, qui vestram voluntatem ad amandum accendat, & summo quodam amore vobis iam liget, cum nimirum tam magnum bonum ac commo dum ad id minimè sufficiat.

*Filij parentibus digni
ores patres
suos hodie
agnoscere
nolunt.*

*In Religione
non habent
surreptus
suis & ge
neris.*

*Pœnitentia
iniungantur
genus,
suum &
familiam
iaculantibus.*

S.
Theresia

Opera

IN VI

168

CAPVT XXVIII.

DECLARAT, QUID SIT ORATIO RECOLLECTIONIS, ET
quædam proponit media, quibus quis eidem assuescat.

IAM considerate, quid præceptor vester dicat. *Qui es in cælis.* Putatisne parum referre, nosse quid cælum sit, & vbinam Sanctissimus Pater vester queri debeat? Itaque dico vobis, perutile esse, vt ingenia valdè distracta hoc non solum credant, verum etiam per experientiam intelligere studeant: est enim id vna è rebus quæ intellectum summopere ligant, & animam intra seipsam descendere faciunt. Iam tum nouistis, Deum omni in loco præsentem adesse: certum quoque est, vbi cumque Rex est, ibi & curiam & aulam esse; itaque vbi cumque Deus est, ibi & cælum esse; hocque certo & indubitatè credere potestis, vbi cumque Maiestas illius est, ibique omnem esse gloriam. Considerate ergo Sanctum Augustinum docere & dicere, se Deum multis quidem in locis quærivisse, tandem verò intra semetipsum eum inuenisse. Putatisne verò parum referre, vt distracta & vagabunda quædam anima hanc veritatem intelligat, & videat opus non esse, vt, quo cum diuino Patre suo loquatur aut cum eodem deiciatur, in cælum tendat; nec requiri vt alterum clamet; quantumuis enim demissa voce loquatur, tam ille propè est, vt nos sit auditurus; neque vllis alis indigere, ad illum indagandum & quærendum, sed duntaxat vt se in solitudine constituat, illumque intra semetipsum consideret, seque à tali & tam bono hospite alienam non teneat; sed magna cum humilitate, velut patrem suum, eum alloquatur, quibus opus habet, ab eo, tãquam à patre suo, requirat, suas ei necessitates & difficultates aperiat, & oportuna aduersus illas remedia postulet, sibi nihilominus persuadens, non esse se dignam, quæ illius filia sit & nominetur?

Caveat autem sibi à noxia quadam verecundia, quàm nonnulli habent, & humilitatem esse existimant: neque enim humilitas est, Rege aliquam tibi gratiam conferente, te eam non admittere, sed quòd, eam admittendo, quàm parum ipsam promerueris, agnoscas, eademque gaudeas. Præclara scilicet humilitas esset, vt, cum cæli terræque imperatorem in domum meam receperim, qui, vt mihi beneficiat, seque apud me recreet, ad eam gratanter diuertit, ego interea præ humilitate nec illi respondere, nec apud eum manere, nec quæcumque mihi dat, accipere velim; sed eum solum derelinquam; & licet mihi dicat, simul etiã obsecret, vt aliquid ab ipso petam, ego nihilominus malim inops & pauper manere, quàm imò eum à me abire patiar, eò quòd me nihil omni-

*Deum intra
nosmetipsum
est vbi qua-
rendus &
quomodo.*

*Non sunt,
sub prætex-
tu humili-
tatis, Dei
gratia repu-
dianda.*

*Quomodo
cum Deo
tractandū.*

omnino resolvere videat. Id genus humilitates, carissimæ, parum curam
sed cum ipso, quasi cum patre, fratre, domino, ac sponso vestro tractandam
modo hac ratione, modo alia: docebit quippe ille, quid ad ei placendum
vos facere oporteat. Nolite esse simplices & incautæ: dicite, ut suum
vobis promissum seruet: ipse namque vester est sponsus, proinde vobis
cum tamquam cum sponsis agat. Permagni sane vestra refert hanc
veritatem profunde insculptam manere, Dominum scilicet intra nos
se, nosque operam dare debere ut ibi cum illo simus.

*Oratio re-
collectionis
eiusque uti-
litatis.*

Hic orandi modus, tamen vocalis, citius longè mentem seruat
& ad quietem componit, & quoddam orationis genus est multiplicans
cum fructum adferens, vocaturque recollectionis. Anima namque
nes potentias suas recolligens, intra seipsam cum Deo suo ingreditur,
diuinus ipsius Magister hoc modo citius ac breuiore eam tempore ducit
& orationem quietis ei concedit, quam alio quopiam modo: hic enim
tra semetipsam collecta & constituta, de Passione meditari potest, hunc
Filium representare, ac Patri aeterno offerre, nullatenus ingenium
defatigando aut torquendo, dum cum vel in monte Caluarie, vel in le-
to, vel ad columnam ligatum quæritat. Quæcumque autem se hoc
intra paruum hoc animæ nostræ cælum, in quo est, qui & ipsum hunc
terram, recludere poterunt; seque assuescunt nihil omnino aspiciunt
ibi presentes esse vbi exteriores hi sensus distrahantur, merito sibi per-
dere poterunt se in excellenti quadam via ambulare, ac minime ducuntur
quin tandem de fontis aqua sint bibiture: nam breuissimo tempore
plurimum itineris conficiunt. Perinde est atque dum quis nauigat, qui
ad aliquot tantum dies prospero vento utatur, valde paucis diebus ad
cum sibi in in votis destinatum perueniet: at qui terra proficiscuntur
tius in via hærent. Hi ergo iam mare, ut dicitur, nauigant, quamuis tamen
nondum penitus dereliquerint: sed pauculo illo tempore, omni equo
sunt studio se ab ea expedire, dum sensus suos recolligunt, conantur.

Porro si recollectio hæc vera & sincera sit, clarissimè id percipitur
statim namque aliqua elucet operatio & effectus, (quæ quid sit, quomodo
do exponam nescio; qui expertus fuerit, rem intelliget) ita quidem, ut
ma velut in lusu victrix, præ gaudio gestiens, sursum euolare videtur
nam iam tum clarissimè perspicit, res mundi huius non nisi merum
lusum & ludicrum. Se ergo quam maximè oportuno tempore sustulit
perinde ac qui intra munitam aliquam arcem se recipit ad hostem
tandum, ita ipsa sensus suos recolligit, & ab hisce rebus exterioribus
strahit, easque ita fastidit & repudiat, ut oculi eius sponte illa ne-
te claudantur, nequid earum videat, quò interiorum oculorum
visus magis adaperiatur. Adeo ut qui per hanc viam ambulat, oculis
ne sentiat

S.
Theresia

Opera

IN VI
16

ne semper, dum orat, clausos habeat & teneat. & est hæc mirabilis quædam consuetudo ad multa utilis: est quippe sibi ipsi vel vim inferre, ad res inferiores & terrenas minimè aspiciendas. Hæc quidem violentia in principio adhibetur, postea enim ea minimè opus est, cum anima iam sibi maiorem vim infert, ad illos orationis tempore apertendos. Vnde exterius facile apparet, animam corporis sui dispendio sese corroborare, & vegetiorem fieri, ipsumque velut solum & exsuccidum relinquere, illam verò contra ipsum ibi roboramentum & robur acquirere. Et licet hoc in principio non percipiatur, quia singulare quid non est (in omni enim recollectione datur magis & minus) nihilominus si quis assuescat (esto initio aliquo constet labore; corpus quippe iure suo frustrari non vult, non intelligens se sibi metipsum ingulum præscindere, cum se victum fateri nolit, imò si ad dies aliquot id vsurpet, & hanc sibi vim inferat, ad oculum videbit, quantum inde commodi percipiat, & statim ac orationem incipiet, videbit, quomodo apes ad alveare conuolent, intraque illud se abdant, vt mella conficiant, idque sine vlla nostra sollicitudine. Placuit namque Domino, vt, propter superiorem illam sollicitudinem & curam quam adhibuit, mereatur, vt tantum anima simul & voluntas dominium accipiant, vt, cum vel minimum dant signum, quo se recolligi velle significent, sensus statim eis obediant, & vnà cum ipsis sese recolligant. Et, licet postea rursum aliquando excurrant, tamen magnum quid est, quòd se iam tum velut victas tradiderint: egrediuntur namque non nisi vt velut captiui & subiecti, nec tantum nobis nocent, quantum antè nocere potuissent; & cum illos voluntas iam reuocat, citius ad stationem redeunt, donec tandem, volente Domino, post multas huiusmodi reiteratas reuersiones in perfecta contemplatione penitus maneat. Quod dictum est, bene id velim intelligi, nam licet obscurum esse videatur, ille id haud dubiè intelliget, qui opere ipsum volet exequi.

Eunt igitur quasi per mare: & quoniam magni nostra interest, vt tam lentè longoque itinere non incedamus, dicamus paucis quomodo nos ad tam bonum progrediendi modum assuefacere possimus. Quicumque ergò sensuum recollectioni incumbunt, à multis peccandi occasionibus magis securi, immunes & liberi sunt, ac diuini amoris ignis citius illos corripit: nam cum igni adeò vicini sint, hinc paruum intellectus status ab intus accedat, vel per vnã scintillulam ipsos attingentem, penitus accendantur. nam, quòd ibi nullum ab vlla re externa sit impedimentum, anima se solam apud Deum suum derinet, itaq; magna ibi præparatio est, vt accèdatur. Credam⁹ ergo, esse intra nos ipsos quoddam maximæ opulentæ palatium, cuius tota fabrica ex auro & pretiosissimis

*Bonū est ad
oculos inter
orandum
claudere.*

*Anima est
era corpus
vicitur ac-
quirit.*

*Sensus semel
victi, instar
captiuorū
sunt.*

*Orationis
recollectioni-
nis habenda
media.*

*Anima
splendide
palatio assi-
milatur.*

S.
Theresia

Opera

N. VII
166

*Deus in
Regis in a
ma nostra
throno co-
fides.*

simis gemmis est constructa, utpote quæ habitationi tam potentis do-
mini seruitura est, & te ex parte causam esse, cur fabrica hæc talis sit,
qualis à parte rei reuera est. (certissimum quippe est, nullam esse domum,
quæ tantam pulchritudinem aut splendorem præferat, quantam sancta
ac munda quædam anima, & virtutibus plena, & quo hæc maiores & lu-
lustriores sunt, eo gemmas magis rutilare & splendere;) & magnam hæc
Regem isthoc in palatio commorari, ipsumque dignatum tuum esse ho-
pitem, atque ibi in pretiosissimo quodam folio, corde videlicet tuo, inho-
re. Videbitur hoc, hæc (scilicet fictione & exëplo ad hoc declarandi) in
initio impertinens quid & frustraneum cuiquam esse; fieri nihilominus
potest, ut multam id utilitatem adferat, præsertim vobis: nam, cum in
femina doctrinam careamus, hinc hæc omnia nobis necessaria sunt, ut
illa verè intelligamus esse intra nos quid sine vlla comparatione pretio-
sius eo quod exterius videmus. Non cogitemus autem, nos intus inanis
& vacuas esse. Et faxit Deus ut solæ feminae hæc negligentia & segnitudo
laborarent. neque enim fieri posset (vix mihi quidem videtur) ut, si in
conaremur nobis identidem in mentem reuocare, huiusmodi nos in
nos ipsos hospitem habere, rebus mundi huius nos ita totos applica-
mus: perciperemus enim haud dubiè, quàm ille abiectus sint & viles, ob-
lata eis quas introrsum possidemus. Iam quid amplius irrationale anima
facit, quod visâ re aliquâ visum oblectante, eâ in escam & capturam de-
tâ famem sedat: cum tamen inter huiusmodi animalia & nos, aliquod
discrimen sit oporteat.

Ridebunt forsitan me, & dicent, hoc in se nimis quàm clarum est.
Nec immerito: mihi tamen hoc ipsum ad aliquod tempus satis obli-
tum fuit. Intelligebam quidem, me animam habere; at quanti hæc ani-
ma valoris esset, & quis intra ipsam commoraretur, penitus nõ intelli-
gebam, quòd mundi & vitæ huius vanitatibus, ne ipsum viderem, oculis
meos occluderem. Nam si tunc tam bene intellexissem, quàm modo in-
telligo, paruum hoc animæ meæ palatiolum, ad tam potentem magis
que Regem recipiendum, satis capax & amplum esse, non tam læpè
solum derelictura, sed interdum, apud ipsum mansura, & ad hoc opus
datura mihi fuisse videor, ne illa tam sordida & inquinata fuisset. Quod
potro mirabilius, quàm eum qui tam magnus & incomprehensibilis est
ut mille mundos replere posset, intra rem tam paruam concludi vellet.
Sic & in sanctissimæ Matris suæ utero concludi & arctari voluit. Cum
nim Dominus sit, plenam libertatem secum fert; & quia nos diligit, in
nostro modulo se adaptat & conformat. Cum anima prius inceptum
non statim ei se totum Dominus cognoscendum dat, ne videlicet tur-
betur dum tam paruam se esse videt ad rem tam magnam intrinsecus

Continendam, quoadusque animam hanc paulatim dilater & extendat, prout id quod in illam instillat, opus esse aduertit. Idcirco dixi, illum libertatem quamdam secum ferre, cum potestatem plenam & absolutam ipse habeat, palatii huius ampliandi & maius faciendi. Verum in eo rei momentum situm est, vt hoc ipsum ei magna quadam resolutione velut suum & proprium tradamus, ac quomodolibet id ei vacuefaciamus, vt, quodcumque libuerit, in ipsum velut in domum ac rem propriam inferre, & ex eo auferre possit. Hæc eius conditio est, & hoc ambit: & merito Maiestas eius sic facere potest: itaq; hoc ei minimè negandum. Cum enim nullam ipsa nostræ voluntati inferre violentiam velit, quod illi damus, grater accipit, verum non antè se totum dat nobis, quam nos ipsos ei totos & penitus demus; (est autem hoc longè certissimum; & quia tanti id momenti est, hinc etiã toties vobis in mentem id reuoco) nec sic in anima operatur, ac dum eam totam sine vilo profus impedimento & obstaculo possidet, neque scio profecto, quomodo illic operari posset: est namque omnis boni ordinis & directionis amantissimus. Vnde si palatium hoc omnigena vili plebecula, ac puerilibus crepundiis repleamus, quomodo potens hic DOMINVS cum vniuersa curia sua huc diuertat? Nimis quàm multum sanè facit, quod, vel ad modicum tempus, in tanta turba & commotione hætere velit. Putatisne, carissimæ, illum venire solum? Non auditis, quid filius eius dicat, *Quies in calis?* Certum est ergo, huiusmodi Regem numquam vsquam à suis aulicis & sequa cibus solum destitui, sed illos semper & vbique ei adesse, & assidue pro nobis apud eum intercedere, & quæ nobis profutura sunt petere: sunt namque caritate plenissimi. Nolite putare, ita se ibi rem habere atque hic in terra inter homines. Cum enim quis hinc à viro aliquo nobili aut Pralato, tum ob aliquod intentum ac causam, tum quod ipsis ita videatur, beneuolè affectuoseque habetur, statim amuliac maleuoli hanc misello huic gratiam & affectum inuident, hinc omnibus, etiam nullo cuiquam malo irrogato, exosus est adeò vt hæc & beneuolentia & fauores caro constent.

Deus anima se cognoscendum dat iuxta eius capacitatem.

Non se solū Deus dat nobis nisi nos ei totos demus.

* *
*

n 2

CAPVT

CAPVT XXIX.

ALIA PROPONIT MEDIA, QUIBUS AD ORATIONEM
recollectionis quis perueniat; & docet, quàm parum nos curare
oporteat, quod Prælatos fauentes & beneuolos
nobis habeamus.

PER amorem Deivos obtestor, carissimæ, id genus fauores parui po-
dite: sed vnaquaque vestrum faciat quæ officij sui sunt, & ad quod ob-
netur: quod si nullam Prælati ipsi propterea gratitudinem ostenda-
certa & securæ esse potest, id sibi à Domino compensandum & bene-
loco habendum. Nouistis saltem, non venisse huc nos, vt in hac vita pro-
mum aliquod reciperemus. Verùm in id quod durabile est, perpetuam
cogitatio nostra feratur; ea autem quæ huius mundi sunt, nullo in præ-
habeamus, quæ ne quidem tam diu durant atque in hoc mundo
viuendum est. Nam hodie afficitur erga hanc, cras verò, si maiorem
in te virtutem viderit, magis afficietur erga te; si verò non afficiatur, tu
certè id refert. Nullum, quæso, huiusmodi cogitationibus locum
quæ subinde à re minima principium habent, & tamen ad magnam tra-
quietem pertrahere possunt; at quanto cyus eas à vobis repellere, opor-
tando regnum vestrum non esse in hoc mundo, & quàm citò vana
quæ in eo eo sunt, finiantur. Sed hocce remedium adhuc nimis quæ-
le, paruaque perfectionis est: melius est duret, tuque humiliter, & con-
temptui habearis, quin & propter Dominum qui tecum est, con-
haberi velis. Conijce oculos in te ipsum, atque interius te, (vt ante
est) considera, itaque magistrum tuum inuenies, qui numquam te des-
tuet. Et quo minus exterioris cōsolationis habeas, eo te ipse interius
liciosius & amabilius tractabit. Est namque apprimè pius, & afflicto-
mni que consolatione destitutos, dūmodo in ipso solo cōfidant, nunquam
destituit. Vnde Regius Propheta, Dominum afflictis & angustia pre-
testatur adesse. Aut credis hoc, vel non credis. Si credis, quid te huiusmodi
affligis? si autem te, Domine mi, prout oportet & verè cognoscere
nulla omnino in mundo res nos turbaret: multa namque elargire
spem conijcere volentibus. Magnum quid esse credite, carissimæ, tenet
gere, hoc verum esse; vt sic ad oculum videamus, omnes mundi
fauores mera esse mendacia, quādo nimirum animam vel minimum
pediunt, quo minus ad se ipsam introgrediatur. Deus bone, cœquus,
vobis, carissimæ, bene & prout oportet, declarare possit. Ego
ego: esto enim ipsa ad hoc plus alijs obligata sim & tenear, non ita
me id intelligere scio, ac quidem intelligi debet.

Mundana
trahunt sunt.

Quo minus
exterioris
cōsolatio-
nis habetur,
eo maior
à Deo ve-
niens.

S.
Theresia

Opera
N. VI
168

Vt ergo ad id quod dicebam reuertar, vellem sanè exponere vobis
 possim, quomodo sanctum hoc cum contubernali nostro, qui sanctus
 sanctorum est, contubernium consistere possit, vt tamen solitudinem il-
 lam, qua & ipsa, & sponsa eius fruuntur, (quando scilicet anima illa, ad
 seipsam reflexa, in hoc paradiso ad Deum suum accedere vult, & toti
 mundo post se portam claudit) non impediatur. Quando, inquam, vult: no-
 ueris enim oportet, non esse id quid planè supernaturale, sed in nostra
 voluntate situm, adeoque mediante ac iuuante Dei gratia (nam sine
 illa nihil omnino possumus, imò ne bonam quidem à nobismetipsis
 cogitationem habere) nos id facere posse. Non est hoc enim, quod-
 dam potentiarum silentium, sed quadam ipsarum intra semetipsas re-
 clusio. Multis huc modis paulatim quis attingat, quemadmodum
 in libris quibusdam traditur: vt videlicet ab omnibus rebus ac ne-
 gatijs separemur, quò interiorius ad Deum conuertamur; imò & in
 ipsarum occupationum medio, ad nos intra nosmetipsos reflectamur,
 tamen vel ad vnicum momentum tantum, nam vel in sola illa recor-
 datione, quod videlicet intra me socium & contubernalem quemdam
 habeam, permultum boni & commodi situm est. Quod ergo efficere vo-
 lo, hoc est, debere nos videlicet curare, vt videamus, & nos teneam-
 us apud eum, quo cum loquimur, nec tergum illi obuertamus. ita
 enim mihi facere videmur, dum quando cum Deo loquimur, mille
 alias vanitates mente volumus. Totius autem huius damni causa est,
 quòd verè & prout oportet, non intelligamus, illum prope nos esse,
 sed procul illum esse fingamus: quàm autem procul sit oportet, si
 in cælum illum quæsituri abeamus. Quid? anae facies tua Domine,
 talis est, vt ne videri quidem mereatur, cum tamen nobis tam
 vicinus sis: si quando cum hominibus sermonem miscemus, tunc nos
 ab illis non audiri putamus, si illos vultum alio & à nobis conuertere
 videamus; & oculos ipsi nostros ocludemus, ne nos à te aspici & vi-
 deri cernamus: Quomodo ergo sciemus, vtrum audieris quæ tibi dici-
 mus: Hoc solum declarare vellè, nimirum, vt intellectu magna cū facili-
 tate quietum detinere assuescamus, quo nimirum intelligat, quid & qui-
 cam loquatur, exteriores hosce sensus recolligendos, & ad nos introuer-
 tendos esse, & aliquid illis dari debere circa quæ se occupent; cum cer-
 tum sit, cælum nos intra nosmetipsos habere, quando quidem
 cæli DOMINI sibi præsens adsit & commoretur. Denique assuesca-
 mus gustare, non esse necesse altum clamare ad illi loquen-
 dum; Etenim Maiestas ipsius satis indicabit, illic se præsentem
 adesse.

n. 3

Ita

Cum volumus ad nos ipsos intrare cum Deo, possumus, illo gratiam dante.

Potentia intra semetipsas recluditur interdum.

De vanitatibus interorrandi cogitare, est Deo velut tergum obuertere.

Quomodo intellectus facili quietari possit, quò Deo attendas.

S.
Theresia

Opera

IV M
166

Ita fiet, vt vocaliter magna cum quiete orature sumus, & se
a magno nos labore liberabimus quem alioqui nos subire oportet.
si enim vim ipsa nobis inferamus, quod DOMINO huic praesentibus
mus, breui tempore fiet, vt ipse nos etiam e signis quibusdam, (v
dicitur) intelligat: adeo vt, cum saepius orationem Dominam
nos recitare oporteret, vbi eam vel semel recitauerimus, statim incho
turus sit, nos a se intellectas fuisse. Etenim a labore nos is liberare qui
maximè gaudet, ac propterea, tamen si eam non nisi semel per integram
horam recitauerimus, dum modo eam nobis praesentem adelle,
quid petamus, quamque ipse hoc nobis dare gestiat, quam
niquè libenter nobiscum versetur, intelligamus, minimè vult, vt
inde per multa in eo alloquendo verbis, nostrum ipsa caput frang
mus ac fatigemus. Id Dominus illas vestrum docere dignetur, qu
id nesciunt: equidem de me ipsa ingenuè confiteor, non in
sciuisse me quid esset vocaliter cum satisfactione & prout oportet
orare, quam hunc orandi modum me Dominus docuisset. Tot verò
ad memetipsam introgrediendi consuetudine comperi bona commo
ri, vt illa mihi occasio fuerint ita late me circa hanc materiam extendent.

Orationis
recollatio
nis bona.

Finem igitur facio, si dixero, cum qui huc pertingere cupit
(nam, quemadmodum antè dixi, id in manu & voluntate notum
tum est) in iis quae dicta sunt, quotidiana consuetudine praeter
dis minimè defatigari aut deficere debere; hoc namque est huius
nem quoddam in semetipsum paulatim dominium acquirere; in
psum perdendo, non tamen sine fructu & in vanum, sed vt
semetipsum lucretur: quod perinde est, ac si sensibus suis ad
num quoddam bonum ac commodum parandum vteretur. Etenim
loquatur, meminisse procuret, esse aliquem quicum intra semetipsum
loqui possit, si alium loquentem audiat, recorderetur & cogitet, ad
se debere eum qui de propius ac vicinius se alloquitur. Et pariter
complectar, sibi persuadeat, posse se (si modò velit) non
a tam bono contubernio recedere; ac peniteat, si quando patitur
suum diu solum esse passus est, probè sciens illius subsidio se
maximè opus habere. Et hoc saepius per diem faciet, si possit, sin minus
saltem aliquoties: & quomocumque id facere consueuerit, non
terit non fructum inde, citius vel tardius, referre. Postquam verò
minus id semel ei iam dederit, tanti haud dubie id faciet, vt cum
ti quodam thesauro commutare noller. Cum ergo nulla omnino
ne aliquo saltem labore addiscatur, omnè quam huic rei impendat
rā ac studiū, carissimae sorores meae, vt bene impensum (ex amore Dei
rogo) arbitremini. Equidem certissimò noui, si vel ad annum ac totum

Deo praesen
tes nos sin
gere perdit
sape nos oportet.

ad semestre tantum, id practiceris, fore, ut cum Dei favore & gratia, ad scopum prætensum pertingaris. Ecce, quam breui & exiguo tempore quã ingens lucrum referatur, quale videlicet est solidum arborum fundamentum iacere, ut, si ad magna quædam vos Dominus sustollere velle, aliquam ad hoc in vobis iam præparationem inueniat, nimirum vos apud se constitutas reperiendo. Porro Maiestas eius non permittat, ut à sacra eius præsentia nos vniquam tubducamus. Amen.

CAPVT XXX

OSTENDIT QUANTI REFERAT, INTELLIGERE QUÆ IN oratione petuntur. Declarat hæc orationis Dominicalis verba, Sanctificetur nomen tuum. Quæ orationi quietis applicat, & quid ea sit declarare incipit.

Videamus iam vltcrius, quomodo bonus præceptor noster longius progrediatur, & Patrem suum sanctum pro nobis interpellare incipiat: utile quippe & bonum cum primis est, id nos intelligere. Quis enim, quantumlibet stupidus & inconsideratus, si quid à viro aliquo graui & honorabili petere cupit, non prius apud se reputat & in animo proponit, quomodo eum, quod illi placeat, nec aliquod fastidium aut molestiam creet, alloquatur, adhæc, quidnam ab eo petiturus sit, & ad quid opus habeat eo quod postulat, præsertim si singulare quid & amplum petatur, quemadmodum nos bonus noster Iesus, ut petamus, edocet. Quod sanè, meo iudicio, imprimis notandum est. Non poteras vno rem totam Domine, verbo concludere, ac dicere. *Pater da nobis quidquid expedit, ac consentaneum est.* Etenim aliud præterea nihil dicendum videbatur, apud eum præsertim qui omnia tam benè ac perfectè intelligit. Hoc quidem, ò Sapientia æterna, satis erat, quantum ad te, & Patrem tuum cælestem spectat, & sic eum tu in horto Gerhsemani orasti. Tuam quidem voluntatem & timorem hinc cipatefaciebas, in ipsius tamen voluntatem penitus te resignabas. Nos verò, DOMINE mi, nos non ita resignatos esse, sicut tu in Patris tui voluntatem resignatus fuisti: ac propterea opus fuisse, ut singularia & particularia quædam peteremus; ut sic apud nosmetipsos in animo reputaremus, expediens ac conueniens nobis sit id quod postulamus, utque si minime id expedire videamus, petere desinamus. Eius namque conditionis sumus, ut, nisi quod petimus, nobis concedatur (idque propter liberum hoc arbitrium quod habemus) admitturi non simus, quæ Dominus nobis daturus

Nisi detur nobis quod petimus, datus à Domino contemni non sumus.

daturus

est. Nam tamen si hoc longè optimum sit, nisi tamen promptam acceptam in manu (ita dicam) pecuniam videamus, numquam nos locupletandos arbitramur.

*Defectus si
dei quam
noxius.*

Quam, o Deus bone, noxium est, ita torpidam & soporatum quoque ad unum, quam quoad alterum, fidem nos habere, ut non satis diligamus, quam certò nos aut pœnæ, aut præmia post hanc vitam mereamur. Hac de causa consultum in primis est, carissimæ, vos intelligere, quatenus oratione Dominica petatis, ut, si quidem pater æternus id vobis concesserit, id illi deinde in faciem non reprojiciatis; & semper serio vobiscum tractare quidnam petatis, & num, quod petitis, vobis expediat, si vero id vobis expedire comperiatis, minimè petere; sed orare, ut Maiestas ipsius illuminare dignetur, eo quod cæci sumus, & præ naufragos avertant cibos, qui vitam nobis dare, eos verò appetamus qui præsentissimum meritum, & cheu, quam periculosum, quamque semper duraturum meritum! adferre nati sunt. Docet ergo nos bonus Iesus ut hæc verba dicamus quibus tale nobis regnum aduenire petimus. *Sanctificetur nomen tuum, fiat regnum tuum.*

*Cogitandum
num quod
petimus, no-
bis propriū
sit.*

Iam, quæso, carissimæ, eximiam præceptoris nostri sapientiam considerate. Equidem hic mecum perpendo, & bonum sanè nos se habere, quid per hoc regnum petamus. Ut ergo Maiestas eius videatur posse nos sanctum hoc Patris æterni nomen sanctificare, aut glorificare iuxta paruum & exiguum illud quod ipsi possumus, ita quidem ut hoc tibi par est, faciamus, nisi Maiestas ipsius aliunde quoad hoc nobis præstaret, suum scilicet nobis regnum hic dando, hinc bonus noster Iesus alteri coniunxit & combinavit. Quocirca carissimæ, ut id quod petamus intelligamus, quantique referat importunè & efflictim id petere, nec præstare quodcumque possumus ad placendum & satisfaciendum quo hoc nobis dandum est; hoc loco vobis exponere & dicere volo hanc circa rem ipsam intelligam, quod si vobis displiceat, nec ad gustum vos alias à vobis ipsis considerationes procudite; ad hoc quippe Magister noster licentiam & copiam dabit, dummodo nos in conspectu Sanctæ Matris Ecclesiæ iudicio ac sententiæ (uti ipsa nunquam nobis) subiiciamus, in id ne hæc quidem ipsa antè vobis legenda dabo, quæ vix horum periti & intelligentes, ea inspexerint & probarint.

*Quid per
regnum hoc
postulemus.*

*S. Mater
semper se
Ecclesiæ in
iudicio subij-
cit.*

*Magnum
est bonum
regnum ca-
lorum habere.*

Iam igitur summum bonum, quod in regno caelorum multum sterile videtur (ut alia per multa præteream) est, iam tum omnia quæ & mundi huius sunt, nullo in pretio habere, sed adhuc gaudium quædam ex eo resultans quod omnes gaudeant; ac perpetua quædam & ingens satisfactio in semetipso, eò quod Deum ab omnibus mortalibus sanctificari, laudari, ac sanctum eius nomen benedicere

S.
Theresia

Opera

IV
VI
168

me verò eum per peccata offendi, ab vniuersis demum hominibus amari videat; imò & hæc ipsa anima nō aliā sese re occupat, quā eo amādo; neq; verò eum potest non amare, q̄ eum cognoscat. Et sic eū hoc in mundo amāremus; esto non ea perfectione, nec eadem in essentia, saltem longē eminentiore & excellentiore quam modò amamus, ratione eum diligēremus, si eum nossemus. Videor mihi hīc velle dicere, nos, ad hanc petitionē bene petendam, & vocaliter vti oportet orandū, instar Angelorū esse debere. Hoc quidem diuinus Præceptor noster, vt faceremus, cuperet, cum tam eximiam & sublimem nos petitionem petere iubeat. hoc saltem ante omnia constat, illū nobis non iniungere vt quæ impossibilia sunt petamus. Et cur obsecro, impossibile foret, vt, mediante Dei gratiā, anima in hoc exilio constituta, ad hoc perueniat, quamquam non eā perfectione quā perueniunt eæ, quæ iam hoc corporis ergastulo solutæ sunt: nā nauigamus hic procellosū mare, & adhuc in via hac sumus. Verū aliqua subinde occurrunt tempora, quibus ipsos iam de via defatigatos, Dominus ad quamdam potentiarum tranquillitatem, & animæ quietem ac serenitatem perducit: nam, velut per signa quædam, manifestè ipsis patefacit, quomodo sapiat id quod datur ijs quos regni sui iam participes facit; ijs autem quibus id hīc sic datur sicut hoc ipsi petimus, arrhas & pignora quædam dat, vt per eas in spem magnam veniant, aliquando in æternum fruendi & possidendi id, quod hīc non nisi per modum forbitunculæ propinatur.

Sanè nisi vereretur, ne me de contemplatione hīc agere diceretis; valdè opportunus hac in petitione locus foret, non nihil de puræ contemplationis principiis loquendi, quæ ab eam iam possidentibus, oratio quietis nominatur. Sed quia (vti antè dixi) de oratione vocali hīc tracto; hinc vnum cum altero non rectè quadrare nec coincidere videbitur. Equidem hoc dici non patiar; scio enim id extra propositum nō esse, ignoscite proinde mihi, quia omnimodis id dicere cupio: scio enim multos (quemadmodum iam antè dictum est) dum vocaliter orant, à Domino postea, ad sublimem quamdam contemplationem sustolli, vt tamen ipsi quomodo id fiat minimè intelligant. Vnde ita sedulò & studiosè vos commoneo, carissimæ, vt orationes vestras vocales rectè decurrere quàm diligentissimè curetis.

Equidem quamdam personam noui, quæ nullum vniquam orationis genus tenere potuit, quàm vocalem solam; & hanc cum teneret, tenebat omnia; imò cum vocaliter nō orabat, ita intellectus eius, velut equus laxatis habenis & effrenis ferebatur, vt id ipsa ferre non posset. Sed faxit Deus, vt quotquot sumus, in mentali nostra ipsam imitari possemus. Nā aliquot orationum Dominicalium, quas ad effusiones singulas Redemptoris

*Deus inter-
dū in quiete
eas animæ
collocat,
quæ amplius
non possunt
esse sunt.
Arrha frui-
tionis æter-
na Dei.*

*Oratio qui-
etis est ini-
tium puræ
contemplati-
onis.*

*Quadam
persona semi-
per orans
vocaliter ad
sublimem e-
uectus fuit
contemplatio-
nem.*

S. M. Teresa Opera.

ptoris

S.
Theresia

Opera

IV

106

Patris nostri Christi recitabat, & aliquot aliarum etiam precum recitabat. Quodam die me adhibere de anxia & afflicta, quod mentali orationi ac contemplationi ratione posset insistere, sed dumtaxat vocaliter orare. Petii itaque ut quidam vocaliter legeret: & comperi illam, in reera dum suam Dominicam orationem decurreret, puram contemplationem tenere, a Domino sustolli ut secum per unionem coniungeretur. Quod vel eius vita modo & operibus satis colligere erat; nam & sanctè & laudabiliter eam instituebat. Unde & Dominum magnificavi, & suam hanc orationem vocalem invidi. Hoc si verum sit (vix reuera est) nati sibi qui contemplatiuorum inimici sunt, persuadere, prout ea se liberos esse, si modò orationes, vocales prout eas par est recitare (cum munda videlicet conscientia) recitent.

CAPVT XXXI.

EANDEM PROSEQUITVR MATERIAM, AC DECLARAT quid oratio quietis sit; & ipsam tenentibus quadam documenta admonita prescribit; quod sane caput notatu dignum est.

VOlo ergo, carissimæ, hanc orationem quietis pluribus & vobis in præfens vobis declarare, prout eam vel ab alijs exponi vel Dominus mihi eam declarare dignatus est, & vel idèdè horum ut vobis ipsam possem explicare. in qua Dominus apertè videtur intendere significare, petitionem nostram se exaudisse; & iam tum in mundo suum nobis regnum dare incipit, ut eum sedulo verequidem demus, & sanctificemus, operam quoque demus, ut etiam quotquot sunt homines id ipsum faciant. quod tum supernaturale est, & quod nullà demum adhibita diligentia nostrâ ipsi possemus accipere. Per eam namque anima seipsa, vel potius ipse Dominus suam præsentiam, (quemadmodum iustum Simeonem obtinente dimisit) in pace constituit; omnes namque potentie hinc extirpantur & tranquillantur. Anima quippe modo, quod ab intelligentia qui per exteriores sensus comparatur, valdè diuerso intelligitur, sed satis iam vicinam ac iuxta eum esse, adèdè ut, si vel paulo vicinior accesserit, vnum quid cum eo per unionem futurum sit. Nunc deo id sit, quod eum corporis aut animæ oculis videat: nec iustus ille Simeon aliud aut plus videbat, quam gloriosum puellum pauperulum: nam si ad fascias & pannos quibus imbrat

Oratio quietis quid supernaturale est, & ipsam ipsi per nos acquirere non possumus. Describitur oratio quietis. Quomodo Simeon iustus Dominum videt

erat, & perexiguum hominum quicum in processione illa comitabantur, numerum respectum habuisset, hæc ei persuasissent, & credere fecissent, hunc potius viri alicuius pauperis ac mendici, quam Patris cælestis filium esse. Verum puer ipse satis hoc per se indicabat: & simili planè modo hîc id intelligit anima, esto non simili aut eadè cum claritate: nã ne quidem ipsa intelligit, quomodo id intelligat, nisi dumtaxat, quod se in regno aut altem iuxta Regem, qui hoc ei dare debet, esse conspiciat; & videtur anima talem hîc in se reuerentiam & venerationem concepisse, vt ne quidem petere quid audeat.

Est id velut mors & amortizatio quædam tum interior, tum exterior, ita vt exterior homo (corpus inquam, vt sic me melius ac commodius intelligatis) nulla ratione vel sedem mouere veller, sed ad instar eius qui iam prope ad viæ suæ finem peruenit, non nihil iam requiescere gestat, vt melius iter suum denuo repetere possit; hic namque ei vires ad hoc restaurantur ac duplicantur. Maximum quoq; in corpore gaudium, nec non magna satisfactio in anima sentitur: vt pote quæ a deo latatur, quod se iuxta fontem iam esse conspiciat, vt etiam si non bibat, iam tum futura & plena sit, & nihil amplius quod desideret, ei superesse videatur; ad hæc potentia ipsius ita quies & serenata sunt, vt ne semel quidem mouere se vellent; demum, omnia quæ sunt, & in amando impedimento esse videantur. Non sunt tamen eæ penitus perditæ, cogitare namque libere possunt de eo iuxta quem consistunt; adeo vt illarum dux libertas sint, sola verò voluntas hîc velut captiua sit; quasi quid inolestiarum pati possit, interim dum hoc in statu constituta est, illud demum est, quod se rursus libertati suæ restituendam videat. Intellectus vnum quid dumtaxat intelligere veller, memoria quoque nullare alia, præterquam hæc, occupari. hîc quippe videre, vnum hoc necessarium esse, à ceteris verò omnibus se ad turbationem perducere. Vellent etiam, vt ne quidem sese mouerent; quod hanc se pacem hoc motu amissuras credunt; ideoque se mouere non audent. Graue & molestum illis est loqui. Hora vna facile illis elabetur, antequam semel orationem Dominicam recitarint. Adeo autem inuicem vicini sunt, vt se mutuo per signa intelligere aduertant. In palatio iuxta Regem suum versantur, videntque illum suum illis regnum iam tum dare incipere. Hic funduntur subinde lacrymæ, idque sine vlla prorsus amaritudine & molestia, imò verò magna quadam cum suavitate. Ne in mundo quidem existere se putant; imò eum ne videre vel audire quidem vellent, sed suum DEVM dumtaxat. Nihil est quod illis graue sit, aut (vt quidem videtur) graue esse possit. Denique interea dum hoc durat, ita sunt velut

Anima in oratione quiescit, aliquid quam Deo cognitionem habet.

Mors interior & exterior in oratione quiescit.

Eius gaudium.

Quomodo in ea potentia quiescit.

Sola voluntas in ea captiua est.

Potentia hîc vnum quid necessarium solum intelligere vult.

Omniem motum fugiunt.

Lacrymæ suauiter, nec amara.

S.
Theresia

Opera
N. VI
166

obrutæ & absorptæ, idque ob satisfactionem, gustum, & gaudium quod in eo situm est, vt nihil quod optandum sit, superesse plus putent, sed libentissimè cum D. Petro dicerent, Domine sanctorum tria tabernacula.

Gratia quædam huius orationis intellectus diffinit.

Aliquando & aliam in hac quietis oratione gratiam Dominus dicit, quæ, nisi magna adsit experientia, quàm difficillimè comprehenditur; at, si qua experientia adfuerit, facillimò negotio & statim intelletur. Vos verò, quæcumque illam habebitis, intignem in vobis consolationem sentietis, cum quid ea sit intelligeris; & ipsa mihi per deo, hanc Dominum gratiam sæpè vnà cum præcedente conferre. Ergo quies hæc magna ac diuturna est, videtur mihi voluntas, tunc tunc alicui rei tota adhæresceret, hac in pace & tranquillitate non posse persistere: non rarò enim contingit, vt ad integrum diem, etiam biduum, hoc in gaudio & satisfactione agamus, nosque non intelligamus. De iis loquor, qui eam habent. Porro vident, non esse se totos quanti quanti sunt in ijs quæ sunt, sed id quod potissimum est, sibi deesse, voluntatem inquantum (prout mihi videtur) cum Deo vnita est, aliasque potentias libertate finit, vt rebus ad diuinum obsequium spectantibus se occupent & intendant; ad quas eæ tunc quidem magis aptæ & dispositæ sunt, sed ad de rebus mundanis agendum profus ineptæ, & subinde lut fatuæ. Ingentem porro Dominus ijs gratiam facit, quibus hoc concedit: sic namque & actiua, & contemplatiua vita simul vnita in iecto reperiuntur. Tunc namque Dominus omnibus in rem suam voluntas quippe in opere suo occupata est, vt tamen ne sciat, quomodo operetur, suaque in contemplatione manet; aliæ verò duæ peritæ officio & partibus Marthæ funguntur; ad eò vt ipsa, & Maria, simul incedant. Quamdã noui, quam Dominus sæpè ad hunc deum perducebat, & quæ se ipsa intelligere non poterat: cumque quædam valdè contemplatiuum consuleret, id quidem valdè possibile esse, audiuit; ita enim & sibi fieri. Itaque crediderim cum in hac quietis anima ita contenta sit, & gaudeat, voluntatem potissimum tempore cum eo qui solus eam reficere & satiare potest, coniunctam se debere.

Intellectus & memoriam apia sunt rebus ad Dei cultum spectantibus, mundanis ineptia.

Non incongruum mihi fore videtur, carissima, aliquas hinc oblationes & monita præscribere in vsu illarum, quas è vobis Dominus sua misericordia, huc perduxerit, quales nonnullas esse, ipsa noui. Putat est, q, cum tale in se ipsis gaudiũ sentient, ac, quomodo id sibi aduenire ignorant (vident saltè, id se per se habere & cõparare non posse) statim hinc hæc tãtatio occurrit, quod in illo se permanere posse credat, ut deo

spiritum quidem suum attrahere vellent. In quo profecto quam grauis-
 me errant: nam sicuti efficere non possumus, vt dies illucescat, ita nec im-
 pedire vt vespera non adueniat. Non id iam amplius opus nostrum est;
 quia supernaturale est, & vt ipsum acquiratur, vires nostras longissime
 transcendens. Nihil autem magis nos, ad in hac gratia aliquamdiu ma-
 nendum, iuuare potest, quam si liquido perspiciamus & intelligamus, ni-
 hil hac nos a parte nostra posse vel adferre vel auferre, sed eam sic recipia-
 mus, vt summe nos ea indignos reputemus, ac pro eadem ingentes gra-
 tias agamus: non tamen multa hinc verba vsurpando, sed dumtaxat ocu-
 los, cum Publicano, ad caelum sustollere non audendo. Bonum quidem
 est, maiorem solitudinem (quod Domino locum demus, eiusque Maie-
 statem operari sinamus, tamquam in rem ad se totaliter spectantem) se-
 ctari, & ad summum, subinde, per interualla, amorosum aliquod verbum
 proferre, ad instar eius qui candelam, quam extinctam esse videt, suam a-
 liquo flatu redaccendere satagit; at, si illa iam ardeat, ad aliud nihil flatus
 ille conducit, quam vt lumen ipsum candelae extinguat. Dico igitur, fla-
 tum hunc, prout quidem mihi videtur, esse debere suauem, ne, dum per
 intellectum multa verba scite digerere satagit, voluntatem simul occu-
 pet. Hanc porro aduertentiam, quam iam suggerere volo, diligenter no-
 tate carissima: saepe namque ita vos constitutas esse comperietis, vt alias
 illas duas potentias regere prorsus nesciatis. Subinde namque contingit,
 cogitationem ita diuagari, interea dum anima summa quadam in quie-
 te versatur, vt, quod intra domum eius fit, extra illam esse videat-
 ur; adeo vt cogitatio tum quidem, non tam domi suae esse, quam, instar
 hospitis, aliena in domo diuersari, aliaque diuersoria in quibus habiter,
 (quod propria ei domus minime placeat) quaritare videatur; nescit
 enim misella, quid sit vno in Esse manere. forsan mea solius cogi-
 tatio talis est, aliorum autem cogitationes ita constituta non sunt. Me
 ipsam ergo alloquor: vt pote quae aliquando, eod quod hanc cogitatio-
 nis instabilitatem & variationem impedire nequeat, mori opto. Alias au-
 tem constanter & continuo domi illa suae manere videtur, voluntati-
 que se sociam praestare. Ceterum cum omnes tres potentiae inter se con-
 eordant, & vnum quid spirant, caelum quoddam esse videtur; perinde
 ac dum duo coniuges alter alterum amantes ita inuicem consentiunt,
 vt, quod vnus cupit, id cupiat & alter: at si vir male se gerat, certissi-
 mum est, magnam illum vxori inquietudinem & molestiam adferre. Cum
 ergo voluntas tali se in quiete agere comperiet, non pluris in-
 tellectum, vel cogitationem, vel imaginationem (quid enim sit ne-
 scio) faciat, quam stultum & morionem aliquem faceret: si enim hunc
 illa ad se pertrahere & apud se detinere, velit, aliquomodo per hoc
 eam

*Oratio quie-
 tis per nos
 ipsos obtine-
 ri & retine-
 ri nequis.*

*Oratione
 quietis nos
 indignos de-
 bemus repu-
 tare.*

*Paucis utē-
 dum verbis
 in oratione
 quietis.
 Cogitatio,
 interdum
 turbata est,
 interim dū
 anima in
 quiete est.*

*Caelum quod-
 dam est, dū
 tres potentiae
 conspirant.*

*Voluntas
 dum in qui-
 ete est, de
 intellectu
 non sit solli-
 cita.*

S.
Theresia

Opera
IN XII
lib.

*Similitudo
ab infante
lactente
sumpta.*

eam impediri, turbari, & ad inquietem perducere necesse est. In hoc ergo orationis genere semper nobis laborandum erit, & nihil velle lucrabimur aut proficiemus, at potius iacturam faciemus, quod ibi sine vilo nostro labore DOMINVS nobis confert. Haec quæso similitudinem, quam mihi in oratione hac agens Dominus suggestit, quæque mihi apprimè aridet, & rem quam imaginari volo, egregiè exprimere videtur, diligentissimè notare. Anima quæpe est ad instar infantis adhuc lactentis; qui cum iam ab vtero dependet, mater ei, etiamsi labella sua non moueat, ad eum nutriendum ac reficiendum suaviter lac in osculum instillat. Eodem modo & hic fit; voluntas quippe sine vilo intellectus labore diligit, ut quæ DOMINVS, ut ipsa, etiam non cogitans, cum Domino verè intelligat, & quod Maestas ipsius ei in os instillat lac tantum in se transmitat, adhuc hac ipsa dulcedine fruatur, simul & intelligat non nisi à Maestate ipsius gratiam sibi fieri; denique, quod hanc ipsam in se gaudeat. At intelligere velle non debet, quomodo hanc fruatur, & quid sit quo fruatur, sed se ipsam tunc negligat oportet: etenim quæ iuxta & prope ipsam est, non negliget aduertere ac videre quid illi in se cum sit. Si enim cum intellectu in certamen descendere velit, quo participem reddat, ipsum videlicet ad se pertrahendo, tunc necesse est, ut fructificere poterit; sed necessario lac ore suo excidere sinet, itaque dum hoc alimentum amittet.

*Differentia
inter orationem
in quietis
& perfectæ
unionem.*

Hoc autem est discrimen inter hoc orationis genus, & dum cum Deo totaliter vnita est: nam in vnione ne quidem hoc facit, ut cibum deglutiat aut transmittat; sed hunc ipsa intra se iam esse cognoscit, ut tamen non intelligat, quomodo illum Dominus ei in se instillat. In hoc orationis genere videtur velle, ut anima paulatim ab illa affligit, sed tam id quietè fit, vix ut percipiatur. Quod verò ipsam affligit, est intellectus, vel imaginatio: verum tunc eam magis affligit, cum omnes tres potentie inter se contentiunt & vnite sunt, quod suspenduntur ab eo qui creauit illas: nam ea, quam ipsa se in delectatione & gaudio, omnes occupatas detinet, ita tamen ut quomodo, aut id intelligere queant. Cum ergo anima, (vti dixi) hanc se orationem agnosceret, quæ quietum & summum quoddam voluntatis gaudium est, ut tamen dignoscere distinctè non queat, quæ nam hoc propriè sit (quamquam satis cognoscat & discernat), ab omnibus mundi huius gaudiis nimium quantum differre: nam, si anima in vniuersum mundum, nec non vniuersa eius gaudia in se inueniret, nihil tamen essent hæc omnia, ut quæ in se voluntatis sita est, voluptatem ac satisfactionem, eam ipsam

facerent ; adeò vt reliqua vitæ huius gaudia solum in voluntatis exterioribus , aut (vt ita dicam) in eiusdem cortice haberi videantur.) cum inquam , anima in hoc tam sublimi orationis gradu se esse comperiet , qui (quemadmodum antè dixi) iam clarissimè perspicietur supernaturalis esse ; si tunc intellectus , vel (quò melius me declarem) cogitatio , ad maximas mundi impertinentias & ineptias distraat , rideat eum , & in modum fatui cuiusdam currere sinat , ipsa verò in sua se quiete detineat. cogitatio quippe & imaginatio abibit & rursus redibit : & , quoniam voluntas hîc domina est , & potens , hinc illum ad se ipsa facili negotio pertrahet , vt te necesse non sit hic affligas aut torqueas. Sed , si id violenter magnoque conatu efficere velit , omnem quam aduersus illum habet , potentiam , quæ è diuini illius alimenti sumptione & receptione ei accedit , amittit ; itaque fiet , vt nec hæc , nec ille , quidquam lucraturus , sed simul ambo iacturam facturi sint. Nam , quod vulgari prouerbio dicitur , eum qui multa simul complecti gestit , simul omnia perdere , hic mihi locum habiturum videretur. Docebit id satis experientia : hac verò carenti minimè miror id perquam obscurum , & quasi neutiquam necessarium visum iri. Sed iam antè dixi , eius , quantumlibet ea parua sit , adminiculo eum id intellegendum , & rem suam hinc facturum , Dominumq; laudaturum , & gratias ei acturum , quòd gratiam ac lumen , ad illud hoc loco dicendum , mihi dare dignatus sit.

In hoc ergo hanc orationem concludamus , nimirum , cum anima in hoc orationis genere iam versatur , Patrem æternum eius postulat , videlicet de suo regno ei hic dando , iam tunc annuisse videri. O beatam ergo petitionem , quòd tantum per eam bonum , non intelligentes id tamen , petamus ! ô beatam postulandi rationem ! Quare serò aduertere nos velim , carissimæ , quomodo cælestem hanc orationem Dominicam videlicet , & reliquas omnes orationes vocales proferamus. Postquam enim hanc à Deo gratiam acceperimus , statim omnem de rebus mundanis sollicitudinem abijcere nos oportet : nam mundi huius Dominus locum aliquem ingrediens , mox omnia illa inde dispellit ac dissipat. Non tamen dico omnes qui hanc orationem tenebunt , ideò necessariò totaliter mundo sequestratos & alienos esse. saltem vellem intelligerent quid quoad hoc sibi desit , seq; humiliarent , & operam omnem darent , ad cor suum paulatim ab omnibus rebus auellendum : nisi enim hoc fecerint , hic hærebunt , nec ulterius progredi poterunt. Quoties ergo animæ DOMINVS huiusmodi dat pignora , signum est , illum ipsa ad magna quædam vti velle , & tunc insignem ipsa progressum faciet , nisi sua eum culpâ impediatur. Sed si regno cælorum illius in domo semel iam plantato , ip-

Anima in oratione quiete consistens videri videtur impertinentias inuoluitas.

Non omnes qui ad orationem quiete pervenerint , necessario à mundi rebus dimittuntur.

iam ad

S.
Theresia

*Cur pauci
sint homines
spirituales.*

sam ad res terrenas denuo conuerri videat, non solum regni
secrera ei non reuelabit, verum etiam hanc ei gratiam quam
rissimè, & non nisi quàm breuissimo tempore præstabit. fieri
dem potest me quoad hoc falli, at video & scio, ita se rem habere
hanc esse rationem credo, cur non plures animæ spirituales inueniantur,
cum enim tantæ gratiæ operibus & obsequiis suis non respondeant,
ei rursus recipiendæ de nouo sese disponant: sed e contra voluntatem
quam Domino iam semel dederunt, quamque ipse vt propriam sibi
dicat, manibus ac potestati illius extorquere, eamque rebus abieci
plicare satagant; hinc aliud domicilium quaerit, in quo plus amara
plus dandum; esto non omnino, nec penitus repetat quod iam amara
dit, si modò conscientia à peccatis pura conseruetur.

*Perstringū
tur qui vs
cales oratio
nes multas
simul & fe
stinanter
percurrunt.*

Opera

IV VI

100

Verum sunt quidam (& horum de numero ipsa vna fuit) qui
minus vt plurimum teneros affectus indit, ac sanctas inspirationes
men, ad rerum huius mundi vanitates perspiciendas dat, quibusque
dem hoc regnum elargitur, scilicet in oratione quietis eos conseruet
& qui è contra ad instar sardorum nihil audiunt, eò quod tam libere
labia motitant, & multas orationes vocales quàm celerrimè decur
gestiant, quasi qui pensum præscriptum absoluere cupit: quia iam
statuerunt, tantum quotidie precum pensum decurrere, vt, licet Do
minus, (sicuti dixi) regnum ipsis velut in manus tradat, ipsum admittere
trecent; at longè se melius facere putent, quòd vocaliter sua recitatio
que aliò diuertant. Hoc autem facere nolite, carissima; sed super vos
flectite, cum hanc Dominus vobis gratiam præstabit; & certè elto
si feceritis, vos magni thesauri iacturam facturas, & longè amplius
ras, vnum dumtaxat orationis Dominicæ verbum per interualla
rendo, quàm ipsam sæpius festinanter decurrendo, & quòd dicatis
telligendo. Is enim quem oratis, vobis valdè vicinus est, ita vt vos
dubie sit exauditurus: ac creditote, hac in re veram nominis eius lau
tionem & sanctificationem sitam esse: tunc quippe Dominum, quò
si quid eius domesticum & proprium, glorificatis, manum
eum affectu & desiderio laudatis, & videmini impediri non posse
minus eum adhuc melius cognoscatis, cum iam probaueritis & gaud
ritis, quam Dominus suauis sit. Vnde vos commoneo, vt
hoc in primis vobis propositum sit, & ad hoc
attendatis, cum permultum in eo
sit situm.

* * *

CAPVT XXXII.

IN QVO AGITVR DE HISCE ORATIONIS DOMINICAE
 verbis, Fiat voluntas tua sicut in caelo & in terra; quamque magnum
 quid is faciat, qui haec verba ex toto corde & affectu pro-
 fert, quamque ei Dominus propterea sit mer-
 cedem daturus.

CVm ergo beneuolus noster Praeceptor tanti valoris rem, vt qua
 quidquid hic optare possumus, in sese continet, pro nobis petierit, &
 nos petere docuerit, tantamque nobis gratiam fecerit, vt suos nos fratres
 fecerit; iam videamus, quid suo nos Patri dare velit, quid illi pro nobis
 offerat, denique quid ipse à nobis petat. æquum quippe est, vt aliquod
 pro tot tantisque quas nobis confert, gratijs illi obsequium rependa-
 mus. Quam, o bone Iesu, parum (parum inquam à parte nostra) das, &
 quam multum pro nobis è contra postulas! vt taceam illud ipsum nihil
 omnino in se esse, habito respectu ad plurimum illud quod tibi debetur,
 & ad tantæ maiestatis Dominum. Verum, vt dicam quod res est, nihil
 tunc nobis reliquum facere videris, cum tibi damus quidquid dare pos-
 sumus, siquidem ita id damus prout ore dicimus: vt fiat, inquam, volun-
 tas tua sicut in caelo, ita in terra. Optimè haud dubiè fecisti, amantissime
 Praeceptor, cum superiorem illam petitionem ante hanc præmisisti, vt
 sic adimplere possimus, quod hic in nomine nostro Patri tuo das. Nisi e-
 nim sic factum esset, Domine, prorsus id esset (prout mihi quidem vide-
 tur) impossibile: sed Patre tuo annuente & concedente id, quod tute ab
 eo petis, vt scilicet illius regnum hic nobis adueniat, scio per nos non
 futurum, quo minus verax & fidelis inueniaris in dando id quod
 pro nobis das. Terrâ enim in caelum iam commutatâ, possibile erit,
 vt tua in me voluntas adimpleatur & fiat; at, si id non fiat, & qui-
 dem in terra ita nequam ac sterili ac mea est, quomodo id possibile
 foret, prorsus nescio, Domine; cum tam magnum sit quod of-
 fers.

Magnum
 quid est pe-
 tere vt Deo
 voluntas fiat.

Quoties verò hoc mecum perpendo, non possum non ridere quof-
 dam, qui à Domino molestias, cruces ac tribulationes poscere non
 audent, quòd eas propterea sibi statim ab eo immitti putent. Non
 loquor autem de iis, qui ex humilitate eas petere omittunt, quòd
 iis ferendis se impares esse arbitrentur. quamquam mihi persuadeam,
 eum, qui amorem illis ad hoc tam asperum & durum medium postu-
 landum, quò ipsum opere declarent, concedit, etiam ad easdem
 ferendas amorem concessurum. Equidem illos, qui ideò cruces
 S.M. Teresa Opera. P roga-

Deus corro-
 borat eos qui
 tribulatio-
 nes ab eo
 petunt.

S.
Theresia

Opera

IV VII
158

rogare non audent, quod eas sibi quamprimum immittendas pure interrogare vellem, ecquidnam dicant, dum Dominum orant, vultus ipsius voluntas fiat? an forsitan id ideo dicunt, ut dicant id, quod hominum dicunt, non verò ut id opere ipso exequantur? ita facturissimè, absurdum & incongruum foret. Videre autem ut amantissimus Iesus, noster hic legatus esse videatur, & quomodo inter nos ac Patrem suum esse voluerit mediator & intercessor, idque in suo impendio: quapropter à ratione alienam foret, ut inter nos & fallere deprehenderetur in eo, quod à parte nostra Patri suo aut ab eo petendo abstinere oportet.

Dei voluntas velimus nolimus adimplebitur.

Iam id alià viâ & ratione declarare volo. Certum est, carissimè dilectissimus, nolimus, eiusque voluntatè adimplendâ tam in celo quam in terra faciendam: itaque mihi consulenti credite & acquiescite, ac firmiter necessitate virtutem. Quàm mihi volupe & suaue est, Domine, vultus peruersa & nefaria voluntate, qualis mea est, penderet, quo minus voluntas adimpleretur aut non adimpleretur. Egregè scilicet meum actum esset, si in mea potestate situm fuisset, tua ut voluntas in celo, quam in terra adimpleretur. Meam ergo voluntatem meam & grater tibi iam defero, esto id, in præsens quidem non sine meo commodo & compendio faciam: iam dudum enim reipsa potestatem longâ experientia didici, quam mihi bonum sit, meam voluntatem tuam quam libentissimè resignare. Quantum, ô dilectissime, habere emolumentum & lucrum situm est! quantum e contra desiderium in eo quod reipsa non exequamur, quod in oratione & minica Domino promittimus, videlicet quantum spectat ad id quod ei offerimus! Verum, antequam vobis exponam quidnam per nos lucrur, declarare statui & ostendere, quam id quod offerimus per nos num sit, ne postea ad vos excusandas, vos deceptas fuisset, nec intellexisset asseratis. Non imitemur ergo Religiosas quædam quæ semper & continuò varia promittamus, & quoniam præstare non præstamus, hinc ad purgationem nostri dicimus, non satis intellexisse nos ea quæ promittebamus. Idem certè hic contingere potest. cum enim dicimus nostram nos voluntatem in alterius voluntatem resignare, admodum id nobis facile esse videtur, quoad ut in sum opere exequentes, perspicimus, nihil eo dari lingue potest difficilius, siquidem rput oportet, adimpleatur, etenim dicitur facile est, at factu perdifficile. si autem nullam inter vtrumque certarunt differentiam, nec vnum altero maius esse, non satis id intellexerunt.

Quantum offeramus cum nos offerimus, ut Dei voluntas in nobis fiat.

Dare ergo operâ bene ut id intelligant ea, quæ hoc in loco profertur.

emittent, idque per longam probationem, & sibi persuadeant, non satis esse verba afferre, sed præter hæc, etiam operarequiri. Prælati quidem & Superiores non semper cum rigore nos conducunt, præsertim cum debiles & imbecilles non esse vident: at subinde tam debiles, quam fortes, eodem modo & ritu conducunt. Sed hoc modo non fit hic: nouit quippe Dominus, quid quisque ferre queat, unde aliquem robustum & fortem esse videns, non antè quiescit, quam suam in eo voluntatem videat adimpletam. Docere autem & vobis in mentem hic reuocare volo, æquanam ipsius voluntas sit: nolite verò putare aut metuere, eam fore, vt vobis aut diuitiæ, aut voluptates, aut honores, aut aliquid cuiusmodi ex mundi huius rebus detur, etenim multò ipse vos cariores habet, magnique facit id quod ipsi offeritis, amplissimeque vobis id compensari cupit, cum suum, iam tum in hac vita, vobis regnū det. Scire & nosse vultis qualē sese præbeat iis, qui in veritate & sincerè superiora illa verba ei dicunt: Rogate id gloriosum & dilectissimum illius filium, qui cum in horto Gethsemani oraret, ista hæc ad illum verba identidem repetebat; quæ quoniam is magna cum resolutione, deliberatissimè, totoque ex affectu proferebat, hinc videre licet, an non Pater celestis bene suam in eo voluntatem adimpleret, tantis illum molestijs, doloribus, iniurijs & perturbationibus obijciendo, vsque dum tandem in cruce spiritum redderet. Hic ergo videtis, carissimæ, ecquid dederit ei quem præ reliquis hominum amabat: unde iam liquidò patet, quamam eius sit voluntas.

Hæc igitur illius hoc in mundo sunt dona; quæ pro amoris quo nos profsequitur, modico in nos effundit. quo enim aliquē maiori minoriue amore profsequitur, eo plura paucioraue in illum ex hisce donis confert; nec non pro magnitudine animi, quem in vnoquoque aduertit; item pro modulo amoris, quo in Maiestatem suam aliquem ferri conspicit. Qui enim multum cum amabit, hunc etiam multum pro nomine suo pati posse videbit; qui verò parum amabit, huic etiam parum dabit. Unde certissimum esse duco, pro magna aut parua in cruce ferenda resolutione amorem esse solere, & secundum eam commensurari debere. Quamobrem si hunc habeatis, carissimæ, date operam, vt quæ ad tam potentem Dominum profertis verba, non sint veluti verba aulica sponsonibus opulenta, te autem vacua; sed firmiter vobiscum strante pati, quodcumque demum Maiestas illius vobis volet immittere. Si enim aliter voluntatem vestram resignaretis, perinde faceretis, ac qui alteri cuidam pretiosum aliquod monile ostenderet, adhæc ad dare veller, atque vt ipsum ille acciperet, precibus etiam instaret; altero autem manum ad accipiendum extendente, illud

Quæ sit Dei voluntas.

*Christi ex-
plo discimus,
in quo Dei
patris volū-
tas sita sit.*

*Deus dat
dona pro mo-
dulo amoris
sui.*

*Perstringē-
tur qui Deo
voluntatem
offerunt, nec
dant.*

S.
Theresia

Opera

IV VI

168

*Voluntas
penitus &
sola Deo
danda.*

*Mundano-
rum & Re-
ligiosorum
in voluntate
resignatione diffi-
cultas.*

ad se reduceret, & intra manum recluderet. Non sic desiderat
est is, qui nostri causa tot irrisiones & contumelias pertulit: & qui
uis nihil aliud esset quam hoc, turpe sane & intolerabile est, toties
lum à nobis sic irrideri: neque enim semel, sed saepius, hæc et verba
ratione Dominica oggerimus. Semel ergo & simul monile totum
damus, cum toties id ei tradere proponamus & gestiamus. Sarcina
men est, illum id nobis primo non dare, ut id nos deinde illi demus. M
dani quidem homines nimis quam multum facient, si veram eam
dicunt adimplendi resolutionem & voluntatem habeant; at vos
oportet & dicere & facere, id est verba afferre & opera, sicut nos
si reuera facere videmur. Nisi quod interdum, non solum monile
statuamus, verum etiã in manus tradamus, ac statim id ab eo rursus
tamus. Momento ita liberales sumus, & ecce paulo post na tenas
uari; adeo ut ex parte satius fuisset, ita nos in dando præcipites
nantes non fuisse. Nam quidquid isthoc in libro vos, monui & d
luc dumtaxat refertur, ut scilicet nos totaliter & totas Deo Creant
damus, nostramque velle in illius voluntatem resignemus, ad h
nique nostrum à creaturis omnibus auellamus, vnde iam satis pur
lexeritis, quantum momenti in hac re situm sit.

Quamobrem plura de ea loqui nolo; hoc solum dicam, cum
licet bonus magister noster prædicta verba hoc loco ponat, v
probrè nouit, quantum lucrifacturae simus, si hoc seruitium & obsequi
Patri eius æterno præstemus. Hoc quippe faciendo & adimplendo
ipfas disponimus, ut quam breuissimo tempore ad viã finem perueni
mus, & de viua prædicti fontis aqua bibamus: nisi enim voluntatem
nostram Domino penitus totam resignemus, ut nimirum de omnib
bus quæ ad nos spectant, iuxta velle ac beneplacitum suum ipse dispo
numquam de aqua illa nos bibere sinet. Hæc est perfecta
contemplatio, de qua ut vobis aliquando scriberem, à me potissimum
& (sicuti iam supra dixi) nihil huc ipsa à parte nostra afferimus, nisi
laborem subimus, nihilque agimus; aliud quippe nihil hic requiritur
(quidquid enim amplius & ulterius est, impedit ac remouet)
quam dicere, *Fiat voluntas tua DOMINE in me*, idque omnibus
quibus tibi placuerit, modis viis & rationibus. Si per viam ma
tionum & crucis id fieri cupis, robur mihi suggere, & illæ morbi
veniant; si per viam persecutionum, morborum, infirmitat
digentia, ecce paratam me, vultum meum ab iis mi Pater non auer
neque etiam par est, ut tergum tibi obuertam. Cum enim
tuus hanc voluntatem meam, omnium nostrum nomine
obtulerit; nefas sanè est, ut ipsa à parte mea desum officio;

rum mihi, quæso, dare regnum, quo ipsum queam adimplere, cum id ipse mihi à te postularit. Fac de me & mihi prout tibi al-
 lubuerit, tamquam de re ad te pertinente. Quanti porro donum
 hoc roboris est, carissimæ meæ! Et sanè non potest non robur
 habere, si ea qua oportet, resolutione & proposito fiat; nimirum
 Omnipotentem eò deducit, ut vnum quid cum nostra vili-
 tate fieri, nosque in se transformare, denique quamdam inter Cre-
 atorem & creaturam vnionem conciliare non dedigneretur. Vide-
 te, an non abunde vobis hic soluendum sit, & annon bonum ma-
 gistram habeatis; qui, cum sciat quibus Patris sui voluntatem rebus
 conciliare sibi possit, nos docet, quomodo & quibusnam rebus
 illi seruire debeamus. Quo autem anima maiorem resolutionem ac
 determinationem præfert, ac quo magis ex operibus eius liquet, ver-
 ba ipsius non esse verba affectata & aulica, eo nos Dominus sibi vic-
 tiores facit, magisque ab omnibus mundi huius rebus, atque adeo à
 nobis ipsis, sequestret & fastollit, ut nos sic ad magna dona reci-
 pienda disponat. Imo verò, etiam in hac vita, hoc nobis ser-
 uitiium & obsequium identidem compensat & soluit, tanti scilicet ipsum
 facit, adeo ut tandem, quid petitura simus nesciamus, eiusque Maieestas
 in dando numquam defatigetur. Nam satis ei non est, animam illam v-
 num quid secum esse esse (quoniam illam sibi ipsi iam vniuit) nisi simul
 cum ipsa deliciarum & exultare, variaque ei secreta aperire incipiat, nec
 non gaudere, quòd ipsa iam ecquid lucrata sit intelligat, & aliquo mo-
 do quidnam illi præterea sit daturus, cognoscat. Vnde efficit, ut sensus
 hosce exteriores ipsa paulatim perdat, ne qua demum re occuperetur
 & distrahatur (atque hoc ad raptum refertur) tamque amicè & suaviter
 cum ea conuersari & agere incipit, ut non modo suam ei voluntatem
 restituat, sed simul cum illa & propriam ei consignet. complacet namque
 sibi Dominus in illa, adeo, ut quoniam hæc secum tam familiariter agit,
 per vices (ut dicitur) & alternis imperium obrineant, & quemadmo-
 dum ipsa facit quod ille iubet, ita vicissim ille faciat, quod ipsa ab eo po-
 stulat, nec non amplius & melius quid; nam potens est, & potest
 quid quid vult, & numquam non vult. Misella verò anima, tametsi ve-
 lit, non tamen potest quid quid vult; ac nihil potest, nisi id ante ei detur.
 Atque hæc potissimæ eius diuitiæ sunt, quòd quo plus seruitij impendit,
 eo plura debeat, ac non raro sese ipsa cruciet & fatiget; quod tam mul-
 tis se impedimentis, remoris ac vinculis abnoxiam & velut vincitam vi-
 deat, qualia hæc in corporis huius ergastulo mansio ac commoratio
 secum trahit: vellent enim aliquid ex debito suo soluere. Sed nimis quam
 stulta est, quod se ipsa propterea torqueat: tametsi enim faceret quid-

*Voluntas
 resignata
 doni quasi
 sit roboris.*

S.
Theresia

Opera

IN VI
16

quid in te est, ecquid obsecro, dare & solvere possumus, nos quæ (ut dicitur) nihil habemus quod demus, nisi id ante recipiamus; nisi forte ut nos ipsas cognoscamus, & hoc quod per gratiam eius facere possumus (videlicet voluntatem nostram illi resignare) quam perfectissimè & absolutissimè faciamus? Cetera namque omnia sunt animæ, quam Dominus hunc statum cõduxit, non nisi impedimento, ac semper ei damnatum, tum verò commodum aut lucrum afferunt.

*Quoniam
humilitas
solum hic
profit.*

De illa porro loquor anima, quam sibi per vnionem contemplationemque perfectam coniungere Dominus dignatus est: namque humilitas aliquid hic potest, & quidem humilitas non tam per intellectum, quam per liquidissimam veritatem obtenta; nam quæ vno in momento comprehendit quod imaginatio sese fatigat, longo tempore comprehendere non posset, quantum scilicet spectat ad magnum illud. Nihil quod nos sumus, & magnum illud Omne quod Deus est. Vnum vos hic moneo; nolite putare, vos huc aut viribus veluti aut diligentia, quacumque demum adhibeatis, posse peringere, quæ casum eam adhibebitis, imò, si antea deuotionem habueritis, tandem ad ea manebitis; verum magna cum simplicitate & humilitate, namque nihil non euincit) dicere debetis, *Fiat voluntas tua.*

*Viribus
proprijs ad
contempla
tionem ani
ma non per
ueniet.*

CAPVT XXXIII.

OSTENDIT, QUAM NECESSARIVM NOBIS SIT, ut
nobis Dominum dare quod in hisce orationis Dominica ver
bis, Panem nostrum quotidianum
da nobis hodie, ab eo
petimus.

SCiens ergo bonus IESVS, quemadmodum supra dixi, quod difficile & graue esset, quod nomine nostro offert Patri, inmirum quoque nostram (quæ in causa est ut scire nos nescire flagamus, ex qua nam voluntas Domini sit) perspectam habens; pro ea qua erat partem aliquo nobis ad hoc remedio & adminiculo opus esse videbat, vnde Patrem æternum rogat, ut supremum & super substantialem hunc panem nobis donet. Videbat enim minimè nobis expedire, ut, quod iam datum erat, quasi non datum duceremus (in eo namque omne nunc bonum ac lucrum consistit) sine hoc verò adminiculo & fauore implere, nimis quam difficile nobis futurum esse videbat. Si enim ac delicijs in nutritio dicas, voluntatem Dei esse, ut mensa moderata vtatur, quo alijs qui præ fame propè emoriuntur, panis saltem ad

*Dives men
sam suam
defraudare
non vult, ut
det indigen
sibus.*

dum suppetat; statim is sexcenta ad hoc non nisi iuxta intentionem & mentem tuam intelligendum, argumenta depromet. Si detractori & maleuolo dicas, voluntatem Dei esse, ut tam bene proximo velit & faueat, quam sibi ipsi; nullatenus id æquanimiter accipere, nullique ad hoc intelligendum & comprehendendum rationibus induci potest. Denique si Religioso libertari & delicijs assueto dicas, operam illum dare debere, ut bono omnibus exemplo praluceat, atque considerare, non audis verbis adimplere se debere aut posse, quod hocce verbo dicit; verum ad hoc iuramento & promissis se obstrictum esse, voluntatemque Dei esse, ut vota sua impleat, ac grauissimè contra illa peccare se consideret, si cuiquam scandalo fuerit, esto etiam penitus ea non transgrediatur aut violet; adhuc, promississe illum paupertatem, ac proinde curare debere, ut eam integrè sine anfractibus ac duplicitate obseruet; hoc namq; Dominum velle. Hac si illis dixeris, operam & oleum perdes; imo ne id quidem efficias, ut saltem aliqui ideo bona proposita & desideria concipiant, quid ergo esset, si Dominus per adminiculum hoc & remedium quod adhibuit, potissimam operis partem per se non fecisset? nimis quam pauci sane fuissent, qui verbum illud, quod nostro nomine Patri suo dixit, *Fiat voluntas tua*, adimplerent. Benignissimus ergo Iesus necessitatem hanc videns, admirabile quoddam adminiculum & remedium quaesivit, in quo extremum suum, quo nos prosequitur, amorem patefecit, & tum suo, tum fratrum suorum nomine, hanc Patri petitionem fecit: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie Domine.*

Per amorem eiusdem Dei vos obsecro, carissimæ, ut id quod benivolus præceptor noster hic petit, bene intelligamus: in eo namque vita & salus nostra sita est, si id obiter & festinanter non percurramus. Magni quoque id facere nolitis quod ei dedistis, cum tam multa pro eo receptura sitis. Videtur porro mihi (saluo melius sentientium iudicio) benignissimus Redemptor Iesus, cum vidisset quid quantumque nostro nomine Patri suo dedisset, & quãtũ id nostra referret dari, simul etiã quã id difficile (vix ante ostensum est) foret, eo quod eius naturæ & conditionis sumus, in res terrenas ita affectu toto propendemus, tamque in amando frigidũ, nec non pusillanimes sumus, ut ipsius nos amorem inspicere oporteret, quo per eundem ipsi excitaremur, idque non semel sed quotidie; idcirco statuisse semper apud nos hic manere, at, quia id tam difficile, graue, tantique momenti negotium erat, hinc illud à Patris æterni manu voluit proficisci. esto enim ambo vnum quid sint, sciretque quod ipse in terra faceret, hoc Deũ in cælo facturũ, & approbaturũ (cum eius & Patris sui voluntas & velle vnũ sint); tanta tamen boni lesa erat (in quantum homo) humilitas, ut ad hoc faciendum facultatem

Pauci vota sua adimplerent nisi Dominus potissimus fecisset.

Dominus nostram infirmitatem sciens semper apud nos manere velit.

tem

S.
Theresia

Opera

IN VI
16

tem quodammodo ab eo petere voluerit, esto & se à Patre diligi. Quae ex se delectationem capere sciret. Sacri intelligebat scilicet amorem quid se in hac petitione postulare, quam in superiore perierat: non enim quod mortis genus sibi aduersarij illaturi essent & quas esset, olim commelias, & illusiones passurus.

Ecquis Pater, Domine mi, foret, qui, postquam filium suum dedit (& talem quidem filium) videns illum, deinde tam inhumane inmaniter à nobis, haberi, eum nihilominus apud nos manere paratur, quo nouas iniurias & persecutiones subiret? Nullus sane pater, Domine, id faceret praeterquam tuus: nostri quippe, à quo isthuc petas, huiusmodi amorem filij, & non minorem patris! porro, in benignissimo tu aded hunc non miror. Cum enim iam antea dixisset, *scilicet* vultum non poterat, pro eo atque est, id ipsum opere non adimplere: nouum illum non esse sicut nos sumus. Sciens ergo, se Patris sui voluntati adimplere nos sicut semetipsū amādo, hinc modū aliquē exquisiuit ut huius perfectius, ramenti maiore suo cū impendio adimplendo. Sed modo tu, Pater aeternae, illud permittere voluisti? cur filium tuum cotidie tam sceleratis manibus contrectatum videre vis, cum iam sciam lum in eas incidere volueris, & hoc ipsum permiseris? Iam vides, patris cum modis habuerint: quomodo ergo pietas tua ferre & videre test, tales ei quotidie iniurias irrogari? quam enim multas ei hodie in sanctissimo hoc Sacramento irrogari verisimile est: ah, in quam multarum inimicorum suorum manibus Pater caelestis eum versari videt? Quam iam multas haeretici huius aui in eum indignitates admittunt? Quam potest, Pater aeternae, talem ut petitionem exaudias, & petita amorem illi, quaeso, illius amorem respicere: modò enim ipse perfectè tuam adimpleat voluntatem, nobisque profit, quotidie se in frustra concedi poterit. Tuum est, Domine, ad hoc reflectere, cum nulla sibi ipse in re parum nullamque difficultatem subterfugiat: an omnia & singula vestra eius parari debent dispendio & sumptibus? cur ad singulas iniurias & dissimulat: ne quaquam pro seipso, at solum pro nobis & nostra loquetur: nullus ergo amantissimi & suauissimi huius Agni patris defensorum ager?

Animaduerti & notavi, eum in hac sola petitione verba dupliciter eum primò dicat & petat, *Panem hunc nostrum quotidianum da nobis*: replicandoque addat, *da nobis hodie Domine*. Perinde ac si ei dicitur. Quandoquidem iam eum semel nobis dedit, par esse ut eum nobis nullo non auferat, quoad usque mundus esse definat, sibi que eum cotidie seruire & offerri sinat. Hoc cor vestrum liquefacere, carissimi meo, rationem in eo affectum cedere debet, ad sponsum vestrum diligendum.

Amor magis in Deo patris et filij quod ipse nobis est in Ven. Sacramento manere voluerit.

Iniurias multas Domini in Ven. Sacramento patitur, Christi in genus humanum amor.

Ius in mundo seruus aut mancipium est, qui libenter se seruum dicat; humilis autem Iesus id sibi nomen honori ducere videtur. Quàm multum, ô Pater æternæ, hæc eius humilitas promeretur! quoniam filium tuum thesaurò emimus? Iam tum scimus, triginta illum denarijs semel venditum fuisse; at, vt ematur, nullum pretium sufficiens est. Vide-
Dominus nobis se assimilat.

CAPVT XXXIV.

EAMDEM PROSEQVITVR MATERIAM; VSVI HAEC
documenta esse poterunt, post sacram communionem iam sumptam.

Hæc ergo petitio, qua panem quotidianum petimus, in perpetuum videtur extendi. Mecum ipsa subinde perpendi, cur, cum Dominus semel dixisset, *Quotidianum*, rursus addat, *Da nobis hodie*. Meam hic ineptiam fatuitatemque vobis declarare volo; quæsi talis sit, vt talem etiam eam reputare; nam certè nimis quàm magna fatuitas est, hinc me immiscere. *Quotidianum* ergo hoc mihi in sensu accipi debere videtur; quandoquidem eum hinc in terra possidemus, fore vt & in cælo postea eum possideamus, si modò ex eius contubernio lucrum facere nouerimus. nulla enim alia de causa, quàm vt nos iuuet, animet, sustentet, quò eam, quam in nobis voluntatem diximus adimpleri faciamus, apud nos & nobiscum manere voluit. *Hodie* verò non nisi de vno intelligitur die, quamdiu scilicet mundus hic durabit, nec ad vltius tempus referatur. Reprobis sanè qui damnantur, verè non nisi vna dies est; in alia enim vita eo bono frui non poterunt. Si se superari sinant, Domino culpa ascribenda non est: etenim ipse, ad vsque conflictus finem, numquam ab animo illis addendo cessabit. vnde non erit, quo aut se excusent, aut Patrem æternum accusent, quòd tum, cum eo magis indigebant, id ipsis abstulerit. Vnde filius ei ait, cum, non nisi vnus sit dies, hunc se iam inter suos, & cum amicis transigere sinat, tamen non nullorum improborum calumnijs & iniurijs expositum: & quoniam Maiestas eius ipsam nobis ià dedit, & in hunc mundum è solo suo beneplacito,
S. M. Teresa Opera. q volun-

*Quid sibi
 velit quoti-
 dianum.*

S.
Theresia

Opera
M. VI
16

voluntate & bonitate misit, se iã, e sua voluntate, nos nolle derelinquere, sed hic nobiscum tum ad maiorem amicorum suorum gloriam, tum amicorum afflictionem & crucem, manere velle: ad eod vt nihil aliud in nouo petat, quam quid hodiernum: nam cum semel sacratissimum panem nobis dederit, certissimum est nos eum perpetuo ac semper habituros. Maiestas eius, (quemadmodum iam supra monui) hoc nobis mentum, & humanitatis suæ manna ita dedit, vt, prout volumus, inueniamus; & nisi nostra id culpa fiat, numquam moriemur: quibuscumque enim modis anima ipsum comedere cupiet, in fine mo hoc Sacramento saporem aliquem & consolationem petent. Nulla quippe est indigentia, nulla difficultas, nulla petentia quæ non toleratu facilis sit, si illius labores & mala semel sapere volumus.

*Omnigena
consolatio
sapor est in
Vni Sacra
mento.*

Vos verò, carissimæ, vna cum hoc Domino, Patrem rogare, vt die vestrum vos sponsum habere sinat, ne aliquando sine ipso in hoc mundo vos esse contingat. Porro ad tam magnam voluptatem non nihil sperandam satis sit, quod sub hisce panis ac vini accidentibus resonatus & velatus maneat: quod sanè non exigua crux est illi, quæ quod amet non habet, nec aliam in hoc mundo consolationem suppliciter atque instantè eum rogare, ne vnquam nobis desit, sed dignè eum recipiendum vobis dispositionem & præparamenta ordinet. De alio autem pane nolite esse sollicitæ, vos inquam, quæ in Dei manus & voluntatem sincerissimo cum affectu requeunt. Loquor autem de tempore quo orationi insistitis, cum scilicet vris longè momenti negotia tractatis; alia quippe sunt tempora quibus operemini, & victum lucrèmini, sed citra anxietatem & sollicitudinem. Nullo vnquam tempore hisce reuoluendis cogitationem impeditè; at solum corpus operetur (æquum enim & par est, vt labore victum & necessaria vobis comparetis) anima verò quiescat. Sed vobis vberius declarauì hanc sponso sollicitudinem & curam committendam, nam ille de vobis numquam non sollicitus erit. Nolite timere ne vnquam aliquando deserat, aut desit, dummodo vos à parte vestra non deficiatis in eo quod dixistis, cum Dei voluntatem in vobis fieri petistis. Quod ad me verò spectat, in veritate vobis dico, carissimæ, si iam eorum in aliquo horum peccarem (quemadmodum alias satis sæpe peccarem non tam ab ipso peterem, vt mihi panem, aut alium quemcumque concederet, quam vt me præ fame emori sineret. ad quid enim videri cupiam, si diutius viuendo, maiorem mihi mortem ac damnationem accersam? Adeo vt, si vos vere cordialiterque Deo tractati sicuti id ore profertis, vestri ipse curam habiturus sit. Eodem modo

*In oratione
non est de
bus ad victu
spectantibus
negitandum.*

modo ac dum famulus aliquis ad alteri seruiendum sese elocat : nam sollicitus ipse est , quomodo Domino suo in omnibus placeat & satisficiat ; Dominus autem tam diu de cibo victuque ei prospiciat oportet, quamdiu illius in domo agit, eique famulatur : nisi fortè hic eo redactus sit inopia, vt nec sibi, nec famulo sufficientem victum habeat. Sed postremum hoc in Domino nostro locum non habet; etenim est, & semper erit, cum diues, tum potens. An non enim turpe & indecens esset, famulum quotidie cibum identidem à Domino petere, cum sciat hunc curare, imo debere curare, vt ipse habeat quod comedat? Meritò ergo hic ei respondere posset, curare illum debere, vt sibi seruiat, & quomodo sibi placeat videre: quod enim alijs rebus cogitatio intédar quam oporteat, hinc fieri vt nullum omnino opus rite obeat & peragat.

De hoc ergo pane postulando labore qui velit, carissimæ; nos verò patrem caelestem rogemus, digna vt inueniamur, quæ panem nostrum caelestem petamus. Adeo vt, cum oculi illo aspiciendo sese reficere nequeant, quod ita velatus ac tectus sit, animæ saltrem oculis sese detegat, illisque declarer, se alium longe cibum esse, lætitiæ scilicet ac deliciarum, quique vitam sustentet. Quid? putatis, sanctissimum hunc cibum, etiam pro ipsis corporibus alimentum non esse, nec non singulare aliquod, etiam aduersus corporales morbos & infirmitates, medicamentum? Equidem id & alimentum, & medicamentum esse scio. Etenim quamdam varijs infirmitatibus ac morbis obnoxiam noui, quæ cum frequenter grauissimos dolores pateretur, hi per sacram communionem, velut manu quadam detergente, simul & semel auferebantur, & ipsa sanitatem consequeretur. fiebat id ordinariè, & in morbis quidem euidentissimis, adeo vt impossibile esset, meo quidem iudicio, eosdem fingere. Verum quia mirabilia, quæ sanctissimus hic panis in ipsum digne recipientibus operatur, admodum nota sunt; hinc multa alia, quæ de hac persona quam dixi, dicere possem studio hic omitto, quæ tamen & optime scire potui, & vera esse mihi notissimum est. Tam viuam porro Dominus ei fidem dederat, vt quoties nonnullos audiret optantes, vt Christi in terræ agentis tempore viuere sibi datum esset, non posset non apud semetipsam illos ridere: putabat enim, cum eum in Venet. Sacramento tam veraciter præsentem & eundem haberent, quam tum in vita erat, non esse cur amplius quid peterent aut optarent. De eadem præterea audiui, illam, etsi non vsque adeo perfecta erat, quoties ad sacram communionem accedebat, ad multos quidem annos non minus conatam fidem in se confirmare, quam si corporeis Dominum in domiciliū & hospitium suum venientem oculis vidisset, quò se (vt pote quæ firmissimè credebat, Dominum ad angustū suū

*Eucharistia
morbis cor-
poralibus
medetur.*

S.
Theresia

Opera

IN VI

16

*Consideratio
presentia
Christi post
cōmunionē,
non est ima-
ginationis
representa-
tio.*

domicilium diuertere) ab omnibus rebus externis, quam potenter
ximè auellere, & vnà cum ipso introgrederetur. Adhæc sedulo con-
batur, sensus suos recolletos habere, vt hi omnes tam magnam bonam
intelligerent; animam, inquam, in illo agnoscerent, minime impediret.
Considerabat ac fingebat se, quasi secus pedes eius sedere, & cum Ma-
Magdalena perinde lacrymabatur, ac si corporeis eum oculis in
fai adibus conspexisset: & licet nullum deuotionis in se ipsa sensum
toret, fides tamen ei dictabat, bene sibi illic esse; ibique cum eo
uiabatur & loquebatur. Nisi enim studio & datâ operâ simplices
limus & intellectum nostrum exæcemus, certum est, id quamdam
ginationis representationem non esse, vt est, dum Dominum Iesum
cruce, aut in alijs passionis partibus constitutum consideramus; na-
illis rem prout tunc reuera contigit, perpendimus. Sed hoc iam con-
git & ipsissima veritas est; neque opus est eum alibi remotius quærere
nisi vt, cum amantissimum Iesum tam diu apud nos & nobiscum esse
uerimus, quam diu species panis à naturali calore consumptæ non in-
tam bonam oportunitatem nobis elabi non sinamus, sed nos ad
applicemus.

Si enim vel solo vestis attactu morbidos sanabat tū cū in mundo
homines conuertebatur, minimè dubitandum est, quin iam ad
mè intra nos constitutus, miracula patraturus sit, dum modo vitan-
dè habeamus; & quod ab eo petemus, nobis sit concessurus, cum
domum nostram diuerterit. Non solet enim Maieestas eius habitum
& hospitij mercedem sordidè male huc perfoluere, dummodo be-
cipiatur & tractetur. si tibi graue sit, quòd oculis eum corporeis
tuearis, cogita id nobis minimè expedire: est quippe aliud, eum
glorificatum videre, aliud cum olim inter mortales mortali
bat. Nemo hominum est qui id ferre possit, quòd natura

*Cur solari
nos ipsi de-
beamus,
quòd Chri-
stum corpo-
reis oculis
non viden-
mus.*

mis quam imbecillis sit; imò, non esset ampliùs mundus, neu quis
mundo manere vellet: nam ex æternæ huius veritatis aspectu facili-
teret, quidquid hic in terra magni facimus, non nisi meram esse
tem & imposturam. Et quomodo aliqua peccatrice qualis ipse
vt pote quæ tam multis sceleribus eum offendi, tantâ Maiestatem
tâ ei vicina & propè esse auderet? Verùm sub panis speciebus
lis est: si enim Rex personâ & vestem mentiatur, de veneratione
pectibus, qui ei ad eum agendum debentur, exhibendis adeo
esse debere non videmur. Videturq; is id æquanimitè ferre debere
quòd se ipse personat. Quis autem tanto cum tepore, tanta cum
gnitate, & tot imperfectionibus onustus ipsum auderet accipere
ah! quam parum scimus, quid petamus; & quanto melius prouidetur

*Sub panis
speciebus
tractabilis
est.*

his in hoc prospexit: his enim, quibus id videt profuturum, sese aperit ac teregit: & licet corporeis eum oculis non videant, multos tamen habet modos, ad se animæ per magnos sensus internos & affectus, & alias diuersas vias, manifestandum. Libenter apud illum agite, nec rei vestræ agendæ augendæque tam oportunitate, vti est hora post sumptam communionem, elabi sinite. Est quippe id magnum animæ bonum; & Domino Iesu gratum cum primis est, quod apud ipsum & cum ipso maneat. Videre, carissimæ, ne illum amittatis, & nisi aliud vobis Superior & obedientia iniungat, animam semper apud Dominum versari permitte: ipse enim præceptor vester est, nec vos edocere negliget, esto quæ doceat non intelligatis. at, si cogitationem alio mox ferri sinatis, & eum qui intra vos est, minimè curetis, nec ad eum reflectatis, non est quod de vilo, præterquam vobis ipsis, conqueramini.

Hoc ergo oportunitate tempus est, vt præceptor noster nos doceat, nos verò ei auscultemus, ac pedes eius exosculemur (quod nos docere dignatus sit) suppliciterque eum rogemus, ne à nobis vniquam recedat. Si enim id ipsum petere debeatis, etiam cum aliquam Christi Redemptoris imaginem intuemini, nimis quàm magna esse stoliditas mihi videtur, hoc ipso tempore ipsammet personam deserere, ad solâ illius imaginem aspiciendam. An non similis stoliditas esset, si, cum alicuius quem vnicè diligereimus, imaginem haberemus, illo ipso nos ad visitandum adeunte, illum alloqui detrectantes omnem sermonem alloquimur; ad imaginem ipsius conuerteremur? Nossè vultis, quandonam hoc valdè bonum & sanctum futurum sit, mihi quæ etiam placeat? cum persona ipsa abest, & id ipsamet nobis per multas ariditates indicare dignatur, tunc magna quædam voluptas est, aliquam illius quem tam meritò diligere debemus, imaginem intueri, imò, quocumque oculos meos conuerto, illic ipsam videre vellem. Cui enim meliori, aut ad aspectum gratiori rei visum & oculos nostros impendere possemus, quàm ei videndo, qui vsque ad nos diligit, omneque in se bonum complectitur? Pro infelices illos hereticos, qui tum hanc, tum alias plurimas consolationes culpa & demerito suo amiserunt!

Verum postquam iam Dominum recepistis, cum ipsamet personam vobis præsentem habeatis, oculos corporis occludere, animæ autem recludere & aperire, atque intima cordis intueri satagite. Dico enim vobis, & iterum iterumque dico, (imò & sapius id dicere vellem) si, quotiescumque sacram communionem aditis, hoc facere assuescatis, conscientiam vestram ita à peccando mundam ac puram conseruare studendo, vt sapius isthoc bono vobis frui liceat; illum non tam personatum velatum uenire, quia (sicuti dictum est) se diuersimodè patefaciat, pro desiderij scilicet,

Quod tempus oportunitate sit. vt à Christo doceamur.

Stultitia est, alicuius imaginem intueri, ipsamet persona omissa.

S.
Theresiæ

Opera

IN VII

libris

licet, quo ad illum videndum tenemur, modulo. Et tam ardens fuit
vestrum quoad hoc desiderium esse posset, vt se totum vobis patefacere
Sed, si illum parui faciamus, & statim atque ipsum recepimus, ab ipso
subducimus, ad alia, qua viliora & abiectiora sunt, consistenda; quod
li tunc faciendum restat: an nos, vi adhibita, trahere violententer debeamus
videamus illum se nobis patefacere velle? Minime gentium: neque enim
benignè eum habuerunt tunc, cum omnibus se hominibus vulgo pate-
ciebat, ac videndum dabat, aperteque quis esset, declarabat: nam ad
paucos inuenire erat, qui ei credebant. Idcirco nimis quàm magnam
iectas eius nobis omnibus misericordiam facit, quòd nos intelligere
ipsum esse, qui in sanctissimo Altaris Sacramento adest. At aperte
patefacere, magnaliaque sua comunicare, suosque thesauros passim
bus impertiri non vult, at ijs dumtaxat, quos ardenti sui desiderio
cernit: Hi namque veri & sinceri amici eius sunt. Qui enim talis ergo
amicus non erit, & vt talem ipsum recipere non studebit, postquam
sua iam fecerit quidquid in se est, me asserente certè estote, hunc
quàm importuniùs rogaturum, vt ipsi se aperiat ac patefaciat. Imò iam
cum domo sua egreditur, ad præcepto Ecclesiæ satis faciendum, ve-
iam à se adimpletum videre, vt totum illud tempus, quod huic ad-
impediri, nimis quàm longum ei videatur, & Dominum quàm
mum à se abigere & effugare conatur, adeò vt talis, per alia negotia
pationes, & impedimenta huius mundi, quàm potest maxime festi-
videatur, ad impediendum, ne Dominus domum suam occupet & in-
cipiat.

*Dominus se
patefacit ip-
sum ardenter
desideranti-
bus.*

CAPVT XXXV.

EAMDEM MATERIAM CONCLVDIT, CVM QVADAM
Deum Patrem exclamatione & alloquio.

PROlixius & diductius hæc sic declarare volui, esto, cū supra de
ne recollectionis agerem iam ostendissem, quanti referret, nos
Deo solo ad nos ipsas introuerti atque introgredi, cum id magnū
sit, & à quo permultum dependeat.

Cum ergo sacram communionem vobis, o carissimæ, adire
cebit, in sacro quod audietis, spiritualiter comunicare potestis (quod
cum primis vtile est) ac postea pari modo ad vos ipsas introueri & in-
gredi. hac enim ratione Domini huius amor multum & profundè
dibus nostris imprimitur: quotiescumque enim nos ad ipsum
endum disponimus, semper aliquid nobis dat, idque diuersis
modis, quos ipsæ nequiquam intelligimus. Sit vobis in exemplum
ignis; qui, tametsi ingens & luculentus sit, si procul ab eo sedet
sua.

*Comunionis
spiritualis
utilitas.
Quomodo a-
mor Dei pro-
fundè nobis
imprimi pos-
sis.*

& manus ab eo remouearis, valdè difficulter calefieri poteritis, nihilominus quòd illic præfentes sitis, magis calefietis quàm si in loco essetis in quo nullus omnino ignis esset. Sed aliud longè est, si ad ipsum ignem accesserimus. Eodem planè modo hîc in anima fit: si enim ipsa disposita sit, (si, in quâ frigiditas sui deponendi voluntatem ac desiderium habeat) atque apud ignem aliquantisper sese detineat, ad multas horas calida manebit; imò vel vnica scintillula ab hoc igne profiliens illam igniet & inflammabit. Tanti porro nostra, carissima, interest, vt nos huc disponamus, vt mirari minimè debeatis, quòd toties huius rei vos commoneat. Videte ergo, ne, si fortè in principio res vobis ex voto non succedat, propterea animù despondeatis: fieri enim potest, vt diabolus vos anxias & pusillanimes reddat; nouit enim, quantum inde sibi damnum accedat. Suggestet vobis, maiorem deuotionem in alijs rebus sitam esse, quàm in hac. Sed mihi credite, & piam hanc consuetudinem nolite negligere: hîc quippe Dominus periculum quodammodo faciet, quanto eum amore prosequamini. Memento te, paucas esse animas, quæ in laboribus ei adhareant ac sequantur. Aliquid itaque eius causa & nomine patiamur; nam Maiestas illius id vobis abunde rependet. Cogitate præterea, quàm multi sint, qui non solum apud eum manere non sistent, verum etiam magna cum inhumanitate & inciuilitate eum à se fugant. Quare saltem aliquid nos pati oportet, vt is nimirum intelligat, magno nos eius videnti desiderio teneri. Et cum is omnia ferat, & laturus sit, vt vel vnã animã inueniat, quæ ipsum suscipiat, & amabiliter in se detineat, date operam vt vëstra hæc sit. Si enim nulla talis inueniretur, meritò eum Pater cœlestis apud nos agere non sineret. Verùm erga illius amicos ita afficitur, & seruorum eius tam benignus est Dominus, vt, benigni filij sui voluntate inspecta, in tam præclaro & excellenti opere, & in quo tam perfectè suum ipse amorem prodit, impedimento ei esse nolit.

Cum ergo, ô Pater sanctissime, qui es in cœlis, hoc ita velis, & ratù habeas (& sanè constat, non denegaturum te id, quòd nobis ad eò vtile est) aliquis saltem sit oportet (vti principio dicebam) qui patrociniū filij tui suscipiat, pro eo que loquatur. Nos ergo, hæc simus, carissime filia; esto non parua id futura sit audacia, cum simus tales, quales sumus: confisè nihilominus in id quòd Dominus nos petere iubet, & in nomine benignissimi Iesu, præceptis eius obediētes, suppliciter Maiestatem eius deprecemur, vt, cum nihil eorum quæ fieri quidem oporteret, omiserit, tantam peccatoribus (vti hoc est) beneficium faciendo per benignitatem suam & pietatē saltem prouidere dignetur, ne tam indignis filius suus modis traçteretur; cumq; diuinus & sanctissimus suus filius tā bonū modū

suggest-

*Diabolus
recollectionē
postcommu-
nionē impe-
dire satagit.*

*Pauci Do-
minū in pœ-
nis sequū-
tur.*

S.
Theresia

Opera

IN VI
166

*Oratio ad
Deum Pa-
trem, ut
impediat
irreveren-
tias qua in
SS Sacra-
mentum ad-
mittuntur.*

suggerit & instituerit (quod nimirum sapius illum in sacrificio offerimus) donet, vt tam præstans donum & oblatum sufficiens sit, ad impediendum ne tam ingens malum & indignitas longius progredatur, quales in ciuitatibus illis, in quibus diuinissimum hoc Sacramentum antea erat, inter scelestos illos hæreticos admittuntur, in quibus tot templa euerfa, tot Sacerdotes necati, tot Sacramenta ablata. Quid quæso hoc est, Domine Deus meus? aut mundi confusum nomen facito, aut vt tam horrendæ indignitates finem habeant, ista, nullius enim hominis (etiam de nobis loquor, quæ improbitas cor eas ferre potest. Noli, obsecro, sanctissime Pater, diutius hoc tolere, exstingue Domine, latè vagans incendium hoc; potes namque litare, si volueris. Considera, filium tuum adhuc in mundo esse; ob illius penitentiam reuerentiam tam fœda, horrenda, & abominanda mala finem accipere nec non propter pulchritudinem & puritatem ipsius: neque enim sua culpâ in domo agere promeruit, in qua tam indigna committuntur. Nostrâ causa id facere noli, Domine (neque enim id promeretur, sed propter dilectissimum filium tuum: vt enim nobiscum esse deus orare te non audemus: cum à te ipse impetrarit, vt, quamdiu hoc duraret, quamdiu, inquam, hæc mundi machina stabit, ipsum hic apud nos agere sineres: omnia enim creata alioquin exciderent & perirent; & quæ tunc de nobis fieret? Nam si quid demum te placet & propitium nobis illud est, quod talem hic arham & pignus habeamus. Aliquod ergo medium hic inueniendum est Domine: Maiestas igitur tua quæ nos prospicere dignetur. Vtinam, Domine Deus, valdè importunè te rogarem, nec non bene ibi seruiissem, vt in obsequiorum meorum compensationem tam magnum à te petere beneficium possem, cum meum obsequium irremuneratum esse patiaris! Sed valde procul hinc abest Domine, nullumque tibi obsequium præstiti; at forsan illa sermone, quæ iracundiâ prouocauit; adeo vt tanta malè meæ vnius peccatis sine alioquin da. Quid ergo aliud mihi faciendum restat, amantissime Creator, quam sanctissimum hunc panem tibi offerre; & licet hunc ipsum nobis non dederis, eundem tibi reddere, nec non omni cum humilitate te, precorissimum filij tui merita, orare, hæc mihi vt gratiam facere digneris, cum multis id ipse modis promeruerit? Iam ergo, iam ergo, Domine, Deus compesce, ac præsta, ne Sancta hæc Ecclesiæ nauicula tantis tempestatibus perpetuo agitur; & salua nos

Domine, quia perimus.

CAPVT XXXVI.

VERBA HÆC, Dimitte nobis debita nostra, EXPONIT.

Benignissimus ergo Magister noster, omnia per cælestem hunc cibum, leuia nobis & facilia (nam aliter si fiat, nos in culpa sumus) esse vidēs, & facillimè nos adimplere posse quod Patri antè promissimus, videlicet, vt voluntas eius in nobis fiat; hinc iam ab eo petit, vt nostra nobis debita dimittat, cum ipsi alijs dimittamus; itaque in oratione sua progrediens, hæc verba profert: *Et dimitte nobis Domine, debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Notemus hîc, carissimæ, non dicere eum, *sicut & nos dimittimus*, vt nimirum intelligamus, eum, qui tam amplum donum atque illud est, petit, quiq; iam voluntatem suam in diuinam resignauit, iam tum omnia illa debere fecisse: ideoque addit, *Sicut & nos dimittimus*. Adcò vt qui verè cordialiterq; hæc Domino verba, dixerit *fiat voluntas tua*, iam tum omnia fecisse debeat, sin minus, saltem firmum faciendi propositum habere. Vide igitur, quomodo sancti gauderent, si quando iniurias paterentur, vel persecutionibus exagitarentur: sic namque aliquid quod Domino offerrent, habebant, dum aliquid ab eo petebant. Sed quid faciet tam misella creatura atque ego sum, quæ tam pauca ad alijs dimittendum occasiones habuit & tam multa quæ ipsi dimitti deberent? Quid? fierine possent Domine, aliquos esse qui mihi quoad hoc pares sint, & hocce punctû nondum intellexerint: si qui sint, tuo nomine illos rogo, huius vt rei meminert, & paruas quasdam reculas, quas iniurias aut contumelias vocant, pro nihilo reputent: videmur namque, ad instar puerorum, stramineas quasdam construere domunculas, dum hæc puncta honoris intuemur. Vtinam intelligeremus, carissimæ, quid honor sit, & in quo eius iacturam facere, situm sit. Non iam loquor nobiscum (nimis quàm magnû enim malum esset, si necdum id nos intellexissemus) sed mecum; de illo scilicet tempore, quo honorem magni faciebam, non tamen intelligebam, quid esset honor, sed communi populi opinione, velut impetu aquæ, abriperer. Ah, quam multa tunc vt contumeliam ducebam, quorum me nunc pudet! quamquam non erã de illarû numero, quæ ad hæc puncta maximè reflectebant; at primario puncto non nitebar. neque enim curabam, aut sollicita eram de illo honore, qui aliquod secum commodum fert; etenim hic est, qui animæ commodû adfert. Quã autem bene ille dixit, qui honorè & vtilitatem simul stabulare posse negabat! esto nesciam, an adhuc propositum id dixerit. Nihilominus ad litteram certû est, animæ cõmodum, & quod mundus honorem vocat, numquã pariter posse consistere. Mirum sanè est & terribile, videre quàm mundus secus atque oportet, & auersus feratur. Benedictus sit Dominus, qui eo nos eduxit.

*Sancti in
tribulationibus
gaudere
debant.*

*Sugillantur
qui punctû
honoris
curant.*

*Quis honor
commodum
adferat.*

Contra monasteria quæ honoris curant.

Der Maiestas eius, vt honos hac è domo sic semper proscriptus maneat, vt iam eadem exulat. Liberet nos quippe Deus à monasterijs, in quibus de panctis honoris disceptatur: numquam enim in illis magnus honor attribuetur Deo.

Sed considerate, sorores, demonem nos penitus non oblitisceremur etiam in monasteria honores inuehat & ingerat, suaq; ibidem legitur, car, adeò vt & Religiosi in dignitatibus & munitis honorificis, pennis ac mundani homines, & ascendat & descendant, atq; honoris lucibus adedò tenuibus & vilibus collocent, vt non parum ipsam materiam. Et hic secundum scientiam sua procedere & sedere debent; nã libere nescio, vnde qui eò peruenit vt Theologiã semel docuerit, retrogradi descendere nõ debet, vt philosophiã doceat: qd est punctum honoris, sed litu, qd semper debeat ascendere, & numquã descendere. imò vt quodam pud seipsum & iniuriam id & ignominiosum duceret, si Superiorum male quid iniungeret: nec deesset etiã qui pro huiusmodi homine periret, & diceret, turpe hoc ei & dedecus esse: ipse quoq; inimicum demoni statim rationes proponit, quibus id etiã in Dei lege funditus appareat. Sic & inter Moniales, ea quæ Priorissam & Præpositam dignitatem, postea in idonea censetur ad aliquo inferiori & minori officio transferendum; intuendo dumtaxat quòd professione senior ceteris sit, non nimis minime obliuiscemur; imò verò subinde per hoc ipsum aliquid putamus promereri quòd tale quid Ordo iubeat. Risu, aut multo magis fletu, res hæc digna est. Scio namque Ordinem non iubere, vt humanitatem nõ colamus: aliud verò illud iubet, vt bona proportio & debitum seruetur. Ego verò tã esse ordinata nõ debeo in ijs quæ ad estimatorem honoris meum spectant, vt tantã in hac Ordinis consuetudine, quã ad prædictis ritibus ac statutis seruandis, quæ fortasse valde imperfecte obseruati sollicitudinẽ præferre debeam. Omnem nostram perfectionem colere non oportet in eo quòd hac sola in re Ordini satisfaciamus; aliter hoc de me sollicitè erunt, si fortè me mei hæc hoc cõtingat obliuiscere. tamen rei veritas est, vt, cum cuncti ad ascendendum procliuem sumus, si per hoc iter in cælum ascendere nequeamus) deprimendo ac descendendo agere non oporteat.

An non tu Domine, nostrum prototypum, exemplar & magister es indubiè: in quo ergo tuus, o venerande præceptor, honor sumus an non cum perdidisti, cum ad mortem vsque humiliatus es: non tu Domine, sed eum omnibus nobis cõparasti. Per amorẽ ergo Dei vocem carissimã, vt mihi credatis, nimirum, hanc si viam ingrediamur, nulla via nos erraturas, cum iam inde à principio erratum sit. Et faxit Deus, nulla vt anima, per infelicitum horum punctorum honoris obseruati

S.
Theresia

Opera

IN XII
libris

Punctum honoris situm in ascendendo, non descendendo.

non bene intelligendo quam in re honor situs sit, percat. Ac postea etiam subinde magnum quid nos fecisse putabimus, si quam harum recula, quæ nec molestia, nec contemptus, nec iniuria, imo nihil omnino erat, dimittamus: & quasi aliquid fecissemus. Dominum postea rogatum veniemus, nobis ut dimittat, cum ipsa debitoribus nostris dimiserimus. Tu ergo nobis præsta, Domine, ut intelligamus, nihil penitus nos in hoc intelligere, & vacuis ad te manibus venire; nihilominus tu nobis per tuam misericordiam dimittito.

Sed quanti hoc, quod iniucem diligamus, à Domino fiat oportet, cum benignissimus Iesus lōge alia Patri suo caelesti proponere potuerit, ac dicere, Dimitte nobis Domine, quia ingentes austeritates subimus, vel quia multum vocaliter oramus, ac sæpius ieiunamus; quia omnia propter nomen tuum abnegauimus, teque valde diligimus; quia vitam pro te exponere parati sumus; & alia plura, quæ (vtri dico) dicere potuisset, non tamen dixit; sed tantummodo, Quia dimittamus fortassis, quia non nit, nos erga infelicem ac nefarium hunc honorem mirè affici. & nihil difficilius, quam huius contemptum à nobis obtineri; hinc illud dicit, & nostro nomine ipsi offert. Sed notare vos velim, carissimæ, cum dicit, *Sicut & nos dimittimus*, quasi rem quæ iam antè facta sit, quemadmodum dixi. Ad hæc, diligenter aduertendum non esse, quod anima, si quando talia ei eueniunt, multum de oratione sua præsumat, nisi à perfectæ contemplationis oratione quam dixi, sic surgat, ut firmum quoddam propositum fecerit dimittendi, & data occasione, etiam re ipsa dimittat, non solū parua & minora hæc quæ iniurias vulgò vocant, nulliusque momenti sunt, verum etiam quæcumque iniuriam, quantumvis ea magna sit. Anima namque, quam Deus opt. max. per tam sublimem orationem ad se attrahit, hisce rebus non mouetur; nec plaris facit, quod æstimetur, quam quod contemnatur. non bene dico; cum plaris faciat quod contemnatur: honor quippe magis eam affligit & cruciat, quam dedecus & contemptus, & magis mollis ac quæta vita, quam laboriosa & molestiis. refertissima. Mox enim ac Dominus suum ei regnū verè hîc dederit, hîc in terra nullam iam habere regnū cupit, & facile intelligit hanc veram esse ad altius regnandum, viam; & iam tum per experientiam didicit, quantum inde boni sibi proueniat, quantumque anima aliquid propter Dominum patiendū promouearur. Rarissimum namque est, Maiestatem eius aliquem huiusmodi delicijs perfundere, nisi eos solos qui quam libentissime magnas molestias & cruces illius causa & nomine pertulerunt. Nam quemadmodum alibi hocce in libro dicere memini, contemplatiuorum cruces & molestiæ permagnæ sunt: tales namque Dominus sibi quærit, fortes in quâ, & rerū experientissimos. Noueritis igitur oportet, carissimæ

*Quanti
Dominus
facias quod
iniucem di-
ligamus.*

*Anima qua
honore cu-
rat, & om-
nes iniurias
dimittit
parata non
est in subli-
mi oratione
non fidat.*

*Quæ vero à
Deo ad sub-
limem ora-
tionem e-
uadit, ho-
norem parū
curat.*

*Contempla-
tiuorum
molestiæ.*

illos cum iā intellexerint, quid omnia sint, alicui rei quæ pertrahatur, in
 inhærere. Et, esto forsitan magna aliqua iniuria aut difficultas primo
 tu ipsos non parum afficiat; tamen, vix dum eam bene sentire cœperis,
 esse ratio ex altera parte tam potenter exurgit, vt ipsa per se & vltimo
 xillum extollere videatur; itaque fit, vt pœna quam sentiebant, per
 focetur & opprimatur, idque per illam lætitiā, quam inde ferunt,
 quod datam sibi à Deo occasionem videant, ad plus gratiarum
 & continuorum fauorum à Maiestate eius vno die consec
 dum, quam fortasse toto decennio per pœnalitates, quas vltimo
 se assumere vellent, lucrarentur. Hoc solenne valde & ordinatum
 prout quidem ipsa intelligo, nam cum plurimis contemplatiuis op
 enim alij aurum & pretiosa monilia per magni faciunt, sic hi per
 tes & cruces. iā tum quippe intellexerunt, fore vt per hæc dicerentur
 quam longissimè absunt, vt ob aliquid, quodcumque demum sit, pro
 se quādam de semetipsis opinionem concipiant: imò ne quidem quæ
 ferunt, quòd alij ipsorum peccata norint; & ipsimet ea quam liberat
 promulgant, cum à quopiam magni fieri se vident. Eodem quoque
 do se habent cum de profapia & genere eorum sermo habetur: tum
 quippe plusquam satis, nihil omnino sibi hinc in regno quòd sit
 emolumentum accessurum; nec aliter ob nobilitatem suam gloriam
 quando id, ad magis Deo seruiendum, opus esset. Sin minus, semper
 graue est, quòd pluris fiant quam sint; & dant operam ne motu
 decipiatur, idque non solum sine vlla molestia, verum etiam cum gra
 & voluptate. Ratio autem rei huius esse debet, quòd qui Deo dicitur
 humilitatem & magnam Dei dilectionem consecutus est, is in
 rebus ad maius Dei seruitium spectantibus, ita iam oblitus sit, vt
 credere non possit, alios per tale quid indignari aut moueri, ac ne
 hoc iniuriam reputet.

Hi, quos iam vltimo dixi, effectus sunt eorum hominum ac
 rum, qui perfectioni iam propiores sunt, & quibus Dominus vult
 dinarie gratiam præstat, vt eos ad se per perfectam contemplationem
 hat. At primum illud, videlicet paratum esse ad iniurias ferendas,
 etiam re ipsa ferre, esto cum aliqua pœnositate, is qui hanc iam à Deo
 gratiam recepit, vt ad vñionem venerit, quam breuissimo tempore
 iudicio obtinet. At si hos effectus non habeat, & in istdem non
 firmatus ab oratione surgat, credere sibi que persuadere potest,
 id gratiam aut donum Dei, sed illusionem diaboli, vt sic nos
 re dignos honore existimemus. Fieri potest, vt in principio cū ha
 cuipiam gratias Dominus conferre incipit, hoc ipsa robur quam
 non habeat: sed, si modo Dominus in illis ei dandis pergru,

*Medium ad
 plus gratia
 rum vno die
 quam decē
 nio toto con
 sequendum.*

*Quando
 con empla
 tui nobili
 tate sua glo
 riantur.*

*Effectus
 de pntat,
 an gratia à
 Deo veniat.*

S.
 Theresia

Opera

IN VII

166

quam breuissimo tempore corroborandam cenſeo, & licet forte quoad alia virtutes robur non haberet, nihilominus quoad iniuriarum dimiſſione id illam habituram. Credere enim non poſſum, vt anima, quæ ipſimet miſericordiam ad eum ſit vicina, vbi intelligit quid ipſa ſit, & quam ſibi Deus multum dimiſerit, non ſtatim ſine vlla difficultate, ſed magna cum facilitate, iniurias in ſe admiſſas dimittat, & bene erga iniuriantem affecta non maneat, & eum vt amicum & beneuolum non habeat: habet namque conſolationem & gratiam quam ei præſtitit, præſentem ac præ oculis, in qua magni cuiuſdam amoris ſigna vidit, & gaudet occaſionem ſibi iam dari, ad illi hunc in aliquo ſaltem oſtendendum. Iterum dico, multos me nouiſſe, quos Dominus dignatus eſt ad res ſupernaturales extollere, hanc illis orationem vel contemplationem quæ dicta eſt, concedendo; quos licet adhuc alijs defectibus & imperfectionibus obnoxios deprehenderim, huic tamen (vt ſcilicet non remittant iniurias) obnoxium nullum reperi: nec credo vllum talem reperi, ſi modò gratiam (ſicut iam docui) à Deo ſint. Vnde, quicumque hæc gratias maiori in gradu recipit, ſeipſum examinare debet & inquirere, quomodo & an hi affectus in ſeſe creſcant: niſi enim tale in ſe iſ augmentum deprehendat, maxime timere ſat eſt; ſibi que perſuadere, ſuaſes illas tractationes & conſolationem à Deo non venire, vt pote qui animam, ad quam venit, ſemper locupletat. Hoc porro certillimum eſt, ſcilicet, eſto gratia aut ſpiritualis dulcedo citò pertranſeat, ea tamen poſtea ſuo tempore è fructibus & lucro quod inde anima percipit, facile colligi. Et quia benigniſſimus Ieſus hoc optimè nouit, hinc magna cum reſolutione ad Patrem ſuum caeleſtem ait, nos debitoribus noſtris dimittere.

Anima habens gratias ſupernaturales obnoxios eſt imperfectionibus.

Eſto gratia ſtatim tranſeat, poſtea tamen facile percipitur.

CAPVT XXXVII.

ORATIONIS HVIVS DOMINICALIS DIGNITATEM EXPO-
nit, noſque multis in ea modis conſolationem reperiuros
oſtendit.

RES eſt, ob quam Dominum maximopere laudare & celebrare oporteat, videre nimirum, quam ſublimis & ſingularis perfectionis hæc Euangelica oratio ſit: nec immeritò, vt pote quæ à tam bono præceptore dictata & prælecta eſt: ideoque cariffimæ, ad propoſitum quæque ſuum eam accommodare poſſumus. Miror fanè, dum video, quòd tam pauculis omnium contemplatio & perfectio verbis cõprehenſa ſit, ita vt nullis alijs libris, præterquam huic vni, ſtudere debere videamur: nam etiam vſq; huc nos Dominus omnem orationis & ſublimis cõtemplationis, quæ tenere poſſumus, modum docuit, ſcilicet iam inde vſq; à primũ in aipientibus ad vſq; orationem mentalem, & quietis & vnionis; vt, ſi modò ipſa, ad id verbis declarandũ apta forem, ingens conſcribi de oratione tractatus ſuper
tam

Omnis contemplatio & perfectio in oratione Dominica continetur.

S.
Theresiæ

Opera

IN VI

134

ram verum ac solidum fundamentum, possit. Iam porro Dominus declarare nobis incipit effectus, quos in anima, si quando id illius dona (vt iam ante vidistis) relinquat. Cogitavi ipsa subinde mecum, carissimè illius in tam sublimibus & obscuris rebus clarius non sit locum, vt omnes quotquot sumus, eas possemus intelligere: visum verò mihi est, cum hæc oratio omnibus hominibus communis & generalis esse deberet, vt nimirum vnusquisque iuxta suam necessitatem & commoditatem petere, & consolationem inde accipere posset, ratus eam se in bono commodo sensu intelligere, ipsum eam idcirco sic in confuso & imperfecte declarasse, vt & contemplatiui qui iam nihil terrenum cupiunt, alij qui iam multum Deo dediti sunt, ea cælestia dona & gratias petere, quæ per summam Dei clementiam, hic in terra dari possunt; illi vero qui adhuc in terra degunt (quos æquum est iuxta statum suum & vocationem viuere) suum etiam panem petant, cum domum suam & familiam sustentare debeant; quod & rationi consentaneum est & sanctum; & alia omnia, prout iis opus habent.

Sed notent oportet, hæc duo, nimirum voluntatem nostram tradere, & offensas dimittere, omnibus hominibus commune esse. Quam fatendum est, in hoc ipso plus & minus (vt dictum est) imitari. Perfecti quippe voluntatem suam dabunt vt perfecti, & ea quæ ad perfectionem etiam dimittent; nos vero, carissimè, faciemus quod possumus; Dominus quippe admittit omnia. Videtur namque filius vniuersi quoddam nomine nostro, cum Patre suo cælesti inire, tamquam diceret. Domine fac tu hoc, & fratres mei aliud illud facient. Certe certj sumus, ipsum à parte sua non defuturum: quam enim bonus soluit, & soluit sine mensura! Imò fieri posset, nos hanc orationem semel recitare, vt, ipse videns nullam in nobis duplicitatem amplius relictam, facturos nos ea quæ ore dicimus, planè nos diuites relinqueret. Minus placet, quod sincerè & verè cum eo agamus, magna cum rotunditate claritate cum ipso tractando, vt non scilicet vnum dicamus, alterum nitentiam ac celemus: itaq; semper plura dat quam ab ipso petamus. Hæc ergo benignus noster præceptor perspectum habens, atque eos qui ad ipsam in orando perfectionem ascenderent, per gratias quas Patre cælestis iis impertiretur, in tam alto gradu mæsuros, nec non intelligentes qui iam perfecti sunt, vel ad perfectionem redunt, (qui nihil omnino timere debent) mundum vt dicitur, sub pedibus habere debent, modo ipsius mundi Dominum amicum habeant, quemadmodum etiam quos in animabus ipsorum operatur effectibus, firmiter sperare possunt, tum ex eo quod ipsi à suauibus illis gustibus inebriati, ne semel quidem recordari vellent alium esse mundum, aut aliquè se habere, qui ipsi dicitur

Quem capere fructum ex vna orationis Dominica recitatione possumus.

Placet Domino quod cum ipso sincere agamus.

ferur (O æternam sapientiam, ô insignem instructorem! Ah, quàm magnū quid est, carissimæ, bonus ac sapiens præceptor, qui nimirum timeat, periculaq; præuertat! hoc est omne bonū, quod anima spiritualis hic in terra optare potest; magna quippe inde ei nascitur securitas; equidem nullis declarare verbis possem, quantum in hac re situm sit.) videns inquam Dominus opus esse, vt huiusmodi homines excitarentur & admonerentur, habere se inimicos & aduersarios; quantoq; ipsis quàm alijs periculosius sit, quòd negligenter & sine vlla sollicitudine aut reflexione procedant; ac maiore ipsos Patris æterni auxilio ac subsidio opus habere (quòd sublimius ruerent) vtque non deciperentur, nec seipsos, nec res suas intelligendo, hinc duas has petitiones, quæ omnibus hominibus ad eò necessaræ sunt, quamdiu in hoc exilio viuimus, perit, scilicet, *Et ne nos inducas in tentationem; sed libera nos à malo.*

CAPVT XXXVIII.

OSTENDITVR, QUAM STUDIOSE ET SERIO PATREM
*caelestem rogare nos oporteat, nobis vt concedere dignetur id quod hisce verbis: Et
 ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo, petimus.*

*Declarantur hic præterea tentationes nonnullæ. Est autem
 caput hoc cum primis vtile.*

Magna quædam hic nobis & cogitanda, & intelligenda sunt; cum hoc in oratione nostra postulemus. Vt certissimum teneo, carissimæ, eos qui ad perfectionem perueniunt, à Domino non petere, vt à molestijs, tentationibus ac certaminibus eos liberet & eripiat. Est hoc alius effectus, necnon certissimum maximumque signum, id esse spiritum Dei, non autem illusionem sub contemplationis, aliarumque gratiarum, quas Maiestas ipsius iis confert, velamine latentem: quia, quemadmodum antè paulò dixi, molestias & cruces potius desiderant, ambiunt & libentissimè complectuntur. In quo milites generosos imitantur, tum maximè lætos & plaudentes, cum varia bella incumbunt, quòd plura tunc emolumenta ad se sperent accessura: si enim nulla sint, suo victitant & merentur stipendio, sed ex eo non multum se rem facere posse vident. Mihi credite carissimæ sorores, milites Christi, eos inquam qui ad contemplationem iam peruenere, summis ad conflictus & certaminis horam votis anhelare. inimicos apertos & quos vident, numquam multum hi formidant; quòd eos iam norint, & ob robur sibi à D O M I N O inditum ac communiarum, neuiquam sibi posse præualere, & velut enervos esse sciant,

In quo verò nobis dæmon permultum nocere, non tamen percipi possit, est, dum nobis persuadet & credere facit, nos virtutes aliquas habere, quas tamen minimè habemus: quod noxia quadam pestis est. Dum enim gustus & suauitates quasdam spirituales sentimus, non nisi accipere, nihil verò à parte nostra dare videmur, ac proinde magis nos ad illi seruiendum obligari: at hinc videmur dare, & seruire, Dominumq; ad nobis mercedem persolendam quodammodo teneri, itaque paulatim magnum nobis cacodæmon damnum creat. Ex vna enim parte humilitatem eneruat & elidit, ex altera verò hanc ipsi acquirere virtutem negligimus, existimantes hanc iam nos habere & comparasse. Et, prò dolor, dum minimè sentimus, existimantes nos securè & tutò incedere, præcipites in foueam ruimus, è qua nullatenus egredi valemus: nam esto non semper notorium peccatum mortale hinc subit, quod ad infernum nos conducatur; ita tamen id nos elumbar & eneruat, vt in via de qua agere cæpi, & citius oblita non sum, progredi ulterius nequeamus. Dico ergo, hocce tentationum genus perquam periculosum esse, quod mihi per longam experientiam notissimum est, itaque fiet, vt bene ipsum vobis declarare valeam, esto non tam bene & enucleatè, ac quidem vellem. Equod ergo malo huic adhibendum remedium, carissimæ? Nul- lum, mea sententia, melius eo quod nobis Magister noster tradit, oratio- ne inquam, atque vt Patrem æternum rogemus, vt nos in tentationem incidere, & ab ea superari non permittat.

Præter hoc volo vobis & aliud suggerere, vt nimirum, si nobis videatur, quòd Dominus iam aliquam nobis virtutem dederit, agnoscamus esse quid gratis datum & donum, atque ideo ipsum id rursus nobis auferre posse, vt reuera non rarò contingit, idq; non sine magna Dei prouidentia. Numquam id in vobis ipsis, carissimæ, notastis? Equidem id in me sæpenumerò deprehendi: interdum quippe videor mihi penitus ab omni re creata diuulsa & abstracta, & reuera sum, cum re ipsa id probandum est; interdum verò ita me affectum meum affigere comperio, etiam ijs reb⁹ quas fortassis pridie ipsa irrississem, vt me ipsam vix intelligã. Aliàs magno mihi videor esse animo, nihil vt quod ad Dei obsequiũ quoquo modo spectet, quoquo modo subterfugiturã me credã, cumq; id opere etiã ostendendum est, ad aliquas res talè animum habeo. alia verò die ita me dispositam sentio, vt ne ad formicam quidè pro Deo necandam, siquidè aliquam in eo repugnantiam sentiam, animũ habeã. Sic interdũ nihil penitus curatura mihi videor, quodcumq; demũ quis de me aut diceret, aut cõquereretur, & ita id esse, subinde mecum ex perta sum, imò verò mihi id quàm gratissimũ accidere, at interdũ dies veniũt, quibus me vel vnicum verbũ affligit & cruciat, & mundo hoc emigrare vellè, quòd

S. M. Torosa Opera.

s

omnia

*Pestis est quæ
tunc nos ha-
bere vir-
tutes quas
non habe-
mus.*

*Oratio opti-
mã contra
tentationes
remediũ.*

*Agnoscere
nos à Deo
virtutẽ ac-
cepisse, re-
mediũ est
contra ten-
tationem.
Deus subin-
de reperit
virtutes
quas dedit.
Magna
mutatio in-
terdũ in
S. M.*

omnia mihi graua esse videantur & p̄nosa. Neque verò mihi solitas contingit; nã id ipsum & in multis alijs me multò melioribus aduerribus ta se rem habere mihi compertum est. Quamobrem si hæc ita se habent quis de se ipso dicat, virtutē se habere, aut locupletē esse, cum eo ipsius opere, quo virtute maximè opus habet, ea se denuatum & carere conperiat? Non sic, sorores, non sic; sed semper cogitemus nos inopes & indigentes esse, nec vllum debitum contrahamus, si media nobis ad ipsius dissoluendum non suppetant; aliunde enim thesaurus nobis ad hoc necesse est; adhæc nescimus, quando nos Dominus in miseriam nostram accedere gemere passurus sit, nihil penitus nobis cōtribuēdo. Si verò nos & alii nos vt bonas existimant, dum ipse nobis gratiam & honorem parat (quod nihil est aliud, quàm bonum mutuo sumprum, vt dixi) illi, quàm nos, decipiemur & risu dignæ erimus. Quamquam certum fatendum est, Dominum tandem nobis in necessitate nostra auxiliari, cum illi cum humilitate seruiamus; at si hanc virtutem verè non habeamus ad singulos passus (vti dicitur) Dominus vos deseret; quod fanè vobis maximis est quas nobis conferre potest gratijs, nimirum vt sic virtutem illam magni faciatis, itaque in rei veritate intelligatis, nihil omnino nos à parte nostra habere quod non à liberali eius manu recipiamus.

Nemo dicere potest se virtutē aliquā habere.

Quando Domino cū humilitate seruiamus, nos inuauat, alioquin saepe nos deserit.

Tentatio quā virtutē aliquā nos habere putamus.

Soli aētus voluntatis non sufficiunt, nisi adsit experientia ipsa. Deus laudandus cū saepe aduersa subijmus, quod passi siā nobis dederit.

Tentatio quoad paupertatem.

Iam verò & aliud documentum notate. Dæmon videlicet nobis persuadere studet, quendam nos virtutem habere, verbi gratiā patientiam eò quòd firmiter statuamus, & frequentes etiam actus eliciamus ad illam aduersa pro Dei nomine subeunda; & putamus etiā nos ea reuera conferre posse, itaque summopere in eo letamur: nam & diabolus à parte efflictim connititur & cooperatur, vtq; ita esse nobis persuadere efficit. Huiusmodi virtutes parui vt faciatis, vos moneo, imò ne cogitare eadem oportet eas nos nosse, nisi fortasse nomine tenus, aut Dominum nobis contulisse, nisi illarum iam experimentum in nobis viderimus. Enim poterit, vt vno verbo, quod tibi displiceat, audito, patientia tua corruat & euanescat. At, cum iam saepe aduersi quid sustulistis, Deum laudate, quod hanc vos virtutem docere incipiat; vosque ad patientiam sustinendum corroborate: signum quippe id est, eum velle vt hac virtute hanc ei virtutem solutatis, cum ipse hanc vobis det, eamque non nisi mutuo datam (sicuti antè dictum est) reputate.

Profert diabolus & aliam tentationem, mentique vestre obicit, vt vos pauperes, & ex parte ratione nititur: aut enim ore paupertatem vultis, vt Religiosus omnis facit; aut corde pauperes esse vultis, vt volunt omnes qui orationem colunt. Ergo vel paupertate Deo per votum promissa, vel eo qui cogitat dicente, Sum pauper, ac nihil omnino habere cupio, illud verò habeo quòd co carere nequeam; etenim meo

S.
Theresia

Opera

IN VI

libris

vere necessum est si modò Deo seruire velim; & ipse nos corporum nostrorū rationem habere vult; (nec non alia sexcenta id genus, quæ caco-dæmon, velut Angelus lucis, hic nobis suggerit; omnia quippe bona & rationi conformia videtur) ipsum inducit, vt credat se iam pauperē esse, & hanc virtutem habere, nihilq; amplius sibi faciendum superesse. Porro ad ipsam rei probationem veniamus; non aliter enim hoc cognosci poterit, quàm si identidem & semper ad manus & opera eiusdem reflexio habeatur: si enim nimio opere de rebus temporalibus sollicitus sit, statim id signo aliquo exteriori prodet; vel enim nimium habebit sensum (habito inquam ad statum ipsius & necessarium vsū respectu, non autem vt, si vnus famulus ei sufficiat, tres ponē se habeat) vel lis ei ob bona aliqua temporalia intentatur; aut colonus vel villicus pauperculus debitum ei censum non soluunt; & ecce ira hoc ipsum inquietat & vexat, quasi, si illa pecunia carere debeat, viuere nequeat. Dicit, qui huiusmodi est, idcirco se id facere, ne suā negligentia bonum illud aut census pereat: statim namque nobis aliqua ad excusandum ratio occurrit. Nō dico sua illum negligere debere, imò curare & satagere; & hoc si bene succedat, bene habet; sin malè, etiā bene habet. Qui enim verè pauper est, tã parū res hasce tēporales curat, vt, etsi eas ob aliquas legitimas rationes procuret, nullam tamen hæ ei inquietudinem adferant: etenim numquam aliquid sibi credit de futurum; & si quid deesse fortè contingat, non multum idcirco commouetur. hasce enim res, vt accessorias reputat, non vt principales. Quod enim sublimius cogitationes suas locarit, non nisi violentè aliis illis rebus se & animum applicat.

Religiosus porro ac Religiosa, qui haud dubiè iam verè pauper est, aut talis saltem esse debet, nihil omnino possidet; quia interdum nihil habet quod possideat: si quis tamen quid eider, mirum sanè erit, si sibi id superfuturum credat: etenim semper aliquid quod reseruare possit, habere gaudet, & si è panno subtiliore habere vestem possit, eam è secundario non petet: adhæc libenter reculam aliquam habet, quam suo tempore vel oppigneret vel diuendat, tamen si forent libri. Si enim aliqua eum occupet infirmitas aut morbus, lautioribus solito cibis opus habet. Væ mihi miseræ peccatrici! hoc cine est quod promisisti, cuius scilicet obliuisci, & totam te in Dei manus resignare, veniat quodecumq; demum venire potest? Si enim de in futurum tibi prospiciendo sollicita sis, minorè tibi indubie distractionem & turbelam ipsa censuum stabilium possessio afferret. Tamen si autè hoc sine vilo peccato fieri possit, bonum nihilominus est, has imperfectiones nos intelligere, vt scilicet ad oculum videamus, multa adhuc nobis ad hancce virtutem habendam deesse, denique studiose rogemus

Excusationes quas d'abolus contra pauperem adfert.

Vnde colligatur an quis verè sit pauper.

Quis verè sit pauper.

Perstringit. ut Religiosus quomodo bene seruiat pauperem.

*Tentatio
circa humi-
litasem.*

hanc vt nobis dare dignetur, simulque eam nobis acquirere studemus alioqui, si illam habere arbitremur, simul & negligentes sumus, & longe deterius decepti.

*Ex consue-
tudine dicēs
se nihil vel-
le, ita reu-
ra id esse pu-
sat.*

Sic & in humilitate nobis vsu venit: honorem namque minime curare, & parum curare, vos putamus; sed, occurrente occasione, qua nos noster vel in minimo imminui videbitur, statim ex ijs quæ ipse vel alius vel facies, videre & colligere erit, minime te humilem esse, si quidem occurrat, quod in maiorem honorem tuum cedat, neutiquam id vti nec pauperes illi, de quibus antè mox locuta sum, id quod magis commodi occasio est. faxit Deus, ne etiam ipsimet id procurant. Nimirò ita iam assueti sunt dicere, quod nihil omnino querant, & nulla laborent (quemadmodum à parte rei & de facto sibi periclitantur) vt etiam ipsa id dicendi consuetudo, magis id eos credere faciat. Verò hac conducit, hominem quo hanc tentationem bene intelligit, quoad ea qua dixi, quàm quoad alia permulta, semper aduigilare, & licitum incedere. Nam si vel vnâ solam ex ijs, quas diximus, virtutum Dominus alicui reuera & prout oportet, confert, reliquas omnes hac ferre & adducere videtur. Estque hoc nimis quam notorium & exploratum. Verùm rursus vobis suadeo, vt, tametsi eam vos habere tremini, nihilominus timeatis ne decipiâmini: etenim verus humilis propriis virtutibus semper dubius & meticulosus est, vt plurimum certiores ei maiorisque pretij ac valoris videntur illæ quas in pretio suo notat.

CAPVT XXXIX.

*EAMDEM PROSEQVITVR MATERIAM, VARIAS QVE
tra tentationes nonnullas variè aduenientes remedia præscribit; duo verò remedia
gnat, per qua quis ab iisdem liberari queat. Caput hoc notatu dignissimum
tum pro ijs qui per falsas humilitates tentantur, tum pro
Confessarijs.*

*Falsam hu-
militatem
suggerit di-
abolus ra-
tione graui-
satis pecca-
torum.
Diabolus
bonum com-
munionis
quomodo
impediat.*

DEinde cauere vos velim, carissimæ, à quibusdam humilitatibus quæ demon magna cum mentis inquietudine suggerit, idque occurrat grauitatis peccatorum quæ alias commisisimus; per hanc namque tentationem nonnullos diuersimode angustiat & premit, vt eos & à sacra communione adeunda, & particulari oratione instituenda alienet & auocet. Quod suadens ijs, illa si indignos esse: cumque iam sacra communio commendata est, omne tempus, quo gratias Dei recipere deberent, in cogitatione traducunt, num scilicet bene se & vt oportet ad eam pertinerint, nec ne. Imò eò rem tandem deducit, animam vt credere

Se, eò, quod talis sit, in tantum à Deo derelictam esse, vt de illius misericordia iam quasi dubitare incipiat. In omnibus ergo quæ agit, subesse periculum existimat, & frustra esse, quidquid ad Deo seruiendum præstat, quantumlibet quod agit, bonum ac meritorium sit. Vnde ita pusillanimis & diffidens redditur, vt nullum ad aliquid boni agendum, animum habeat; quod enim in alijs bonum est, in se putat esse malum. Diligenter, diligenter inquam, doctrinam illam notari à vobis velim, carissimæ, quam traditura sum: interdum namque humilitas ac virtus esse poterit, nos ita viles & indignas reputare; alias verò maxima & grauissima tētatio: quam propterea optimè noui, quòd in me ipsa eam sim experta.

Humilitas namque, quantumlibet magna sit, non inquietat, nullum tumultum ac perturbationem in anima cauatur, sed accedit cum pace, suauiter & quietè. Et si verò quis, eò quòd se ita nequam esse videat, clarissimè intelligat, in fernalia tormenta se promeritum esse, ideoque se ipse affligat & cruciet, atque oēs se meritò abhorre & detestari debere putet, imò verò veniā & indulgentiam vix petere audeat; si quidem hæc vera humilitas sit, hæc pœnoitas talem suauitatem & voluptatem secum adfert, nullatenus vt ea carere nollemus. etenim animam non conturbat, nec angustiat, at potius dilatat, idoneamque facit ad Deo magis seruiendum. Alia autem illa pœna & angustia totum turbate inquietat, animamque quanta quanta est, angustiat, magnamque amaritudinem secum trahit. Credo equidè, dæmonè hoc vnum spectare, vt ipsi nobis persuadeamus, habere nos humilitatem, & videre num sic interim nos ad de Dei misericordia desperandum, perducere possit.

Cùm ergo vos ipsas sic constitutas sentietis, hanc de propria vilitate & indignitate cogitationem quanto cyùs quam potestis maximè à vobis reiciate; & e contra de summa Dei misericordia, & quantum nos ipse diligat, quantaque nostri causa passus sit, recogitare. Et, si quidem tentatio est, ne hoc quidem facere poteritis; diabolus enim non sinet cogitationem quiescere, nec alicui rei firmiter affixam hære, nisi ad vos amplius torquendas & affligendas; cum etiam nimis quàm satis erit, intelligere vos hoc tentationem esse.

Eodem quoque modo se res habet in indiscretis austeritatibus, vt nimirum nos credere faciat, plures & acriores nos subire quàm alias; & aliquid saltem hoc in genere te præstare. Si ergo te ipsum aut confessarium aut prælarum celare satagas, & illis suadentibus illas vt omitas, nec vsurpes, minimè obedias, certissima coniectura est, esse tentationem. Operam ergo da, vt ipsis, quantumcumque id tibi molestum & graue sit, morem geras: in hoc namque maxima perfectio sita est.

Diffidentia nimis, noxia est.

Seipsum miserum reputare interdum humilitas est, interdum tentatio.

Humilitatis vera nota.

Vera humilitatis pœna suavis est.

Falsa humilitatis effectus.

Remedium contra tentationem quoad falsam humilitatē.

Signa tētationis circa penitentias indiscretas.

Produ-

S.
Theresiæ

Opera

N. VI
16

Producit, præter has, & aliam satis noxiam & periculosam tentationem, quamdam scilicet securitatem, per quam nullo nos pacto ad prærita peccata & culpas, mundique huius delicias, amplius reuertentur puremus. Dixeris quippe, vos mundum iam intus & in cute quodammodo perspexisse, & scire quidquid illius est, quanto citius peccatis ea autem quæ Dei sunt, maiore vos voluptate perfundere. Tentatio hæc si primum incipientibus adueniat, perquam noxia est, hæc namque securitate quam de seipsis conceperant, denuo se in peccandi occasiones concurre non verentur, itaque contingit ut rursus coruant. & fæxit Deus, ut lapsus prioribus lapsibus non sit deterior. Videns namque diabolus, hæc animam esse, quæ sibi permultum adferre damni, alios verò indigne iuuare possit, omnimodis impedire satagit, ne denuo in pedes conuertatur. Quamobrem esto quam maximè singulares vobis Dominus consolaciones, & amoris sui pignora daret, numquam ita securæ eratis, ut timere vobis desinatis, sed semper fieri posse credite vt labamini: ac perinde occasiones quam potestis maximè, declinate. Hinc operam dabit, vt hæc gratias & consolaciones semper patefaciat, committetis ei, qui vobis quoad illas lumen dare queat, nihil vt eum curam & videte vt in orationis principio ac fine, quantumlibet sublimis & alta contemplatio sit, semper in vestri ipsarum cognitione desinat; & quidem à Deo illa sit, esto etiam nolitis, & hoc monitum non habetis adhuc sapias ipsum faciatis: nam humilitatem id secum adfert, semper animam magis illuminatam relinquit, vt nimirum intelligamus quæ parum ac nihil nos homines simus. Pluribus hæc de re agere nolo: multos enim extare scio libros, in quibus huiusmodi documenta traduntur. Quod dixi, eò dixi, quòd re ipsa id experta sum, & interdum in angustis constituta fui; & quidquid demum dici potest, plenam & perfectam nobis securitatem adferre nequit.

*Oratio si
nièda & in
cipienda in
suis ipsius
cognitione.*

*Pauci per
viam ora-
tionis & cō-
tēplationis
incedunt.*

Quid ergo nobis faciendum restat, ò Pater æterne, quam ad te confugere, tibi que supplicare, ne hi nostri inimici in tentationem nos inducant? Publica & aperta certamina nos impetant: tuâ enim gratiâ inuicem melius illa euitabimus: sed tectas hæc prodiones, & subdola hostium insidias, quis intelligat? semper, te ò Deus meus, rogare debemus, nobis remedia suggeras; aliquid ergo nobis suggere, vt sic ipse nos intelligamus, & securæ simus. Iam tum nosti, Domine, non multos per viam hæc incedere; & si tanto cum timore eos incedere oporteat, adhuc pauciores per illam ibunt. Est autem illud mirabile & nouum; quasi si diabolus non tentaret eos, qui viam orationis minimè insistant; & homines magis obstupescere; si quando aliquem qui perfectioni iam propinquus sit, ab eo decipi contingit, centum quam aliorum millia, quos per

maximis erroribus & publicis peccatis hæere vident, inter quos necesse non est inquirere num quis bonus aut malus sit; hoc namq; iã inde à mille leucis faciliè audirur . Sed , vt verum fatear , meritò id faciunt: nam tam paucos dæmon decipit illorum , qui Dominicalem eo quo diximus modo recitant , vt , velut nouum , insolitum , & inusitatum quid, admirationem moueat; cum hominibus proprium sit, faciliè prætereire nec reflectere ad ea quæ assiduè vident; quod verò rarum est, & vix aliquando contingit, maximopere mirari. Imò ipsimet diaboli hanc in illis admiratione adaugent, quod in bonũ illorũ id cedat, cũ propter vnũ qui ad perfectione rendit, perire faciant multos. Iam verò id mirandũ esse dico, vt, illos id mirari, non mirer: nisi enim ipsoꝝ culpã aliter fiat, tanto securiũs incedunt iis qui aliã viã insistant, quanto in tauroꝝ agitatione maiori insecuritate sunt qui illos aliquo è theatro agitari vident, quã qui in terra agentes in illorũ cornua sponte incurrũt. Hanc ego ex aliis cõparationem audiũ, q̃ mihi satis ad propositũ meũ facere videtur. Nolite igitur timere, carissima, per hasce orationis vias, quæ permultæ sunt, incedere; inter quas hæc quidem vni, illa alteri prodest. Ceterũm via ipsa per se, secura est. Citius porro & facilius haud dubiè à tentationibus liberabimini, cum Domino vicinæ & propiores estis, quã dum ab eo distabitis. Hoc ergo illum rogare, hoc ab eo exposcire, sicut toties quotidie id in oratione Dominica ab ipso petitis.

CAPVT XL.

OSTENDIT , SI CVM AMORE ET TIMORE SEMPER IN-
cedere procuremus, inter tam multas tentationes indem-
nes nos futuros.

*Remedium
in periculis
est amor.*

BONVS ergo Magister, noster aliquod nobis , ad in tam periculosi certaminis & belli medio , magna cum securitate agendum, remedium suggerit. Quod ergo habere possumus, & Maiestas illius nobis suggestit, carissima, est amor & timor: amor quippe, ad instar calcaris, celeriter progredi nos faciet, timor verò reflectere nos coget, vbinam vestigiũ figamus, ne cubi in via tam salebrosa, scruposa & in qua tot cespitandi sunt occasiones, per quam tamen omnes quotquot sumus ambulare debemus, cadamus, & hoc si fecerimus, securæ & certæ esse possumus, minime nos deceptum iri. Peretis à me forsitan, quoniam è signo collecturæ sitis, vos in signes hasce virtutes habere? & meritò id peretis: etenim ad hoc euidenter demonstrandum, certi & indubitati nihil haberi potest: si enim certa essemus , amorem Dei nos habere, certæ etiam essemus & sciremus, nos in Dei gratia esse. Sed noueritis, carissima , aliqua signa ad eò patentia & clara esse , vt vel cæci ea videre posse videantur; non sunt

sunt

sunt enim abscondita, & licet ea audire nolitis, vltro per se ipsa iudicant & magnum strepitum cient: nam admodum paucos reperire est, qui illa debita perfectione habent, vnde etiam magis sese patefaciunt, perinde qui nihil loquitur.

*Deumamā.
tū propria.*

Amor ac timor Dei, duo valida propugnacula sunt, è quibus mundo, tum cacodæmonibus ac re certamen mouetur. Qui enim Deum verè & sincere diligunt, omne quod bonum est amant, quarunt, quædā promouent, laudant; bonis quoque semper se iungunt, fauēt, & diliguntur: adhæc aliud non amant, quàm veritates & ea quæ amore continentur. Fieri ne posse putatis, vt qui Deum valdè sincerè & verè diligunt, diuitias, aut vllas sæculi huius res, voluptates, honores possident? Minimè gentium, nullas quoque hi habent cum proximo contentiones, nullis inuident; idque dumtaxat, quod aliud non quarant, quomodo dilecto suo placeant; adhæc præ amore languent & emolentur, quo ab ipso amentur; itaque vitam quodammodo destruunt, intendendo quam potissimum re magis illi placere queant. Fieri enim potest, vt amor Dei dummodo verus sit, diu multumque abscondit maneat. Si dubitetis, intuemini SS. Paulum & Mariam Magdalenam: enim, vix triduum effluerat, cum ostendere cepit se amore languere; autem, iam inde à primo die. Et quàm bene istud videre fuit! Habere enim que hoc amore Dei, vt in eo & magis & minus inueniatur: & proinde est magnitudo ac vehementia, sic se ipse prodit & exerit; parum, si quædam exiguus sit, multum, si ingens: at siue parum, siue multum, dummodo amor sit Dei, semper id satis patefcit.

*Amor S.
Pauli &
Mariae Ma-
gdalene sta-
sim se ex-
ruit.*

Sed quantum ad contemplatiuos, de quibus in præfens tractatu (de fraudibus, inquam, & illusionibus, quas diabolus nunquam nullis obijcit) in illis non quidem exiguus, sed semper magnus & inextinguibilis amor reperitur; alioqui non essent cōtemplatiui: itaque is in ipsis se manifestè & diuersimodè prodit ac ostendit. Est quippe luculentus & magnificus, vnde non potest non nisi ingentem è se splendorem emittere. Quæ amor si ipsis desit, circumspecte & caute ambulent oportet, ac metum timere posse credant. Curent ergo inuestigare quid in causa sit, oratione identidem vsurpent, in omnibus humilitatem præferant, Domini supplicent, ne se in tentationem inducat: hoc enim signum si desit, est nos in tentatione versari. At, si cum humilitate procedatis, & veritate ac sinceritate & candide cum eo agendo, quem admodum iam dictum est; Dominus vobis aderit, quia fidelis est. Et firmiter credendum modo duplicitate aut malignitate non vtamini, nec superbiam detestaretis, qua cacodæmon vobis re mortem infigere putabit, hac illi

S.
Theresia

Opera

N. VI

144

his vitam daturum, quantumlibet vos decipere & illudere conetur. At, si illum quem dixi, Dei amorem, & eum quem iam iam exponam, timorem sentiat, gaudete, & quietæ estote: ut enim animam vestram demon inquiet, impediaturque; quo minus tantis bonis fruatur, sexcentos vobis timores incuriet, cum per se tū per alios. namposito casu, illum vos expugnare & superare non posse, omnimodis conitur, ut aliquid saltē vos perdere faciat, utque; & illi perdant, qui alioqui per multū lucrifacere possent, siquidem crederent, magnas illas gratias, quas tam improba creaturæ confert, à Deo venire, fierique posse illum ipsas dare: nam misericordias eius antiquas subinde videmur obliuisci: putatisne, parum demonis interesse, quod in huiusmodi timores homines coniciat: non parum certè, sed permultum eius id interest: ita quippe duplex damnus infert. *Quantum*
namque per-
noxios ti-
more non-
ceat.
 Primum, quod eos qui audiunt, timidos reddat; qui ideo se, orationi applicare verentur, ne pari modo decipiantur. Alterū, quod alioqui plures longè ad Deum se conuerterent, videntes eum tam esse bonum (ut demonstrauit) & possibile esse, ut is se peccatoribus modo tam familiaritatem exhibeat. Hoc autem in causa est, ut magnum orationi insistendi desiderium concipiant: nec sine causa. Noui enim nonnullos, qui hac sola consideratione animati, orationi se applicare inceperunt, & breuissimo tempore veri contemplatiui euaserunt, Domino singularibus eos gratijs præueniente. Cum igitur inter vos, carissimæ, videbitis aliquam, cui tales Dominus gratias confert, ingentes ei propterea gratias agere & laudate; sed nolite idcirco putare, illam iam in tuto esse; sed potius vestris illam precibus tunc magis iuuate; nemo enim, quamdiu hic viuere, & inter media tempestuosi huius maris pericula nauigat, esse potest securus. Ad eò ut, vbicumque amor hic erit, facile eum externis percepturæ sitis; nec sciam, quomodo is regi celariue possit. Nam si ne quidem id possibile esse dicatur, dum aliquas creaturas in hoc mūdo diligimus; & quo magis amorem celare conamur, eò illū magis patefcere; & erumpere; cum tamen hic amor tam vile quid sit, ut ne amoris quidem nomine dignus sit, quod super nihilo fundatus sit (imò nausea quædam mihi est, talem hinc similitudinem producere:) quomodo ergo regi vel abscondi tam vehemens amor, uti est diuinus, possit? utpote qui tam iustus & æquus est, semper ut in se crescat, cum tam multa habeat quæ diligit, ut nihil videat quod non amare possit, ac tam multas amandi causas habeat; cum tam bono fundamento (quale est, quod reciproco amore recompensatus sit, adeò ut de eo nullatenus dubitare iam possit, quod tam euidenter & liquidè is sit per tam graui tormenta, labores, arumnas, ac sanguinis effusionem, ut & vita ipsa exposita sit & data, declaratus, ne qua nobis de isthoc amore dubi-

Nemo quæ-
siu uiuit,
securus est.

S. M. Teresa Opera.

tandi

S.
Theresia

Opera
N. VI
168

Quam magnam si iudicari ab eo quem super omnia diligimus.

Amor Dei quod ferat lucrum & quod eius carentia datur.

Qui delicati sunt, & mali nihil ferre sustinent, magis ad inferna descendunt quam alij.

Desidia est non conari ut in gatorio.

randi occasio foret) nitatur. Quanta, Deus bone, differentia & percipiatur oportet inter vnum amorem & alium, ab eo patitur, qui vtrumque est expertus! Utinam id Maiestas illius nos imitari faciat, antequam nos ex hac vita educat! Magnae quippe consolationis in hora mortis, occasio erit, cum ab eo iamiam nos iudicandas videmus, quem in vita super omnia amauimus: de culparum voluntate minime tunc anxie vel sollicitae erimus, neque in terram alteram sed propriam & naturalem, transibimus, cum illius Dominus & Confessor sit is, quem vsque adeo diligimus, qui nos vicissim diligit. Hoc namque amor Dei (vt reliqua omnia taceam) praeter alios di huius amoribus proprium habet, quod, si cum diligamus, & securi sumus, ab eo vicissim nos diligi. Hic meminisse vos vobis carissimae, quantum amor hic lucrum & bonum secum ferat, quaeque econtra iactura sit eodem carere: tunc namque in tentatione & diaboli manus consignamur, manus inquam tam crudelis, & omnis boni ad eum inimicas, tam vero mali omnis amica. Quis tunc animae erit status, quae est tam vehementibus doloribus & tormentis, quae sunt tormenta mortis) iamiam egressa, de repente in hanc partem incidet; quam tristem & nullam ibi quietem inueniet, quae in cerpta & lacera in tartarum rapietur! a quam multis diuersorum generum serpentibus illic circumdabitur, quem ei locus ipse horrorem faciet! quam ferale & incommodum istud ei erit diuersorium! Si vero quidem nocte incommodum hospitium aequanimiter ferri queat, quod si fertur si hospes delicatus sit, quales verisimile est plerisque esse, quod cum ad tale hospitium, quod iam aeternum illi & perpetuum fuerit, est, diuertet?

Non quaeramus ergo in hoc mundo delicias aut commoda, quae bene hic sumus; incommodum quod hic patimur diuersorium, quae dumtaxat durat nocte: Deum laudemus; & hac in vita de peccatis penitentiam agere satagamus. Quam vero illi mors dulcis & operibus qui eam pro omnibus peccatis suis iam fecerit, vt ad purgationem concedere ipsum necesse non sit! imò fieri posset, vt iam in hac vita incipiat frui gloria. Nullum hic omnino in se timorem habet, sed plenam & absolutam pacem: non ergo omnino dis, carissimae, ac viribus, connitemur, vt huc pertingamus, cum id possibile sit? Equum si negligamus, magna haud dubie ignauia ac desidia erit. Deum vobis gemus, vt, si statim a morte nos poenam pati oporteat, eo saltem vobis eam patiamur, vbi eam libenter patiamur certa cum spe quod aliquando, eripiendae sumus, atque vbi amicitia & gratia illius

quam excidamus; utque hanc in hac vita nobis concedat, ne in tentationem ignaræ & non intelligentes incidamus.

CAPVT XLI.

AGIT DE TIMORE DEI, ET QUOMODO VENIALIA PECCATA NOS CAUERE OPORTeat.

Quam æquo longior fuit quamquam non ita longa, ac quidem vellere quippe suauissima est, de huiusmodi amore loqui; quid erit ergo eum habere? Tu mihi Domine illum concede, ac tum demum ex hoc mundo educito, cum eorum quæ illius sunt nihil diligam aut concupiscam, & nesciam, quid sit aliquid præter vnum te amare, & nec amoris nomen, rei alicui aut personæ attribuere sustineam: omnia quippe falsa & inania sunt, cum ipsum fundamentum falsum sit; unde non durabit, nec constabit fabrica. Nescio quid usque adeo miremur, cum aliquem dicentem audimus: Hic non bene mihi soluit, Ille non bene erga me afficitur; imo verò hæc audiens, mecum ipsa rideo. quidnam quæso is tibi solvere debet; vel cur aut quid te amet? Hinc videre poteritis, quid, qualis sit mundus: nam per hunc ipsum amorē postea vos castigat & cruciat. & hoc est, quod vos tantopere affligit, eò quod voluntas ægerrimè ferat & indignetur, quòd eam puerilibus crepundijs hætenus ita occupaueritis.

Iam porro ad amorem Dei veniamus, esto mihi aliquantulum graue sit, quod de hoc mundi amore pluribus agere non liceat. equidem eum permoueri, hinc illam vobis exponere & declarare vellem ut ab eo exinde semper immunes esse possitis: sed, quia id extra propositam materiam foret, hinc de eo plura non dicam. Timor Dei etiam facillimè notatur ac percipitur, tam ab eo qui ipsum habent, quam ab iis qui cum eodem tractant & conuersantur; quamquam certum sit, eum initio non velle que adeo perfectum esse, nisi fortè in aliquibus, quibus Dominus (vnde dicere memini) breuissimo tempore tam singulares gratias dat, & ad tam sublimem orationem sustollit, ut id quamprimum & iam inde à principio percipiatur. Sed ubi gratiæ tam abundanter & intensè non dantur, ut vnico ad Deum accessu (quemadmodum dixi) animam omnimodis virtutibus locupletent; ibi timor Dei non nisi paulatim crescit, roburque adaugetur, quotidieque nouum incrementum sumit: Tamen si id iam inde à principio percipiatur, qui namque eum habent, statim sibi à peccatis, peccandique occasionibus prauoque consortio canent; insuper & alia illius argumenta videre est. At, cum anima iam ad contemplationem pertingit (qua de hic potissimum agere mihi propositum est) tunc timor Dei quàm maximè se exercit,

*Timor Dei
statim ag-
nosciatur
ubi est.*

*Crescit pau-
latim pla-
rumque.*

vti & amor, nec tegi dissimulariue potest, etiam in exterioribus. Et, licet quam attentissima super huiusmodi homines reflexio habetur, nulla tamen in eis somnolentia aut desidia notabitur, quantumlibet etiam curiosè & sedulo eorum actiones notentur; Deum vs quippe eos ita tuetur & seruat, vt, licet quam plurimum peccando lucrari possent, nullum tamen propterea peccatum veniale aut tenter admitterent; mortalia verò peccata adinstar ignis fugantur, sunt illusiones & imposturae, carissimæ, quas semper maxime timere velim: Deumque supplices temperogemus, vt tentatio grauis non sit, vt per eam eum offendamus, sed eam iuxta vires habebur, quod ad illam superandam nobis dabit, temperatam immundummodo enim munda & pura maneat conscientia, aut exiguum aut etiam nullum, illa vobis inferre detrimentum potest. Hoc est quod rem facit, hic est timor quem semper in nobis esse, & nunquam ab eis velim recedere; nam hoc est, à quo salus nostra dependet, quam magnum est, Dominum non offendisse, vt mancipia eterna, fœrnalia, dæmones inquam, vincita & constricta sint, ne eis nobis noxam inferant: omnes namque, esto frendeant & indignentur ei demum famulari debent: sed eo cum discrimine, quod illi cogunt violentè, nos plena & tota nostra cum voluntate! Adco vt, si Deum placeamus, illi, velut violenter retenti & repressi, à nobis sitantur, vt ad nos appropinquare non aulint, nullumque nobis inferre damnum possint, quantumlibet nos tentent, & secretos laqueos animæ tendant. Hoc documentum interiorius apud vosmetipsas praticate, (solum eumpe permagni refert;) ac semper vigilate, & super vos ipsas retentate, quoadusque tam firmum & resolutum in Deum nullatenus peccatum in vobis propositum sentiatis, mille vt potius mortes paratæ sita, quam vel vnum lethale crimen admittere: quoad venialia verò, committate operam vt aduertenter & scienter nulla admittatis: quis enim non multa quotidie committat? Sed alia est aduertentia lata per cogitata & præmeditata; alia verò ita repentina & subita, vt ipsa percati venialis admissio, & hæc aduertentia penè vnum quid sint, à eodem momento contingant, vix vt percipere possimus quid faciamus, liberet nos Deus, ne quod peccatum, quantumlibet exiguum, velut aduertenter & scienter admittamus: nescio enim, quæ nostra sit audacia, tã magnū ac potentem Dominum, in re quapiam, quantumuis paruum, offendere præsumamus; quamquam paruum minimè sit, quod aduertentiam Maiestatem committitur, maximè cum sciamus ab ipso nos vitæ ac notari. Hoc namque peccatum mihi valdè præcogitatum, & mecum deliberatione factum videtur, & tamquam si peccans dicitur,

*Timor Dei
necessarius
est.*

*Tandem sic
per se vigi-
lare homo
debet, donec
separatum
videat ad
memoriendum
potius quam
peccandum*

*Dua aduer-
tentia quo-
ad peccatum
veniale.*

*Quomodo à
peccato ve-
niali scieter
facto cauere
nobis debem-
us.*

S.
Theresia

Opera

N. VII
168

scire, quantumvis tibi displiceat, nihilominus idipsum committam:
tam tum scio id te videre, & noui id te nolle, & hoc ipsum
etiam intelligo; veruntamen meam potius voluntatem & appeti-
tum sequi, quam tuam volo. & huiusmodi casum, paruum quid esse, di-
cere quis audebit: equidem non leuem id culpam esse reputo, sed mag-
nam, & valde quidem magnam.

Notare, carissimæ (per amorem Dei vos obsecro) si modò hunc Dei
timorem vobis, acquirere velitis, permagni referte, autè vos intelligere,
quam magnum & graue sit Deum peccando offendere, vosque hoc i-
deatidem apud vosmetipsas reputare & reuoluere; nostra quippe salus
& vita inde dependet; magis verò, vt hanc virtutem profundè in cor-
dibus nostris insculptam & radicatam habeamus. Quoad vsq; verò eam
plenè obtinuerimus, necesse nos erit semper & assidue magna cum sol-
licitudine incedere, omnesq; peccandi occasiones cauere, atque eorum
hominum contubernia declinare, qui vt ad Deum propius accedamus,
impedimento nobis sunt, non adiuuamento: studiosè ergo & diligenter
reflectite ad omnia quæ ageris, vt in illis voluntatem vestram frangatis;
ac date operam, vt quidquid loquimini, proximum ædificet, & ea col-
loquia declinate, in quibus de alijs rebus potius quam de Deo sermones
faciuntur. Multa sanè requiruntur, vt timor hic in cordibus radices ag-
gat, isque profundissimè insculptus maneat: quamquã, vbi verus amor
locum habet, facillè ibi & timor habeatur & acquiratur. Verùm, vbi ani-
mia solidam quamdam in se determinationem sentiet (vti autè dixi) Deum
ob nullam omnino rem creatam offendendi, esto postea subinde labat-
ur (sumus enim fragiles, nulloque modo ipsi nobis fidere possumus: imò
quãdo solidius & firmitus propositum faciemus, minùs tunc nobis
fidere oportet, à solo quippe Deo fiducia & confidentia nostra omnis
veniat oportet) non propterea animum despondere aut deijcere de-
bebit, sed quamprimum veniam offensæ petere procuret. Quando enim
id quod dixi, in nobis sentiemus, tam anxij & scrupulosi esse non debe-
mus. Dominus quippe nobis fauendo aderit, quin & ipsa nos consuetu-
do ad eum non offendendum, non parum iuuabit, quapropter sanctam
quamdam libertatem nos præferre oportebit, cum vno quoque iuxta ra-
tionis præscriptum & dictamen agendo, etiam cum ijs qui vitæ licen-
tioris, & parum spirituales sunt. qui enim antè vobis ad instar veneni, &
animæ interitus erant occasio, quam verum hunc Dei timorem habe-
retis, postea non rarò Dei magis diligendi, eiusq; quòd ab ea vos re libe-
rarit, in qua euidentissimum salutis vestræ periculum situm esse videtis,
laudandi occasio erunt. Et si antea forsàn instrumentum fueritis ad eo-
rum infirmitates & imperfectiones magis fouendas, iam in causa eritis vt

*Quam gra-
ue sit Deum
offendere,
quantique
nocere solet
scire.*

*Voluntas
propria in
omnibus re-
bus frangē-
da.
Pia collo-
quia comō-
dantur.*

*Ob aliquos
lapsus ani-
mum des-
pondere non
oportet.*

*Scrupulosi-
tas nimia
vitanda, sed
sanctam qua-
dam liber-
tas præferē-
da.*

S.
Theresia

Opera

N. VII

150

*Vnius Dei
timentis
presentia.
in causa est
ut reliqui
à peccando
cauant!*

eadem ipsi expugnare & à se reijcere satagant (eò quòd coram vobis verborum, hoc namque fieri potest, etiam si vobis honorè deferre nolint. Eadem Dominum laudo, vnde nam hoc prouenire possit cogitans, & quodque vnicus Dei famulus, etiam non loquendo, sermonem abruptum, qui contra Maiestatem ipsius profertur. Equidem perinde id fieri videtur, atque hoc in mundo inter amicos: si quem enim habemus amicum, quo semper & vbiuis reueremur; vnde etiam de eo absente nihil iniuriam aut contumeliosum dicimus, inter eos præsertim cum verifamur quod amicum nostrum esse norunt. Non aliter inquam hic fit: cum enim Dei famulus in statu gratiæ sit, hinc hanc ipsam gratiã efficere creditur, quantumcumque paruus sit, & abiectus, veneratio deferatur, & ne quæ molestia inferatur in eo, quod ad eò illi scitur molestum futurum, ita quod Deus offendatur & peccando iruitur.

Sane, hoc quomodo fiat, nescio, aut quænam rei huius causæ, sed tamen ita plerumque fieri. Quamobrem nõ est quòd sic anxie & opus incedatis: si enim anima se restringere & homines vereri incipiat, tunc ei multum ad omne bonum nocet, & id subinde in causa est, ut ipsa ipsa agitari incipiat, itaque tum sibi, tum alijs omnibus iuuandis & inutilis redditur. Et, esto fortassis in scrupulos non incidat, sibi quæ prodesse, & habilis esse poterit, at non multas animas ad Deum pertrahet; quòd eam ita angustiatam & timidam videant. Talis quippe per se conditio & natura est, ut tale quid illã in timidet & pauidam reddat, & desiderium eam deponere faciat per eam viam incedendi, per quam vos inceditis (ne similes in angores & meticulositates forte incidant, quæ eam maioris virtutis ac perfectionis esse certissimè norint & videant).

Oritur hinc & aliud damnum; nimirum, quòd cum alios dimittimus (eò quòd per viam nostram non incedant, sed cum maiore stimonia, quòd proximo profint, liberè & sine huiusmodi anxietate cum ipso conuersentur & tractent) statim eos imperfectos esse creditur, & si sanctam quamdam libertatem ostendant, dissolutio quædam esse videbitur. Quod sanè perquam periculosum est, nobis præsertim quæ rudes & litterarum expertes sumus, & quæ, quousq; & quomodo sine peccato cum alijs tractare oporteat ac liceat, nescimus, imò verò id non est, quàm continuò in tentatione ambulare, pessimamque etiam gestionis est, eò quòd in proximi detrimentum & perniciem vergit. Cogitare autem, eò quòd omnes ea via non incedant, qua tu, scilicet cum restrictione & anxietatibus, propterea non tam bene eos incedere, loqui pessimum est. Est hic & aliud damnum, nimirum quibusdam in rebus, quibus meritò loqui deberetis, & ratio etiam vos loqui suadet & cogit fieri posse, ut præ metu, ne plus fortasse dicatis quàm oporteat, loqui

*Contra eos
qui loqui
verentur,
ne loquendo
excedant.*

audeatis; sed fortasse bene locutura sitis de eo quod potius vos detestari & abhorreere oporteret.

Quamobrem, carissima, date operam, vt, quam fieri potest maximè, sine Dei tamen offensa, affabiles sitis, itaque cum omnibus qui vobiscum tractabunt, conuersationem & commercium diligant, & erga vestrum viuendi & agendi modum bene afficiantur; itaque à virtute non alienentur aut deterreantur. Permultum hoc Monialium & Religiosarum interest, vt, quo sanctiores sunt, eo etiam sint erga conforores suas affabiliores. Et, licet magnam molestiam ac pœnam sentiaris in eo, quod fortasse omnia illarum colloquia non sint talia, qualia ea esse desideraretis, non propterea tamen alieniores vos ab illis ostendite: ita namque & illis proderitis, & ab eis diligemini. Multum quippe curare debemus, vt nos affabiles alijs præbeamus, & ijs quibuscum agimus, placeamus & gratæ simus, ac præsertim confororibus nostris. Sentite ergo de Deo in veritate, carissima, qui tā paruas minutias vt quidē vos putatis, non curat aut respicit. Nolite permittere, vt anima vestra aut animus angustietur ac restringatur; nam hac ratione fieri posset vt multum boni amitteretis. Verum bonam intentionem, & firmum Dei numquam offendendi propositum (vti dixi) semper habetore. Adhæc nolite pati, vt se anima abscondat & videri nolit; sic enim ad eò non sanctitatem comparabit, multas vt contra imperfectiones, quas ei aliunde alijsque vijs diabolus aggeret, sit collectura; itaq; (quem admodum dictum antè est) nec se ipsam, nec alias, tantum quantum alioqui posset, promouebit. Hic ergo videtis, quomodo per duas hasce res, (amorē in quā & timorem Dei) per hanc viā quietè & securè ambulare possimus, esto (quia Dei timor semper præcedere debet) non planè sine cura; talem namq; securitatem habere nō possumus quādiu hîc viuimus; hoc enim periculosum foret. Sic quoq; id præceptor noster intellexerit, qui ad orationis huius extremum hæc ad patrem suum verba profert, vt pote qui ea per necessaria esse, optimè sciret & intelligeret.

*Stabilitas
secunda.*

*Sanctiores
sunt affa-
biliores, esto
aliorum ser-
uantes, &
grates sint.*

*Non nimi-
um anima
restringenda.*

CAPVT XLII.

POSTREMA HÆC VERBA, Sed libera nos à malo, Amen, exponuntur.

NOn sine ratione videtur mihi benignissimus Præceptor noster Iesus Patrē suū rogare, vt nos à malo (id est à vitæ huius periculis & molestijs) liberet, partim nostri causa: quādiu enim, & in quātū viuim⁹, multis obnoxij

S.
Theresia

Opera

N. VI
158

Luc. 22.

obnoxij sumus periculis. Partim sua & propria; videmus enim, quibus
vitae huius taderet, cum in suprema caena Apostolis suis dicebat, *Dis-
citur desideravi hoc Pascha & cenam manducare vobiscum*; quae erat vltima
caena. Quibus est verbis colligere est, quam ei mors optabilis, in cuius
sapida foret. Verum hodie, etiam qui centum annorum sunt, nullo
vitae tadio afficiuntur, ac semper vltimus vivere desiderant. Sed, ut
fatear, vita nostra non tam arumosa, nec tot laboribus obnoxia
tanta in paupertate traducitur, atque eam Maestas ipsius traduxit,
enim aliud tota eius vita fuit quam continua quaedam mors, vltima
mortem, quam tam atrocem ei aduersarij illaturi erant, idem de
culis habebat. Nihil autem hoc erat, respectu illius doloris, quod
mia multitudine scelerum quae aduersus Patrem suum
mitti videbat, & tanta animarum pereuntium copia, indies haerens.
Nam si, etiam hoc in mundo, animae Deum diligenti id iudicium
magna crux sit; qualis id fuerit oportet in amore & caritate Domini
ius, quae a deo omnis mensura, modi, termini que expers erant. Quae
iure meritoque Patrem suum studiosè rogare poterat, ut se iam
tantisque malis ac laboribus liberaret, ac sempiternam sibi in regno
requiem concederet, cum ipse verus ac legitimus eius heres esset.
subiungit Amen. Per quod intelligo, Dominum, cum in hoc omnia
sunt terminentur, a Patre suo petuisse, ut ab omni malo in aeternum
rari possimus: unde ipsa Dominum suppliciter rogo, ut me ab omni
in aeternum liberet, cum diu viuendo me debito meo non exsoluam,
fortasse, quotidie etiam maius debitum contraham. Illud autem
rabile est, Domine, quod certò scire nequeam, an te diligam, & magis
sideria mea in conspectu Maestatis tuae accepta sunt. Obsecro, Do-
ne & Deus meus, ut me iam semel ab omni malo liberet, & cum
cum deducas, in quo omnia bona reperire est. Quid enim iam
hic expectent illi, quibus aliquatenus iam notum fecisti quid ser-
uus, & fidem viam habent eius, quod Pater caelestis ipsis referunt.

Non est mi-
rum Dei a-
micos optare
in calis esse.

Hoc porro magno cum desiderio, & firma voluntatis determi-
tione, ad Deo fruendum, petere, euidentis signum est, è quo con-
tium colligant, gratias quas in oratione recipiunt, a Deo promanare,
ut qui ipsum habet, magni id facere debeant. Quòd autem ipsa ad
non ideo id facio (neque etiam id eò à me fieri, accipi volo; sed, quod
sceleratè vixi, hinc diutius hic viuere timeo, & tot molestiae ac
delassant & tedium pariunt. Illos verò, qui hinc in terra diuinis
tionibus perfunduntur, mirum non est, desiderare ibi esse, vbi ipse
dantissimè, non autem quasi forbillando, fruuntur; & diutius in hoc
manere nolle, quae tot impedimenta habet, quae quo minus tam

fruantur, impediant; & ecōtra ibi esse velle, vbi Sol iustitia numquā ipsis occumbit. Quidquid deinde hic vident, obscurum illis haud dubiè & tenebrosū videri debet; ad eò vt quomodo viuant, demirer. Verisimile sanè est, eum in non magna latitia viuere, qui adhuc in hac vita gaudere incepit, quique iam tum hoc in mundo regni caelestis à Deo pignora accepit; in quo, non secundum suum, sed Regis ipsius, beneplacitum viuert. Qualis, & quā longè alia vita illa sit oportet, cum in ea ad mortem nemo aspiciat; quā diuersū voluntas nostra se hic inclināt, ab eo ad quod illam Deus vult inclinari! Vult Deus veritatem amemus, & mendacium diligimus, vult amemus quod æternū est, & cor nostrum fertur in id quod caducū & fluxū est, vult magna & sublimia amemus, & diligimus vilia ac terrena; vult nos ea sectari solū quæ secūra & certa sunt, & afficimur erga id quod dubium & incertū est. Itaque omnia mera sunt inania, caussimā; præterquam Deum rogare, vt nos in æternū ab omni malo liberet, ac licet hocce nostrum desiderium vsque ad eò perfectū & absolutū non sit, nihilominus petitionem nostram proponere satagamus. Quo enim labore nobis constat, multa petere, cum ab eo qui omnipotens est petamus: Pudor sanè & turpe esset, à potente quodam Imperatore obolū petere. Ne verò erremus, & melius rē nostrā agamus, illius voluntati liberum sinamus, dare aut non dare; cū nostrā iam antè in illius velle resignauerimus: nomen que illius in æternū sanctificetur tā in caelis, q̄ in terra, & sanctissima illius volūtas sēp̄ in me adimpleatur. Amē.

Iam videte, carissima, quomodo mihi Dominus laborem ademerit, tum vos, tum me ipsam, illam viam edocendo, quam ipsa vobis demonstrare ceperam; mihi scilicet declarando, quā multum petamus tum cū Euangelicam hanc orationem recitemus. sit ipse hoc nomine in æternū benedictus. Numquā, sanè, mihi in mentem venerat, tanta in ea mysteria & secreta comprehendere. Sed iam ad oculum vidistis, totam viā spiritualem, iam inde ab eius principio, vsque dum Deus animam in se absorberet, & quā abundantissimè è viua aqua fonte, qui ad viā finē erat, eam bibere faciat, in ipsa contineri. Quare hac oratione iam egressa, eaq; absoluta, quo vltius progrediar nescio. Videtur porro Dñs, nobis, carissima, ingentem quæ in ea continetur cōsolationē declarare voluisse; & eis, qui legere nesciunt, ipsam perutilē esse, si modò eā intelligerent; singularia enim ex hac oratione documenta depromere, & non exigua inde cōsolationem possent haurire. Ab humilitate igitur, qua bonus hic Magister nos docet, exemplum sumamus, eumque rogate mihi, vt ignoscat, quòd de tam sublimibus rebus agere hic præsumpserim, cum hoc non nisi ex obedientia fecerim. Nouit siquidem Maiestas eius, intellectum & ingenium meū ad hoc ineptū esse, nisi ipse me ea quæ dixi, docuisset. Vos illi

*Magna in
oratione Dñi
continetur
mysteria.*

S. M. Teresa Opera.

u

propte-

S.
Theresia

Opera
N. VII
158

proptere gratias agite, carissimæ; hoc nãq; cum, intuitu & occasione
militatis, qua id ipsa à me petistis, & à me ad eò vili & abiecta
doceri instituique voluistis, fecisse verisimile est. Si autem Rec.
Præsentatus F. Dominicus Bannes, quo Confessario vros (cui scripsit)
antè, quam ipsum videatis, examinandum tradam) id vestro
commodum & perutile fore, iudicauerit, vobisque ipsum tradidero
gnæ mihi consolationi erit, quòd vos inde consolationem videatis
pere. At, si indignum id sit, vt à quoquam videatur aut legatur
luntatem meam hic æqui bonique consuletis, cum opere & re ipsa
obsecuta sim in eo, quòd me facere præcepistis; & quem in scri-
do, non verò in recogitando examinandoque id quòd scripsi,
sumpsi laborem quàm abundantissimè mihi persolutum & com-
tum existimabo. Benedictus & laudatus sit Dominus in æternum
solo omne quòd loquimur, cogitamus, & facimus, bonum delectum
promanar.

A M E N.

MONITA ET DOCV-
MENTA, A SANCTA MATRE
TERESA DE IESV MONIALI-
bus suis tradita.

1. Erra, quantumuis ferax, nisi colatur, tribulos & lappas proferet, sic & in ingenio nostro se res habet.
2. De omnibus rebus spiritualibus, vt sunt Religiosi, Sacerdotes, & Eremita, non nisi quam optimè loquaris.
3. Vbi multi congregati sunt, ibi semper quàm minimum loquere.
4. In omnibus que ages & tractabis, modestiam præserto.
5. Numquam multum verbis contendito, maxime in rebus que parui momenti sunt.
6. Vnumquemque moderata quadam cum hilaritate alloquere.
7. Numquam rem aliquam derideto.
8. Indiscretè numquam aliquem reprehendes, sed cum humilitate, & apud temetipsam erubescendo.
9. Illius, quicum ages, indoli, genio, complexionique te attempera: cum lato lateris, cum tristi contristeris: talem demum singulis te prabe, singulos vt lucrari possis.
10. Nihil vniquam loquaris, quod non antè apud te ipsam sedulo perpenderit, Dominos studiosè commendaues, nihil vt dicas, quod ei displiceat.
11. Numquam te excusato, nisi in rebus euidentissimis.
12. Nihil vniquam de te ipsa loquere, quod in laudem tendat, vti de scientia, virtutibus, parentela tua, nisi aliquid hinc bonum secuturum speres, atque etiam tum id nonnisi cum humilitate fiat, ac cum quadam consideratione, dona illa à Dei manu venire.
13. Ea, de quibus loqueris, nunquã plus nimio extollito, sed sententiam tuam magna cum moderatione proponito.
14. In omnibus colloquiis & sermocinationibus, semper aliquid de rebus spiritualibus verbum intermiscito, itaque inania verba & detractionem impedis.
15. Numquam aliquid certò affirmabis, nisi id antè probè sciueris.
16. De omni re tenere sententiam tuam dicere non presumes, nisi aut interrogeris, aut caritas id exigat.
17. Alium de rebus spiritualibus loquentem, cum humilitate & tamquam discipulus, audies, & quod ille bonum dicit, tibi dictum putato.
18. Superiori & Confessario tuo omnes tentationes, imperfectiones, & repugnantias tuas patefacies, quo ad illas super auidas tibi ille consilium & remedium suggerat.

S.
Theresia

Opera

IN XII
libris

19. Sine causa à cella non aberis, nec egrèdieris; eà autem egrèdiens à Domini pete, ad eum non offendendum.
20. Non nisi horis solutis & statutis edito ac bibito; ac tum quoque Domini gratias ages.
21. Sic omnia tua agito, tamquam si Maiestatem ipsius coram intuereris, hac ratione anima permultum lucratur.
22. De alio malum aliquod nec audies, nec dices, nisi de te ipsa; & dum in te signum est te bene proficere.
23. Quidquid ages, ad Deum diriges, hoc ei offerendo; eumque rogas, ut ad hoc & gloriam illius id cedat.
24. Cum letaberis, in immoderatum risum effundi noli, sed humilem, modicam, & adificatiam letitiam praeferes.
25. Omniam te ancillam esse semper cogitabis, & in omnibus Christum Dominum intueberis, itaque fiet, ut omnibus & venerationem & honorem delatura sis.
26. Quaecumque tibi iniungentur, quam promptissime & crectissime exequeris, tamquam si Redemptor noster Christus id tibi in Superiori aut Prelati persona iniungeret.
27. In omni opere, & nulla non hora conscientiam tuam examinabis, & refectionibus tuis, operam da ut eas cum Dei gratia emendes: hacque via ad perfectum peruenies.
28. Alienas imperfectiones numquam tecum recogitabis, sed virtutes, ut & proprias.
29. Intersum semper pro Christi nomine aliquid omni in re & occasione precor, fidium habebis.
30. Quotidie te sepius per diem Deo offero, idque magno cum fervore, & cum Deum desiderio.
31. Quod mane meditata fueris, hoc tota die cogitatione versabis; & hac quam diligentissima, magnam quippe inde bonum consequitur.
32. Affectus & pios motus, quos tibi Dominus immittet, diligenter tibi servabis, que in oratione tibi dabit, desideria opere exequi stude.
33. Singularitatem, quam fieri potest maxime, deuita; hac namque communitatem multum nocet.
34. Religionis tuae statuta & regulam saepe legito, eaque diligenter ac seruo servas.
35. In omnibus rebus creatis Dei providentiam & sapientiam considera, & in omnibus & singulis laudabis.
36. Ab omnibus rebus cor tuum abstrahere, ac Deum quare, eumque invenire.
37. De foris & exterius numquam aliquam deuotionem praeferes, quam abscondere poteris, quam verò deuotionem habebis, eam abscondere poteris.

38. Interiorem deuotionem nisi id valde necessarium sit, non ostendas: secretum meum mihi, aiebant SS. Franciscus & Bernardus.
39. Numquam de cibo, sine is bene, sicut male coctus sit, conuereris, Iesu Christi Saluatoris filii & acetum recogitando.
40. In mensa neminem alloquaris, neq; oculos ad aliquam aliam aspiciendam attollas.
41. Sed considerabis mensam caelestem, eiusq; cibum, qui est Deus opt. max. nec non inuitatos, qui sunt Angeli: ad illam mensam oculos susstolle, ad ei assidendum & accumbendum anhelans.
42. Coram Superiore tuo (in quo Christum Dominum intueri debes) nihil unquam, nisi quod necessarium est, idque magna quadam veneratione, loquitur.
43. Nihil unquam facias clam, quod coram omnibus & vnoquoque facere non possis.
44. Numquam, hunc inter & illum, comparationem facito; hoc namque odiosum est.
45. Si quando rei alicuius argueris aut reprehenderis, cum interiore & exteriori humilitate reprehensionem admitte, & ora pro eo qui te reprehendit.
46. Si quando Superior vnus aliquid praecipit, noli dicere, alium contrarium quid praecipere, sed cogita, ambos bonam intentionem & sanctum finem habere, & ei in eo quod iubet obsequere.
47. De his quae ad te non spectant, curiose nec loquaris, nec inquiras.
48. Vitam praeteritam pro oculis habe, vt ipsam deploras; nec non praesentem temporam, item quantum tibi desit, vt hinc ad caelum tendas, quo sic perpetuo in timore agas, & erit hoc tibi multorum bonorum occasio.
49. Quod domestici tibi dicunt, hoc semper facere stude, dummodo obedientia non aduersetur, eiusque cum humilitate & verborum suauitate responde.
50. In cibo vestituque nihil tibi singulare petas, nisi aliud summa necessitas requirat.
51. Numquam tui humilianda, & omnibus in rebus ad mortem vsque mortificanda te capiat oblitio.
52. Idem idem cor tuum ad Dominum per amoris actus susstolle: hi namque animam incendunt, & ad teneritudinem prouocant.
53. Sic & omnium reliquarum virtutum actus exercere contende.
54. Patri aeterno omnia, cum filii illius vnigeniti Iesu Christi meritis coniuncta vnitaeque offer.
55. Erga omnes mitis esto & clemens, in te ipsam aspera & dura.
56. In Sanctorum festiuitatibus, virtutes ipsorum recole, Deumque roga, illas vt tibi concedere dignetur.
57. Da operam, vt vesperi quotidie, ante somnum, conscientiam tuam examines.
58. Eo die quo sacra tibi communio aduenda est, in oratione tua, atut ma recogitabis, te, esto ita miseram, & nequam Deum tuum receptoram, vesperi vero, te eum recepisse.

S.
Theresia

Opera

N. M.
158

59. Cum Superior ac Proposita eris, numquam aliquam de subditis in te reprobis reprehendes; sed, cum iam illa praterijt; ac tum demum reprehensio tua proderit reprobis.
60. Perfectioni ac deuotioni vnice te applica, & omnia quae ages, cum ea agas.
61. In timore Domini quam maxime te exerce; hic namque animam ad uirtutum uiam & humilitatem concitat.
62. Vide, quam facili negotio homines mutantur, & quam parum ipsis fidendum; quapropter Deo, qui immutabilis est, arctissime te vnito.
63. Anima tua negotia cum Confessario tuo, qui spiritualis & doctus sit, pertice; huic uui illa aperies, eiusque opinionem in omnibus sequeris.
64. Quoties sacram Communionem adibis, aliquod à Domino donum poses; ut per summam illam misericordiam, quae ad miseram animam tuam venire dignetur.
65. Esto multos Sanctorum in patronos & aduocatos, habeas S. Iosephum tantumminatim in Patronum deligere nō omittes, quod is multa à Deo impetrat.
66. Tristitia & turbationis tempore, solita & consueta bona opera, tam etiam quam penitentiarum, nequaquam omittes: etenim nō aliam ob causam te inquietatus micus satagit, quam ut hac ipsa omittas: imò, e contra plura & intensius facito quam habas; & videbis, quam citò te misericorditer Dominus uisitaturus sit.
67. Tentationes & imperfectiones tuas imperfectionibus & minus in uirtute peccatis nō communitate: hac ratione namque & tibi nocent & ipsis; sed cum perfectioribus ipsis loquere, si tibi consultum uelis.
68. Recordare ac memento, te non nisi vnica habere animam, & non nisi vnica posse, ad hac, non nisi vnica te uitam habere, & ipsam breuem, ac tibi particularem, deo, non nisi vnica esse gloriam, & hanc aeternam. hac si cogitaris, multa facere desines, quae loqui factura esses.
69. Votum omne ac desiderium tuum sit, ut Deum uideas: timor, ne eum fortassis mittas: tristitia, quod eo non potiaris: letitia uero solùm in eo quod ad illum te peruenire auctere; itaque summa in pace uiues.

DEO GRATIAS.

FINIS.